

İÇİNDEKİLER

RAPORUN AMACI VE YÖNTEMİ.....	7
ABLUKA ALTINDA BİR İLÇE: TOPLARLA TANKLARLA VURDULAR	11
Öğretmenlere Gönderilen Utanç Mesajı: Steril Katliam Planlaması	11
Yaşamını Yitirenler ve Yaralananlar	18
Abluka Altında Gündelik Yaşam.....	42
Ablukada Çocuk Olmak.....	49
Abluka Altında Gıda Temini ve Beslenme	52
Ablukada Sağlık.....	53
İki Temel İhtiyaç: Elektrik ve Su.....	64
Cizre Ablukasını: Çöken Bir Ekonomi.....	68
Ablukada Gazetecilik.....	70
Ablukanın Psikolojik Savaş Boyutu.....	76
HDP'nin verdiği soru ve araştırma önermeleri	79
Ablukaya Halkın Yanıtı: Direniş Ve Boyun Eğmeme	81
VAHŞET BODRURLARI.....	92
Birinci Vahşet Bodrumu	99
İkinci Vahşet Bodrumu	124
Üçüncü Vahşet Bodrumu	135
Cenazelere İlişkin Tanıklıklar	147
OPERASYONLAR BİTTİ AÇIKLAMASINDAN SONRAKİ SÜREÇ	162
Gündelik Yaşamın ve Canlı Cansız Her Şeyin Hedef Alınması.....	165
Delil Karartmalar.....	174
Abluka'da Sistemik Milliyetçilik ve Nefret Söylemleri	181
Kültürel Değerlerin Hedef Alınması.....	187

Yirmi Günlük "Temizlik" ile Yapılmak İstenenler	187
ABLUKADA KADINA YÖNELİK DEVLET ŞİDDETİ.....	189
Yaşamın Yok Edilmesi: Kadınların Ördüğü Dayanışma Ağları	190
İnsansızlaştırma Politikası Olarak Evlerin Zorla Karargah olarak Kullanılması ve Yağmalamalar	192
Cinsiyetçi Uygulamalar, Hakaretler, Cenazelere İşkence.....	199
Uluslararası Hukuk ve Sözleşmelerde Savaşta Kadına Yönelik Şiddet	206
DEVLETİN HUKUKLA İMTİHANI.....	208
"Talan Zamanlarıydı"	209
Bir Yüzleşememe Tarihi ve Bugün: Doksanların Ceza Yargılamaları, AİHM Süreçleri ve Onarım	214
Anayasa Karşısında Abluka Ve İdare Edenler Karşısında İdare Edilenler	228
Suç ve Ceza.....	237
SONUÇ	246

GİRİŞ

Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt Sorunu'nun barışçı çözümü çerçevesinde başlayan görüşmeler müzakere aşamasına geldiğinde, Hükümet ve Cumhurbaşkanı'nın bu görüşmeleri ve Dolmabahçe Mutabakatı'nı yok sayma ve süreci 'buzdolabına kaldırma' beyanlarının ardından süreç kesildi.

Bu sürecin nasıl ve hangi aşamalardan geçerek geliştiğini hatırlamakta fayda var. Sayın Abdullah Öcalan'la ilk siyasi görüşme 3 Ocak 2013 tarihinde BDP heyeti tarafından yapıldı. Sayın Öcalan, 21 Mart 2013 Amed Newrozu'na gönderdiği mektubunda çözüm sürecinin "resmen" başladığını beyan etti. Sayın Öcalan'ın çağrısı üzerine, KCK 23 Mart'ta ateşkes ilan etti. 14 Nisan 2013'te İmralı Heyeti ile görüşen Sayın Öcalan, demokratik çözüm sürecinin bütün hassasiyetiyle devam ettiğini belirterek, çatışmasızlık sürecinin kalıcılaştırılması için yoğun bir çalışma yürüttüklerini belirtti. Bu görüşmenin ardından da KCK, 8 Mayıs 2013'te yaptığı açıklama ile çözüm için "geri çekilme" kararı aldıklarını açıkladı ve ilk grup 14 Mayıs'ta savunma alanlarına ulaştı. Daha sonraki süreçte İmralı-devlet, İmralı-BDP/HDP, BDP/HDP-Kandil arasındaki görüşmeler devam etti.

Görüşmeler sonucunda Sayın Abdullah Öcalan'ın "Demokratik Çözüm Deklarasyonu" 21 Mart 2014'te Amed Newrozu'nda kamuoyuyla paylaşıldı. Sayın Öcalan mesajında "Bugün yeni bir dönem başlıyor. Silahlı direniş sürecinden, demokratik siyaset sürecine kapı açılıyor. Artık silahlar sussun, fikirler ve siyasetler konuşsun noktasına geldik" diyordu. Sayın Abdullah Öcalan çözüm sürecine ivme kazandırmak için müzakerenin taslağını hazırlayarak Kasım 2014'te HDP ve devlet heyetine sundu. Taraflar arasında ortak bir mutabakat metni çıkarıldı ve 28 Şubat 2015'te Dolmabahçe Sarayı'nda kamuoyuna ve halklara ilan edildi. Sayın Abdullah Öcalan PKK'ye bahar aylarında olağanüstü kongreyi toplama çağrısında bulunuyordu. Türkiye'nin demokratikleşmesi için acil maddeler olarak 10 madde sıralıyordu.

Dolmabahçe Mutabakatı'ndan sonra 21 Mart 2015 Amed Newrozu'na bir mektup gönderen Sayın Öcalan, "Dolmabahçe Sarayı'nda, hepimizce resmen ilan edilen on maddelik deklarasyon temelinde yeni bir süreci başlatma görevi ile karşı karşıyayız. Deklarasyon gereği ilkelerde mutabakat oluşmasıyla birlikte PKK'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı yaklaşık kırk yıldır yürüttüğü silahlı olan mücadeleyi sonlandırmak ve yeni dönemin ruhuna uygun siyasal ve toplumsal strateji ve taktiklerini belirlemek için bir kongre yapmalarını gerekli ve tarihi görmekteyim. Umarım ilkesel mutabakata en kısa sürede varıp parlamento üyeleri ve İzleme Heyeti'nden teşkil edilen bir Hakikat ve Yüzleşme Komisyonu'ndan geçerek bu kongreyi başarıyla realize etme durumunu yaşarız. Bu kongremizle birlikte artık yeni dönem başlamaktadır" mesajını verdi.

Sayın Öcalan bu mesajının ardından İmralı'da gerçekleştirilen görüşmelerin yasal bir çerçeveye kavuşturulması talebinde bulundu. Bu talep üzerine AKP, ilk önce devlet heyetini koruma altına alan Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'nı 26 Nisan'da yasallaştırdı. "MİT mensupları görevlerini yerine getirirken ceza ve infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerle önceden bilgi vermek suretiyle görüşebilir, görüşmeler yaptırabilir, görevlerinin gereği terör örgütleri dâhil olmak üzere millî güvenliği tehdit eden bütün yapılarla irtibat kurabilir" ifadesinin yer aldığı yasa ile süreci güvence altına alırken,

diğer yandan 4 Temmuz 2014'te "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Tasarısı" adıyla bir yasa tasarısı çıkardı.

İsminden gerekçe maddesine kadar birçok tepkiye neden olan tasarı, Kürt sorununu tanımlamaması, Kürt halkının taleplerine yer vermemesi, yetkiyi Meclis'e değil Bakanlar Kurulu eliyle AKP'ye vermesi nedeni ile ciddi tartışmalara yol açtı. Bu tartışmalara da nokta koyan Sayın Öcalan, sürecin müzakare evresine geçmesi için AKP'ye yaptığı çağırımı yineledi ve kalıcı barışın sağlanabilmesi için zaman kaybedilmemesi gerektiğini açıkladı.

Hükümet, Dolmabahçe Mutabakatı noktasında adım atmazken Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim öncesi yaptığı açıklamada Dolmabahçe Mutabakatı'nı doğru bulmadığını, "Kürt sorunu yoktur, Kürt sorunu demek ayrımcılıktır, karşı karşıya oturan bir masa olması devletin çöktüğü anlamına gelir" ifadelerinin yer aldığı açıklamalarda bulundu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu ifadeleri üzerine 30 Nisan'da açıklama yapan İmralı Heyeti ise, iktidar bloğunun ikiye bölündüğünü, bu bölünmenin bir tarafında Cumhurbaşkanı'nun diğer tarafında hükümetin kaldığını belirterek, "Bu anlayışla yolun sonuna geldik" uyarısında bulundu ve müzakere mekanizmaları oluşturulana kadar da sürecin anlamını yitirdiği açıkladı.

Hükümetin 30 Ekim 2014 MGK toplantısına sunduğu, Kürtleri askeri zor ve siyasi baskı yolu ile yok etmeyi esas alan bir politikada karar kıldığı "Çöktürme Planı" ortaya çıktı.

7 Haziran seçimlerinde ortaya çıkan iradeyi tanımayan hükümet ve Cumhurbaşkanı, savaşı askeri boyutta tırmandırdı.

Devletin, İmralı'da yürütülen çözüm sürecini sonlandırması, Dolmabahçe Mutabakatı'nı tanımaması, savaş kararı alması, halkın demokratik taleplerine şiddet ve tutuklamalarla cevap vermesi sonucu Kürt halkı devletin uyguladığı tüm bu şiddet konseptinden, siyasal çözüme geçiş adına Kürdistan coğrafyasında bazı il ve ilçelerinde özyönetim iradesi deklere etti. Özyönetim ilanlarına yönelik olarak geliştirilen gerek siyasi gerekse yoğun bir şekilde başlatılan askeri saldırılar sonrası halk kendi koruma refleksiyle barikat kurma yöntemine başvurdu. Hendek ve barikatlar, çok önceleri saldırı ve yıkım kararı almış olan devletin topyekün saldırısı için bir gerekçe olarak kamuoyuna sunuldu.

Kürtlerin özyönetim ilanına karşı devletin devreye koyduğu 'Darbe Mekanığı', kapsamlı bir askeri savaş başlatarak binlerce insanın yaşamını yitireceği bir sürecin önünü açtı. Kürt coğrafyasında binlerce hektar orman arazisi yakıldı; Cizre ve Sur başta olmak üzere Silvan, Silopi, Nusaybin ve Yüksekova ilçeleri günlerce top atışlarıyla harabeye çevrildi. Yoğun bir gözaltı ve tutuklama furyası başlatılarak 19'u belediye eş başkanı, 35 belediye eş başkan yardımcısı ve belediye meclis üyesi olmak üzere sadece 2015 yılında 5 bini aşkın kişi gözaltına alındı, binden fazla kişi tutuklandı. Şu anda cezaevlerinde 300'ü ağır olmak üzere 756 hasta mahpus kaderlerine terk edilmiş durumdadır. Sadece 2015 yılında cezaevlerinde yüzlerce hak ihlali yaşandı. Binden fazla kişi yaşamını yitirdi.

Devletin resmi kaynakları 2015 yılından bu güne kadar çatışmalı dönem boyunca Diyarbakır Sur, Şırnak Cizre ve Silopi başta olmak üzere Güneydoğu'da 355 bin

vatandaşın göç etmek zorunda kaldığını açıkladı. Fakat bölgedeki STK'lar ve yerel kaynaklar bu sayının çok daha fazla olduğunu, son bir yıldaki savaş ortamından dolayı en az 1 milyon 377 bin kişinin en temel yaşam, eğitim, seyahat ve sağlık haklarının ihlal edildiğini açıkladı.

Ekoloji dernekleri son bir yılda toplamda 6 bin hektar ormanlık alanın devlet eliyle yakıldığını belirterek¹ tek sorunun yangınlar olmadığını, çatışmaların yaşandığı il ve ilçelerde çocuklarda ateşli hastalıkların görüldüğünü ve kullanılan silahlar yüzünden, KOAH (akciğer hastalığı), nefes darlığı ve benzeri hastalıkların çok fazla ortaya çıktığını belirttiler.

Özellikle Dersim, Hakkari, Mardin, Şırnak başta olmak üzere 127 bölge özel güvenlik bölgesi ilan edilerek sivillerin girişine kapatıldı.

Ülkede süren savaş ve çatışma ortamının bir an önce sonlandırılması için Barış İçin Akademisyenler Girişimi tarafından organize edilen ve 1128 akademisyen tarafından imzalanan barış bildirisini yüzünden 505 akademisyene idari ve adli soruşturma açıldı; 37 akademisyen görevden uzaklaştırıldı.

Daha sonraki dönemlerde hükümet çevreleri, müzakere ve barış görüşmelerinin yapıldığı dönemde bile 'Çöktürme Planı' adı altında Kürt demokratik siyasetinin ve Türkiye'deki tüm demokratik muhalefetin tamamıyla susturulması anlamına gelen bir planın hazırlıklarının hükümetçe yapıldığını itiraf ettiler.

Hükümet, Temmuz 2015 tarihinden itibaren Kürt kentlerini büyük bir askeri abluka altına alarak 7 şehrin 22 ilçesinde onlarca mahalleyi kapsayacak şekilde toplamda 817 güne varan sokağa çıkma yasaklarını tam 63 kez ilan etti. Sokağa çıkma yasağı adı altında sürdürülen ablukalar, şu an Şırnak'ın Cizre ve İdil ilçelerinde 21:30 ile 04:30 saatleri arasında, Yüksekova, Şırnak merkez, Nusaybin, Silopi ve Diyarbakır'ın Sur ilçesinde (belli bölgelerde) tam zamanlı olarak devam etmektedir. Bu ablukalarda sadece Şırnak'ın Cizre ilçesinde Temmuz 2015 tarihinden beri 282 kişi yaşamını yitirdi. Suruç katliamında 33, Zergele katliamında 8, Ankara katliamında 100 insan olmak üzere 141 kişi yaşamını yitirdi. 127 kişi protesto gösterilerinde, asker ve polis infazlarında yaşamını yitirdi. Kürt illerindeki ablukalarda yaşamını yitiren 600 kişiyle birlikte AKP Hükümeti'nin yürüttüğü özel savaş konsepti bugüne kadar 102'si çocuk, 99'u kadın olmak üzere toplamda 868 kişinin yaşamını yitirmesine neden oldu.²

Kuşkusuz söz konusu ablukaların ve sokağa çıkma yasaklarının toplumsal bir vahşete ve yıkıma dönüştüğü yerlerin başında Cizre gelmektedir. HDP olarak uzun bir dönem takip ettiğimiz ve abluka kalktıktan sonra yerinde yaptığımız gözlem ve görüşmeler sonucu ulaştığımız sonuçlar raporda geniş olarak belirtilmiştir. Cizre başta olmak üzere Kürdistan şehirlerindeki abluka altındaki diğer yerleşim yerlerinde de yaşananların sadece hendeklerin kapatılmasına yönelik askeri operasyonlar değil, aynı zamanda zorla göç ettirme, sivil yerleşim alanlarına yönelik ağır bombardıman sonucu oluşan toplu katliamlar ve Kürt siyasal hareketinin kitle tabanını göç ve katliamlarla sindirme ve susturma girişimi olduğu sonucuna varmış bulunmaktayız. Cizre'de bizzat devlet

---

¹ Mezopotamya Ekoloji Hareketi "Orman Yangınları Araştırma İnceleme ve Gözlem Raporu" 12.10.2015

² 17 Nisan 2016 tarihli HDP enformasyon notu.

eliyle uygulamaya konulan, çıplak terörün yıkıcı karakterinin yanında Kürtlere karşı bir hınç ve katliam boyutuna varan ırkçı, faşist ve cinsiyetçi tutuma dair örnekler raporda somut olaylar üzerinden sunulmuştur.

6-7 Ekim 2014 Kobanê Serhildanı'ndan sonra başlayan yoğun gözaltı operasyonlarına karşı Cizre'de kazılan ilk hendekler müzakereler sonucu kapatılmışken, hendeklerin olmadığı bir mahallede 12 yaşındaki Nihat Kazanhan'ın polis tarafından infaz edilmesiyle hendekler tekrar kazılmış ve toplum kendini ancak bu şekilde devletin şiddetinden koruyabilmiştir.

Minnesota Protokolü ve Cenevre Savaş Sözleşmesi hükümlerinin tamamını ihlal eden hükümete bağlı güçlerin bu ablukalarda yüzlerce sivil insanı katletti. Vahşet bodrumları olarak nitelendirilen Cizre'deki bodrum katlarında 176 insan diri diri yakıldı ya da yaralı iken infaz edildi. Yaşamını yitiren 92 kişi kimlik bilgileri henüz açıklanmadan kimsesizler mezarlığına defnedildi. (DNA eşleşmesinden sonra bu sayı 79'a düştü) Devletin işlemiş olduğu ve uluslararası hukuk normlarının tümünü çiğneyen uygulamalardan biri de katledilen insanların cenaze parçalarının yıkılan binaların enkazıyla birlikte Cizre'deki ve Diyarbakır'daki Dicle Nehri'ne dökülmesi oldu. Aralarında bebeklerin ve hastaların bulunduğu yüzlerce insan ambulanslar gelmediğinden dolayı evlerinde yaşamlarını yitirdiler. Sadece Cizre ve Silopi'de 49 sivil, evlerinin içinde tank ve top atışları ve keskin nişancıların ateş açması sonucu yaşamlarını yitirdiler. Cizre ilçesinde 79 gün süren abluka ve çatışmalar boyunca biri bebek, 41'i çocuk, 22'si kadın olmak üzere 251 kişi yaşamını yitirmiştir.

RAPORUN AMACI VE YÖNTEMİ

Şırnak Valiliği'nin 14 Aralık 2015'te saat 23.00'te Cizre'de ilan ettiği sokağa çıkma yasağı 79 gün bir askeri kuşatmayla sürmüştür. Tüm bu süre boyunca dışarıdan hiçbir kişi ya da heyetin Cizre'ye girişine devlet güçleri izin vermemiştir. İçişleri Bakanı Efkân Ala'nın "Cizre'de operasyonlar bitti" açıklamasından sonra ablukanın kalkması beklenmiş, Türkiye ve Kürdistan coğrafyasının dört bir yanından kişiler ve kurumlar Cizre'ye girebilmiştir. Çalışma ekibimiz de bu şekilde Cizre'ye giriş yapabilmıştır.

Bu raporun amacı ablukalar boyunca yaşananları yerinde görmek, tanık ifadelerine başvurmak yoluyla yaşanan hak ihlalleri ve vahşeti tespit etmek, belgelemek ve raporlamaktır. Cizre halkının özyönetimlerle ilgili ne düşündüğünü kayda geçirerek direnişin boyutlarını anlamaya çalışmak, halkın tüm bu yaşananlara dair düşüncelerini öğrenmektir. Yine Cizre'de yaşanan katliamın tüm boyutları tanıklıklara başvurularak raporlandıktan sonra ihtiyaçları ortaya koymak ve yeniden inşa için bir öneriler listesi geliştirmek de raporun amaçlarındandır.

Saha çalışmasını yürütmek üzere meslekleri avukat, sosyolog, gazeteci ve siyaset bilimci olan HDP bünyesinde çalışan 4 kişi görevlendirilmiştir. Çalışma ekibi "operasyonlar bitmiştir" açıklamasından sonra çalışmalarını yoğunlaştırmış, gün gün medya taraması yaparak hafıza tazeleyerek, kişi, tanık, kurum ve meslek görüşmeleri için ayrı ayrı yarı yapılandırılmış görüşme yönergelerini hazırlamıştır. Görüşme yönergelerinin hazırlanmasında HDP'nin günlük enformasyon raporlarından da çokça faydalanılmıştır.

Çalışma ekibi, Cizre ablukasını kaldıktan bir gün sonra 03 Mart 2016'da Cizre'ye giriş yapmış ve 10 gün boyunca sahada kalmıştır. Saha boyunca ablukanın ve yaşanan hak ihlallerinin boyutunu tam anlamıyla görebilmek ve sözü, bu süreci birebir yaşayanlara vermek için Cizre'de faaliyet gösteren kurum ve meslek örgütleriyle görüşülmüştür. Abluka nedeniyle sağlık, eğitim, barınma, ulaşım, ibadet vb. hakları engellenmiş olan kişilerle toplam 76 yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin 33'ü meslek ve kurum görüşmesi, 43'ü kişi ve tanık görüşmesidir. Görüşmelerin tamamına yakını ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Vahşet bodrumları ile ilgili yapılan görüşmelerde bodrumlardan sağ olarak kurtulan 2 kişi de dahil olmak üzere yapılan 5 görüşmede, görüşülen kişi kayıt alınmasını istememiş, bunun üzerine not defteri ve bilgisayar aracılığıyla not alınmıştır. Görüşmeler ortalama 45 dakika sürmüştür. Görüşmeler ağırlıklı olarak Kürtçe yapılmıştır. Ses kayıtlarının çözülmesi Kürtçe bilen gönüllü insanlar tarafından yapılmıştır. Yapılan görüşmelerin listesi Ek1'de sunulmuştur.

Kişi ve tanık görüşmeleri ağırlıklı olarak ablukanın sert bir şekilde yaşandığı, barikatların yoğun olduğu yerler olan ve Cizre'nin % 70'ini oluşturan Cudi, Yafes,

Nur, Sur mahallerinde gerçekleştirilmiştir. Yaşamını yitirenlerin aileleriyle görüşmeler yapıldığında bir çoğunun taziyesi devam etmekteydi. Tank ve top atışlarına maruz kalmış bir evin odalarından bazıları harabe halde olduğu için görece sağlam kalmış ve temizlenmiş bir odasında ya da bahçede taziyeler kabul edilmekteydi. Görüşmeler için sakin ve sessiz bir ortam gözetilmiştir. Genellikle kalabalıktan uzak, evin sağlam kalmış küçük bir odasına geçilmesi, küçük yaşta etkileneceği düşünülerek çocukların içeriye alınmaması rica edilmiştir.

Çalışma ekibinden bir kişinin Cizreli olması ekibe daha rahat hareket etme imkanı sağlamıştır. Çalışma ekibi güvenlik gerekçesiyle genelde birlikte hareket etmek zorunda kalmıştır. Çalışma boyunca güvenlik güçlerinin psikolojik baskısı mahallerde görüşmeler yapılırken her daim var olmuştur. Özellikle fotoğraf makinesi taşınırken ve çekim yapılırken dikkatli olmak zorunda kalınmıştır.

Raporun yazımı sahaya çıkan ekip tarafından iş bölümü yapılarak gerçekleştirilmiştir. Abluka boyunca yaşananların kadın boyutu için, daha iyi anlaşılabilmesi ve aktarılabilmesi amacıyla kadın grubumuzda çalışan siyaset bilimci bir kişi görevlendirilmiştir. Aynı şekilde rapora katkı sunması için sosyal medya ve yasama uzmanı iki kişi görevlendirilmiştir.

Vahşet bodrumlarında bulunan yaralılar günlerce televizyonlar aracılığıyla hastaneye kaldırılma taleplerini dile getirmişlerdir. Rapor heyeti olarak vahşet bodrumlarında mahsur kalan yurttaşların İMC TV, Nuçe TV ve Özgür Gün Tv'ye telefonla bağlandıkları kayıtlar söz konusu 3 televizyondan talep edilmiştir. Bu kayıtların deşifresi yapılarak rapora aktarılmıştır. Adli Tıp Uzmanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı, İMC TV Muhabirleri Saadet Yıldız ve Refik Tekin ile Cizre'de yüzyüze görüşme gerçekleştirilemediği için kendilerine mail atılmış, gelen yanıtlar raporda değerlendirilmiştir.

Raporda çalışma grubunun sahada çektiği fotoğrafların yanı sıra, DİHA muhabiri Cihan Ölmez, fotoğrafçı Ferhat Arslan, Mürsel Çoban, Reşad Ayaz ve Ubeydullah Hakan'ın fotoğrafları kullanılmıştır. Reşad Ayaz ve Ubeydullah Hakan, raporun yazımı sırasında bizlere aynı zamanda kısa Cizre belgeselini hazırlamışlardır. Fotoğrafçı ve yapımcı dostlarımıza gönüllü katkılarından dolayı teşekkürü borç biliyoruz.

Raporda yasak yerine ağırlıklı olarak abluka kelimesi tercih edilmiştir. Cizre özelinde Kürdistan coğrafyasında yaşanan duruma bir isim koymak oldukça zor olmakla birlikte, mevcut uygulamaya "sokağa çıkma yasağı" demenin, yaşatılanları yeterli ölçüde karşılamayacağı düşünülmüştür. Yaşam aylarca, bütünüyle felç edilmiştir. Can ve mal güvenliği kalmamış, sokakta soluk alıp veren herkes ölüm tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Nitekim bodrumlarda insanların diri diri yakılması, bu tehdidin herkes açısından gerçekleşme ihtimalini biraz daha artırmıştır. Bu yönüyle düşünüldüğünde sadece Cizre'de değil, diğer Kürt kentlerinde de aylarca süren çatışmaların ve şiddetin ne şekilde adlandırılacağı, akademisyen ve araştırmacıların

çalışmalarıyla daha iyi ortaya çıkabilecektir. Ancak yukarıda söz edilenler ışığında ilan edilen sokağa çıkma yasağı, rapor boyunca ağırlıklı olarak “abluka” olarak adlandırılmıştır. Burada adlandırmanın egemenler tarafından yapılmasına karşı çıkmak, reddetmek ve olanı biteni tüm çıplaklığıyla kavradıktan sonra hakikate en yakın kavramlaştırmaların yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Dilin politikayı inşa etmedeki rolünü akıldan çıkarmamak gerekiyor.

Raporda, tüm dünyanın gözü önünde gerçekleşen, sağ çıkarılıp hastaneye intikalleri mümkünken katledilen, yakılan insanların kaldıkları bodrumlar “vahşet bodrumları” olarak anılmıştır.³

Bir bölgenin etnik, ideolojik vb. saiklerle egemen tarafından öldürülmesi, istenmeyen insanların çıkartılarak, hükümetin ifade ettiği gibi “temizlenerek” saldırıya geçme durumu “steril katliam” olarak adlandırılmıştır. Cizre ablukası başlamadan önce öğretmenlere gönderilen mesaj kamuoyunda “steril bir katliamın” habercisi olarak değerlendirilmiştir.⁴

Bu rapor 14 Aralık 2015-02 Mart 2016 arası 79 gün süren ve Cizre’ye tüm girişlerin kapatıldığı döneme odaklanmaktadır. Çalışma ekibi yapılan görüşmeler ve izlenimler sonrası Cizre ablukasını 3 kritik döneme ayırmış ve raporu bu dönemleri baz alarak yazmıştır. Birinci dönem, ablukanın başladığı günden vahşet bodrumlarının ortaya çıktığı güne kadar olan süreci kapsamaktadır. İkinci dönem, vahşet bodrumlarının ortaya çıktığı ve ondan sonra kamuoyunun vahşet bodrumlarındaki insanların yaşamına odaklandığı dönemdir. Üçüncü dönem ise, İçişleri Bakanı Efkân Ala’nın “Cizre’de operasyonlar bitti” açıklamasından sonra ablukanın devam ettiği, çatışmaların olmadığı ancak devlet güçlerinin büyük bir talana kalkıştığı dönemdir. Bu bölümde, kadına yönelik devlet şiddetinin ortaya konduğu cinsiyetçi yaklaşım da ele alınmıştır. Yine burada, devletin canlı cansız her şeyi vurarak gündelik hayatın yeniden tesisini zorlaştırdığına, hayvanları ve meyve ağaçlarını doğrudan hedef alarak yaşamı yok etmeye çalıştığına yer verilmiştir. Son bölümde ise devletin hukukla imtihanı incelenmiş, doksanlardan bugüne, yargının devlet şiddetine yaklaşımı üzerinde durulmuş ve yargının toplumsal barışın inşasındaki rolüne değinilmiştir. Abluka sürecinde yaşanan hak ihlallerinin boyutları, ulusal ve uluslararası mevzuata referansla incelenmiş, özellikle bizleri bekleyen olası bir dava süreci için etkili bir soruşturmanın yürütülüp yürütülmediği, kullanılacak delillerin hukuka uygun bir biçimde toplanıp toplanmadığı üzerinde durulmuştur.

---

³ Bu kavram olayların yaşandığı günlerde Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız tarafından kullanılmış, gerek yazılı ve görsel medya gerekse sosyal medyada sıkça kullanılmıştır.

⁴ Bu kavram da aynı şekilde abluka başlamadan önce Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız tarafından kullanılmış, gerek yazılı ve görsel medya gerekse sosyal medyada sıkça kullanılmıştır.

Cizre halkı 79 gün boyunca tarihin ender rastlanan acımasız bir katliamına tanıklık etti. İnsanca ve özgürce bir yaşam için evlatlarını özyönetim direnişinde kaybetti. Ama boyun eğmedi, aman dilemedi.

Saha çalışmamız boyunca bizi evlerinde konuk eden, evlerinin neredeyse tamamı havan topu ve tank mermileriyle yıkılmış haldeyken kapıdan çevirmeyen, o halde evlerine buyur eden, fedekar ve direngen Cizre halkına şükran borçluyuz. Bu rapor Cizre’de yaşamını yitirenlerin anısına, yaralanan insanlara ve tüm Cizre halkına adanmıştır.

ABLUKA ALTINDA BİR İLÇE: TOPLARLA TANKLARLA VURDULAR

---

14 Aralık 2015 tarihinde başlayan Cizre ablukası, 79'uncu günün sonunda, insanlık tarihinde kara bir leke olarak anılacak kadar vahşi bir katliama dönüştü. Onlarca insan evlerinin mutfağında yemek yaparken, oturma odalarında çay içerken, tuvalet ihtiyacını gidermeye giderken, sokak ortasında bazen gündüz bazen akşam yaşamlarını yitirdiler. Acımasız ve vahşi bir nefret duygusuyla hareket eden devlet güçleri intikam alırcasına Cizre'de terör estirdi. Abluka boyunca seçilmiş siyasetçiler dahil olmak üzere hiçbir gazeteci, kurum ya da kuruluşun Cizre'ye girmesine izin verilmedi. Yasak ilan edilmeden önce Cizre'de kalanların⁵ dışında hiç kimse Cizre'de yaşananları bilemedi, göremedi. Cizre ablukası başlamadan önce yapılan "evlerinizi boşaltın, son uyarımızdır" anonsları⁶, sivil yerleşim alanlarına yönelik top atışları ve başkaca psikolojik baskı yöntemleriyle halk göçe zorlanmış, evlerini terk etmek zorunda bırakılmıştır. Devlet güçleri bu şekilde Cizre'yi kendince "steril" hale getirdiğini kabul etmiş, kalanların hepsini "terörist" olarak ilan ederek kapsamlı bir katliama girişmiştir.⁷

Cizre'de daha önce farklı tarihlerde toplam 4 kez ilan edilen sokağa çıkma yasaklarının ilkinde 23 yurttaş yaşamını yitirmiştir. 14 Aralık'ta ilan edilen son sokağa çıkma yasağı, yasağın 79'uncu günü olan 2 Mart 2016 tarihinde, 05.00-19.30 saatleri arasında kaldırılmış ancak gece boyunca devam etmiştir. 28.03.2016 tarihinden itibaren yasak 21.30-04.30 arasında devam etmektedir.

Uygulamaya konan yasakların ne yasal ne de anayasal hiçbir hukuki temeli yoktur. Sokağa çıkma yasakları 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesine dayandırılmaktadır. Buna göre "İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir". Valilerin ve kaymakamların yetkilerini sınırsızca ve sorumsuzca kullanması durumundan doğan sokağa çıkma yasağı ilanları, halkta huzur ve güvenliğin sağlanmasının aksine halkta, terör, korku ve panik ortamının oluşmasına neden olmuştur.

Öğretmenlere Gönderilen Utanç Mesajı: Steril Katliam Planlaması

---

⁵ Cizre'de kalanların başında Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız geliyordu. Abluka boyunca kentten ayrılmadı. Aynı şekilde, Şırnak Milletvekilleri Aycan İrmez ve Ferhat Encü Silopi'de, Leyla Birlik ise Şırnak Merkez'de abluka süresince kentten ayrılmamışlardır.

⁶ Bu tür anonsların yapıldığı yaptığımız görüşmelerin birçoğunda dillendirilmiştir. Ancak bu anonslarda sonra bile Cizre'de ciddi anlamda kitlesel göç yaşanmamıştır. Asıl göç "Kimyasal silah kullanılacak" söylentilerinin yayıldığı 29. ve 30. günlerde gerçekleşmiştir. Bu konu raporda detaylı olarak yer almaktadır.

⁷ Benzer bir tutumu şu an Nusaybin ve Yüksekova'da da görmek mümkündür.

Cizre’de 14 Aralık 2015 tarihli yasak henüz ilan edilmemişken, önceki yasaklarda yaşanmayan bir durum gerçekleşti. 13 Aralık 2015 tarihinde öğretmenlere gelen mesaj ile Cizre’de sokağa çıkma yasağının ilan edileceği “resmi olmayan bir mesaj” ile

açıklandı. Cizre ve Silopi İlçeleri'nde görevli öğretmenlere SMS ile mesaj gönderilerek 'hizmet içi eğitime' alındıkları bildirilince öğretmenler ilçeyi terk etmeye başladı.

Ablukanın başlayacağı duyurulan öğretmenler kilometrelerce yol yürüyerek terk ettiler.

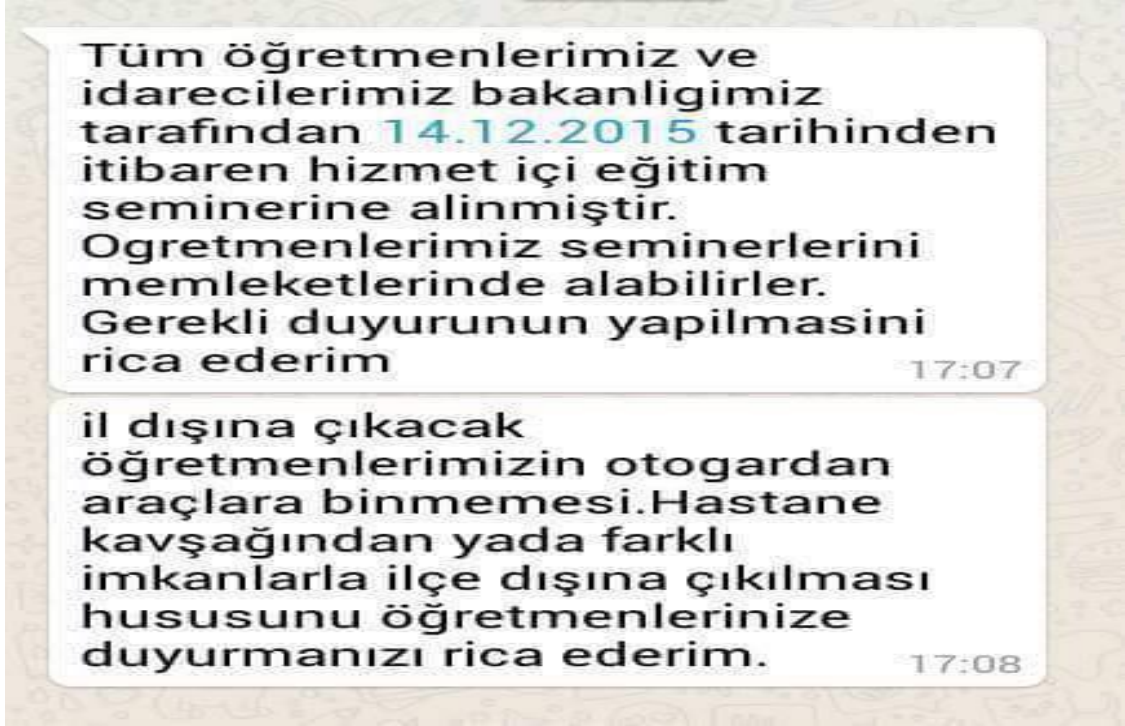
Mesajlarda tüm öğretmen ve yöneticilerin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 14 Aralık 2015 tarihinden itibaren hizmet içi eğitim seminerine alındığı belirtilmiş, "Öğretmenlerimiz seminerlerini memleketlerinde alabilir" şeklinde yazılı mesaj gönderilmiştir. Cizre’de 104 okulda 431 bin 127 öğrenciye eğitim veren 1298 öğretmenden, aileleri başka il ve ilçelerde oturan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, bunun üzerine ilçeyi terk etmeye başlamıştır. Önce bankalar önünde para çekmek için uzun kuyruklar oluşturan öğretmenler, ardından yanlarına aldıkları bavullarla birlikte ayrılmaya başlamıştır. Özel araçları bulunan öğretmenler araçlarıyla, olmayanlar ise minibüs ve yaya olarak otogara akın etmiştir. Otogarda yoğunluk nedeniyle büyük hareketlilik yaşandığı heyetimize aktarılmıştır. İlçeden ayrılmak için otobüs bulamayan öğretmenler yaya olarak 5 kilometre uzaklıkta bulunan uluslararası İpek Yolu'na çıkmıştır. Öğretmenler burada otostop yaparak bulabildikleri araçlara binerek ayrılmış, araç bulamayan öğretmenler ise yağmur altında beklemek zorunda kalmıştır. Öğretmenlerin Cizre'den ayrılması ilçe halkı arasında da tedirginlik yaratmıştır.⁸

Kenti terk etmeyen bir öğretmenle yaptığımız görüşmede öğretmen, kendisine bir mesaj gelmediğini, mesajın Hükümet’e yakın bir sendikanın kendisine bağlı öğretmenlere gönderdiğini aktarmıştır. Kendisine okul idarecileri tarafından direkt

⁸ http://www.dha.com.tr/sms-geldi-tum-ogretmenler-o-iki-ilceyi-terk-ediyor_1093936.html

haber verildiğini söyleyen ve ismini vermek istemeyen öğretmen, onca yıl emek verdiği öğrencilerini düşündüğü için kenti terk etmeye vicdanının el vermediğini aktarmıştır:

“Bizce kendi memurlarını geri çekip tamamen halka yapılan bir saldırı var. Şahsen bize mesaj gelmedi, daha sonra arkadaşlardan falan öğrendik ki Eğitim Bir-Sen kendi elemanlarına direkt mesaj atmış. Bize ise okul idarecileri söyledi, arkadaşlardan duyduk açıkçası. Zaten dışarı çıktığımızda inanılmaz bir kargaşa vardı; ağlayanlar, sinir krizi geçirenler... Daha önce de yasağı yaşadım burada, Cizre’deki tüm yasaklar boyunca buradaydım. Ne bileyim... Emek verdiğim öğrenciler vardı, onları bırakıp gitmeye içim elvermedi.”

13 Aralık 2015'te Cizre'deki öğretmenlere gönderilen kısa mesaj..

Sokağa çıkma yasağının Valilik tarafından resmi bir şekilde ilan edilmesinden önce öğretmenlerin bazılarında mesaj gönderilmemesi ayrıca düşündürücüdür. Hükümete yakın bir sendikaya üye olanlara mesajın gitmesi, diğerlerine herhangi bir bildirimde bulunulmaması akla ideolojik bir yaklaşım içinde olduğunu getirmektedir. Yasak başlamadan önce öğretmenlere mesaj gönderilmesinin kamuoyunda “steril bir katliamın planlandığı” algısını doğurduğu HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken tarafından da dile getirilmiştir.⁹ Etnik ve ideolojik saiklerle öğretmenlerin batıya çekildiği, sadece ya da ağırlıklı olarak Kürtlerin kaldığı bir ilçeye devletin daha rahat ve sorumsuz müdahale edeceği düşünülmüştür. Devlet güçlerinin Cizre'ye saldırırken Cizre'deki çocuklarının yaşamından endişe duyan Batı'da yaşayan ailelerin olmamasının devlet güçlerine sınırsız bir sorumsuzluk hissi vermiş olduğu yapılan görüşmelerde sıkça aktarılmıştır.

⁹ <http://t24.com.tr/haber/hdpli-baluken-cizre-ve-silopide-steril-bir-katliamin-hazirligini-yapiliyor,320298>

Görüştüğümüz bir öğretmen amaçlanan şeyin daha kolay müdahale etmek olduğunu belirtmiştir. Cizre katliamı boyunca batıdan ciddi seslerin çıkmaması göz önüne alındığında öğretmenin düşüncelerinin gerçekleştiği söylenebilir:

“Daha kolayca müdahale etmek için. Bana göre öğretmenler gitmemiş olsaydı, batıdan ses çıkardı emin olun, çocukları burada olduğu için. Mutlaka birileri tepki verirdi. Ama memurlar gidince, zaten benim çocuğum gelmiş, gerisi önemli değil. Zaten batıda Kürtlere karşı olan düşmanlığı herkes çok iyi biliyor.”

Cizre Eğitim-Sen Temsilcisi Osman Tetik ise gönderilen mesajın başkaca anlamlar taşıyabileceğini düşünmektedir:

“Dışardan gelmiş olmasına rağmen uzun süre burada kalan öğretmen arkadaşlar da oldu. Ancak bazıları çok tedirgin oldular, korktular ve Cizre’yi terk edip gittiler. Tabii pişman olduğunu söyleyenler de vardı. Niye sadece öğretmene mesaj gönderiliyor? Sen bütün memurlarına gönder o zaman. Türkiye’deki en büyük camia, kutsal olarak görülen bir meslek... Yıpratmak için... Öğrenci ve veliyi de düşündüğün zaman geniş kitlelere teması olan bir meslek grubu... Biliyorsunuz, eğitim kalitesi düştüğü zaman toplumdaki diğer alanlarda da etkisini gösterir. Ben bilinçli bir şekilde yapıldığını düşünüyorum.”

Osman Tetik öte yandan gönderilen mesajlarla asıl olarak öğretmenlik mesleğinin yıpratıldığını düşünmektedir. Öğrencilerin ailelerinden sonra belki de en çok saygı ve güven duydukları öğretmenlerin, bu şekilde kenti terk etmeleri güven ilişkisini toptan bozmuştur:

Öğretmenlere mesaj atılmasının bilinçli olduğunu düşünüyorum. Memurların büyük kısmını öğretmenler oluşturuyor. Diğer memurlara böyle bir mesaj atılmıyor. Birincisi bu operasyonlara öğretmenlerin şahit olmalarını istemiyorlar. Öğretmenlerin olaylara şahit olması bakış açılarını değiştirir. Bilginin Türkiye’nin batısına aktarılmasını da sağlar. İkincisi, toplumda öğretmenlik saygın bir meslek olarak görülüyor. Ancak bu tip mesajlarla öğretmenlik mesleği yıpratılıyor. Diyelim belki ölen öğrencileri vardır ya da öğrencisi annesini, babasını kaybetmiştir. Öğretmen sınıfa gelip bu durumla karşılaştığında bunu nasıl izah edecek, kendini nasıl ifade edecektir? Öğrencisiyle nasıl sağlıklı bir diyalog, bir bağ kurabilecek? Bu şekilde öğretmenler ve öğretmenlik mesleği yıpratılıyor. Bir de bunun veli ayağı var. Mesela velinin öğretmene olan saygısı da düşüyor bu olaylardan sonra. Öğretmenler arasında ikilik çıkıyor şu an. “Bendensin/değilsin” şeklinde...”

Eğitim-Sen Cizre Temsilcisi Osman Tetik, öğretmenlere gönderilen kısa mesajda sözü edilen hizmet içi eğitim çağrılarının eğitimde sürekliliği esas almadığını ifade etmiştir. Bu durum anayasal bir hak olan eğitim alma hakkının da gaspı anlamına gelmektedir. Tetik’e göre bu mesaj, eğitim hayatının öğrenciler için belirsiz bir süre askıya alındığı anlamına gelmiştir:

“14 Aralık’ta süreç başladı. Onun öncesinden öğretmenlere mesaj gönderildi. Hizmet içi eğitime alındıklarını, hizmet içi eğitim seminerlerinin kendi memleketlerinde yapılabileceğini... Yani açıkça öğretmenlere ‘Cizre’yi terk edin, gidin’ deniliyor. Tabii biz daha önce hizmet içi eğitim seminerleri almıştık. Fakat yönetmeliklere göre de hizmet içi eğitim seminerlerinde eğitimin aksamaması esastır. Ancak burada eğitim tamamen askıya alındı.”

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kendi memleketlerine dönmüş olmaları kalan öğretmenlerde hayal kırıklığı yaratmıştır. Vicdanı el vermediği için kenti terk etmediğini aktaran öğretmen, kısa mesaj geldikten sonra kenti terk eden öğretmenlerle ilgili olarak duygularını şöyle aktarmıştır:

“Yani o anda... Şeydi ya, yani yaşamak gerekiyordu bence onu, hiç düşünmeden. Hani bizim kendi arkadaşlarımız da var (çıkanlardan), 5 km yol yürüdüğünü biliyoruz, sırf buradan kaçmak için. En çok da aslında canımı acıtan o. Hani birlikte koşturduğumuz, birlikte çalıştığımız, asla bırakıp gitmeyeceğini düşündüğümüz arkadaşların gitmesi... Ki buralı, Cizre'nin yerlisi olan arkadaşlar da vardı. Onlar bile çok rahat bir şekilde bırakıp gitti.”

Aynı öğretmen kenti terk eden meslektaşlarının kenti bırakıp gitmelerine bir anlam veremediğini anlatmıştır. Bu uygulama belli ki aynı meslek grubu içinde olan insanlar arasında bir tür ikilik de yaratmıştır. Arkadaşlarının sadece kenti değil, kendisini de terk ettikleri hissine kapılan öğretmen, bu gidişin özellikle öğrencilerde onarılması mümkün olmayan kırıklıklar yarattığını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bilmiyorum... İhanet hissettim. Cizre çok farklı bir yer. Nereye giderseniz gidin, kimin kapısını çalarsanız çalın kapı asla yüzünüze kapatılmaz. İnsanlar çok misafirperver. 4 senedir buradayım. Hani zorluk yaşadığımı hiç görmedim burada. Yeni gelenlere karşı çok misafirperverdirler. Emin olun öğretmenlerin hepsi evlerine gitmişlerdir, çaylarını içmişlerdir, bir şekilde yardımları dokunmuştur. Ama öyle bir mesajla çekip gitmeleri bana göre nankörlük. Kendi öğrencilerine ihanettir bu ya. Merak ediyorum, şu an döndüklerinde çocukların yüzüne nasıl bakıyorlar? Vicdan azabı insan hiç duymaz mı? (...) O yüzden ne bileyim yani inanılmaz bir kargaşa vardı, kimse kimseyi tanımıyordu. Hani en iyi arkadaşlar bile birbirini yüzüstü bırakıp gidiyordu, çok kötü bir panik vardı. Giden zaten yol kapalı olduğu için -araç çıkışlarına izin vermiyorlardı-marketlere koşmuşlardı stok yapmak için. Zaten şey diye düşündüm açıkçası, normalde Pazar günü yasak ilan edilecekti büyük ihtimalle ama çoğu çıkmadı, öğretmenler memurlar çıkmadı, o yüzden ertelediler. Özellikle dedim ya o köprüde sormuşlar Eğitim Bir Sen'li misiniz, Eğitim Bir Sen'liyseniz şöyle geçin diye. Ayrı kolaylık sağlamışlar onlara.

Abluka boyunca kentte kalmayan öğretmenlerin Cizre'ye yeniden döndüklerinde kalan öğretmenlerle karşılaşması da sıkıntılı olacaktır. Cizre'de görüşmelerimiz devam ederken henüz eğitim hayatı başlamış değildi. Geri dönen öğretmenlerle karşılaştığında doğabilecek hissiyatlar sorulduğunda şu yanıt devletin aynı zamanda nasıl bir şeyi amaçladığını açıkça gözler önüne sermektedir:

“Yapamam artık, yapamam. Gördüğümde gerçekten samimi bir şekilde söylüyorum, yüzlerine tüküresim var. O çocuklara nasıl “canım, cicim” diyecekler, o çocuklar onların samimiyetlerine inanacak mı? Bu biraz da vicdan meselesidir. Düşünüyorum, insan olarak vicdanımızı ne zaman bu kadar kaybettik, nasıl bu kadar duyarsızlaştık? Bir tarafta insanlar yaşayabilecek miyim, yarına çıkabilecek miyim diye düşünürken, diğer tarafta bunu tatil olarak gören insanlar vardı ya, ek ders ücretim yatacak mı diye düşünen... Onun için mesaj atıyorlardı.”

Cizre ilçe merkezinde 60 civarı okulda toplamda 43 bin öğrenci mevcut, mevcut durumdan köyler çıkarıldığında yaklaşık 35 bin öğrenci şehir merkezinde eğitim görmektedir. 2 bine yakın eğitim personeli Cizre ablukası boyunca çalışmamıştır. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı ablukaların uygulandığı yerlerden biri olan Cizre’de normal hayata geçildiğinde düzenli eğitime geçileceğini, yasaktan kaynaklı oluşan hak kaybının da telafi eğitimleriyle giderileceğini belirtmiştir.¹⁰ Eğitim-Sen Cizre Temsilcisi Osman Tetik bu ifadelerin gerçekliği yansıtmadığını, öğrencilerin hak kaybının bu şekilde giderilemeyeceğini ifade etmiştir:

“İlk yapılan telafi eğitimlere 43 bin öğrenciden 500-600 kişi katılım sağlamıştı. Şimdi yapılan telafi eğitimlere 43 bin öğrenciden 1200 civarında öğrenci katılmış durumda. 8 ve 12. sınıflara yönelik bunlar. Ara sınıflara (1-7, 9, 10. sınıflar) yönelik şu ana kadar eğitim için hiçbir telafi yapılmamış, dolayısıyla bu çocuklar ciddi şekilde mağdur olmuş durumdadır ve 8., 12. sınıflar sınava girecekler. Bu konunun takipçisi olacağız. Ciddi bir hak kaybı söz konusudur. Sınav tarihi bellidir, işlenmesi gereken konular bellidir. Fakat bu çocuklara eğitim verilmeden o sınava tabi tutacaklar. Haksızlık var.”

79 gün süren Cizre Ablukası’nda okullar karargaha çevrilerek çatışma alanlarına dönüştürüldü.

Osman Tetik şu saatten sonra Cizre’de verilecek eğitimle ilgili ciddi kaygıların olduğunu belirtmiştir. Hiçbir şey olmamış gibi hayata kaldığı yerden devam etmenin bir öğrenci için mümkün olmadığını ifade etmiştir.

“Bu saatten sonra Cizre’de eğitimin telafisi mümkün değildir. Mart ayına girdik, birçok okula tadilat gerekiyor, bazı okullar güvenlik gerekçesi ile karakola dönüştürülmüştür. (Cizre’de şu ana kadar 3 okul kesin). Normalde sınıf mevcutları zaten çok kalabalıktı, 40’ın üzerinde. Derslik yetersizliğinden dolayı

¹⁰ <http://www.meb.gov.tr/bakan-avci-ntvnin-canli-yayin-konugu-oldu/haber/10162/tr>

ikili öğretim (sabah-öğlen) yapılıyordu. Buna rağmen mevcut okulların karakola çevrilmesinin izah edilebilir bir tarafı yoktur. Hangi zaman diliminde telafi eğitimi yapılacaktır? Bu saatten sonra telafisi mümkün değildir. Mesela şimdi biz İsmail Ebuliz Ortaokulu olarak, Kaymakam Mümin Heybet Ortaokulu'na gideceğiz. Biz oraya taşındık. Sabah onlar, öğleden sonra biz kullanacağız okulu. Bizim 36 şubemiz var, Mümin Heybet'te 33 şube var. Mecburen sınıfları birleştireceğiz. 40 kişilik olan sınıf mevcudu 70-80'e çıkacak. Ancak şu da var, bu saatten sonra evleri yıkılan, tahrip olan aileler Cizre'ye nasıl dönecek, nerede kalacak? Çocuk bu ortamda nasıl okula başlayacak? Teknik olarak hazır olsa bile psikolojik olarak çocuklar rahat değil. Çok ciddi psikolojik desteğe ihtiyaç vardır. Bu psikolojik destek için de Türkiye'nin batısında, buranın kültürünü bilmeyenlerin verebileceğine inanmıyorum. Psikolojik destek verebilmesi için burada kalmış olması gerekiyor, buradaki olayları, buradaki çocukların dünyalarını bilmesi gerekiyor ki destek olabilsin. Bu psikolojik destek bir iki yılda kapanacak bir mesele değil. Yıllar alacak bir meseledir. Bu çocukların ruh dünyasında derin izler bıraktığını düşünüyorum. Şiddet meyilli olabileceklerini de düşünüyorum."

Cizre'de eğitimin nasıl telafi edileceği, bununla ilgili somut hangi pratik adımların atıldığına ilişkin olarak milletvekillerimizin verdiği soru ve araştırma önergelerine herhangi bir yanıt henüz verilmiş değildir. 3 ay boyunca ablukada kalan çocukların bırakın diğer çocuklarla aynı sınava girmelerindeki haksızlığı, psikolojik olarak eğitim hayatına devam edip edemeyecekleri bile tartışmalıdır. Görüştüğümüz eğitimci ve meslek uzmanları çocukların derin bir travma yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

CizreAblukası boyunca binlerce öğrenci ne sınavlara hazırlanabildi ne de zamanında sınavlara girebildi.

Cizre Merkez'deki okulların birçoğunun abluka boyunca karargaha çevrildiği, bir çoğunun yine karakol olarak kullanılmaya devam edileceği ifade edilmiştir. Abluka boyunca okulların karargah olarak kullanıldığı bir takım sosyal medya hesaplarında yayınlanan fotoğraf ve videolardan da açıkça belli olmaktadır. Bu paylaşımlarda okul içinde fotoğraf çektiren asker ve polislerin tahtaya "Eğitim sırası bizde" cümlesini yazarak poz vermeleri sosyal medya ortamında oldukça tartışılmıştır.

Cizre'de karargaha çevrilmiş bir okulda poz veren bir asker.

Aileler de çocukların eğitim hayatları konusunda oldukça karamsar düşünmektedirler. Okulların karakola çevrilmesi aileler açısından kabul edilemez bulunmuştur. İşin içine abluka boyunca işlenen zulüm siyaseti de girince ailelerde eğitim ile ilgili muazzam bir kırılma hissedilmiştir:

"Bu evde 4 tane okuyan çocuk var. Ama okutmayacağız. Okutsak da bize vermiyorlar. Zaten okulları da yaktılar. Okula göndermeyecek misiniz?"

M: Kesinlikle hiçbirini yollamayacağız. Üniversiteyi kazananlar var, tıp mesleğine devam edenler ama diğerlerini okutmayacağız. Ancak kendi dilimizde okullara göndeririz."

Yaşamını Yitirenler ve Yaralananlar

Cizre ablukası boyunca vahşet bodrumlarında 177 kişi olmak üzere 251 insan acımasızca katledilmiştir. Bu kişilerden biri bebek olmak üzere 41'i çocuk, 22'si kadındır. Yine bu kişilerden 79'unun kimliği henüz tespit edilememiştir.

Bu insanların kimi sokak ortasında kimi evinin salonunda ya da mutfağında katledildi. Yaşamını yitiren direnişçi ve siviller orantısız bir güçle katlediliyorlardı. Tank mermileri ve havan toplarıyla mahallelere rastgele ateş açıyordu. Henüz

doğmamış bebeklerden, 3 aylık Miray İnce'ye, 80 yaşında yaşlı bir amcadan 50 yaşındaki annelere kadar onlarca sivil devlet şiddetine maruz kaldı, yaşamını yitirdi ya yaralandı.

Ablukanın ilan edilmesinin üzerinden henüz 1 hafta geçmemişken Cudi, Nur ve Yasef mahallelerinde saldırılar yoğunlaştı. Cizre; Nur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Aşk Tepesi'ne, Sur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Şahin Tepesi'ne, Cudî Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Caferi Sadık Tepesi'ne, Yafes Mahallesi'ni tepeden gören Hastane Tepesi'ne konuşlanan tanklar tarafından gün boyu yoğun top atışı ve ağır saldırılara maruz kaldı.

Cizre günlerce tepelerden atılan toplarla dövüldü, ağır silahlarla tarandı..

Cizre Kurdi-Der'de öğretmenlik yapan Bahattin Yağarcık bir önceki ablukanın tersine yaşayan herkesin canlı hedef olarak görüldüğünü aktarmıştır:

“Adeta iki devlet arasındaki savaş gibi tankların, topların ve daha tanımadığımız silahların kullanıldığı bir savaştı. Gece top mermileri evin içine düşüyordu hatta kendi evimin içine düştüğünü gördüm bu top mermilerinin. Hiç kimse dışarı çıkamıyordu herkes canlı hedefti. İnsanlar olduğu gibi binalar da hedefti, özellikle iki katlı yüksek binalar hedefti”

Nereden atıyorlardı?

Aşk Tepesi diye bir yer var. Mem u Zin Kültür Merkezi'nin inşaatının oradan hakim tepedir. Bizim evin tam cephesine bakıyor, gözlerimizle gördük top attıklarını ve bunu birilerini korkutmak için değil buradaki evleri yıkalım yakalım, bunları göçertelim mantığı ile yapıyorlardı. Hatta 29. gün emniyeti aradım, dedim yiyecek bir şeyimiz yok, kalacak yerimiz yok, can güvenliğimiz yok, şöyle bir ifade kullandı "siz Cizre dışına çıkacaksınız size yardımcı oluruz". Dedim daha merkezi bir yere konak mahallesine gidelim, o da o şekilde yardımcı olamayız dediler, yani ille ki gitsin Cizre'yi boşaltsınlar yaklaşımı vardı."

Ablukanın ikinci gününde Cudi Mahallesi'ndeki evinde vurularak katledilen üç çocuk annesi 32 yaşındaki Hediye Şen'in öldürülmesine ilişkin açılan soruşturmaya savcılık tarafından gizlilik kararı kondu. "Gizlilik kararı" nedeniyle aile avukatına otopsi sonucu verilmeyen, Hediye Şen'in hedef alınarak 8 kurşunla tarandığı tespit edildi. Kuran kursu öğretmeni olan Hediye Şen mahallede isteyenlere gönüllü olarak Kuran eğitimi veriyordu. Hem eşinin hem komşularının anlatımına göre Şen çok sevilen bir insandı. Hediye Şen Cizre'de yaşamını yitiren ilk sivil oldu.

Cizre abluhasının ikinci günü yaşamını yitiren Hediye Şen üç çocuk annesiydi.

Olay gününü eşi Mahmut Şen şöyle anlatmıştır:

"Saat 18.30 civarıydı. Evdeydik. Yatsı namazını kılmıştı, yemek ocaktaydı. Bizim tuvalet dışardadır. Bahçede... Tuvalete gitmek için dışarı çıktı, kapısına varmadan silahla taradılar. 8 kurşun değmiş ona. Kurşunların geldiği yönde 3-4 tane kobra

kirpi türü askeri araç vardı. Kobraların üzerinde kameralı otomatik silahlar oluyor, oradan geldi. Silahların sesiyle beraber elektrikler de kesildi.”

Zırhlı polis araçlarının tepelerindeki otomatik silahların “teknik arıza sonucu” ateş alması neticesinde Nusaybin’de bir kadın yaşamını yitirmişti. HDP Mardin Milletvekili Ali Atalan’ın da TBMM’ye taşıdığı olaya göre¹¹ 19 Şubat 2016’da herhangi bir yasak olmadığı halde kızıyla beraber komşusuna giden 8 çocuk annesi Dilşa Ak “teknik arıza” sonucunda katledilmişti. Mardin Valiliği de bu olayı doğrulamış, “zırhlı aracın ateşleme mekanizmasında yaşanan teknik arızadan kaynaklı olarak” Dilşa Ak’ın yaşamını yitirdiğini açıklamıştır.¹² Zırhlı araçlarda bulunan sistemle insanlar artık

düğmelere basılarak katledilmektedir. Bir karartı, bir hareketlilik aracın kamera sistemine takılmakta, polisler de pervasızca kişinin kim olduğunu önemsemeksizin cezasızlığın güvenine sığınarak insanları öldürebilmekte, adına da “teknik arıza” diyebilmektedirler.

---

¹¹

http://www.nusaybinim.com/hdp_mardin_milletvekili_atalan_dilsha_aki_meclise_tasidi_haber8985.html

¹²

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/485013/Valilik_ten_skandal_Dilsha_Ak_savunmasi.html

32 yaşındaki eşi evinin bahçesinde katledilen Mahmut Şen kucağında kızıyla birlikte.

Gerek Cizre’de gerek başka Kürt ilçelerinde yaşanan katliamlarda sıklıkla, yaralılar için ambulans defalarca aranmasına karşın gelmemiş ya da saatler sonra, yaralının yaşamını yitirmesinin ardından gelmiştir. Bununla birlikte hiçbir görevliye ulaşamama gibi durumlar da yaşayanların sıkça dillendirdiği bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumdan ötürü çok sayıda kişinin kan kaybından yaşamını yitirdiği bilinmektedir. Hediye Şen de aynı şekilde erken müdahale ile kurtarılabilenken, tam aksine sağlık yardımı krizi yaratılarak geride kalan eşine büyük işkenceler çektirilmiştir. Silahla taranma vakası gerçekleştikten sonra içine düştüğü durumu Mahmut Şen şu şekilde anlatıyor:

“Bir anda fırladım, Hediye çığlık atmıştı. Karanlıktı. Hediye diye bağırdım, elimle yokladım karanlık olduğu için. Göremedim. Bulduğum yerin gerisine döneyim derken ayağım ayağına takıldı düştüm. Gözüm karanlığa alıştı. Boğazına kurşun saplanmıştı. Yarım saat kadar boğazından nefes aldı. Hırliyordu. Hediye, Hediye diye bağıryordum. Kalktım 112’yi aradım. 155’i aradım. 112 bana Dört Yol’a getirin dedi. Dedim “evden dışarı çıkamıyorum siz diyorsunuz ki 3 km yoldan getirin”. Nasıl getireyim? 155’i aradım. “Eşimi vurdunuz” dedim. “Burada çatışma yok. Polis araçları 100 metre ileride. Gelin alın, 112 gelmiyor” dedim. Bu şekilde bir 112’yi bir 155’i defalarca, onlarca kez aradım. Tabii o esnada yani kendimi kaybetmişim. Bağırip duruyordum. Çocuklar ne olduğunu anlamıyordu. Onları tehdit bile ettim. “Burada ne hendek var, ne barikat var, ne çatışma var. Nasıl karımı vurdunuz?” dedim. “Gelin yaralıdır” dedim, “eğer gelmezseniz canlı bomba olacağım bir gün hepinizi öldüreceğim” dedim. Bu şekilde yarım saat sürdü. Sonra Hediye’ye döndüm. Ölmüştü. Bağırdım, komşuları çağırdım. Tabii fakirdirler, kimse korkudan gelemedi. Sesleniyorlardı ama gelemiyorlardı. En son Mele Mansur geldi, dayanamadı. Üç ev vardı aramızda. Gelene kadar taradılar onu da. Bir kurşun tesadüfi ayağını sıyrılmıştı. Onda Faysal Vekilin telefonu vardı. Bende yoktu. O aradı, sesimizi duyurdu. Mele Mansur müftülüğü aradı, müftüyle konuştu. Ama kimse dinlemedi. Sabaha kadar Hediye öylece yerde kaldı...”

Devlet yetkilileri 79 gün süren Cizre ablukasında katledilen herkesin “terörist” olduğunu iddia etmiştir. Başbakan Davutoğlu’nun kendisi de Cizre’de öldürülenler arasında sivil olmadığını ifade etmiştir.¹³ AKP Hükümeti’nin bebekleri, çocukları “terörist” olarak ilan ettiği gerçeği yeni değildir. 2006 yılında Diyarbakır’da direnen insanlar için de dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan “Kadın da olsa, çocuk da olsa gereği yapılacaktır” diyerek düşüncesini ve devlet güçlerine verilen sınırsız yetkiyi açıkça ifade etmiştir.¹⁴

---

¹³ <http://www.diken.com.tr/davutoglu-cizrede-tek-bir-sivil-kayip-yok-yasak-bitmesi-gerektigi-zaman-bitecek/>

¹⁴ <http://www.kurtalanhaberleri.com/guncel/Basbakan-Erdogan-Cocuk-da-olsa-bedelini-oder-2663.html>

Henüz 12 yaşında bir kız çocuğu olan Bişeng Garan 6. Sınıfa gidiyordu. Sığındıkları bodrumdan çıktıkları gün kızı yaşamını yitirdi. Bişeng'in annesi Saliha Garan kızının vurulduğu şöyle ifade etmiştir:

Bodrumda kalıyorduk. Sabah 8'de çikalım dedik. Bir sokağı geçtik, diğerinde taramaya başladılar. Keskin nişancılar da vardı. Kurşunlar sağımızdan solumuzda geçiyordu. Yani bir çatışma yoktu. Bir yerden geliyordu hep. Tepeden geliyordu. Bişeng'e seslenecektim, yakınımda dur diye. Baktım düşmüş. Yani o kadar kurşun geliyordu ki hareket edemiyorduk ama düştüğü yere gidebildim. Sürükledim kendimle. Bu şekilde 10 metre kadar sürükledim. Köşeye kadar getirdim. Ambulans aradık, cevap vermediler. Gene arayınca 1 saat sonra geldiler. Yaralı kızımı sürüklerken ayaklarımın sağından solundan kurşunlar geçiyordu. Benim ciğerimi vurdular, kızım yerdeydi. Ambulans geldi, yolda durdular. Sordular. Hastanede polisler askerler bağırdılar bize. Yani korkuyorduk orda. Korkudan ağlayamıyordum. Rahatsız olup bağırılar diye ağlayamıyordum. İki aydır ağlıyorum, hep midem ağrıyor. Yani siz düşünün, çocuğunuz vursunlar, hastaneye gidiyorsunuz. Kızımı vuranlar bir de dediler ki bağırmayın, ses etmeyin. Rahatsız oluyoruz. Bir ağıt diyemedim, bir ağlayamadım hastanede."

Ablukanın 14. günü oturdukları binanın içinde, lavaboya giderken evlerine düşen bomba ile katledilen Ali Tetik'in babası olay gününü şöyle anlatıyor:

"23 gün evde kaldık. 14. gündü... Aşağı odada oturuyorduk. Ali'ye "Hacı Halil onlar sokaktalar ben de onların yanına gideceğim, güneş var" dedim. Ali bana "çıkma, mermi sıkıyorlar, vurulursan seni hastaneye götüremem" dedi. Ben çıktım, o da 4. kata çıktı hanımı orada hamur yoğuruyordu. Fatim da ona "ne yapacaksın" dedi, o "lavaboya gideceğim" dedi. Lavabodan çıkar çıkmaz binanın damına bomba isabet etti. Güm sesiyle beraber çocuklar çığlık atmaya başladı. Fatim'a "hemen çocuklarla beraber aşağı in" dedi, "bizi öldürecekler" dedi. Kapıya çıkar çıkmaz Ali "vuruldu" dedi, sol göğsüme parça isabet etti."

Ali'nin yaralandıktan sonra ambulansla hastaneye kaldırıldığını belirten Baba Tetik bu sancılı süreci şu şekilde aktarmıştır:

"Buradan giderken tek yarası vardı. Batman'daki doktorlar "iki yarası vardı" dediler. Cizre'dekiler "tek yarası vardı" dediler. Biz orada değildik ağızlarından duyduk. 8-9 gün Batman'da hastanede kaldı. Allah affetsin Diyarbakır'a götürdüler. Devlet hastanesine... Sonra İdil'e getirdiler. 6 cenaze daha oradaydı. "O zaman hepsini beraber burada defnedeceğiz" dediler. 6 kişiyi de orada defnettiler. Biz kendi" miz gidemedik. Konutlarda oturan iki kardeşi gitti.

Haber vermediniz mi 155'e?

Haber verdik, başımızı çıkarmamıza bile izin vermediler. "Çıkmayın" dediler. "Geberin çıkmayın" dediler. "Taziyemiz için çıkacağız" dedik."

Annesi Akide Kalkan'a göre; efendi, çocuklarla çocuk, büyüklerle büyük, çevresine, arkadaşlarına saygılı, serserilikleri olmayan Ferdi Kalkan, katledildiğinde henüz 20 yaşındaydı. Ferdi Kalkan, Cizre ablukasının 12. gününde evinin önünde vücuduna isabet eden şarapnel parçasıyla yaşamını yitirdi. Ferdi'nin annesi Akide Kalkan oğlunun cenazesinin Cizre'de gömülmesine izin verilmediğini ifade etmiştir:

“Önce taziye evine götürdük. Oradan da hastaneye götürdük. Teşhis edildikten sonra bizi Şırnak’a gönderdiler. Şırnak’ta cenazeyi yıkadıktan sonra Cizre’de veya Şırnak’ta cenazemizi toprağa vermek istedik ancak bırakmadılar.”

Cizre’de devlet güçleri hendekleri bahane ederek kuşattıkları kentte günlerce terör estirdi. Oysa ölümlerin tümü hendeklerin olduğu mahallelerde gerçekleşmiyordu. Hendek ve barikatların olmadığı mahallelerden biri olan, Mem u Zin Türbesi yakınlarındaki Şen Sokak’ta oturan 17 yaşındaki Nidar Sümer, 7 Ocak 2016 akşamı oturduğu evin hemen yakınlarında hastaneye yakın bir yerde konuşlanan zırhlı araçlardan açılan ateşle yaralandı. Yaralı kardeşini almaya giden 45 yaşındaki Halis Sümer de kurşunların hedefi olarak ağır yaralandı. Nidar ve Halis Sümer kardeşler, kaldırıldıkları Cizre Devlet Hastanesi’nde yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamayarak yaşamlarını yitirdiler. Anneleri olay gününü şu ifadelerle aktarmıştır:

“Ben su getirmeye gitmiştim. Baktım oğlumun elinde telefonu var, yüzü de camiye dönüktü. “Nidar” diye seslendim ona. Yüzünü şöyle bana çevirdi, elinde telefonu vardı. Ben onun telefonla konuşmak için orada durduğunu sandım. Ben de o yüzden eve geldim. Kızım dışarıdan gelen bağırmaları duymuş ve başını kapıdan çıkarmış, bu esnada Nidar’ın yerde yattığını görmüş. Allah bunu yapanların yanına bırakmasın. Nidar yerdeydi. Yaralı olduğunu sandık. Hepimiz yalınayak koşup dışarı çıktık. Yaralıdır, alıp getirelim istedik. Bağırp haykırmaya başladık. Büyük oğlum, evindeydi, bizim seslerimizi, bağırlarımızı duyup çıkmış. Onu görmemle gitmesi bir oldu. Hızır gibi gözüne göründü ve kayboldu. Kızım onun gittiğini görünce gömleğini tutmuş gitmemesi için, ama o yine de çıkıp gitmiş. Görenlerin söylediğine göre koşa koşa gitmiş. Ayaklarına ateş etmişler, düşmüş, gidememiş. Sonra da göğsüne ateş etmişler. Biz sokağa çıktığımızda kurşun yağdırıp duruyorlardı. Büyük oğlum yerde yatıyordu, ayakları bana taraftı. Yaralıdır sandım, önemli değil dedim. Daha fazla ateş etmesinler diye kendini yere atmış sandım. İçimden bunları düşünüyordum. Ben komşulara “komşular, oğluma kapıyı açın” diye seslendim. Yaralıdır sandım. İnsanlar bana Nidar’ın duvarın önünde olduğunu söylediler, doğrudur sandım. “Nidar, duvarın önünden sakın ayrılma” diye bağırdım. Komşulara da kapılarını açmaları için haykırdım. Onlar öldüğünü anlamışlardı ama bana söylemek istemiyorlardı. Karanlıktı. Biraz gittik, oğlum önümdeydi ama oğlumu göremiyordum. Gözlerim görmüyordu. Ayağım onun ayağına takıldı. “Bu oğlumun ayağı mıdır?” diye ağlamaya başladım. Kız kardeşi “ambulansı arayın, ambulans gelsin” diye bağırdı. Polisler “bırakın yerinde, teröristler öldürmüş” dediler.”

Nidar ve Halil Somer kardeşilerin babası oğullarının vurulduğu yeri heyetimize anlatırken..

İki evladını yitiren Anne Somer Cizre’de olup bitenleri, neler düşündüğünü şu şekilde aktarmıştır:

“Hiçbir şey de olmaz onlara. Tahir değil, zalimdirler. IŞİD gibidirler. Hiçbir şey Cizre kadar güzel değildi. İstanbul, Cizre kadar güzel değildi. Bunlar IŞİD’dir. Erdoğan kendisi IŞİD’dir. Müslüman değildir. Erdoğan Müslüman bir halkı yakıp kül etti. Ona hiçbir şey de olmaz. Ne istiyor bizden? Polis ölse de onun umrunda değil, asker ölse de onun umrunda değil. Onun çocukları değiller çünkü. Onun yüreği yanmıyor çünkü. Onun yüreği yansaydı, ki inşallah yanar, belki biraz geri çekilirdi. Ama kim ölse de onun çocukları değiller, o yüzden onun umrunda değil. Müslüman değil, o kendisi IŞİD’dir. Öyle olmasaydı bunları yapmazdı. Hiçbir şey evlat acısı gibi olamaz. Hem öldürüyor, hem de benzin döküp, gaz döküp yakıyor. Allah’ın evine, Hacca ne diye gidiyorsun? Hem katliam yapıyorsun, hem de Allah’ın evine gidiyorsun. Zaten sen Tahir de değilsin, Allah sana çarpmaz Allah’ın evine gitsen de. Ne diye Allah’ın evine gidiyorsun, ne diye Hacca gidiyorsun?”

Henüz 17 aşında olan Nidar Somer, hendeklerin olmadığı evinin sokağında tarandı, yardımına koşan abisiyle birlikte can verdi..

Yine hendeklerin olmadığı başka bir mahalle olan Kale Mahallesi'nde bulunan ve babası 1994 yılında devlet güçleri tarafından katledilen Cahide Çıkal mutfakta iken göğsüne ve karnına isabet eden şarapnel parçalarıyla yaşamını yitirdi. Çıkal'ın vücuduna isabet eden şarapnel parçası sağlık ekibi tarafından ilk müdahale anında anlaşılamadı, bu yüzden yalnızca kalp masajı yapıldı. 2 çocuk annesi 35 yaşındaki Cahide de kurtarılamadı ve ablukanın 9. gününde Davutoğlu'nun söylemiyle "bir terörist daha" öldürülmüş oldu.

Hendeklerin olmadığı bir başka mahalle olan Şah Mahallesi'nde yaşayan 38 yaşındaki Veysi Elçi, 12 Ocak 2016 gününün akşamında evinin salonunda telefonunu şarj etmek için ayağa kalktığı esnada evin penceresinden giren tek kurşunun boğazına saplanması sonucu hayatını kaybetmiştir. Veysi Elçi'nin 2 çocuğu vardı. Yaşamını yitirdikten 1 ay sonra bir oğlu daha dünyaya geldi. Ailesi çocuğun adını rahmetlinin yaşarken koymak istediği Muhammed Delil koydu. Elçi'nin abisi Seyitmendo Elçi olay gününü şöyle anlatmıştır:

"Ben o gün çocuklarla Gaziantep'teydim. Veysi akşam namazını kıldıktan sonra eve geliyor. Evde otururken telefonunu şarj etmek için ayağa kalkmış, o esnada bir kurşun gelip boğazına saplanmış. Boğazından kan fışkırmış. Bir de kan nefes borusundan içeriye akmış. Ambulans gelmeyince yarım kilometre

kadar battaniyeyle taşımışlar hastaneye kadar. Ama kan kaybından ölmüş tabii.”

Abdullah Özdal Cizre’de, 25 Temmuz 2015 tarihinde özel hareketçilerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirmişti. 3 çocuk babası olan abisi Hacı Özdal ise Cizre’deki son ablukanın 12. günü katledildi. Hacı Özdal’ın annesi Gulê Özdal olay gününü gözyaşları içinde şöyle anlatmıştır:

“Hacı evin içindeydi, içeriye top attılar parçaları Hacı’ya çarptı. Hastaneye götürdüler, hastanede, Allah’ıma hastanede polisler öldürdü... Evet vallahi daha yaşıyordu hastaneye götürene kadar, kardeşi önlerine atlamış demiş ki kardeşimi sağken öldürecek misiniz? Polisler oğluma tekme atmışlar, onu itmişler, -oğlum da askerdi, 3 ay hava değişimi vermişlerdi- onu da tekmeleyip oraya atmışlardı. Oğlum yine kalkıp onlara demiş ki “siz benim kardeşimi sağken mi öldüreceksiniz?” Hastanede öyle söylemiş, tekrar iteklemişler onu, vallahi, demişler “bunu götürün”. Hacı yaşamını yitirdikten sonra Şırnak’a götürmüşler 9-10 gün Şırnak’ta kalmış. Oradaki akrabalarımız cenazesini alıyorlar, yıkıyorlar ondan sonra buraya getirilip defnediliyor.”

Bir önceki Cizre Ablukasında abisi Abdullah Özdal’ı yitiren Hacı Özdal abisinin cenaze töreninde konuşurken..

Hacı Özdal’ın babasına göre de Hacı hastaneye götürülürken yaşıyordu ve ağır bir yarası yoktu:

“Evet burada, bahçede parçalar ona çarptı yaralandı, ineğimizi de bahçede öldürdüler. Yaralandıktan sonra biz ambulansı çağırdık. Ama ambulans “güvenliğimiz yok, biz korkuyoruz o mahalleye gelmeyiz” dedi. Çünkü ne olsaydı ateş ediyorlardı. Hayvan olsun, insan olsun ne olursa olsun devletin keskin nişancıları görünce ateş ediyorlardı. Biz de onlarla konuştuk dediler ki

“aşağıdaki parka getirin, biz oradan alalım”. Kalktık biz de yeni olan bir battaniyenin içine koyduk ve gittik, ambulansa teslim ettik. Gidip ambulansa teslim ettikten sonra kardeşi gitti onunla. Kardeşi de Cizre’de yasak ilan edildiği akşam gelmişti askerden, onu 3 ay hava değişimine göndermişlerdi. Kardeşi gitti onunla, kardeşi onunla giderken daha yaşıyordu ve yol boyunca hastaneye varana kadar konuşmuşlar. Hastaneye vardıklarında onu ameliyathaneye alıyorlar ameliyat için. Kardeşine demiş ki “korkma iyiyim ben bir şeyim yok, beni hastaneye yetiştirin yeter, yaram ağır değil, ben iyiyim”. Vallahi hastaneye gönderdiğimizde bilseydik öldürecekler göndermezdik. Bizim evimizde ölseydi, hastanede polisler öldürmeseydi, ben polislerden şüpheleniyorum ki oğlumu onlar öldürmüş, ben yaşadıkça bu şüphe içimde kalacak.”

Cizre ablukası deyim yerindeyse sadece yaşayanlar için değil yaşamını yitirenler için de devam ediyordu. Kişinin cenazesini dilediği gibi defnetme hakkı en eski evrensel insani değerlerin arasında yer alır. Cizre’de yaşamını yitiren insanların nereye gömüleceğinden, gömülürken kimlerin defin törenine katılabileceğine kadar, ölümden sonraki her aşamada devlet baskısı ve zorbalığı görülmüştür. Hacı Özdal’ın cenazesinin gömülmesi de bu şekilde sancılı olmuştur. Babası bu süreci bizlere şöyle aktarmıştır:

“Ben de dedim ki “buradaki büyük mezarlığa gömelim”, kardeşini de orada defnetmiştik. “Oraya gidip defnedelim” dedim, o da dedi ki “devlet izin vermez orda defnetmemize, yasak orası. Başka bir yer göster bize neresi olursa olsun cenazeyi oraya defnederiz”. Ben de dedim “o zaman bizim eve yakın olan mezarlıkta gömelim, getirin orada gömelim.” Getirdiler. Oraya defnettiler, bizim de cenazemize gitmemize izin vermediler.”

Mezarlık ve evin arasında ne kadar mesafe var?

Hacı Özdal’ın Babası: valla ya 100 metre var ya yok. Biz o zaman çarşıdaydık. Evde değildik, biz o zaman çarşıdaydık mahallede değildik. Olay çıkmasın diye izin vermediler. Kimse cenazesine gelmesin dediler. 3 belediye işçisi gitmiş, onlar da kepeciler zaten.”

22 yaşında ve ilk çocuğuna 8 aylık hamile olan Zehra Uca’nın kayınbabası İsmail Uca, Zehra’nın yoğun bomba atışlarından kaynaklı korktuğu için aşırı bir stres içinde olduğunu ifade etmiştir. İsmail Uca olay gününü şöyle aktarmıştır:

“3 bomba atar evimize isabet etti. Eve girmeye korkmuşlar. Burada oturmuştuk. Geceydi, haber geldi “Zehra fenalaşmış” dediler. Ambulansı çağırdık. Ambulans geldi. Belki on defa aradık. En sonunda iki askeri araç ve bir ambulans geldi. Tahminen bir saat kadar sonra geldi. Hastaneye kocası ve Zehra’nın kardeşi de Zehra ile birlikte gittiler. Bir saat sonra bizi aradılar hastaneden ve haber geldi, “öldü” dediler. Yanılmıyorsam yarım saat kadar hastanede kalıyor. Yaşamını yitirdiği zaman Şırnak’a gönderiyorlar. Oradan buraya getirdik ve defnettik. Birkaç gün sonra geldiler “tekrar otopsi yapacağız” dediler. Yoğun çatışmalar vardı. Hiç birimiz gidemedik. Evden bile çıkamıyorduk. Çatışma olmasaydı, abluka olmasaydı onu erken hastaneye yetiştirirdik ve belki de şu an yaşıyor olurdu.”

Ablukanın 17. Gününde 30 Aralık 2015'te yaşamını yitirenlerden biri de 55 yaşındaki 8 çocuk annesi Hediye Erden'dir. Hediye Erden oturduğu evin alt katında sabah saatlerinde eve isabet eden tank mermisinden saçılan şarapnel parçalarıyla can vermiştir. Hediye Erden'in oğlu Mustafa Suphi Erden Şırnak Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız'a olay öncesi Emniyet'i aradığını, evden çıkmak için izin istediğini ifade etmiştir:¹⁵

“Sokağa çıkma yasağının ilan edildiği ilk günden itibaren evimizin bulunduğu alan zırhlı araçlar tarafından taranırken, tanklardan yapılan top atışlarına maruz kaldı. Evimizde mermi izleri halen durmaktadır. Annem ve kardeşim sürekli beni arayarak, hayatlarının tehlikede olduğunu belirtiyordu. Yaşanan bu durum üzerine her gün 155'i ve Cizre İlçe Emniyet Müdürlüğü ve karakolu arayarak, evimize yönelik atışların durdurulmasını, ailemin hayatının tehlikede olduğunu aktardım. İlçe Emniyet Müdürlüğünü 15 gün boyunca günde en az 5 kez aradım. Polis 155 dışında ilçe emniyeti ve polis karakoluna ait olan 0 486 616 19 19 ve 0486 616 30 05 numaralarını sürekli arayarak, ailemi buldukları yerden tahliye etmek istediğimi belirttim. Görüştüğüm emniyet yetkilileri, sokağa çıkma yasağı nedeni ile ailemi tahliye edemeyeceğimi söyledi. Her seferinde 'merak etme, haberimiz var. Bir şey olmaz denildi'

Hediye Erden'in katledilişine tanıklık eden Taybet Erden ise olay günü ilgili olarak şu aktarımda bulunmuştur:

“Vallahi Kızım baştan anlatacam, valla bendim kayınpederimdi oda 70-80 yaşındaydı bir de Şırnaklı biri dileniyordu. Bütün bu mahallelerde dolaştı kimse evine almadı adamı, bizde onu eve aldı yatağını buraya yaptık o ve kayınpederim her ikisi yaşlıydı ikisinin de yaşı 70 80 belki daha fazlada var ve Hediye'nin de valla 55- 56 yaşı vardır biz 15 gün evimiz de kaldık 15 gün. Her gün bi yerleri kırıyorlardı buraya ateş ediyorlardı, üst kata ateş ediyorlardı oraya buraya ateş ediyorlardı, bizde alt kata indik. Biz alt kata sığındık vallahi 15. günde dedik ki kahvaltımızı yapacaz. Biz kahvaltısızdık. Biz kahvaltımızı hazırladık dedik artık kahvaltımızı yapacaz, bide baktık içeriye top atılar.

Sen gördün mü içeriye top attıklarını?

Valahi peygamberin üstüne ben alt kattaydım ve tank attı, tankın topuydu.”

---

¹⁵ Şırnak Milletvekili Sarıyıldız Cizre'de yaşamını yitirenlerin sivillerin tamamıyla ilgili olarak soru önergesi vermiştir. Bir soru önergesi de Hediye Erden'in öldürülme olayıyla ilgilidir. Ancak hiç bir soru önergesi TBMM Başkanlığı'nca “yanlı sorular” içerdiği gerekçesiyle işleme konulmamış, iade edilmiştir.

Ablukada yaşamını yitirenlerin cenazeleri yol köşelerinde ambulans ve cenaze aracı beklerken duvar önlerinde bekletiliyordu..

Direnış alanlarında yaşamını yitiren Garip Mubarrıs'ın hikayesi Kürdistan'da 90'lı yıllardan bu yana yaşatılan devlet zulmünün ve bu zulüm karşısında verilen direnişin özeti gibidir. Garip Mubarrıs 1994 doğumlu bir direnişçi. Cizre'nin Yeşilyurt köyünden. Yeşilyurt köyü 1989'da zorla dışkı yedirme olayının yaşandığı köydür. Yeşilyurt davası olarak kayıtlara geçmiştir. Garip, 22 yaşında, yaşamını yitirdiği güne kadar amcasının evinde yaşamaktadır. Görüştüğümüz kişi Ömer Mubarrıs, Garip'in amcasıdır. Garip'in babası Kemal Mubarrıs, 1994 yılında kontrgerilla tarafından kaçırılmış ve o günden beri kayıptır. Ömer Mubarrıs o günü şöyle anlatmıştır:

“2 Ocak 1994'te mahalleye baskın yapıldı. Polisler eve gelip mahkemeniz var diyerek Kemal'i ve beni alıp götürdüler. Bizi Nusaybin'e götürdüler. Nusaybin'de bizi karakola götürdüler. Sonra beni bıraktılar. O günden beridir Kemal'den hiçbir haber alamadık. Cenazesi de nerededir bilmiyoruz. Kayıptır. Mahkemeye, insan haklarına başvurduk, o dönemde savcılığa gidip ifade de verdim. “Bizi iki taksiyle gelip aldılar. Kemal'i bir taksiye beni öbür taksiye bindirdiler. O insanları görürsem tanırım” dedim savcıya. Savcı “yapamam” dedi. Savcıya “toros bir taksiydi, plakası 29 AR 263'tü” dedim. Plakası hala da aklımdadır. Unutmadım. Plakayı da savcıya verdim, araştırılsın istedim. Yapmadılar.”

Bu olay olduktan aylar sonra Garip dünyaya gelmiş. Amcası Garip'i kendi nüfusuna geçirmiş ve kendi evinde büyütmüş:

“O babasının bize emanetiydi tabii. O, diğer tüm çocuklarımdan daha kıymetliydi. Sonra biraz büyüyüp 10-12 yaşlarına girdiğinde biraz olgunlaştı ve bakınca karakter, ahlak ve mizaç olarak tamamen babasına çekmişti. Bu yüzden ona fazlasıyla düşkündüm. Ben onun yetim ve kimsesiz olarak

büyümesini istemedim ve o hislerden uzak tuttum. Bazıları yeğenlerini yetiştirince veya büyütünce onlara baskı uygularlar, zorlarlar ama ben tüm bunların olmasını engelledim. Ben de eşim de öyleydik. Biz ona aşırı derecede kıymet verdik ve ona çok güvendik, ve serbest bıraktık çünkü onun ahlakını ve karakterini iyi biliyorduk. Namazını kılıyordu her daim. İçki, kumar, hırsızlık, açgözlülük hiçbir zaman karakterinde yoktu. Ne ettimse de evlenmeye ikna edemedim. Annesi de bir ara geldi “bak oğlum senin istediğin biri varsa gör bak” dedi, o hep sakınırdı dikkatli olurdu, “herkesin kendi şerefi var, haysiyeti var” derdi. Mert ve yiğit biriydi. 3-4 yıla yakın Belediye’de çalıştı.”

Ömer Mubarrıs, Garip’in hayatını kaybettiği günü şöyle anlatmıştır:

“30. günden sonraydı. Garip gündüzleri eve geliyordu. Gece gidiyordu. Geldiğinde gitmemesi için uğraşıyordum. Ama arkadaşlarımı bırakmam diyordu. Kaçmam diyordu. Sabah saat 10’da geldi hep birlikte kahvaltı yaptık, çıktı. Gitme dedim. “Gidiyorum ve daha da gelmem” dedi. Gitti, saat 1-2 gibi aradım telefonu kapalıydı. Saat 4 oldu telefonu hala kapalı. Bombaatar ve toplardan başımızı bile dışarı çıkaramıyorduk. Gece oldu. Oğlum taziye evine gitti. Döndü ve Garip’in şehit olduğunu ve taziye evinde olduğunu söyledi. Gidip baktım. Gülümsüyordu. Cizre Hastanesi’ne götürdük. Ordan da Şırnak’a götürdüler. Otopsis yapıldı. Yıkadık. Defnettik. Köyümüzde defnettik.

Bütün ailenizle gidebildiniz mi defnetmeye?

Hayır, izin verilmedi. Ben de gitmedim. 3 abim dışardaydı, onlar gittiler bir de oğlum gitti, şimdi tutuklu olan. O sakattır. Gitmeyi talep ettik. Faysal Sarıyıldız da söyledi ama izin verilmedi.”

Ömer Mubarrıs yaşananlarla ilgili şunları aktarmıştır:

“Bu Allah’ın yazdığı kader değildi. Bu zulmün yazdığı kaderdi. Allah ayetlerinde birbirinizi öldürün dememiş. Şimdi biz burda konuşuyoruz, bir şey gelip bize değerse ölürsek o Allah’ın kaderi olmuş olur. Ama düşman silahlarını alıp gelip beni öldürürse bu zulmün kaderi olmuş olur. Zulüm yapıldı.”

Cizre, direniş tarihinde en çok bedel ödeyen kentlerin başında gelir. Bir kalbin vücuda yaydığı kan ne ise, Cizre halkının özgürlük mücadelesine verdiği katkı odur. Bu katkı ile mücadele her daim diri kalabilmiştir. IŞİD’li barbar teröristlerin Kobanê kuşatmasında oğlu Ferhat’ı, Cizre ablukasında ise 42 yaşındaki eşi Cabbar Taşkın’ı yitiren Zeycan Taşkın eşini kaybettiği günü şöyle aktarmıştır:

“Ben ve o yapayalnız buradaydık. Komşularımız da evlerinde yoklardı. Çocuklarımız da evde değillerdi. Çalışmıyorlardı. Yasak başlamadan önce bir kızımı Antalya’ya kayınbiraderimin evine göndermiştik. Bir oğlumu da Ağrı’ya

ailemin yanına göndermiştik. Yasak başlayınca da gelemediler. Ben, küçük kızım, küçük oğlum ve eşim buradaydık. Birkaç komşumuz vardı. Başka da kimse kalmamıştı. Herkes kaçıp gitti. Çocukları korkuyorlardı, dayanamadılar, kaçıp gittiler. Eşim tuvalete giderken vuruldu. Evin bahçesine durmadan ateş ediyorlardı. 10 dakika kadar sonra gittiğimde, eşim yerde yatıyordu. Seslendim ama bana cevap vermiyordu. Haykırdım, çığlık attım. Sonra kendimden geçip bayılmışım. Beni kim kaldırıp bu odaya getirmiş, hiç bilmiyorum. Burada bahçede vurulduğunda, karanlıktı ve bu yüzden onu iyi göremedim. Ama taziye evine gittiğimde gidip yüzünü açtım ve ona baktım. Elleri cebindeydi. Ellerini

ceplerinden çıkaramamıştı. O şekilde düşmüştü. Abdest almaya gidiyordu.”

Cizre Ablukasında yaşamını yitirenler sadece kadınlar, çocuklar, gençler, yaşlılar değildi. Son ablukanın 7. Gününde 8 aylık hamile bir kadın olan 32 yaşındaki Güler Yamalak evinin önünde karnından vuruldu. Bahçede oynarken bileğini kıran çocuğunu çıkıkçıya götürmek isterken keskin nişancı kurşunuyla karnından vurulan Yamalak sürüklenerek eve sokuldu. Aile uzun uğraşlardan sonra yaralı kadını hastaneye götürmek üzere devlet güçlerinden izin alabildi. Yamalak kaldırıldığı Şırnak Devlet Hastanesi'nde müdahale sonrası yaşama döndü ancak 8 aylık bebeğini kaybetti. Böyle Türkiye, “Anne karnında bebeklerin katledildiği ülke” ünvanını almış oldu.

8 aylık hamile iken karnından vurulduğu için bebeğini kaybeden Güler Yamalak..

Cizre ablukasının kritik aşamalarından biri de 20 Ocak 2016'da Cudi Mahallesi'ndeki yaralıları almak için yola çıkan heyetin Nusaybin Caddesi'nde silahlarla taranması olayıdır. Olayda 2 kişi yaşamını yitirdi ve içlerinde İMC TV muhabiri gazeteci Refik Tekin'in de olduğu 12 kişi de yaralandı. Olay, devlet güçlerinin gündüz, kentin merkezinde bir caddede sivilleri alenen hedef alabilecek kadar pervasızlaşabildiğinin görülmesi açısından çarpıcıdır. Bu heyetin içinde Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız'ın da olduğu düşünüldüğünde olayın vehameti daha da artmaktadır. Olay gününe dair yapılan tanıklıklar devlet güçlerinin hedef gözetmeden, rastgele ateş açarak toplu bir katliam planlamış olabilecekleri kanısını güçlendirmiştir.

Ablukanın 38. gününde, HDP Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, seçilmiş yerel temsilciler ve halktan bir grup yaralıları ve cenazeleri almak için Cudi mahallesine gitti. Serhat Altun, Ahmet Tunç ve Mehmet Kaplan'ın cenazeleri ile 4 yaralıyı alarak mahalleden ayrılan grup, Nusaybin Caddesi'ne geldiği esnada zırhlı araçlar tarafından tarandı. Alınan yaralı ve cenazeler için AİHM tedbir kararı çıkarmıştı ancak bu tedbir kararı uygulanmıyordu. O gün yaşananlar kendisi de yaralı halde kurutulmuş ve daha sonra "teröre yardım" gerekçesiyle gözaltına alınan Refik Tekin'in açık kalan kamerasından rahatlıkla izlenebilecekti. Kendisi de heyetin içinde ve yaralı halde kurtulabilen Selahattin Ecevit o gün yaşananları şu şekilde aktarmıştır:

"İlk önce milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız ve beraberinde bulunan birkaç kişi, Cudi mahallesinde iki cenaze ve iki yaralının bulunduğunu alana gidip onları alacaklarını söylediler. Ayrıca bunun için izin aldıklarını da söylediler. Nusaybin Caddesinde bulunan otel tarafında iki tane panzer cadde ortasında bekliyordu. Biz tam hareket ettik bir ses geldi. Otuz otuzbeş kişi kadardık. Nusaybin

Caddesini geçtik Cudi Mahallesi'ne vardık. Cudi Mahallesi'ndeki cenazeler bir evin hemen yanında iki tane tekerlekli arabanın üstündeydi. Onları alıp Nusaybin Caddesinin üzerine geldik. Bizler mahalleye girmeden önce orada bekleyen iki panzer bizi taramaya başladı. Selman ve Hamit arkadaşlarımız orada yaşamını yitirdi. Bacağıma kurşun değdiğini anladım. Korkudan sokağa girdik. Orada vekilimiz 112'yi aradı. Durumu anlattı ve acil gelmeleri gerektiğini söyledi. 112 gelemeyeceklerini söylediler ve gelmediler. O bölgede çatışma olduğunu ve giremeyeceklerini söylediler. Vekilimiz, HDP Grup Başkan Vekili İdris Baluken'i aradı. Baluken, İçişleri Bakanı'nı aradığında kendisine geri döneceğini söylemiş ve bir daha aramamış. Vekil de dahil olmak üzere yaklaşık on arkadaş bir eve sığındık. Belediye başkanımız Kadir Konur ve Şerafettin Elçi da yanımızdaydı. Ben ve bir arkadaşımız daha yaralıydık. 115'ten gelen servis olay yerinden yaralıların bir kısmını alıp götürmüştü. Gittikten sonra vekilimiz telefon açtı bunlara. Ne belediyenin ambulansı ne 112 gelmedi. Faysal vekilimiz yine İdris Baluken'i aradı. Baluken bir kez daha İçişleri Bakanı'nı arıyor, bakan yine geri döneceğini söylediği halde geri dönmüyor. Faysal vekil tekrar 112 ve kaymakamlığı aradı. Telefonlarına cevap vermediler. Birkaç saat o evde kaldık."

Selahattin Ecevit taranma olayı gerçekleştiikten sonra orda bulunan kadınların başörtüleriyle yaralarını sardıklarını anlatmıştır. Yaklaşık 4 saat bekledikten sonra ve yoğun kan kaybından sonra belediyenin aracıyla hastaneye gidebildiklerini ifade etmiştir. Hastanede yaşadıklarını şöyle ifade etmiştir:

"Hastaneye gittiğimizde polisler bize çok sert ve ters davrandılar. Nereden geliyorsunuz? Nasıl yaralandınız vs şeklinde sorular soruyorlardı. Durumu anlattık. Hayır dediler siz yalan söylüyorsunuz cenaze falan almaya gitmediniz siz, diyerek bizi sürekli yalancı çıkarmaya çalıştılar. Onlara kaymakamı ve 112 yi defalarca aradığımızı söyledik."

Cizre Belediyesi Meclis Üyesi Şerafettin Elçi ise olay günü ve öncesinde yaşanan görüşme trafiklerini şöyle aktarmıştır:

"20 Ocak tarihiydi. Halk yanımıza gelip yaralılar ve cenazeler var diyordu.

Aileler gelip burada (belediyede) oturuyorlardı. Yaralılarımızı ve cenazelerimizi almadan buradan gitmeyeceğiz diyorlardı. Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız ve Belediye Eş Başkanı Kadir Kunur sürekli kaymakamı arıyorlardı. Kaymakam her ikisinin de telefonlarına cevap vermiyordu. Sadece Whatsapp üzerinden mesaj yoluyla cevap veriyordu. Bazı aileler burada oturmuştu, madem üç gündür bizim cenazelerimiz verilmiyor biz kendimiz gidip cenazelerimizi ve yaralılarımızı alacağız dediler. Saat 9:30 civarı burada bulunan bir aile, vekilimiz ve belediye başkanımızla birlikte 25-30 kişi kalkıp buradan Nusaybin Caddesinin üstüne gittik. Özacarlar sokağından cudi mahallesine girdik.”

Nusaybin Caddesi’ndeki kalabalığa zırlı araçlardan açılan ateş sonrası çekilen bir fotoğraf..

Bu saatten sonra yaşananları yine Elçi ayrıntılı olarak şu şekilde aktarmıştır:

“Her an öldürülme korkusu yaşıyorduk. Toplar patlıyordu, her taraftan kurşunlar yağıyordu. Yanılmıyorsam dört cenaze aldık biz, kaç yaralı olduğunu hatırlamıyorum. Tahminimce on kadar yaralı vardı. Bir anne gelmişti bizimle ve bir akrabasının orada öldürüldüğünü söyledi. Yaşamını yitiren kişi 50-60 yaşlarında bir erkekti. Ahmet Tunç’tu evet. Dediler ki evi hemen şu karşı sokakta, biz de kalkıp onun evinin olduğu bölgeye doğru hareket ettik. Evinin yakınına gittiğimizde cenazesinin sokakta olduğunu gördük. Kaç gün önce yaşamını yitirdiğini bilmiyorduk. Cenaze neredeyse kupkuru olmuştu. Aile cenazeyi görünce çığlıklar atmaya başladı. O cenazeyi oradan aldık. Üzerinde sebze satılan tekerlekli arabalara yükledik cenazeleri. Halk da yaralıların koluna girerek onlara yardımcı oluyordu. Biz geldik. Abdulcelil Petrol’ün oradan Nusaybin Caddesi’ne geçtik. İki anne vardı yanımızda ve arkadaydılar. Birkaç kişinin daha ellerinde beyaz bayraklar vardı. Annelere ön tarafa gelmelerini onları görürlerse bizi taramayacaklarını söyledim ve öylece Nusaybin Caddesi’ne çıkacaktık. Nusaybin Caddesi’ne çıktık, biliyorsunuz çift şeritli bir yoldur. Birinci şeridi geçtik. İkinci şerite geçtiğimiz anda Şah Mahallesi’ne geçecektik. Bir tank Kerem Oteli’nin yanında duruyordu. Tam ara sokağa gireceğimiz anda bizi taramaya başladılar. 10-12 arkadaşımız yere yığıldı. 2 kişi orada yaşamını yitirdi. Bir tanesi bizim Belediye Meclis Üyemiz Hamit Koçal idi. Diğeri ise Selman Erdoğan idi. Bir yurttaş daha ağır yaralanmıştı. Biz caddeye yürümeden önce belediyenin ambulansına ve aracına haber vermiştik. Biz Nusaybin Caddesi’ne çıktığımızda siz de gelin demiştik. Yaralıları ve cenazeleri hastaneye taşımaları için çağırmiştık onları. Biz tarandıktan sonra bu arkadaşlarımız da yaralandı. Silah sesleri kesilince ambulans ve cenaze aracı tam önümüzde durdu. Yaralıları ve cenazeleri hastaneye gönderdik. Araçların önü elli yüz metre sonra kobra tipi zırlı araçlar tarafından kesilmiş. Diyorlar ki bu teröristleri nereden getiriyorsunuz? Halbuki bütün olayı görmüşlerdi. Yerde yatanların halktan insanlar olduklarını biliyorlardı. Bunları oradan karakola götürüyorlar. Cenazeleri de yaralıları da arabadan dışarıya atıyorlar. Ambulansın ve cenaze aracının şoförünü gözaltına alıyorlar. Tek gerekçeleri de şu: bizden habersiz nasıl hareket edersiniz! Arkadaşlarımız, yetmiş gündür sürekli sizi arıyoruz, bu son olay için de sizleri yani 155’i defalarca aradık diyorlar. Bu arkadaşları tekrar hastaneye yolluyorlar. Biz olay yerinde kaldık. Milletvekilimiz, belediye başkanımız ve belediye başkan vekilimiz- ki kendisi ve kız kardeşi de yaralıydı; hepimiz orada bekliyorduk. Selahattin Ecevit belediye başkan vekiliydi o aralar. Etrafımızı kuşattılar ve çıkmamıza izin vermediler oradan. Yanımızdaki herkesin sivil olduklarını

biliyorlardı. Yine de korkutmak için sürekli tarıyorlardı bizim bulunduğumuz bölgeyi. İdris Baluken İçişleri Bakanı'na yanılmıyorsam bizim durumumuzu anlatıyor ancak bir sonuç alınmıyor. İçişleri Bakanlığı valiliği valilik de kaymakamlığı aramış güya. Fakat buradaki güçler hiç kimseyi dinlemiyordu. Hava kararmak üzereydi. Biz de karar verdik çıkacaktık hatta ne olursa olsun dedik kendi kendimize. Arkadaşlarımız yine ambulansları çağırdı, ambulanslar geldi. Bu dediğimiz yer Cudi Mahallesi değildi, çatışmaların olmadığı Şah Mahallesi idi. Yine önlerini kesiyorlar ambulansların. Ambulanstaki arkadaşlar bunlara bakın valilik ve kaymakamlık devreye girdi; orada vekiller ve belediye başkanlarımız var diyorlar, onları almaya gideceğiz diyorlar. Bunları serbest bırakıyorlar. Yanımıza geldiler ambulansa bindik. Yaralı olanları hastaneye götürsünler biz buralarda inelim dedik. Sonra durup bize sordular: Neden yaralıları Belediyeye taşıyorsunuz? Belediye zaten bize çok yakın bir yerdedi. Yaralıları hastaneye gönderdik. Ben belediye başkanı ve meclis üyeleri ambulansa bindik fakat ambulans şoförleri o kadar çok darp edilmişti ki bizi almaya korktular. Hiçbir çaremiz kalmadı belediye meclis üyelerinden bir kişi ambulansı, diğeri cenaze aracını sürmeye başladı. Tekrar yolumuzu kesip bizi gözaltına almak istediler. Ben kendilerine seksen gündür buradayız ve 155'in haberi olmadan hiç hareket ettirmedik bu araçları dedim. Hatta belediye başkanlarımız ve milletvekilimiz ailelerin kendi çocuklarının cenazesini almak üzere yola çıktığını da bildirmişti size, dedim. Hatta itafaiyedeki arkadaşlara bile 115'i arayıp durumdan haberdar etmelerini söylemiştim. Bizi gözaltında biraz beklettikten sonra ifadelerimizi aldılar ve bizi serbest bıraktılar."

O günü, ölüm tehlikesi atlatan, yanı başındaki insanların hayatını kaybettiği ya da yaralandığı Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız şu şekilde aktarmıştır:

"Orta refüjü geçtikten sonra biz 40'a yakın insan vardık ve elimizde yaralılar ve cenazeler vardı. Dolayısıyla 40-50 metre uzun bir şerit oluşturmuştuk insanlarla. Ben öndeydim yanımda birkaç kişi daha vardı, ikişerli üçerli sıra halinde ilerliyorduk yavaş yavaş. Bize 150-200 metre ötede dört yol tarafındaki yönde bir tankla iki zırhlı aracın namlularının bize dönük beklediklerini farkettilik. Ama biz giderken de onlar oradaydı tankı hatırlamıyorum ama zırhlı araçlar oradaydı. Bulduğumuz şeridin tam üzerinde namluların bize dönük olduğunu gördük. Ben tam ara caddeye yönelecekken, çünkü artık belediyeye doğru gidecektik, orada ambulansa yükleyip hastaneye gidecektik. Biz daha tam caddenin üzerindeyken bir ara sokağın başına geldiğimizde orada ambulansı bekleyecektik. Tam o esnada seri bir şekilde tarandık tarama sesi geldi başta biz üzerimizden sıkıldığını düşündük çünkü daha önce çok yaşamıştık. Ayaklarımızın altına sağımıza solumuza ateş açtılar. Yine öyle olduğunu düşündük çünkü 40-50 insan vardı. Bunların hepsi yaşlı başlı insanlardı, bizim yanımda devletin bilgisi dahilinde cenazeler ve yaralılar vardı. Onların hastaneye taşınması gerektiğini 112' ye bildirmiştik. Devletin bilgisi dahilinde gelişen bir süreçti bizim oraya gitmemizi de izlemişlerdi. Dönerken de gözlerinin önündeydik ve tarandık aleni bir şekilde. Benim orada olduğumu da biliyorlardı. Taranınca en geride olan 15'e yakın insan yere serildi bir anlık şok yaşadık. Tarandık ve yarımız yere serildi. Biz 15-20 insan kaldık sonra hiçbir şey düşünemez olduk. Bu insanlar taranıyorsa öldürülüyorsa kaçacak değiliz hepsi yaralıydı ve yerdedi. Onların alınması gerekiyordu. Öldürülsek de gidip alalım diye düşündük. Cenazeler yerde kaldı cenazelerin üzerinde bulunduğu tabla kısmen devrildi. Hatırlıyorum o yaralıları yerden kaldırırken tablanın bir lastiği

boşta hala dönüyordu. Gittiğimizde tabi ben geri döndüm ben ve iki üç arkadaş daha onlara doğru geri gittik. Artık ne olursa olsun diye düşündük çünkü o anda artık kendimizi düşünecek durumda değildik. Büyük bir vahşet vardı öldüreceklerse öldürsünler noktasındaydık ve gittik onları kaldırmaya çalıştık. O esnada biz onlara doğru giderken bizim iki cenaze aracıyla ambulans da geldi yanaştı oraya. Hemen kaldırdık o esnada Hamit Poçal isminde belediye meclis üyemiz ile Selman Erdoğan' ın yaralarının çok ağır olduğunu ben gördüm. Hamit başından vurulmuştu ayrıca göğsünden de vurulmuş olabilir ama ben başındaki yarayı ve yerde akan kanı gördüm ben başından tuttum kaldırmaya çalıştım bir arkadaş da ayaklarından tuttu O şekilde ambulansa taşıdık. Cenaze aracının sadece cenaze için tasarlanan yerine cenaze konulabilir cenaze için tasarlanmış. Biz oradaki cenazeleri düşünecek durumda değildik. Ama ona rağmen birileri bizimle birlikte tabi bu yaralılar cenaze aracının ön koltuklarına ve ambulansın gerisine istifledikten sonra çünkü 15 e yakın yaralı vardı mahalleden getirdiğimiz zaten 4 yaralı vardı bir iki tanesi ikinci kez ayağından vuruldu. Üst üste yığıldık. Koltukların üstüne bıraktık Ben hatırlıyorum otururken ayakların konulduğu yere iki insanı üst üste bıraktık. Çünkü o insanların hemen kaldırılması gerekiyordu. Orada bırakılmaması gerekiyordu çünkü bırakılmış olsalardı öldürüleceklerdi. Ne olursa olsun bir an önce uzaklaştırmak istedik. Biz bunları yükledikten sonra hemen belediye çalışanı olan ambulansının şoförüne hastaneye yetiştirin dedik. Biz de o esnada caddeye saptık karşımızda zırhlı araçlar duruyordu. Ve onlara doğru gitmemiz halinde taranacağımızı düşündük ve orada kaldık. Ama orada kalırken de arkadaşlar tablanın üzerindeki cenazeyi oraya kadar taşıdılar. Biz artık dar kapı mahallesinde sayılıyorduk. Orada açık olan bir kapıdan içeri girdik. Cenazeleri sokak arasında bıraktık. Biz de oradaki bahçeye girdik. Bir evin saçağının altına sığınmaya çalıştık. 15-20 insan vardık orda. Tam sayamadım ama vurulanlar da demek 15' e yakındı. Mahalleden getirdiklerimizle birlikte belki 15'in üzerindeydi. Biz ambulansa yüklediğimiz yaralıların hastaneye götürülmüş olduğunu düşünürken bizim araçlar zırhlı araçlar tarafından kuşatılmışlar ve ilçe merkezindeki Akan Çay Karakolu'na götürülmüşler. Daha sonra şoförler ve diğer yaralılarla konuştuğumuzda anladık ki orada yarım saatten fazla tutulmuşlar. O yaralı insanların üst üste yığıldığımız insanların hepsi sürüklenerek, yakalarından paçalarından tutularak yere atılmışlar. Yerde hakaretler edilmiş dövülmüşler. O can çekişen, durumu çok ağır olan, henüz can vermemiş olan iki insanın da cenazesi sürüklenerek yere atılmış. Oradaki şahıslardan bir tanesi günahtır yazıktır hastaneye götürülmesi gerekiyor dediğinde de oradaki özel hareket polislerinin zaten ölecekler bari son dualarını etsinler diye güldüğü sırtıttığını söyledi böyle iğrenç bir yaklaşımla karşı karşıyaydık düşün yani her aşamasında insanlık suçu işleniyordu. Biz olduğumuzu biliyorlar bizim sivil olduğumuzu çoğunluğun yaşlı olduğunu çünkü bizime birlikte olan bir iki kişinin bir ananın elinde beyaz bayrak vardı ona rağmen 100 metre mesafeden taradılar. Nusaybin Caddesi uluslararası İpek Yolu'dur ve ilçenin merkezinden geçiyorayrıca neredeyse bir havaalanı kadar geniş bir yol. Yani açık bir şekilde vurmak öldürmek istediler ve taradılar.

Cizre’de devlet güçlerinin kullandığı ağır silahlardan çıkan mermiler..

Nusaybin Caddesi’nde yaşanan bu saldırıyla ilgili olarak o gün Ankara’da hükümet yetkilileriyle bir takım görüşmelerde bulunan HDP Grup Başkanvekili İdris yaşanan çarpıcı gelişmeleri şöyle ifade etmiştir:

“20 Ocak tarihindeki yaşananlar aslında Cizre’deki vahşetin bir özetidir. Biz o gün sabahtan Şırnak Mv Faysal Sarıyıldız ile bazı telefon görüşmeleri gerçekleştirdik. Mahallede cenazeleri bulunan ve çocukları bulunan ailelerin kendilerine geldiklerini ve mahalleye giderek yaralı ve cenazeleri almak istediklerini ifade etti. Kendisinin de bu konuda kaymakamlığı ve ilgili devlet yetkililerini bilgilendirdiğini ve olumsuz bir cevap almadığını ifade etti. Bunun üzerine bizler de burada İçişleri Bakanlığı yetkililerine gerekli bilgilendirmeleri yaptık ve bir sorun yaşanmadan milletvekilimizin belediye başkanımızın, seçilmiş belediye meclis üyelerimizin, partili arkadaşlarımızın ve ailelerin giderek o cenazeleri alması gerektiğini söyledik. Cenaze ve yaralıların alınması konusunda bir çekince bizim tarafımıza yansıtılmadı. Ancak daha sonra Faysal Bey, beni aradığında ailelerle birlikte olay yerine hareket ettiklerini geri dönüş yolunda büyük bir silahlı taramaya maruz kaldıklarını ve şu anda da ateş altında olduklarını ifade etti. Biz tabi telefonla onunla görüşürken bile silah seslerini duyuyorduk ve orada bulunan insanların çığlıkları kulağımıza geliyordu. Bunun üzerine Meclis Genel Kurulu’nda konuyu hemen gündeme getirdik ve Meclis Genel Kurulu’nu seçilmiş bir milletvekili başta olmak üzere orada ki halkın iradesini yansıtan belediye başkanı belediye meclis üyeleri ve ailelerin can güvenliği açısından tehlike altındayken bu görüşmelerin yapılamayacağını, orada meclisin iradesine de yönelik te bir saldırının olduğunu başkanlık divanının oturuma ara vererek hızla hükümet ve devlet yetkililerine ulaşması gerektiğini söyledik. Çünkü gelen sesler milletvekilimiz dahil olmak üzere oradaki bütün

insanların her an infaz edilebileceğini ortaya koyuyordu. Tabi o gün büyük bir şans diyelim olumlu bir tesadüf diyelim Meclis Genel Kurul oturumunu Meclis Başkanvekili olarak partimizin vekili olarak Sayın Pervin Buldan yönetiyordu ve Sayın Buldan da aktardığımız durumun vahametini ve önemini kavradığı için talebimizi yerinde buldu ve Genel Kurul'a ara verdi. Bizler bir grup milletvekili olarak hemen İçişleri Bakanlığı'na gittik ve randevu almadan orada İçişleri Bakan Yardımcılığı ile fiili bir görüşme gerçekleştirdik. Fiili bir durum yaratarak bir görüşme gerçekleştirdik. Kendisi de olaydan bizim verdiğimiz bilgiler neticesinde haberdar olduğunu milletvekili, belediye başkanı, belediye meclis üyeleri ve ailelerin bu şekilde tehlike altında olmasının ülkenin geleceği açısından önemli sıkıntılar yaratabileceğini ve olaya müdahil olacağını ifade etti. Ancak biz sonuç almadan İçişleri Bakanlığı'ndan çıkmayacağımızı belirttik ve 5 milletvekilinden oluşan grubumuz İçişleri Bakanı'nın makamında oturma eylemine geçti. Bu eylem esnasında birkaç kez İçişleri bakan yardımcısı Şırnak Valiliği ile görüştüğünü ve meselenin çözüleceğini ifade etti. Ancak bize her verdiği bilgiden sonra bizim milletvekilimiz ile yaptığımız telefon görüşmelerinde tehlikenin ve saldırının aynı şekilde devam ettiği bilgisini aldık. Buradan bize saldırının durdurulma talimatı verildiği aktarılıyor ancak yerelde kurduğumuz iletişimde grubun hala ağır bir ateş altında olduğunu öğreniyoruz. En son iki arkadaşın ağır yaralandığını birisinin yaşamını yitirmiş olabileceğini ve gruptan yine birçok yaralının olduğu bilgisini aldık ve korunmak için de bir bodruma sığındıkları bilgisini aldık. Bunun üzerine tekrar İçişleri Bakanlığı yetkililerine aynı durumu ilettik ve sanırım kendisi bir takım başka üst görüşmeler de yaptı ve aradan geçen üç dört saatlik bir süreden sonra bizim İçişleri Bakanlığının makamında oturma eylemimiz devam ederken de ailelerin ve seçimişlerin belediyeye nakledileceği bilgisi aktarıldı. Onun üzerine arkadaşlarımızla tekrar iletişim kurduğumuzda bir araçla belediyeye nakledildikleri bilgisini aldık.

Şunu söyleyebilirim o gün Meclis Genel Kurulu'nu kitleme durumumuz olmasaydı, Meclis Genel Kurulu'na ara verilmiş olmasaydı, bütün kamuoyu bundan haberdar edilmemiş olsaydı milletvekili grubumuz İçişleri Bakanlığında fiili bir durum yaratmasaydı, "oradaki insanlar nakledilinceye kadar buradan çıkmıyoruz kararlılığımızı" orada bakanlık yetkililerine hissettirmeseydik belki de milletvekilimizin de dahil olduğu oradaki bütün arkadaşlarımızı kaybedebilirdik. Tarihe geçecek bir katliam yaşanabilirdi. Tabi tüm bunlara rağmen iki belediye çalışmamız biri meclis üyemiz yaşamını yitirdi. Son derece acı bir olay. Gazeteciler, halktan insanlar ağır yaralandılar. Yani bütün bunlara rağmen oradaki bütün insanların infaz edilmemiş olmasına neredeyse sevinir bir pozisyona geldik. Bu da Cizre'deki vahşetin hangi boyutta olduğunu gözler önüne sermesi açısından çarpıcıdır diye düşünüyoruz."

Cizre’de yüz yüze görüşme gerçekleştiremediğimiz için mail yoluyla sorularımıza yanıt veren İMC TV muhabiri Refik Tekin 20 Ocak’taki saldırı anını şu şekilde ifade etmiştir:

20 Ocak 2016 tarihinde Cizre'nin Şah mahallesinde kalıyorduk. HDP Şırnak Millet Vekili Faysal Sarıyıldız, Cizre belediye Başkanı Kadir Kunur ve beraberindeki bir heyet ellerinde beyaz bayraklarla Cudi Mahallesi’nde hayatını kaybeden ve yaralanan insanların almak için yola çıktı. Gazeteciler olarak bu heyeti takip ettik. Şah Mahallesi ile Cudi Mahallesi arasından geçen çift şeritli Nusaybin Caddesi’ne geldiğimizde sağımız ve solumuzda çıplak gözle 100 metre ötemizde tank ve zırhlı araç gördük. O zırhlı araçlardan bize hiç bir anons veya uyarı yapılmadı. Biz de zırhlı araçların önünden Cudi mahallesine geçtik. Heyettekiler, Cudi Mahallesi’ne geldiğimizde cenazeleri battaniyeye sararak üzerinde sebze ve meyvelerin satıldığı tablaların üzerine bıraktı. Cenazelerin üzerinde olduğu tablalar ile geri döndük. Nusaybin yokuna geldiğimizde orada bize silahlarla ateş açıldı. Birden etrafımdaki insanları yere düşmeye başladı. Birden ayağımda bir sıcaklık hissettim ve yere düştüm. Ben sağ bacağımın kaval kemiği hizasında bir kursun yaralanması geçirdim. Düştüğüm esnada da artık etrafımda kanlar içinde yatan insanları kamera ile çekmeye devam ettim. Ambulans geldi beni ve yaralan 2 kişiyi daha bindirdi. Diğer yaralılarla ambulans ile hastaneye götürülmek üzere kaldırıldık. Vurulduğum yere yakın olan Cizre Kaymakamlığı’nın önüne getirildik. Orada ambulansın kapıları açıldı. Sivil polisler beni tutukları gibi çekip sürüklemeye başladı. Ondan sonra bana tekme ile vurmaya başladılar. Ben boynumdaki basın kartımı göstertip ‘gazeteciyim’ dememe rağmen kartımı tutup çektirdi. Ve şunu söyledi. "Hepiniz teröristsiniz, Türkün gücünü göreceksiniz." Ağza alınmayacak küfürler etmeye başladılar. Daha sonra bana sürüklenerek ambulansa ‘bin’ deyince, ambulans şoförü yardım etmeye çalıştı. Ama bırakmadılar. ‘Kendisi binsin’ dediler. Biraz sürüklenerek ambulansa doğru gittim. Sonra ambulans şoförüne ‘bunu ambulansa bırak’ deyip beni ambulansa bindirdiler. Daha sonra Cizre devlet Hastanesi önünü geldiğimizde ise ambulansın kapılarını açtıklarında etrafta onlarca asker ve özel harekât polisi bulunuyordu. Ambulansın kapılarını açtılar. Hepsi cep telefonuyla fotoğrafımızı çekip küfrediyorlardı. 5 dakika o şekilde bekletildik. Bizi hastaneye alıncaya dek tek duyduğum "ne işiniz var şerefsizler, Türkün gücünü göreceksiniz. Bak gördünüz mü? Haddinizi bileceksiniz." Ve tabii yine küfürler. Hepsi hakaret ve küfür ediyordu. Hepsi bana vurmaya başladı. Tekme, tokat, yumruk hastanenin kapısından alınıncaya dek beni vurdular. Hastaneye girdiğim gibi her tarafta silahlı asker ve özel harekât polisleri vardı. Hastane değil, askeri bir karargâh gibiydi. Tedavi edilmem için başımdaki 112 çalışanları bile küfür ediyorlardı. Kurşunun isabet ettiği sağ ayağıma müdahale için pantolonumu kesince bu bahsettiğim sağlık çalışanlarından biri, ‘Şerefsiz 500 TL’lik Colombia marka giyiyor. Bu şerefsizin ne olduğu belli değil” diye bana hakaret etti. Bu sağlık çalışanlarının üniformalarında Ankara ve Kocaeli yazılıydı. Zaten yerelde çalışan sağlık çalışanlarının bize müdahale etmesine, odaya

girmelerine dahi izin vermiyorlardı. Belli ki özel ekipler olarak getirilmişlerdi. İlk müdahalenin ardından Mardin Devlet hastanesine sevk edildim.”

Gazeteci Refik Tekin olay anında neler hissettiğiyle ilgili sorumuza şöyle yanıt vermiştir:

“Vurulduğumda çok şey düşündüm. Rahatlıkla silahsız sivil insanların hedef alındığını, katledildiğini gördüm. Ellerinde beyaz bayrak olmasına rağmen. Özellikle insanların bu kadar rahat kurşuna dizmelerine şahitlik ettim ve yaşadım. Aynı zamanda insanlar yaralandıktan sonra ise nelere maruz kaldıklarına da tanık oldum. Ve biz oradayken her gün siviller hedef alınıyordu. Ama hep ‘teröristler’ diye lanse edilirdi. Ama şunu da çok iyi gördüm ki, Kürt’sen Türklerin gözünde bir teröristsin. Bunun başka hiç bir izahı yok...”

20 Ocak’ta yaşanan ve hiçbir ayırım gözetmeksizin yaşanan bu taranma olayı Cizre Ablukası için bir dönüm noktası olmuştur. Bu olaydan üç gün sonra kamuoyunun gündemine vahşet bodrumları gerçekliği girmiştir. Cenazelerin alınması için son derece insani ve vicdani bir refleksle, üstelik AİHM’in ambulans gönderilmesi için tedbir kararı aldığı, cenazelerin alınması için mahallelere giden bir heyete bu şekilde vahşice saldırılması ablukaların vahşet boyutunu bir kez daha sert bir şekilde gözler önüne sermiştir. 20 Ocak’ta yaşanan silahlı tarama olayından sonra 23 Ocak 2016’da kamuoyu vahşet bodrumları gerçeğiyle karşılaşmıştır. Bu süreye kadar Cizre’de isimleri tespit edilebilen 66 sivil ve direnişçi yaşamını yitirmiştir.

Abluka Altında Gündelik Yaşam

Abluka boyunca Cizre’de yaşam her açıdan olağanüstü koşullarda yaşanmıştır. Gündelik hayat tamamen felç olmuştur. İnsanlar evden çıkamamış, günlerce eve mahkum olmuşlardır. Kafasını çıkaranın yüksek binalara konuşlanmış keskin nişancılar tarafından katledildiği bir dönem söz konusu olmuştur.

Cizre Eğitim-Sen Temsilcisi Osman Tetik ablukanın ilk 13 günü evinde kalmış ve mahalleden çıkmak istememiştir. Bir önceki ablukada olduğu gibi birkaç hafta süreceği tahmin edilmiştir. Bu karanlık birkaç haftanın bir şekilde geçeceğini düşünmüşlerdir. Tetik mahallede kaldığı iki haftalık süreci şöyle aktarmıştır:

“Evimizin arkasındaki okula da askerler yerleşmişti. Ahmet El-Cezeri Ortaokulu. Evde otururken eve, hiçbir şey olmamasına rağmen, çok sayıda kurşun isabet etmeye başladı. Bunun üzerine üst daireleri boşalttık. Alt dairelere geldik. Bodrum katına indik. Bizim bazı akrabalar da gelmişti 16’sı çocuk yaklaşık 30 kişi 13-14 gün aynı yerde kaldık. 3 yaşında olan da vardı 13 yaşında olan da vardı, toplam 16 çocuk. Sonra bizim bir akraba çocuklarını aldı başka bir yere gitti. Bizler de mecburen çıkmak zorunda kaldık. Cizre şehir merkezinde bir yere geldik. Çıkmadan önce, yoğun bir şekilde top atışı yapıyordu, silah atılıyordu. Silah sesleri ve top atışları çocukları etkiliyordu, korkuyorlardı. Tek başlarına odada kalamıyorlardı. Rüyalarına giriyordu. Askerler evleri, sokakları aradı. Arama yaptıklarında alt kata da indiler, gördüler. Fakat buna rağmen, sivillere

rağmen, kurşunlar bizim binaya isabet etmeye devam etti. Damda bulunan su depoları patlatıldı. Bu nedenle su sorunu da yaşamaya başladık. Çıkabildikçe bahçede bulunan kuyudan su ihtiyacımızı temin etmeye çalışıyorduk. Elektrik yoktu. Şarjlı cihazlar ve mumlarla idare etmeye çalışıyorduk. Zaten ışığı çok açmıyorduk, ışık açınca kurşunlar gelmeye başlıyordu. Özellikle geceleri ışık açmamaya özen gösteriyorduk. Elektriğin gitmesiyle birlikte çok ciddi sıkıntılar yaşamaya başladık. Banyo ihtiyacı, kıyafetlerin yıkanması, yemek vs... Gıda ihtiyacı için dışarda ateş yakıyorduk, tandır vardı o şekilde ihtiyaçlarımızı gidermeye çalışıyorduk. Elimizde var olan kuru gıdalarla idare etmeye çalışıyorduk.”

Ablukanın ilk 13 günü evinde kaldıktan sonra küçük çocuklarını alıp kent merkezine yerleşmek zorunda kalmış ancak anne ve babası evlerinde kalmaya devam etmişlerdir. Tetik mahalleden ayrıldıktan sonra anne ve babasıyla kurduğu teması, o günlerde yaşananları şu çarpıcı ifadelerle aktarmıştır:

“Annem, babam ve kardeşlerim 34-35 gün boyunca evde kaldılar. Onlarla telefonlaşıyorduk, sonra şarjları bitince telefonlaşamadık. Mahalle de kimse kalmamıştı. Annem, babam, kardeşim kalmışlardı. Endişe etmeye başladık. En son zaten askerler bizim eve de girmişlerdi. 3-4 gün yanlarında bizim evde kalmışlar. Onların gitmelerine de izin vermemişler. Evi karargâh yapmışlar. Zaten hala binlerce kurşun izi, yerde kovanlar falan var şuanda da. Evden dışarıya sıkılmışlar, dışardan eve isabet etmiş... Evdeki eşyalar zaten dağıtılmış durumda. Askerlerin eve girdiğini duyunca endişelendik. Zaten babam kapıyı açınca, direkt taramışlar. Babam “biz siviliz, burada bir şey yok” demesine rağmen taramışlar. Babam şans eseri kurtulmuş yani. 3-4 gün kalmışlar, hiçbir şeye izin vermemişler, soba yakılmasına, yemek yapılmasına bile izin verilmemiş. İlk girişte bağırma, hakaret olmuş. Daha sonra kardeşimin üzerine çok gitmişler. Kardeşim genç, TEDAŞ'ta çalışıyor. Ona “Ne işin var burada? Sen bombacısın, onun için burada bekliyorsun. Niye burada kaldın, yardım etmek için mi kaldın?” demişler. Hatta babam evde olmasaydı belki de alıp öldüreceklerdi.”

Evinin önünde katledilen Ferdi Kalkan'ın ailesi 12 gün boyunca yaşadıklarını heyetimize şöyle aktarmıştır:

“Yoğun çatışma olduğu için evden çıkamıyorduk. Görüyorsunuz açık bir yer. Mutfağa, lavaboya sürünerek gidip geliyorduk. Özellikle çocuklarımız, tankları, topları yüzünden dışarı çıkamıyordu.

Nereden atıyorlardı?

Vallah Cahferi Sadık tarafında atıyorlardı. Dört taraftan üzerimize atış yapıyordu.

Evde bodrum falan var mıydı, nerede kalıyordunuz, yoksa odada mı kalıyordunuz?

Evin odasındaydık da evde soba yakamıyorduk, ocağı yakamıyorduk. Ocağımızı yaktığımızda bizi tarıyorlardı, onun için hiçbir şey yapamıyorduk. Çok perişan bir haldeydik.”

Evladını bodrumlarda yitiren Hakkı Külten'in ailesi abluka boyunca mahalleden hiç ayrılmayanlardan. Aile o günleri şöyle aktarmıştır:

"Askerler sokakta görünür olmadığında komşularımıza gidebiliyorduk. Hal ve hatırlarını sorabiliyorduk. Zaten askerler, burada oldukları esnada kapıya çıkmamıza izin vermiyorlardı. Hiçbir yere gitmemize izin vermiyorlardı. Sürekli evdeydik. Yaşantımız böyleydi."

29 gün boyunca kendi evinde kalan ancak sonrasında şartların dayanılmaz olması ve üstündeki yoğun baskılardan dolayı ailesiyle birlikte evini terk etmek zorunda kalan Bahattin Yağarcık gün boyu yapılan anonslarla psikolojik baskı yapıldığını ifade etmiştir:

"Mesela Ermeni piçleri, cehennem dibine göndereceğiz, bunu anonslardan söylüyorlar. Yani burada sivil halk var teslim olun diyor, insan kendi evindedir yani işte, devlet baba geldi neredesiniz işte marşlar 10.yıl marşı, mehter marşı falan... Yani bu 29 gün boyunca bazen biz 20 saatte bir yemek yiyebiliyorduk, zaten pişirecek yemeğimiz yoktu, bazen pencereden atlayıp birşeyler bulsak bile onu pişirecek malzeme yoktu zaten elektrik de yoktu."

Cizre Belediyesi'nde cenaze aracı şoförlüğü yapan Resul Kaya da ailesiyle birlikte 1 ay kadar evlerinde kaldıktan sonra olumsuz şartlardan dolayı eşini ve çocuklarını Şırnak'a göndermek zorunda kalan Cizrelilerden biri. Kaya kabus dolu günleri şöyle aktarmıştır:

"Bir aydan sonra değil, doğrusu bir haftadan sonra artık insanların imkanları kalmamıştı. Şöyle ki; burada adil bir savaş ortamı yoktu. Fişek gelirse başka bir tarafa gider ve kendini korursun. Yerini değiştirirsin. Ama top atıyorlardı. Nereden geleceği de belli değildi. Havan topu atıyorlardı. Nereden gelecek yine bilmiyorsun. Bombaatar atıyorlardı. Sen, çocukların, alien.. oldukça zorluk çekildi yani. Kendini koruyamıyorsun yani. Koruma imkanın kalmamıştı. Halk bu açıdan oldukça zorluk çekti. Sokağa çıkamıyorduk, pencereden bile bakamıyorduk. İnsanlar evlerinde esir düşürüldüler. Benim evim okulun karşısındaydı. 20 gün evimden hiç çıkamadım. Bazen avludan komşunun evine gidip telefon ediyordum. Elektrik yoktu, su yoktu. Hayat durduruldu yani. 20 günden sonra telefon açabilme imkanım da kalmadı, şarzlar bitti, çocuklarımı, ailemi alıp bir arkadaşımın evine gittik ve orada kaldık. Orada da akşamları sürekli top atıyorlardı. Oranın da boşaltılması için. Sonra çocuklarımı çıkarttırıp Şırnak'a gönderdim, ben kaldım. Akşamları bu tarafta kalıp gündüzleri o tarafa gidiyordum."

Yoğun saldırılara maruz kalan Cizre halkı kimi zaman yayan kimi zaman kamyonlara doluşarak yaşadığı yeri terk etmek zorunda kaldı.

Bir ay boyunca 28 kişi ile birlikte kaldıkları evin bodrumunda yaşamak zorunda kalan ancak buna rağmen çıkmak istemeyen Bahattin Yağarcık ve ailesinin kaldıkları bölgeden ayrılma süreci Cizre halkının mahallelerinden çıkarken yaşadıklarına örnek teşkil edecek düzeyde:

Peki siz mahalleden nasıl çıktınız nasıl o gün?

Şimdi çıkmadan önce Faysal beyi aradım kaymakama söyleyin biz çıkacağız bodrumdan artık dayanamıyoruz dedim Faysal bey dedi kaymakam telefona çıkmıyor siz arayın belki daha iyi çıkarsınız, bu sefer benim kardeş aradı sanayi ve ticaret odası başkanını belki çıkarız diye. 28. Gündü dedi ki ben arayacağım sizi ama sonraki gün tekrar aradık kimse bize bir şey demedi ve gerçekten çocuklar çok ağlıyordu

Kaç çocuk vardı ?

Biz bodrumda 26 kişiydik 18'i çocuktuk mesela 2 bebek vardı 7-8 aylık , 2 kişi 16-17 diğerleri 11 yaş ve altıydı. Kardeşim öğretmendir ilçe emniyet müdürünü

aradı ilçe emniyet müdürü kaymakamı aradı kaymakam da bizi aradı dedi 10 dakika içinde evi terkedin fakat olası bir durumda sorumlu değiliz dedi. Biz 10 dakika içinde toplanılmaya çalıştık ve Nur Mahallesi Botan Caddesi üzerinden Dicle Nehrine doğru köprüye doğru gittik

Yayan mı?

Yayan, çocuklarımız elimizde...

26 kişi yoksa sadece sizin aile mi ?

Yaklaşık 100 kişi diğer komşularla yaklaşık 100 kişi, kimileri bir battaniye bir şeyler el arabasına koymuş gidecekleri yerde işimiz görsün diye. Biz o şekilde Nur Mahallesi'nin göbeğine geldik, biz tam bir tankın oraya yaklaştık ki top sesi geldi, şimdi çocuklar korkuyor ağlıyor herkes korkuyor dua ediyor, biz gelirken de tam karşıya top atışı yapıldı, o anda bir çatışma yaratılmak istendi ama karşı taraftan bir silah sesi gelmedi. Biz aşağı doğru gittik bir panzer sürekli bizi kontrol etti ta ki köprüye ulaşınca kadar. Köprüye geçince kimliklerimizden GBT'lerimize baktılar, üzerimizi aradılar Cizre dışında bir yere giderseniz size yardımcı olalım dediler, emniyete bağlı otobüsler vardı Cizre'den çıkarıyorlardı insanları, biz çıkmayacağız dedik yine yaklaşık 1 km yürüdük akrabamızın yanına gittik boş bir bina vardı. Sanayi ve ticaret odası başkanına ait, gelsin dedi isteyen herkes ama biz gittik bir binaya yerleştik bir şeyimiz de yok tanıdıklardan birkaç battaniye aldık ve hala ordayız."

Bahattin Yağarcık Cizre'de yaşananları 90'lardan çok daha öte bir noktada gördüğünü ifade etmiştir:

"90 larda belli başlı hedefler vardı örneğin sizin isminiz verilmiş gelirler götürürler size, götürür asit kuyularına atar ama burada hedef herkeste, mesela ne diyordu Cizre tamamı terörist yani eline silah alan savaşı, evine işine çocuğuna bakan, hiç birşeyden haberi olmayan zihinsel özürle bile hedefti. Dolayısıyla 90 ların 90 bin kat fazla bir şiddet, yönelim baskı vardı ve hala bu var geçenlerde çocuğumu üniversiteye gönderirken arama noktasında kimlik kontrolü ve üst araması yaptı sürücülerden de kimlik istedi sürücü ben sürücüyüm normalde arama yapılırken sürücü kimlik vermez dedi sen ver uzat dedi ve şoför verirken sadece kafasını çevirip "cık cık " yaptı diye, onlarca jandarma polis üstüne çullanıp haşat ettiler yani vücut dilinde bir tepki oluştu diye. Az önce bankadan para çekmeye gittim fiş alıyordum geldi önüme geçti benim işim var dedi benden önce fiş aldı yani şöyle bir şey de var artık insan gözüyle bakmama var şu an düşmandan öte hatta derler ya savaş hukuku düşman hukuku biz burada böyle bir hukuk ölçüsü görmedik."

Abluka boyunca Cizre'ye hakim tepelere konumlanan tanklar ve zırhlı araçlar Cizre'yi kurşun ve top yağmuruna tuttular.

Evinin önünde keskin nişancıların hedefi olan Cabbar Taşkın ve ailesi de evinden çıkmama kararı almışlardır. Cabbar yaşamını yitirdikten sonra da eşi Zeycan Taşkın evinde kalmaya devam etmiştir:

“Buradaydık, hiçbir yere gidemiyorduk. Gece gündüz buradaydık. Şu kapının önüne bile çıkamıyorduk. Mutfaktaki tüpümü patlattılar. Alıp hemen sokağa attım ki gaz evin içine dağılsın. Çocuklarıma iki bardak çay yapamadım. Gece üstüme ateş ettiler, kendimi zor bela evin içine attım. Komşunun kızı da ardımdan geldi. Ona da ateş ettiler. Bu olay eşim şehit olmadan önce gerçekleşti. Kapıya çıktığımız anda ateş ediyorlardı. Şarapnel parçaları, kuşunlar evin bahçesine düşüyordu.”

Bir önceki ablukada 10 yaşındaki kızı Cemile Çağırğa'nın cenazesini, kokmaması için buzdolabında bekletmek zorunda kalan Ramazan Çağırğa, abluka boyunca mahallesinde kalmak istemiş ancak bir süre sonra çıkmak zorunda kalanlardan olmuştur. 90'lı yıllarda da ailesinden aynı gün 7 kişiyi kaybeden Çağırğa 30. günde evini terk etmek zorunda kalanlardan:

“Evet, Cudî Mahallesi'ndeydik. Evimizdeydik. Öyle bir vahşetle üstümüze geldiler ki, artık evde durabilecek durumumuz kalmadı. Hiçbir çare kalmamıştı. Her birimiz bir yerlere gittik. Benim evim beş gruba ayrılarak dağıldı. Bazıları evde kaldı, bazıları Sûr Mahallesi'ne gitti. Biz 28 kişiydik. Benim bir oğlum şöfördür, evde değildi o. Bir oğlum da İstanbul'da okuyor, o da evde değildi. Evde abim, eşi, biz ve çocuklar vardık. Durum çok zorlaşınca evde duramadık ve her birimiz bir yerlere gittik.

Gözlerimizin önünde evlere top atıyorlardı. Evimiz de yıkıldı. 17 top değdi evimize. Ama herkesin evi yıkıldı. Bunu yazmanıza gerek yok. Herkesin evi yıkıldı. İnsanların başına o kadar kötü şeyler geldi ki. Bizim başımıza gelenleri anlatmak, dile getirmek istemiyorum, utanıyorum.”

Abluka boyunca devlet güçleri tarafından yüzlerce kez atılan tank mermisi..

Ramazan Çağırğa kaçıp gitmediklerini, devletin baskıları sonucu çıkmak zorunda kaldıklarını anlatmıştır:

“Biz onların başımıza bir vahşet getireceklerini biliyorduk. Biz yaşadığımız yeri bırakmak istemedik. Günler sonra artık dayanamayacağımızı gördük, çıkmaktan başka çare kalmamıştı. Bizi zorla evlerimizden çıkarmış oldular. Tankla topla saldırarak zorla evlerimizden çıkarıldık. Zaten kaçıp gitmedik, sadece kaldığımız yeri değiştirdik. Biz mahalleden ayrıldıktan sonra devlet tankıyla topuyla saldırılarını daha da arttırdı. Elindeki tüm imkanları kullandı. İnsanları infaz etti, diri diri yaktı.”

Ablukanın 1. ayı dolduğunda abluka altındaki mahallelerde oturan halkın büyük bir çoğunluğu hala evlerindeydiler. Kendi yurtlarında sürgün olmaya da niyetleri yoktu. Ancak bazı mahallelerde ortaya atılan devletin kimyasal silah kullanacağı iddiası tüm kentte bir anda yayılınca halk evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Kürt halkının kolektif hafızasında Halepçe Katliamı'nın taze olduğu bilinmektedir. Kimyasal silahlarla katledilecekleri korkusu halkın mahallelerden çıkmalarına neden olmuştur. Bu yöntem devletin psikolojik harp yöntemlerinden biri olarak da tarihe geçecektir.

Cizre Belediye Eş Başkanı Kadir Kunur göç dalgası ve kimyasal silahların kullanılacağı iddiası arasında ciddi bir bağlantı olduğunu, bunun kötü niyetli kişilerce yayıldığını düşünmektedir.

“Biz Belediye olarak, yasak süresi boyunca Belediye de kalmak gibi bir görevlendirme gerçekleştirdik. İtfaiye ve su dağıtım ekibi, bir de yönetim bir başkan bir başkan yardımcısı, Belediye Encümen Üyesi, daimi üyemiz ve sağlık

çalışanlarımızla beraber burada görevlendirdik. Koşullar ne olursa olsun burada kalacak, yapılabilecekleri yapacak. Bu dediğiniz göç olayı aslında o öğretmenlerin mesaj almasıyla beraber kısmi bir dalgalanma ile yaşandı Cizre’de. Birçok vatandaş da o zaman çıkmıştı ama vatandaşın geneli o zaman yerinde ikamet etmeye başlamıştı. İşte yasağın 30.gününden sonra bir dedikodu yaydılar. Hem top atışını hem bu baskı şiddetini artıracak bir de kimyasal silah kullanılacak diye abuk subuk bir dedikodu yaydılar internet ortamında, sosyal medya ortamında bir dalga yaydılar. Göç noktasında dağılma bu oldu. Bu dedikodunun çıkması, bu söylemin ortaya çıkması ile beraber bütün mahallelerde, o zaman zaten Yasef Mahallesi boşaltılmıştı ama Sur, Cudi ve Nur Mahallelerinde herkes ikamet ediyordu. Nüfusun büyük çoğunluğu kendi yerinde ikamet ediyordu. İşte o açıklamadan sonra bir göç dalgası başladı. Tabii merkezdeki mahallelerin hem barınma hem konaklama ihtiyacını karşılayacak düzeyde değildi. Çünkü merkezde de belli bir potansiyel vardı. Kendi evinde kalan yurttaşlar vardı. Burada merkezde kalma ihtimali olan hiç kimse ilçeyi terk etmedi. Ama merkez mahallelerde kalma ihtimali olmayan, sorun yaşayacağını bilen vatandaşlar da mecburi şehir dışına, şehir dışına derken de Dicle’nin öbür yakasında kalan Konak Mahallesi var, orada da 30.000 üzerinde nüfus var, genelde göç o mahalleye yapıldı. Hem Dicle Nehri’nin öbür tarafında olması hem de orada barınma alanlarının daha geniş olması çünkü orası yeni bir yapılaşma; evler geniş, bahçeler, avlular geniş. Göçün büyük bir çoğunluğu oraya kaydı. Tabii bu arada dışarıya da köylere de farklı yerlere de göç dalgası başladı. Bundan sonra da çok az sivil kendi yerinde kaldı. O söylemden sonra.”

Koşulların ağırlaştığını, yaşam alanlarının dayanılmaz bir hale geldiğini ifade eden Belediye Eş Başkanı Kadir Kunur, insanların adım adım sefalete sürüklendiğini aktarmıştır:

“Mesela günde ortalama 100 top mermisi ya da tank mermisi kullanılırken, tabii ben bunları sadece tahmini olarak söylüyorum, sadece anlaşılması için de söylüyorum bu 100.000 de olabilir, 1 de olabilir. Mesela ondan sonra (sivillerin azalması) 10 katına çıktı. Tabii bu kalan insanları da çok büyük bir dehşete, korkuya sürükledi. Ondan sonra su dağıtım şebekeleri çöktü. Her geçen gün yaşam koşulu da ağırlaşıyor. İnsanların yaşamsal ihtiyaçları için evlerinde bir miktar bıraktığı unudur, yiyeceğidir, içeceği tükeniyordu. Günden güne tükeniyordu. İşte o dediğimiz göç dalgasından sonra hiçbir şekilde su dağıtım yapamıyorduk artık çünkü bütün su şebekesi iflas etmişti. Her bir patlamada bir sokakta şu şebekesi tahrip oluyordu. Biliyorlar su artık o mahalleye gitmiyor. Dolayısıyla sokaklar, yaşam alanları yaşanılmayacak hale geldiği zaman o son kalan vatandaşlar da 36. 37. günle beraber ilçenin merkezine gelmeye başladılar. Ama en son zamana kadar da kimi vatandaşlar da evlerinde kaldı. Ama çok zor şartlarda ve çok az bir sayıda. Göç olayını böyle değerlendirebilirim size.”

Ablukada Çocuk Olmak

Cizre’deki ablukada anne karnında katledilen ceninler dahil olmak üzere henüz 3 aylık bir bebek olan Miray İnce ve her yaşta çocuk yaşamını yitirmiştir. Kronik hastalığı bulunan çocuklar tedavi alamamışlardır. Bebeklerin aşılarının düzenli olarak yapılması gerekirken bu gerçekleşmemiştir. Okula giden çocuklar eğitim alamamış, ciddi psikolojik rahatsızlıklar yaşamışlardır. Ailelerle yapılan görüşmelerde çocukların çok

korktukları için geceleri huzursuz oldukları, altlarını ıslattıkları, sokakta arkadaşlarıyla oyun oynayamadıkları ve sürekli evde ağladıkları, huzursuz ve saldırgan bir ruh haline girdikleri söylenmiştir.¹⁶

Cizre’de çocuklar günlerce evden çıkamadılar. Günlerce evlerine mahkum oldular.

Ablukanın sertleştiği ve devlet güçlerinin saldırılarını yoğunlaştırdığı günlerde evinden çıkmamakta ısrarcı olan Saliha Garan sığındıkları bodrumda çocukların yaşadıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

“Bodrumda 50 kişiydik. Çocuklar vardı, bebekler vardı. Sürekli ağlıyorlardı. Bebeklerdi, zordu. Küçük çocuk vardı, ağlıyorlardı.”

---

¹⁶ Çalışma ekibi çocuklarla görüşmeyi yapmayı etik sorumluluk açısından doğru bulmamıştır. Çocuklarda yaşanan travmanın düzeyi konunun uzmanı kişiler tarafından yapılacak çalışmalarla ortaya çıkarılabilecektir. Gündem Çocuk Derneği’nin İHD, TİHV, Diyarbakır Barosu ve SES ile ortaklaşa yazdığı Cizre Gözlem Raporu bu konuyla ilgili detaylı bilgiler sunmaktadır. Rapor için <http://tihv.org.tr/79-gunluk-sokaga-cikma-yasagi-ardindan-cizre-ortak-gozlem-raporu/>

Ayrıca Mezopotamya Hukukçular Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği, Asrın Hukuk Bürosu, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı’nın ortaklaşa hazırladığı Ön Rapor’a da bakılabilir. <http://t24.com.tr/haber/avukatlarin-cizre-raporundan-envanter-disi-silahlar-memesi-kesilenler-ezilerek-oldurulenler,334843>

Abluka sonrası evinde oyuncak bebeğini bulan Cizre’li çocuk..

Abluka başlamadan önce ilçede olan ve abluka başlayınca halkın yanında kalan DBP PM üyesi Murat Kazmaz kaldığı mahallede çocuklara dair gözlemlerini ve kanaatleri şöyle ifade etmiştir:

“Bu çocukların eğitimi var, çocuklar okula gidemiyor, sen bunu çocuğa izah edemiyorsun. Her an sana bir bomba değebilir, o çocuk ölebilir, o çocuk o korkuyla sürekli yaşıyor. Sürekli işte “bu sesler ne zaman kesilecek” ya da “ben ne zaman okula gideceğim” ya da “ben ne zaman dışarı çıkarım,” diyor. Çocuktur markete gitmek istiyor, ihtiyaç duyduğu bir şey istiyor. Bunu karşılayamıyorsun. Çocuk oynamak istiyor. Mesela çocuklar arkadaşını özlüyor, komşuya gitmek istiyor annesi bırakmıyor. Çocuk da korkmuş.. sen diyorsun seni dışarıya çıkarayım.. Çocuk korkuyor diyor “bomba gelebilir”. Mesela o çocuklar bile gidin şimdi Cudi Mahallesinde gidin bir şeyler sorun. Dönün bakın size bir yetişkin gibi bir şeyler söyleyin. Bu devlet o çocukları bile şimdiden gerçekten öfkelenirmiş küçük çocuklardır. Öfkelenmiş çocuklar. Çünkü o çocuk şunu biliyor. Çıkmasınının sebebinin polis olduğunu, asker olduğunu biliyor.

Çıkmak istiyor, annesi “çıkma” diyor, “polisler kurşun atıyor” bu çocukta şimdiden bir öfke birikmesine yol açmıştır. Siz bu çocuğa nasıl bir gelecek öngörebilirsiniz ya da siz bu çocuktan ne beklersiniz. Bu çocuktan çok iyi, parlak bir gelecek bekleyebilir misiniz? Bir şeyler bekleyebilir misiniz? Devlet bu çocuklardan ne bekleyebilir?”

Cizre’de çocukların resim çizdiği bir duvar da kurşunlardan nasinibi almış..

Abluka Altında Gıda Temini ve Beslenme

Cizre Ablukası, Kürt coğrafyasında daha önce uygulanan ablukalara benzer ancak oldukça sert bir şekilde yaşamın bir bütün olarak askıya alındığı bir zaman dilimi olarak tarihe geçti. Öğretmenlere gönderilen mesaj halk arasında kısa sürede yayılınca Cizre halkı ne kadar süreceği belli olmayan karanlık günler için fırın, market ve manavlara akın ederek alışveriş yaptı. Özellikle fırın ve marketlerin önünde saatlerce uzun kuyruklar oluştu.

Abluka boyunca evlerinden ayrılmayan Abdurrahman Külte o günleri şöyle aktarmıştır:

“İdare ediyorduk. Bir ürün (erzak) olduğunda onu yiyorduk. O bittiğinde diğerini yiyorduk. Ne varsa onu yiyorduk, komşularımızla birbirimize destek olabiliyorduk. Birbirimize yardım ediyorduk.”

Cizre Kurdi-Der’de öğretmenlik yapan Bahattin Yağarcık da abluka boyunca gıda ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını heyetimize şöyle aktarmıştır:

“Yani bu 29 gün boyunca bazen biz 20 saatte bir yemek yiyebiliyorduk, zaten pişirecek yemeğimiz yoktu, bazen pencereden atlayıp birşeyler bulsak bile onu pişirecek malzeme yoktu zaten elektrik de yoktu.

Peki gıdayı nasıl buluyordunuz, en basiti ekmek?

İki çuval unumuz vardı, onu da bodrumun önünde üç dört metre karelik yerde pişiriyorduk. Yani silah sesleri yarım saat falan kesildiğinde o esnada pişirmeye çalışıyorduk. Bazen pişirirken bombalar toplar patlıyordu. Bırakıp içeri giriyorduk. Ve yemek tükendi sonunda, biz de yetsin diye iki öğüne indirdik yemeği, daha sonra tek öğüne çocuklar sabahın beşinde kalkıp ağıyordu yemek diye, işte yemek bulamıyoruz ekmek, zaten un bitti, sonra duvardan atlayıp abimin evi bitişikti bodrumdan buğday aldım orada buğdayı kaynattık çocuklara verdik. Ne elektrik vardı, ne su vardı. Ama biz köy kültürü almış insanlarız. Yani ihtiyaçlarımızı günlük olarak hazırlamıyoruz. Erzaklarımızı fazla almıştık zaten. Hazırlıklarımızı yapmıştık. Mesela 200 kilo un almıştık. Zaten üstümüze geleceklelerini biliyorduk. Su için de kuyularımız vardı. Bazı komşularımız da bizim yanımıza geldiler. Daha fazla orda kalamayacağımızı anladığımızda mahalleden çıktık. Mahalleden çıktıktan sonra bizi daha fazla zorladılar, daha fazla üstümüze geldiler.”

Ablukada Sağlık

Abluka boyunca Cizre’yi gören hakim bir noktada olduğu için Cizre Devlet Hastanesi, devlet güçleri tarafından karargâh olarak kullanılmış, abluka kalktıktan sonra da kullanılmaya devam edilmiştir. Zırhlı araçlarla ablukaya alınan hastane, devlet güçleri tarafından yemekhane ve lojistik yeri olarak kullanılmıştır. İsmi vermek istemeyen bir sağlık görevlisi abluka boyunca hastanenin karargah olarak kullanıldığını aktarmıştır:

“En üst kat tamamen kendilerine ayrılmıştı. Çocuk servisinde 1 kişilik yer var dediğimizde gelip yanımızda yatabiliyorlardı. Personel 100-120 civarında olmasına rağmen yemekhanede 800 kişilik yemek çıkıyordu. Çalışırken sürekli, asker ve özel hareketle birlikteydik. Kantine giderken onları yarıp gidiyorduk. Tank taburunda hasta bakım alanı vardı, ölenler gelmiyordu. Hafif yaralıları tabura götürüyorlardı, çok acil müdahale edilmesi gerekenleri hastaneye getiriyorlardı. Bu süreçte hasta girişi yapıyordu saçma nedenlerle, muhtemelen hizmeti aksamiyormuş gibi göstermek ve bakılan hasta sayısını arttırmak için. Hala hasta yatıramıyoruz. Personel 3. katı hala kullanamıyor, mevzilenecekler orada. Hastanede ağır silah kullanılmıyordu, sadece kanas ve keskin nişancılar vardı. Bir iki defa roket geldi hastaneye, sekerek orada bulunanlara deşebiliyordu. İlk iki hafta çok fazla roket atışı oldu. Servis dış cepheye bakıyordu. Tüm hastalar dinlenme alanında, mahremiyet sıfır. Hastalar orta koridorda yatarken, onlar yatakhane yatıyorlardı”

Abluka boyunca karargah olarak kullanılan Cizre Devlet Hastanesi'nin girişi.

Devlet hastanesinin karargaha çevrilmesi hastane çalışanları arasında huzursuzluk yaratmıştır. Böyle bir durumda çalışanların görevlerini yapamayacağı Başhekim'e söylenmiş ancak olumsuz yanıt alınmıştır:

"İlk gün tüm personel aşağı indi ve dedik ki ya onlar çıksın ya biz çıkalım. Her personel, siyasi olarak farklı düşünenler de dahil böyle bir karar verdi. Başhekim yarın genel sekreterin geleceğini söyledi. Adı Hakan Tokur'du. Müezzinoğlu muhtemelen bu kulağına gittiği için o açıklamayı yaptı. Bize, hiçbir şey yapamazsınız, burada konuşlanacaklar dediler. Arazi de hastane de devlete ait, kimse de bir şey diyemez dediler."

Cizre Devlet Hastanesi'nde yaralılara yeteri düzeyde müdahale edilemediği için yaralılar 46 kilometre ötedeki Şırnak Devlet Hastanesi'ne götürülmüştür. Bu durum yaralıların kan kaybından hayatını kaybetme riskini arttırmıştır. Görüştüğümüz sağlık emekçisi yaralılara yapılan muamelenin ayrımcı ve tedaviyi engelleyici bir tarzda yapıldığını ifade etmiştir:

"Sivillerden yaralı gelince, tedaviyi engelleyici bir tavırları vardı. Her şeyden önce parmak izi alınıyor, GBT yapılıyor, üst aranıyor, sonra tıbbi müdahaleye izin veriyorlardı. Üstlerinden hiçbir şey alınmasına izin vermiyorlar...Kolu kurtarılabilecek bir sivil vardı, kolunu kurtarabilirlerdi, kolu kesildi. Geç sevk nedeniyle Şırnak'a sevk edildi. Sabah 10'da getirildi, normalde durumu stabilize edildikten sonra derhal sevk edilmesi gerekiyor. Yukarıdaki örneği buna istinaden verdim. İrfan Uysal'ın kolu kurtarılabilirdi."

Görüştüğümüz sağlık emekçisi Cizre'ye UMKE (Ulusal Mücadele Kurtarma Ekipleri) geldikten sonra hastane çalışanları arasında güven sorunu yaşandığını, o saatten sonra

kendilerine sadece sivillere bakma izni verildiğini¹⁷, ayrıca UMKE ekiplerinin sivillere oldukça kötü davrandığını aktarmıştır:

“Doktorlar arasındaki tutumu çok bilmiyoruz, ama bize yakın doktorlardan duyduğumuz kadarıyla, bu süreçte doktorların görüşleri keskinleşmişti. UMKE grupları gönderildi, sonra güven meselesine döndü. Hastanedekiler sivillere bakıyordu, UMKE'den gelenler de asker ve polise bakıyordu. Gelen UMKE polis ve asker için gelmişti. Bizim müdahale etmemize izin vermiyorlardı ve engelleniyorduk, sorgulanıyorduk. Son gelen grubun sivillere yaklaşımı iyiydi. İlk ve ikinci gelenlerin tavırları kötüydü.”

Cizre Devlet Hastanesi. Hastaneye getirilen her sivil sorgudan geçiriliyordu.

Hastane karargaha çevrildikten sonra bazı doktorların değiştiğini, hipokrat yeminli doktorların mevcut somut iktidar karşısında meslek ilkeleriyle bağdaşmayacak hareketlerde bulunduğu ifade edilmiştir:

“Bazı doktorlar sivil yaralılar gibi düşünmüyorsa bunun yansıması olduğunu söylediniz.? Bu tedaviye yansımıyordu, ancak askerin ve polisin yığılmasıyla artık fikirleri mi netleşti yoksa hastane karargah olduğu için farklı mı hissettiler bilmiyorum, ama görüşleri değişti. Silah eline alıp poz verenler, panzerin üstüne çıkıp poz verenler, Rabia işareti yapıp poz verenler. Sosyalistim, hümanistim diyenler böyle davranabildi. Tedaviye bu tavır yansıdı mı bilmiyoruz.”

Cizre Sur Mahallesi'nde evleri yayılım ateşine tutulan ve polisin açtığı mermilerin isabet ettiği evde bulunan Miray İnce adlı 3 aylık bebek yaşamını yitirmiştir. Bu olay abluka altında sağlık hakkının nasıl gasp edildiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Yaşamını yitiren bebeğini ambulansa beyaz bayraklarla taşıdıkları sırada Miray bebeğin ninesi Saliye İnce ve dedesi Ramazan İnce'ye de ateş açılmıştır. Ambulans olay

---

¹⁷ Bununla ilgili olarak Hükümet'e yakın duran gazeteler, o dönem “Güneydoğu'da hastanalere, 'personel' adı altında sızan terör örgütü yandaşları hastaneye gelen güvenlik görevlilerini tedavi etmiyor.” haberlerle bu algıyı yaratmışlardır.
<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/336442.aspx>

yerine saatler sonra gelmiştir. O dönem aileyle bizzat görüşen Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız'ın aktarımına göre aile cenazeyi taşıırken beyaz bezlerle kendilerini korumaya çalışmışlardır.

“Evimizin ikinci katında merdivenden indirilirken halasının kucağında, tepeden sıkılan kurşunla yanağından vuruldu. Miray'ı hastaneye götürmek için ambulans çağırdık.155'i arayarak bebeği hastaneye kaldıracığımızı bildirdik. Ambulans emniyete haber verip caddenin başına kadar geldi. Miray'ın babaannesi-ve dedesi, ellerinde beyaz bir bezle ambulansa doğru hareket ederken, taranarak caddede vuruldu.”

2. vahşet bodrumunda hayatını kaybeden Hakkı Külten'in abisi, babasının ablukanın 29. günü çok hastalandığını ambulansı defalarca aradıktan sonra nihayet hastaneye götürebildiklerini ifade etmiştir:

“Zaten hastalığı vardı. Daha önce ameliyat olmuştu.

Ne ameliyatı oldu?

“Beynindeki tümör' den ameliyat olmuştu. Beyinde tümör vardı. Babam çok hastaydı. Artık yaşamını sürdüremeyecek hale gelmişti. Dayanamıyordu artık. Midesi bulanıyordu ve kusuyordu. 15 gün boyunca yemek yiyemedi, hiç bir şey yiyemiyordu. Dört beş kere telefon açtıktan sonra ambulans gelebildi. Dışarı çıkarabildik ve hastaneye götürebildik.”

Cizre Devlet Hastanesi karargah olarak kullanılmaya devam ettiği için Acil'de çalışan bir sağlıkçı ile görüşme imkanı bulunmamıştır. 112 acil servisten ambulans şoförüyle ya da herhangi bir doktorla görüşmek de mümkün olamadı. Bunu üzerine özel tıp merkezi olan Bişeng Tıp Merkezi'nde çalışan bir ambulans şoförü yaralıların nasıl alındığıyla ilgili olarak şu aktarımlarda bulunmuştur:

“Mahalleden bizim 110'u ararlardı, mahalleden yaralı ve kanamalı hasta bilgisi geliyordu. Genelde 155'i biz arıyorduk çünkü 155'i aramadan hiçbir aracın geçişine izin verilmiyordu. 155'i aradıktan sonra her zaman sorunla karşılaşmıyorduk, güvenlik sorunu olmayan yerlere gidiyorduk. Çatışmalı yerler için can güvenliğimizin olmadığını söylüyorlardı, biz yine de gidiyorduk. Mahallelere hiç gidemiyorduk. Köşe başlarında hendekler vardı. Bizim noktamız (x) kavşağı eski belediye, Abdülcelil Özacarlar, Bptan hastanesi, oralaran yaralıları alıyorduk. Nur'da yaralı var ve kesintisiz çatışma var, o hastayı Cudî'ye taşıyın diyoruz, oraya getiriyorlardı, Özacarlar kavşağının oradan getiriyorlardı. Biz o noktaya varıyorduk, vekille telefonlaşıyorduk, yaralıların getirileceği adreste olduğumuzu söylüyorduk, onlar da o esnada yaralıları getiriyorlardı. Bize teslim edip geri dönüyorlardı. Köprübaşında nokta vardı, çevre yolunun hemen girişinde, üst geçidin orada bir nokta vardı. Çoğu yaralı yolda ex oluyorlardı. Bekletiyorlardı. Sürekli izin sorup kontrol yapıyorlardı. Hastanenin tam girişindeki de dahil 4 nokta vardı. 4 yoldan aldığımız vakit, orada da bizi bekletiyorlardı. 5 nokta vardı oradan alındığında. Kanamalı yaralının üstündeki battaniyeyi kaldırıyorlardı, silah veya patlayıcı arıyorlardı. Olayların yarısında, beş dakikalık yol normalde, 15 dakika sürüyordu. Ağır yaralı alıp hastaneye götürürken Nidar ve Halis kardeşler, aldığımızda, aldığımız noktada ex olmuş olabilirlerdi. 112 genelde gidemiyordu, kimse de gitmek zorundasınız demiyordu. Yaralandıkları nokta ile ambulansın geldiği nokta

arasında 500 metre var. Elektrik yok, yağmur yağıyor. Yaralıya yaklaşan herkese sıkıyorlar, kimse gidemiyor. Bize de iki defa ateş açıldı. Muhtemelen Şahin tepesinden ateş ediliyordu. Sadece 1 hendek vardı. Olmasaydı bile 112 oraya gitmiyordu.”

Cizre Ablukasında yaşamını yitiren iki kişi cenaze aracı ya da ambulans gelemediği için bu şekilde günlerce bir evde bekletildi..

Nur Mahallesi'ne yönelik top atışı ve taramalar sırasında yaralanan 16 yaşındaki Hüseyin Paksoy ambulansa izin verilmemesi nedeniyle mahalleden alınamamıştı. Cizre Kaymakamlığı ve İlçe Emniyet Müdürlüğü'nü arayan Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız'ın tüm çabalarına rağmen devlet güçleri ambulansın mahalleye girmesine izin vermemişti. Öğlen saatlerinde Paksoy'u almaya giden ambulansa devlet güçleri tarafından ateş açılmıştı. Paksoy'un acil bir şekilde hastaneye kaldırılması için ailesi adına Avukat Nuray Özdoğan bir dilekçe ile AİHM'e başvuru yapmış, başvuru kabul edilmiş, AİHM tedbir kararı koymuştu. Paksoy'u almaya giden Bişeng Tıp Merkezi'nin ambulans şoförü bu olayı şu şekilde aktarmıştır:

“16 yaşında Hüseyin Paksoy, o gece ikiye üçe kadar hiç uyumadık, sesler hiç kesilmedi, tüm atışlar gideceğimiz adrese doğruydı. Sabah saat 10'da gittik, bir tek ona rastladım. En son gece. Vekil git diyor, başkan git diyor. 155'i arıyorum. Dalmış Petrolün orada hendek, Barikat ve perde var ve tüm yoğunluk o gece oradadır. Gündüz oraya gitmişim. Hiçbir şey yok. Kim getirdiyse alsın eline beyaz bez, getirsin ışıkların oraya. Belki 50 efa 155i aradık. Bir yol bulsak o çocuğu götürsek diye. 112'ye de bize de izin vermediler o gece. Sabah oldu tekrar gider misiniz dediler. Onlar da bizim psikolojimizi anlayıp. Saat 10 gşbiydi, falan ev, siyah akpılı 155'i aradık, gidebilirisiniz dedi. Panzerler dört yoldaydı. Önce Allaha sonra size emanetiz dedik. Öyle konuşuyorduk ki iş yürüsün. Barikatın oraya gittik 3 Arkadaşız. Ben, Abdullah Gürkan ve Cemal. Kapılara vuruyoruz, Hüseyin Hüseyin. Barikatları aşılıyorz, perdeleri aşılıyorz. Parka giden yolun başında durduk, bulamadık geldik. Gündüz de gitmiştik dedim ya, ambulansı oraya götürene kadar her yanı dağıtmışlar. Burası yarım günde nasıl bu hale

geldi. Vekili aradık, çocuk yok, dedik. Hüseyin Şırnak devlet hastanesinin morgunda, hakkında AİHM tedbir kararı vardı. Hüseyin'i 112 götürmüş, nerede bulduklarını nasıl götürdüğünü bilmiyoruz.”

Elinde beyaz bayrak taşıyan Mahmut Duymak Birinci Vahşet Bodrumunda katledildi..

Abluka boyunca en çok sıkıntı çekenlerin başında kronik hastalığı olan hastalar gelmiştir. Düzenli olarak tedavi görmek zorunda olan bu hastalar sağlık haklarından faydalanamamışlardır. Kronik hastaların nasıl hastaneye götürüldüğü ile ilgili olarak Bişeng Tıp Merkezi'nde çalışan bir ambulans şoförünün aktarımları şu şekildedir:

“Evlerden değil ama belediyeye yakın, onlar kendileri 155'i arayıp belediye yakınına gelen hastaları alıp götürdüğümüz tabii ki olmuştur. Normal vakalara 112'nin gitmesi gerekiyordu. Biz 110 diyorduk ama genelde vekili arıyorlardı. Mahalle adı ve hastalığı söylüyorlardı, 112'nin gelmediğini söyleyip durumu aktarıyorlardı. Onlara bir güzergah veriliyordu, oradan kendi imkanlarıyla belediye yakınına geliyorlardı. Anında gidemiyorduk. 1 saati bulduğu oluyordu. 155'i düşüremiyorlardı. Her işlemde polisin askerin araması oluyordu.”

Mardin Eczacılar Odası Cizre Temsilcisi Cihan Sarıyıldız, Cizre'deki eczanelerin durumunu şöyle özetlemiştir:

“80 gün boyunca sadece bir eczane açıldı, oydu genelde. Dediğim gibi o da günün birkaç saati. Ayrıca ileriki günlerde, şöyle 60. 70. günlere doğru merkezdeki bir iki eczacı da, bir şekilde eczanesine ulaşım yine günün birkaç saati açıldılar. Onun dışında benim eczanem mesela, eczaneme ulaşamadım hiçbir şekilde. Çünkü eczanem hastanenin yanındaydı. Ben buradaydım. Bu merkez mahalledeydim. Şehrin merkezindeydim. Benim gidip eczaneme ulaşmam, eczanemi açmam mümkün değildi ki bir kere şey oldu böyle bir talebim oldu. Eczaneye gidip, eczaneyi açmak istediğimi söyledim. Onlar böyle işte 112’yi aradılar. 112 böyle bir hizmet sunamayacaklarını söylediler. 155’i aradım. 155’den de şey dediler böyle bir hani beni oraya nakledemeyeceklerini söylediler. Ben de Belediyeye yakın olduğumu, Belediye’nin bahçesinde de Belediye ambulansı olduğunu, dolayısıyla kabul ederlerse bu ambulansla gidebilir miyim diye sordum. Onlar evet olabilir dediler. Ben de Belediyeye konuştum. Belediyedekiler kabul ettiler. Tekrar dönüp gitmek istediğimi söyledim, eczaneyi açmak istediğimi. Zaten o şekilde köprüden geçip, çevre yolundan hastanenin oraya, eczaneye ulaştım. Ama eczaneye ulaştığımda zaten elektrik yoktu.”

Abluka boyunca Cizre halkının ilaç temini imkansız hale getirilmiştir. Cihan Sarıyıldız Cizre’deki kronik hastaların durumunu şöyle özetlemiştir:

“Çoğu insanlar, hani bizim telefonumuzu bilen çoğu insanlar arayıp işte yani Cudi Mahallesinde oturuyorum veya Nur Mahallesinde oturuyorum. Böbrek yetmezliği hastasıyım veya karaciğer nakli olmuş bir hastayım diyor. Ki zaten hastaların genelde çoğunu da tanıyoruz, bu tür kronik hastaların çünkü sürekli eczanelerden ilaçlarını alıyorlar. Yani ilacım bitmiş diyor ve evimden de çıkamıyorum. Bu ilacı bana ulaştırır mısınız? Birincisi biz eczanemize ulaşamıyoruz. İkincisi ulaştık bile hastaya ulaşamayacağız. Hasta bize ulaşmıyor. Yani tam olarak şey var hani böyle kaotik bir durum ve şey olamıyorsun, yani ilaç dışında tavsiyelerde bulunabiliyorsun. Yediğine, diyetine şuyuna buyuna dikkat et diye hastaya telkinde bulunuyorsun yani. Asıl vermemiz gereken hizmeti veremedik. Hastaya ilaç ulaştıramadık.”

İnsanlar abluka başlamadan parayla ilaç almak zorunda kalmışlardır:

“Eczanelere de gelip böyle hani ağrı kesiciler, ateş düşürücüler, böyle acil durumlar için gereken ilaçlar, hani alerji ilaçları falan gelip aldılar o gün. Bayağı insanlar eczanelerden ilaç almaya çalıştılar. Evet, öyle bir durum vardı.”

Normal bir sürede yapılan ilaç satışı ile yasak süresindeki ilaç satışı arasında dramatik farklılık olduğunu belirten Sarıyıldız, bunu rakamlarla şöyle ifade etmiştir:

“Tabi, arada dünya kadar fark var. Yani zaten bu bizim kullandığımız medula diye bir sistem var, bir otomasyon sistemi var. Hani her eczanenin o sistemi kontrol edildiği zaman, bu SGK’nın, Sosyal Güvenlik Kurumunun bir sistemi, otomasyon sistemi. Bu kontrol edildiği zaman zaten o aradaki fark yani çok çarpıcı bir şekilde ortaya çıkıyor yani. Diyelim ki biz şey yapmıştık 2014’ün, 14 Aralıktan 31 Aralığa kadarki 16 günlük, işte 2014 girişi ile 2015 yani yasağın başladığı 14 Aralığından 31 Aralığına kadarki süreyi biz kıyaslamıştık. Arada dünya kadar fark var. Mesela birinde 90.000 iken birinde 200 falan. Bu kadar bir fark yani. Dediğim gibi çok çarpıcı bir fark var. Bu sonraki aylar için de böyle,

Ocak ayı için de böyle, Şubat ayı için de böyle. Yani hukuki olarak bir süreç başlatılacaksa, zaten ordaki veriler kullanılır hani o...”

Abluka boyunca barikatların olduğu bir mahallede gönüllü olarak sağlık hizmeti veren bir sağlık emekçisi yaralanan gençleri zor şartlarda tedavi ettiklerini, tedavi edemediklerinin de hastaneye götürülmesi için sedye ile uygun bir yere bırakıldıklarını aktarmıştır:

“Mahallelerde çok zor şartlarda tedavi yapılıyordu. Enfeksiyon riski vardı, ilaç sıkıntısı da vardı. 10-15 kişi bir odada, havasız. Çoğu zaman topa tutuluyordu. Taşımak zorunda kalıyorduk. İhtiyaçlarını giderecek kimse, refakatçi yoktu. Yaralılar kol kola giriyorlardı. Bazen hafif olan yaralıyı diğer yaralılar taşıyordu, tuvalete öyle gidiyorlardı. Faysal Vekil taranmadan bir gün önce çıktım. (19 Ocak) Yaralıları Nur'dan Cudi'ye getiriyorlardı mevzi mevzi. Bazen iki günü buluyordu gelmeleri. 2-3 yaralı getirdiler böyle. Biri sedye üzerinde keskin nişancılar tarafından tekrar vuruluyor. Bu arkadaş 10-15 yerinden yaralanmıştı. 2 gün Nur'da bekletildi, iç kanamadan şüphe ettim. İki gün geçmiş olduğu için, iç kanama olsa bu geçen sürede kaybederdik diye düşündüm. Hastaneye gitmesi gerekiyordu. Küçük bir yara yüzünden cezaevinde kalmalarını istemiyorduk. Gençse hepsi savaşıydı onların gözünde. Cenazesini çıkardık, bodruma taşıdık. İkinci mermi zehirli olabilir, iç kanama olabilir”

Cizre ablukasının 6. Gününde yaşamını yitiren Selahattin Bozkurt'Un cenazesi bu şekilde hastaneye kaldırıldı.

Direnış alanlarında ya da evlerde bombardıman sonucu yaşamını yitirenlerin Cizre'de belirli yerlere bırakıldığını (Abdülcelil Petrol, Vestel Bayii vb.) aktaran Belediye'nin cenaze aracı şoförü Resul Kaya cenazelere yapılan işkence ve hakaretleri ve ilk cenaze alma sürecini şu çarpıcı ifadelerle aktarmıştır:

“Benim ilk cenazeleri almam şöyle oldu: Nergizi Camisi'nin arkasında dört cenaze vardı, biri bir tarafta diğer üçü bir taraftaydı. Cenazeleri aldık, ilkini

tabuta koyduk. Erkek cenazesiydi. O anda biri geldi ayağıyla cenazenin yüzüne vurdu. Hayatını çoktan kaybetmiş biriydi. Ölüydü. Ama heralde içlerinde kin ve nefret bu kadar büyüktü ki bizim önümüzde cenazeye bunu yaptı. Küfretti, hakaret etti. “Ermeni piçleri, onun piçleri” gibi yani ağzına ne geliyorsa o anda söyledi. Heralde bizim üzülmemiz için yaptı, nasıl bir tepki veririz acaba diye yaptı. O durumda kendimize hakim olmamız gerekiyordu. Çünkü hepsi onlardandı. Seni savunacak kimse yoktu orda. Hepsi aynıydı. Bu benim cenazeleri alırken yaşadığım ilk tecrübeydi.”

Cizre ablukasında sağlık hizmetlerini askıya alan ve yurttaşların sağlık hakkını elinden alan devlet güçleri gönüllü olarak sağlık hizmeti veren sağlık emekçilerini de hedef tahtasına oturtmuştur. Cizre Devlet Hastanesi’nde çalışan SES üyesi sağlık emekçisi Aziz Yural, 30 Aralık 2015 günü Nur mahallesinde yaralanan bir kadını kurtarmak için gönüllü olarak evden çıkmış, yolda keskin nişancı kurşunuyla ensesinden yaralanmış, hastaneye kaldırılırken yolda yaşamını yitirmiştir. Bir önceki ablukada evine dönerken ambulans içinde keskin nişancı kurşunuyla can veren sağlık emekçisi Eyüp Ergen’in de mesai arkadaşı olan Aziz Yural, Şırnak Morgu’ndan 11 Ocak 2016’da alınabildi ve toprağa verildi. Cizre halkının “yardımseverdi, insanları çok severdi” diye anlattığı Aziz Yural, 14 Aralık 2015’de Twitter hesabından “Güzel günler göreceğiz çocuklar, inanın,” demişti. Aziz Yural’ı tanıyan, ismini vermek istemeyen bir sağlık emekçisi Yural’ın ölümünün ardından çıkan “terörist sağlıkçı” haberleriyle¹⁸ ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Vurulan Aziz abi, öldürüldükten sonra iki gün ses çıkmadı. Yeni Şafak’ta çıktı sonrasında, 5 gün önce çatışmalara katılmış vs. gibi. Muhtemelen o iki gün istihbarat toplanmaya çalışıldı ve bir senaryo yazıldı... Bize güvenmediklerini, özellikle sendikalı olanlara hiç güvenmediklerini söylemişlerdi.”

---

¹⁸ <http://www.gunes.com/Gundem/hastanede-hain-var-653020>

Cizre Ablukası'nda yaşamını yitiren SES üyesi gönüllü sağlık emekçisi Aziz Yural kucağında yeğeni ile birlikte. Cizre en güzel çocuklarını kaybetti ablukada..

Cizre'ye abluka başlamadan 6 ay önce gelen DBP PM Üyesi Murat Kazmaz yaralanan bir genci ambulansa taşımak isterken gözaltına alındığını, işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını anlatmıştır. Aşağıdaki uzunca alıntı, Cizre'de abluka boyunca yaralılara ve yaralıları hastaneye yetiştirmeye çalışan insanlara yapılanların görülebilmesi açısından özet niteliğindedir:

“Ayağından vurulmuştu, bir çocuktü, parça değmişti. Çocuk orada yaralanmış, çocuk direnişçi değil. Şu mahalleden getirilmiş 13-14 yaşlarında çocuk orada yaralanmış, ambulansa taşırken orada gözaltına aldılar beni. Biz şeyden çok korkuyorduk. İnfaz edildi, infaz edildiklerine dönük haberler de vardı. Mahalleden gelenler anlattı. Bir genç yaralanmış, yarası çok ağır değilmiş, hastaneye yetiştirilirse kurtarılır daha sonra onun bırakıldığı yerden önce görgü tanıkları anlattı. Bırakıldığı yerden önce Kobra gelmişti, askeri araçlar gelmiş. O zaman onu ondan önce daha hastaneye gitmeden yaşamını yitirdiğini...bunun infaz edildiği şüphesi vardı. Bundan korkuluyordu. Yaralılar bırakıldığı zaman yaralılara işkence yapılıyordu. Biz bunu gördük. O bodrumda o yaralı insanlara işkence yapıldığını gördük...Gözaltına alınırken direkt zaten , burada göz altına alınan şüphe ettikleri direkt onların gözünde teröristtir, infaz edilmesi gerekiyor, öldürülmesi gerekiyor öyle bakıyorlar. Bana söyledikleri şey oydu. Şiddet uyguladılar, işkence uyguladılar, ben buna itiraz, söyledim, böyle bir şeyin doğru vs. bunu anlatırken diyor “sen yaşadığına dua et”. Bir

insan biraz sözde insani yaklaşıyor, diyor “bunu çok sorun yapma, sen yaşadığına dua et”. Böylesi bir ortamda, böylesi bir psikolojide...

Araçta mı vurdular yoksa?

Araçta da, içeride de. Sağlık kontrolüne götürüyor şiddet görmediğime bunu kanıtlayacaklar. Sağlık kontrolüne götüreceğim bir şeyim var mı yok mu? Sağlık odasına götürüyor beni, 7-8 kişi odaya koyup önce işkence yaptılar, darp ettiler...

Hastane içinde?

Evet hastane içinde. Şeye götürmeden önce bunu yaptılar, darp ettiler ondan sonra sağlık kontrolüne götürdüklerinde soruyor “bir şey var mı?” “Belli olmuyor mu” diyorum. Diyor ki “yok bir şeyin”. Doktor muydu, hemşire miydi bilmiyorum ama bana bunu söylüyor ve bunu götürenler sözde bunu sağlık kontrolü için götürüyor. Şüphelinin bir şeyi var mı yok mu diye onu götürüyor hastane içerisinde bir önceki odaya götürmeden darp edip öyle götürüyor, bu kadar rahatlar.

Dava açmayı düşünüyor musunuz?

Tabi dava açtım. İmza attırmaya çalıştılar şiddet görmediğime dönük bunu imzalatmak için ben kabul etmedim. Bunu takipçisi olacağım. Mahkemede de bunu dile getirdim, hakime, savcıya da bunu anlattım. Şiddet uygulandığını, işkence uygulandığını, bunu kabul etmeyeceğimi orada da belirttim, dava da açtım, bunun takipçisi de olacağım. İşte şunu söylüyor diyorum ya o kadar rahatlar “sen yaşadığına dua et.”

Murat Kazmaz kaldığı mahallede yaşadığı bir yaralanma olayında ambulans gelmediği için yaraya nasıl müdahale ettiklerini şu çapıcı ifadelerle aktarmıştır:

“Yapabildiğin kadar. İnsanın elinde bir pamuğu yok ki yarana bastırabilesin. Kurşunla yaralanmış sen bir şey yapamıyorsun...Bir şekilde onunla müdahale etmeye çalışıyorsun...Biraz tecrübe bağlıyorsun kan kaybını önlemeye çalışıyorsun. Ambulans çağırıyorsun ambulans gelmiyor. İki gün, üç gün öyle bekleyenler oldu.

Ölen oldu mu?

Tabi. Ölen de çok oldu. Yine Nur mahallesinde ismini şimdi hatırlamıyorum evinin içinde bomba isabet etmişti, duvarın altında onunla birlikte bombanın değdiği yere tavan onunla birlikte göçmüştü yaşamını yitirdi. Cenazesi orada kaldı, cenazesini getiremiyorlar. 3-4 gün ancak o cenazeye alıp getirebildiler. Daha sonra birazını aşığılara getirdiler. Çatışmanın işte biraz daha rahat olan yere getirdiler, iki gün orada bekledi sonra ambulansa götürdüler. Yaralıları aynı şekilde. Yaralıyı 2-3 gün ambulans bekletildi ancak öyle geldi ambulans.”

İki Temel İhtiyaç: Elektrik ve Su

Elektrik ve su gündelik hayatın vazgeçilmez iki ihtiyacıdır. Aydınlanma ve hayatta kalmak için şart olan bu iki temel ihtiyaç, Cizre ablukası boyunca halktan esirgenmiş, bir cezalandırma aracına dönüşmüştür. Abluka ilan edilmeden önce halkı korkutarak evden çıkarmaya çalışan devlet güçlerinin abluka ilan edilir edilmez ilk yaptıkları işlerden biri su vanalarını patlatmak, çatıların üstündeki su depolarını kurşunlayarak kullanılmaz hale getirmek, elektrik direklerini tahrip ederek halkı elektriksiz bırakmak olmuştur. Vahşet bodrumunda yaşamını yitiren Hakkı Külten'in abisi elektrik ve su ihtiyacının nasıl giderildiği ile ilgili olarak şunları aktarmıştır:

"Elektrik yoktu, fakat su vardı. Belediye suyu kesmedi. Her zaman su vardı. Bu halk perişan olmasın diye. Cudi Mahallesi'nde tavandaki su depolarını patlattılar. Tüm su depolarımızı ve tavandaki bidondaki suları da patlattılar. Amcamın şuan tavandaki su depoları da patlamış durumda."

Her iki evladını da vahşet bodrumlarında kaybeden Adil ve Agit Küçük'ün annesi de yapılan görüşmede suyun kesilmediğini ancak elektriklerin ilk günden itibaren kesildiğini ifade etmiştir:

"Su vardı ama elektrik yoktu, yasağın ikinci günü elektrikler kesildi. Kömür ve odunumuz yoktu, uzun sürdü çünkü, bitti hepsi. Ben de 1 ay küsur burada kaldım."

Cizre Kurdi-Der Öğretmeni Bahattin Yağarcık da elektrik direkleri takıldıktan sonra kendi evinin alev aldığını ve üç katlı binanın şu şekilde yandığını aktarmıştır:

"Bizim bulunduğumuz yerde su akıyordu, buranın boruları patlamamıştı ama elektrik direklerini yaktılar, ilk yakılan ev bizimkiydi üç katlı. Emniyeti aradım evimiz yakılıyor itfaiye gelsin diye bizi ilgilendirmez itfaiyeyi ara dediler itfaiyeyi aradım tanıdıklardı emniyet izin vermiyor gelemiyoruz dediler ve evim yandı."

12 yaşında yaşamını yitiren Bişeng Garan'ın annesi Saliha Garan ablukanın ilk 23 günü evlerinde kaldıklarını tüm bu süre boyunca elektriklerini kesik olduğunu ifade etmiştir:

"Elektrik yoktu, kesilmişti. Çok soğuktu, ısınamıyorduk. Bir bodruma sığındık, çok top atıyorlardı."

Bodrumda katledilen Nusreddin Bayar'ın annesi evlerinde kalmak isteyenlerin cezalandırıldığını ilk olarak su depolarının patlatıldığını ifade etmiştir:

"Evet biz buradaydık. Evimizde kaldık. Elektrik ve su yoktu. Belediye bizlere su sağlıyordu. Belediye olmasaydı susuz kalacaktık. İlk olarak bizim trafo patlatıldı."

Bir evin damında devlet güçlerince patlatılan su tanklarından biri.. Su tankları suların kesildiği dönemlerde kullanılan ve her evin damında olan bir ihtiyaç..

Cizre Belediye Eş Başkanı Leyla İmret bu konu ile ilgili şunları aktarmıştır:

“İlk başlarda su vardı ancak yoğunlaşan patlamalar nedeniyle su boruları da zarar gördü. Bu yüzden suyumuz azdı. Elektrik de zaten 3.günden sonra kesildi. Sokağın başındaki bazı yerlerde elektrik vardı biz de ordan elektriği çektik, bu şekilde idare ediyorduk. Aileler elektrik olan yerlere gidip, telefonlarını şarj ediyorlardı”

Su vanasını açmaya çalışırken zehirli kurşunla kolundan vurulduğu için kolunu kaybeden Cizre Belediyesi çalışanı İrfan Uysal..

18 Aralık 2015'te İdil Yolu-Eski Tedaş'ın arkasında bulunan su vanasını açmak üzere görevlendirilen Belediye işçisi İrfan Uysal öncesinden izin almasına rağmen devlet güçlerinin taraması sonucu koluna isabet eden kurşunla kolundan vurulmuş, geç müdahale ve hastanede gördüğü muameleler sonucu kolunu kaybetmiştir. Uysal olay gününü şöyle anlatmıştır:

“Kadir başkan beni aradı, “gel işin var” dedi. “Benim, eşim doğum yapacak, ben çıkamam, başka bir arkadaşım vardı, onu arayın” dedim. Onu aradılar, o da şehir dışına gitmişti. Tek ben kalmıştım. Bende Belediyeye gittim, kendi kendime düşündüm şimdi, eve gitsem, milleti susuz bırakmış olacağım, sonra vicdan azabı çekeceğim, diye eve gitmedim... Evet, eski TEDAŞ arkasın da, orası susuz kalmıştı. Beni aradılar git, o aradaki millet susuz kalmış, millet, perişan haldeydi. Ben polis 155'i aradım, gene izin vermediler. Geri belediye geldik. 10 dakika sonra müdürümüz İzzet Gizeç polis 155'i tekrar aradı, bu sefer izin verdiler. Tekrar geldik, çevre yolun üzerindeki noktaya geldik, aramadan sonra yolda tekrar polis 155'i aradım, ” ateş açmayın diye, su vanasını açmaya gideceğiz... Eski TEDAŞ'ın birinci Su vanası açtıktan sonra tekrar 155'i aradım, bizlere ikinci su

vanasını açmaya gidiyoruz, gideceğimiz sokağın bir göz gezdirdik güvenli mi? Sokağı tepen gören zırhlı araç, yavaş yavaş yönünü bize çevirdi. Su deposunun olduğu yöne doğru birkaç el ateş açtı. Bende ikinci vanayı açtım. Üçüncü vanayı tam açtı mı kapalı mı? Diye bakacaktım, bir anda elimi uyuşmaya başladı, hissettim koluma bir cinsimin girip çıktığını, Suat arkadaşşıma söyledim. Hemen yere eğildik, hemen 112 aradık, cevap vermedi...Taramada kolum vurdu. Uyarıdan sonra koluma vurduğunu hissettim. Kesin kobradan ateş açıldı, keskin nişancılar tarafında vurulduğumu biliyorum. Mermi zehirliydi. Doktorun kendisi zehirli olduğunu söyledi. Kolumdaki kemikleri yemyeşil olmuştu. O kemiği aldılar. Arkadaşım Suat Polis 155'i, aradı, izin aldık, öyle çıktık, idil caddesine geldik. Bizi, polisler dakika bekletildik, ondan sonra hastahaneye kaldırdık. Hastahanedede sedyesiz yürümeye başladım, bir andan yere düştüm, oradaki bir temizlik çalışanı ayaklarımdan ve arkadaşım kollarımdan tutarak, çocuk servisine kadar getirdiler, yeni sedye getirdikler, sedye getirmelerine ilk önce izin vermedikleri sonra yeni getirdiler, oradaki doktora dışardan geldikleri için yerli hastalara bakmıyordu. Yeni bir doktor geldi, elbiselerimi yıktılar, pansuman yaptılar, filme gönderildim. Filmdeyken yararlı polisler geldi, beni orada bırakıp o polislerle ilgilendiler.

Halkın Cizre Ablukasını başlamadan 6 ay önce ilçeye gelip çalışmalar yürüten Demokratik Bölgeler Partisi Parti Meclisi Üyesi Murat Kazmaz, elektriklerin kesilerek halkın cezalandırıldığını düşünmektedir:

Öncesinde halkın kendisine yasak geliyor, ihtiyaçlarını karşılama boyutu, sen ne kadar bunu karşılayabilirsin? Bir yerden sonra su sıkıntısı ortaya çıkıyor, bir yerden sonra elektrikler mesela. Burada halka gerçekten bir düşmanlık yapıldı. Mesela özellikle trafolarla isabet edecek şekilde trafolar hedef alınıyordu, trafolar tahrip edildi ikinci üçüncü gününde elektrikler gitti. Düşünsenize mahalle içerisine girilmemiş, bir şey yaşanmamış ilk müdahale ettiği elektriktir. Halkımızı cezalandırmaya çalışıyor... Su depoları mesela. Şu an gidin Nur'da ya da Cudi'de, Sur'da yapısı sağlam bir tane su deposu bulamazsınız. Bunların hepsi tahrip edildi. Halkı cezalandırmaya çalışıyorsunuz siz. Yani bu halka -bir yerden sonra diyorsunuz ya tamam şu da anlaşılır- "sen geldin o gençlerdi işte ben kabul etmem silahlı vs. şey". Sen bu halkı niye cezalandırmaya çalışıyorsun?"

Abluka boyunca elektrik ve su kesintileri halkı cezalandırmanın bir aracı olarak kullanılmıştır. Devlet güçleri tüm uyarılara rağmen mahallesini terk etmeyen halkın elektriğini keserek halkı karanlığa ve soğuğa mahkum etmiş, su depolarını patlatarak da susuzlukla terbiye etmeye çalışmıştır. Elektriksiz kalan insanlar dondurucu soğukla da mücadele etmek zorunda kalmıştır. Elektrik sobalarını kullanamayan insanlar odun ve kömür sobalarını da kullanmaktan çoğu zaman korkmuşlardır. Zira bacadan çıkan duman kalınan evi, devlet güçleri için bir hedef haline getirebilmiştir.

Cizre Ablukası: Çöken Bir Ekonomi

Abluka ekonomik hayatın da felç olmasına neden olmuştur. Kentte ticaret durma noktasına gelmiştir. Cizre Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Süleyman Çağlı, Cizre halkının tamamının mağdur olduğunu, ekonomik olarak tüm kesimlerin derinden etkilendiğini ifade etmiş ancak yaşamını yitiren ve yaralanan insanları düşündüğünde konuşmanın dahi içinden gelmediğini aktarmıştır:

“İnsanlar çok acı çektiler. Esnaf, ticaret yapanlar perişan oldu. Kaçanlar, göç edenler oldu. Giderken evleri olanların şimdi evleri yok. Bu insanlar bir çare bulmak gerekiyor. Düşünün 3 ay boyunca iş yeriniz kapalı. Bu iflas demektir. Durumu çok iyi olanlar bile şu anda çekini yatırmakta zorlanıyor. Parası gelmedi. Meslele Irak’la çalışanlar vardı, onlar bitme noktasına geldi. Taksitlerini ödeyemeyenler faizle borç aldı. Banların yapabileceği bir şey diyorlar. Nerden bakarsanız bakın büyük mağduriyetler yaşadık.”

Cizre Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı Havzullah Memduhoğlu, Cizre’nin geçmişten bu yana bölgede merkezi bir konumda olduğunu ancak ablukalardan kaynaklı muazzam zararların yaşandığını anlatmıştır. Pek çok esnafın iflas ettiğini, soğuk hava deposunda ya da buzdolaplarında olan ürünlerin elektriksizlikten dolayı bozulduğunu ancak kendilerini en çok üzen şeyin bazı üyelerinin yaşamlarını yitirmesi olduğunu aktarmıştır. Cizre’de zarar gören esnaflarla ilgili olarak yakın zamanda yapılması gereken işlerle ilgili olarak Oda Başkanı şunları söylemiştir:

“Mahalle aralarındaki de aynı şekilde, kayıtlı olan ve müracat eden cadde üstündekiler bittikten sonra mahalle arasındaki esnaflara da yönlendireceğiz. Bize denilen şu ki yani kaymakamlık ve bakanlık tarafından, güya hiçbir esnaf mağduriyeti şey edilmeyecek, beyhude gitmeyecek karşılanacak diye. Biz de bu umutla bekliyoruz. Temennimiz o ki bu şeyler karşılansın. Tabi bundan sonra da bir kalkınma planının hazırlanması zaruridir. Ki bu günkü şartlar altında hemen bir analiz, veyahut da program yapmak da bir mana taşımaz. Çünkü hiç, daha taşlar yerine oturmamış. Herkes acısıyla, evinin harabesiyle veyahut da zararıyla uğraşiyor. Bunlar giderildikten sonra Cizre'ye has, özel, bazı böyle inisiyatiflerle bir ekonomik program çerçevesinde bir sosyal ve ekonomik kalkınma zaruridir. Cizre canlıydı, güzeldi. Umudumuz tekrar Çözüm Süreci gibi bir ortamın oluşturulması ve müzakerelere başlanması. Çünkü eninde sonunda müzakere olmadan bu çözüm, yani bu sorun çözülemez. Yani halklar arasında bir sıkıntı yok. Şeyde de yok. Ortada da yani halka yansıyan bir sorun veyahut da engel de yok. Tabiki biz işin perde arkasını bilmiyoruz. Halka çok basit geliyor. Yani masanın oluşması ve müzakerelerin başlamasıyla bu sorunun çözüleceğine inanıyor. Ama şu an bu halkın geçirmiş olduğu badireler sonucunda en çok ihtiyacı olan şey şevkattir. İyi bir muamele, iyi bir yönetim ve kucaklayıcı bir yaklaşımdır. Çünkü bu olmadığı zaman yine bu sıkıntılar daha fazla nüksediyor. Yani her taraftan, hem buradaki idarecilerden, hem siyasetten, hem kamuoyundan, biz bunu bekliyoruz. Yani bir, bu olaylar oldu Cizre yaşanmaz, şu bu, yorumuyla karşılanmak istemiyoruz. Cizre'nin, yani Cizre kadim bir kent. Tekrar inşallah canlanacak. Belki eskiden daha fazla huzurlu bir ortama kavuşur. Çünkü millete hakikaten dediğim gibi basit geliyor. Sonu masa, müzakeredir. Toplumdaki anlayış budur.”

1990'dan bu yana Cizre'nin en geniş katılımlı sivil örgütü Cizre Şoförler Odası Başkanlığı'nı yürüten Haşim Elçi ablukadan etkilenenlerin meslek gruplarının başında şoförlerin geldiğini ifade etmiştir. Elçi, Cizre'de kayıtlı otomobil, tır, kamyon, servis aracı ve dolmuş sayısının yedi bin civarında olduğunu aktarmıştır. Kentin ekonomik olarak büyük zarar gördüğünü söyleyen oda başkanı yine de maddi zararın gelip geçici olduğunu ancak giden canların geri gelmeyeceğini üzülen ifade etmiştir:

“Şimdi ticarete zaten müthiş bir zarar ama ben o kadar o ticari anlamda zarara üzülmiyorum, bu kadar kanın dökülmesine. Yani şu ana kadar da hiçbir şekilde ne ticaret ne bize olan zararlar ne.... Dün gitmişim ben yazihanemin içine en az 120.000 lira para harcamıştım, kalmamış. Hiç önemli değil. O akan kan...”

Cizre'de yaşayan yurttaşların ekmeğ kapısı olan onlarca araç bu hale getirildi.

Cizre, Irak ve Suriye ile komşu olan bir kent. Gümrük ve sınır ticareti kentin ekonomik olarak can damarı konumunda. Haşim Elçi abluka boyunca bu alanların tamamen iflas ettiğini aktarmıştır:

“Gümrük ticaretinden yav mesela ben Mersindeydim. Mersin'deki tüccarlarımız da müthiş bir darbe aldılar, yüklerini gönderemediler.

Yani Habur'a gönderemediler.

Tabi. Mesela gemilerle muz inmişti. Ama o muzların hepsi, yani yüzde sekseni ya İran'da ya bilmem nerde heder oldu gitti. Dermokim yüklü araçlar motoru dayanan dayandı, dayanmayan mahvoldu, çürüyüp, bozulup attılar. Yani bunlar zaten zararı had safhada bölgeye, insanlara. Özellikle bizim bölgeye. Yani Mersin'den bugün yapılan ihracatçılığın, nakliyenin yüzde sekseni bizim bölgeye şey ediyor. Bizim bölge insanlarımızın yaptığı işler.”

Cizre'nin en büyük geçim kaynaklarından olan sınır ve gümrük ticareti bu tırlarla yapılıyordu.

2013'ten bu yana Şırnak Süt Üreticileri Birliği Başkanı olan Behmen Yılmaz, 350 üyelerinin olduğunu ifade etmiştir. Ablukalar yüzünden 1 milyon 200 bin TL'lik 3 projelerinin iptal olduğunu, bunun büyük zararlara yol açtığını aktarmıştır. Behmen Yılmaz uğradıkları zararlarla ilgili olarak şöyle konuşmuştur:

“Bu iki ay üç ay üyelerim süt desteğini almadılar. Sütün satışını yapmadılar. Aylık yani, dönem dönem ödüyoruz. Yani üç dönemde, üç aylık dönemde, nerden bakarsan 1,5-2 trilyonu aşılıyor zarar. Bölgemizde yani ticaretle uğraşanlar olsun, esnaf olsun, tarımsal hayvancılıkla uğraşanlar, hepsi de zararda şu an. Çekini ödemeyen esnaf. 1,5 yıl-2 yıldır bizim bu bölgede olayların nezdinde kepenk kapatmayla açmayla olaylar. Yani esnaf kan ağlıyor, çiftçi kan ağlıyor. Küçük esnaf olsun, büyük esnaf olsun, ha keza aynı ticaretle uğraşanlar.”

Behmen Yılmaz abluka boyunca ticaretle uğraşan esnafın bankalarla olan ilişkilerini şu dramatik sözlerle ifade etmiştir:

“Bizimle alay ediyorlardı. Garanti Bankası bizimle alay ediyordu, Halk Bankası. Ödemelerinizi yapın. Arkadaş kapalı çıkamıyoruz dışarı. Bak biz nerden nereye geldik. Bu kart ödememizi yapamıyorduk. Yani düşün bir de bizimle alay ediyorlardı. Her Allahın günü telefon açıyorlardı. Yani bu halk bunu hak etmemiştir.”

Ablukada Gazetecilik

Cizre'deki ablukada yaşanan hukuksuzluklar, yaşam hakkı ihlalleri, toplu katliamlar DİHA, JİNHA ve İMC muhabirleri ve ilçedeki sosyal medya kullanıcıları

tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Cizre’de 79 gün süren ablukada ilçede bulunan gazeteciler ölüme ve gözaltına rağmen çalışmak zorunda kalmıştır.

Abluka sürecinde gazeteciler yaşamını yitirmiş, yaralanmış ve gözaltına alınmıştır. Cizre’de abluka sırasında bodrum katında mahsur kalan ve kendisinden haber alınamayan Azadiya Welat Yazı İşleri Müdürü Rohat Aktaş hayatını kaybetmiştir.

20.01.2016 tarihinde polisin açtığı ateş sonucu aralarında İMC TV kameramanı Refik Tekin’in de olduğu 12 kişi yaralanmıştır. Mardin Devlet Hastanesi’nde tedavi gören İMC TV kameramanı Refik Tekin konusunda Mardin Emniyet Müdürlüğü’ne bilgilendirme yazısı gönderen Şırnak Emniyet Müdürlüğü, kameraman Tekin’i "bölücü terör örgütü mensubu" olarak göstermiştir.

JİNHA muhabiri Beritan İrlan, Cizre’deki ablukada “sokağa çıkma yasağını ihlal etmek” gerekçesiyle gözaltında tutulmuş, Star gazetesi tarafından “Sırp ajanı” ilan edilmiştir. İrlan, "sokağa çıkma yasağını" ihlal ettiği gerekçesiyle 219 TL para cezası kesilerek serbest bırakılmıştır.

Abluka ve saldırıların 10. gününde Cizre’de özel hareketçiler haber takibi yapmak isteyen Doğan Haber Ajansı (DHA) Cizre muhabiri Ramazan İmrağ’ı Dağkapı Mahallesi’nde hiçbir gerekçe göstermeden gözaltına almıştır. İmrağ da "sokağa çıkma yasağını" ihlal ettiği gerekçesiyle 219 TL para cezası kesilerek serbest bırakılmıştır.

Abluka sürecinde Cizre’de bulunan gazeteciler ile yaptığımız görüşmelerde, temel gereksinimleri olan internet ve elektrik kısıtlı olduğundan ciddi sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Gazeteciler, akşamları keskin nişancıların hedefi

olmamak için fotoğraf makinasını kullanırken flash patlatmamaya ve kamera ışığını açmamaya özen gösterdiklerini söylemişlerdir.

Savaş ve çatışma durumlarında askerler ile beraber hareket eden ve askerinin, iktidarın bakış açısı ile yaşananları aktarma olarak bilinen "iliştirilmiş gazetecilik" örneği Cizre'de de sergilenmiştir. Cizre'de muhalif olan basın çalışanları sokağa çıktıkları anda kurşunların hedefi olurken ve gözaltına alınırken Hükümet'e yakın yazılı ve görsel medya kuruluşları zırhlı araçlar içerisinde ya da asker ve polislerin yönlendirmeleri ile haber yaptıkları tanık anlatımlarında da ifade edilmiştir. Vahşet bodrumları sürecinde ambulans içerisinde olan bir sağlık görevlisi ile yaptığımız görüşmede "Dört yol mevkiine geldiğimizde herhangi bir çatışma olmamasına rağmen bir anda asker ve polisler etrafa ateş açarak çatışma mizansenini yarattı. Hükümete yakın muhabirler de kameralar önünde 'teröristler ambulanslara ateş açıyor' diye haber yaptılar. Oysa ki ambulansa izin vermeyen asker ve polislerdi' dile getirmiş olduğu bu tanıklık, iliştirilmiş gazeteciliğe dair bir örnek olmuştur. 3 aylık Miray Bebek ve dedesi Ramazan İnce'nin vurulduğu olayda yaralı olarak kurtulan babaanne Rukiye İnce'nin "Hastane Tepesi'ndeki keskin nişancılar ve zırhlı araçlar tarafından vurulduk" sözlerine rağmen gazete manşetleri "Teröristler 3 aylık bebeği katletti" diye verilmiştir. Bu olaya benzer bir çok yaşam hakkı ihlali Ankara'da masa başında Hükümet'in güvenlikçi konseptini ve ihlalleri meşrulaştıran bir dil ile haber yapılmıştır.

Rapor heyetimiz JİNHA muhabiri Asmin Bayram ve DİHA muhabiri Cihan Ölmez ile yüz yüze görüşme gerçekleştirmiştir. Ancak, rapor yazımı için gittiğimiz günlerde Cizre'de olmayan İMC Tv muhabiri Saadet Yıldız ve yaralandığı için Diyarbakır'da tedavisine devam eden İMC kameramanı Refik Tekin de internet üzerinden gönderdiğimiz sorulara yazılı olarak yanıt vermiştir.

DİHA muhabiri Cihan Ölmez abluka altında yürüttükleri gazetecilik faaliyetlerine ilişkin heyetimize şunları aktarmıştır:

"Yasağın birinci günü başladı, ikinci günü de saldırılar yoğun olarak başladı. Saldırıları daha çok, kent çukur içerisinde olduğu için kentin tepelerine konuşlanan zırhlı araçlar tarafından yapıldı ve yoğunluklu olarak yoğunluklu olarak kentin tepelerine konuşlanan, paletli tank diye tabir ettiğimiz askeri tanklar, kent merkezlerine doğru çok yoğun bir top atışı gerçekleştirdiler. Bu top atışı ilk günlerde zırhlı araçların önlerini açmak için Cudi'nin tepelerinde, Yafes'in tepe bölümlerinde, yine Nur mahallesinin tepe bölümlerinde olan mahalle girişlerine yapıyordu.

... En son Refik Tekin'in yaralandığı güne kadar (20 Ocak) hareket alanımız vardı. Hareket alanımız çok kısıtlı ve dardı. Yani bizler, hem gazeteciler hem bütün meslek örgütleri zaten saldırının hedefindeydi. Yani her insan, burada yaşayan, kıpırdayan herkes hedefti. Vurulabilirdi. Yani bizim yaşıyor olmamız zaten bizler açısından bir mucize. Ama bizim zaten bir gazeteci arkadaşımız vuruldu. Bir gazeteci arkadaşımız katledildi bodrumda. Yine bir dağıtımçı arkadaşımız vuruldu ve bütün arkadaşlarımız gözaltına alınıp savcılık işlemleriyle uğraştırıldı.

... Bu keskin nişancıların atışı bellidir. Sen bir sokaktan ilerlersin, üç - dört kişi ilerlersin, birini hedef alır. Yani aynı anda bir keskin nişancı üç kişiyi vuramaz. Birini hedef alıyor, birini indiriyor. Mesela bize yardım eden insanların çoğu şu an hayatta değil, ya da yaralı yani. Dediğim gibi yani, kameralar önünde zaten Refik Tekin, kameralar önünde vuruldu. Ya da diğer arkadaşımız canlı yayında yakıldı. Biz kendimizi bu halktan zaten ayrı tutmuyoruz. Yani burada üç aylık bebek öldürüldükten sonra, bir gazeteci nasıl şartlar altında çalıştı, çok net bir şekilde görülür yani. Sadece ondan yola çıkarak, ya da sadece ölen ve vurulan gazetecilerden yola çıkarak, gazeteciliğin burada ne kadar zor olduğunu anlayabiliriz, ki devlet burada yaptıklarının, neler yaptığını biliyor, herkes tarafından bilinmesini de istemiyor. Zaten bizi engelleme çalışması ya da bizim çalışmama, çalışmamızın engellenmesindeki temel amaç da, burada yaratılan tahribat ve yaşıatılan katliamın görünür kılınmamasını istemesidir.

...40'ıncı günden sonra bütün mahalleler abluka altına alındıktan sonra biz mahalleden çıktık. Ve çıkmamız da zaten bir şans eseri idi. Yani eğer oradan çıkmasaydık biz de şu anda o bodrumlarda olacaktık. Biz bir görüntü almak için çıktık, bütün arkadaşlar, ve bu kent merkezinde kaldık. Sonrasında ise işte poşetlere koyarak kameramızı, işte, hatta kamera hiç kullanmayarak, sadece telefondan görüntü çekmeye çalıştık. Buradaki binalardan. İşte, yasak boyunca yine mahallelere ulaşmaya çalıştık”

Cihan Ölmez, devletin resmi ajansının ve zırhlı araçlarla çalışan gazetecilerinin daha çok bu saldırıları ve katliamları meşrulaştırma çabası içerisinde olduğunu ifade ederek, hükümete yakın medya kuruluşlarının Cizre'ye dair yaptıkları haberlere dair şu yorumda bulunmuştur:

“Yani zaten bunların yayınladıkları görüntülerde veya bunların yazdığı haberlerde hiç insanın olmadığını çok net bir şekilde görebiliriz. Yani bir sokağa, bir enkazın altına girip bu enkazın nasıl bu hale geldiğini, bir top mermisini görüp bu top mermisinin hangi devlet tarafından atıldığını ya da bir çocuğun öldüğünün haberini ve bu çocuğun kim tarafından öldürüldüğü sorusu hiçbir zaman cevaplandırılmadı o ajanslar tarafından. Ve daha çok, yani mesela diyelim ki geliyor işte polislerle birlikte, işte şurada bir EYP var ve bu EYP'yi patlatma görüntüsünü çekiyor. Ama işte mesela diyelim ki o halkın, 120 bin insan var bu kentte, %70'i göç etmiş, bu insanlara hiç mikrofon uzatılmadı. Bu insanlar neden göç ettirildi. Ya da bu insanların evini kim yıktı ve nasıl yıktı? Ya da bu insanlara saldırının boyutu hangi ölçüdeydi? Yani devlet güçlerinin yaptığı saldırının tamamen meşrulaştırma çabası ve psikolojik savaşın bir argümanı olarak da medya kullanıldı.

... Miray bebeğın evine giderseniz orada barikat yok, orada hendek yok, orada çatışan hiçbir güç yok. Tepe var, hastane tepesi, o tepeye konuşlanmış keskin nişancının rastgele, yani rastgele değil bilinçli bir şekilde attığı 2 kurşun var. Hala diğer kurşunun izi o duvarda duruyor. Yani orada, tamamen senin hakimiyet alanında olan bir bölgede nasıl, hani senin deyimimle silahlı militanlar gelip orada bir bebeği öldürecek, ya da orada bir yaşlıyı öldürecek. Bu mümkün mü?"

JİNHA muhabiri Asmin Bayram da keskin nişancıların hedefi olmamak için kameraları poşetlere sakladığını kaydederek, yaşadıklarına dair şunları söylemiştir:

"... Tüm mahalleler, tepeler tutulduğu için, keskin nişancıların hedefi halindeydik. Mesela biz kameralarımızı poşete koyup çalışıyorduk. Hani kamera bir yerden görüntü olursa, ki çoğu defa ben kendim de yaşadım, çekim yaptığım yere bir kaç saniye sonra ateş açıldı yani. Ya da bir mahalleden bir mahalleye geçerken, yani görünmesine rağmen, kamera olduğu bilinmesine rağmen bilinçli bir şekilde vuruldu..."

Cizre'de haber takibi yaparken güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu ayağından yaralanan İMC Tv kameramanı Refik Tekin, sadece Cizre'de değil ablukaların olduğu her yerde gazetecilik mesleğini yürütmenin oldukça zor olduğunu kaydederek, şu değerlendirmede bulunmuştur:

"Cizre'de gazetecilik yapmak başlı başına zordu. Bu sadece. Tarihten bu yana savaş nasıl ki gerçekleri vuruyorsa ablukalarda da çalışan tüm gazeteciler hakikati aktardıkları için potansiyel olarak vurulmaya müsaitti. Çünkü ablukalarda devletin güvenlik güçleri yapmış olduğu katliamların kamuoyuna yansımaması için çaba gösteriyordu. Cizre'de sokağa çıkma yasağında bir gazeteci olarak görev yaparken her an vurulabilme düşüncesi içinde çalıştık. Hiç bir can güvenliğimiz yoktu. Cizre'nin coğrafik yapısından kaynaklı ilçenin etrafındaki bütün yüksek tepelere zırhlı araç ve tanklar yerleştirilmişti. Bunun yanı sıra ilçenin her sokağının başına keskin nişancılar yerleştirilmişti. Buda insanların hareket etmesi durumunda her an vurulması demekti. Gazeteciler olarak bir sokakta karşıdan karşıya geçerken iki saniyelik yaşam halimizi

kullanarak en hızlı şekilde geçmeye çalışırdık. Ve karşıdan karşıya geçen arkadaşlarımız hedef alınarak kıl payı kurşunların hedefi olmaktan kurtuldu. Ekip arkadaşım Saadet'in ayaklarının hemen önüne kurşun sıktılar. Kısacası halkın yanında yer alırsanız ve halkın yaşadığı, karşı karşıya kaldığı ölümü haber yaparsanız bir gazeteci olarak hakarete, tutuklanmaya ve kurşunlanmaya maruz kalırsınız. Abluka günlerinde mesleğimizi icra ederken köşe bucağın kaçarak görevimizi yapıyorduk. Polis, asker, özel harekât timi ile yüz yüze geldiğimizde yakalanmamak için mutlaka kaçardık.

Cizre'de haber takibi yaparken 20 Ocak günü ayağımdan vuruldum. Yanımda iki kişi hayatını kaybetti 10'u aşkın kişi yaralandı. Vurulduğumda Türkiye'nin resmi haber ajansı olan Anadolu Haber Ajansı sunduğu haberde benimle ilgili 'kameraman olduğu iddia edilen bir terörist' diye verdi. Ve savcılığın hazırladığı suçlama da bu ajansın haber metnine dayanıyordu. Haber metni hukuk metni haline getirildi. Biz kimliğimizden kaynaklı çok rahat bir şekilde terörize edilebiliyoruz. 'Türkiye bir hukuk devletidir' deniliyor. Bu söylemin sözde olduğunu ve pratiğinde hiç olmadığını tanıklık ettim. Gördüğüm ve yaşadıklarımın çok iyi öğrendim ki özellikle konu Kürtler olunca hukuk mekanizmasının işlemiyor, düşman hukuku uygulanıyor. Ben gazeteciyim dediğimde bana şu söylendi: " Sen gazeteci değilsin, hepiniz teröristsiniz. Hepinize Türkün gücünü göstereceğiz" bu kindar söylemlerden de görülüyor ki bu sistemin ve güvenlik güçlerinin gözünde potansiyel teröristiz.."

Gazeteci Refik Tekin, ablukalar boyunca kendisi en çok etkileyen olaylarla ilgili şunları ifade etmiştir:

"Cizre'de 12 yaşındaki Bişeng Garan'nın elinde beyaz bayrakla keskin nişancı tarafından vurulması, 3 aylık Miray ince bebeğin ve Silopi'de Taybet ananın katledilip günlerce cenazesinin sokakta bekletip alınmasına izin verilmemesi beni bu süreçte en çok etkileyen olaylar oldu..."

20.01.2016 tarihinde Cizre'nin Cudi Mahallesi'ndeki yaralıları almaya giden grubu takip eden muhabirler içerisinde yer alan Saadet Yıldız dönüş yolunda kameraman arkadaşı Refik Tekin'in güvenlik güçleri tarafından vurulmasına şahitlik etmiştir. Saadet Yıldız'ın Cizre'de yasak ve abluka altında yürüttüğü gazetecilik faaliyetlerine dair aktarımı şöyledir:

"Cizre'de gazetecilik yapma koşulları yoktu. Genel olarak can güvenliği problemi gazeteciler için de geçerliydi. Özellikle ilk 35 günlük süre içinde kısmi olarak hareket etme imkanımız vardı. O da kamera ve mikfonu saklayarak çalışıyorduk. Kaç defa hayati tehlike atlattık. Hiç bir şekilde haber yapma ve çalışma koşullarımız yoktu. Cizre'de ilçe sakinlerinin yaşadığı problemleri bire bir bizde yaşıyorduk. 35 günden sonra tamamen haber yapma koşulumuz ortadan kalktı. Evlerden dışarı çıkamadık. Sağlıklı bilgi akışımız ortadan kalktı. 2 aya yakın evlerde hapsedildik. Gözaltı, vurulma vs tehlikesi çok yüksekti. Ki

bilindiği gibi 20 Ocak'ta cenazeler ve yaralılar alındıktan sonra kalabalık grubun üzerine ateş açıldı, 2 kişi hayatını kaybetti. Yaralılardan biri de İMC TV'nin kameramanı Refik Tekin'di.. Böyle bir ortamda habercilik yapmaya çalışıyorduk.

Ana akım medya Cizre'deki durumu yansıtmaktan ziyade operasyonu destekleyen bir tutum içindeydi. Ki yasak boyunca ana akım medyadan kimse yoktu Cizre'de. Arada bir zırhlı araçlarla gelip çekim yapıp gidiyorlardı. O da oradaki güvenlik güçlerinin haberi idi. Mahalleleri gidip dolaşma, ilçe sakinleriyle konuşma kesinlikle olmadı. Tek taraflı bir habercilik yaptılar. Biz ise daha çok ilçe sakinleriyle görüşüyorduk. Silah ve patlama seslerinin en yoğun yaşandığı mahallelerde insanların yaşadığı mağduriyeti yansıtmaya çalışıyorduk. Çünkü bu operasyonda zarar gören sivillerdi. Bunu kamuoyuna duyurmaya çalıştık. Ki ana akım medya sivil ölümlerin çoğunu görmedi. Bizlerin duyurduğu ölüm haberleri ise çarpıtılarak veriliyordu Örneğin Miray İnce adlı bebeğin ölümü. Burada bir bebek, dedesi öldürülüyor. Sorgulanması gereken bu insanların ölümü. Oysa ana akım medya sivil ölümlerin durdurulmasının önüne geçmekten ziyade, "PKK öldürdü" üzerine kuruyordu haberlerini. Operasyonların insanların hayatına ne kadar mal olduğu görmemezlikten geliniyordu. Kentte hemen her gün en az 1 sivil hayatını kaybediyordu, Cizre olunca medya 3 maymunları oynadı. Bizim haber takibi yaptığımız sırada taranma olayımız bile çarpıtılarak verildi. Refik Tekin için gözaltı kararı çıkarıldı. Halkın yanında olmak ya da halkın haberini yapmak tırnak içinde onlar için suç ve sana da suçlu muamelesi yapıyorlardı. Cizre'de olmanız, haber yapmanız can güvenliğinin de ötesinde bir suç olarak görülüyordu.

Cizre'de beni çok olay etkileyen olaylar, Miray İnce ve dedesinin öldürülmesi. Bizim üzerimize ateş açılması, Güler Yanalak adlı kadının vurulması, en son Ahmet Tunç'un öldürülmesi ve cenazenin günlerce yerde beklemesi, yaralıların alınmaması, bodrumlar, küçük çocukların ölümü, göç bunu çoğaltabilirim,,, Her gün bir şey yaşıyorduk Cizre'de. Her gün bir sonraki günü aratmayan ve daha ağır olaylara tanıklık ediyorduk. Ve ana akım medya ise tamamen görmezden geldi. Orada 300'ün üzerinde insanın ölümünü, yaralanmasını hiç görmedi. Ve Cizre'de ölümleri normalleştirmeye çalıştılar. Cizre'deyse ölüm normal, çünkü onlar "terörist"... Ve her gün şu kadar "terörist öldürdük" haberleriyle aslında orada sivillerin ölümleri kapatıldı.

Medyanın 3 maymunları oynaması ya da olayları çarpıtarak vermesi 300'den fazla insanın ölümüne yol açtı. Bir ilçenin yerle bir olmasına yol açtı. Sağlıklı haberler yapılırdı, belki bir ilçe bu kadar yok olmayacak, bu kadar insan hayatını kaybetmeyecekti..."

Ablukanın Psikolojik Savaş Boyutu

Medya ve bir takım sosyal paylaşım sitelerinden devlet güçleri diğer Kürt il ve ilçelerinde olduğu gibi Cizre ablukası boyunca da sosyal medya üzerinden psikolojik savaş propagandası literatürüne girecek bir takım paylaşımlarda bulunmuşlardır. Cizre'de abluka süreci boyunca BÖF, JİTEM, TWİTHUDUT, EFELER TABURU, TERORETAVİZYOK gibi polis ve asker tarafından kullanıldığı sürekli güncel çatışma bölgelerinden bilgi, fotoğraf ve ayrıntıların paylaşılmasından anlaşılan hesaplar

olmuştur. Bu hesaplar barış süreci sonlandırılıp sokağa çıkma yasakları ve operasyonlarla paralel olarak ortaya çıkmaya başladı. İlk olarak infaz edilen sivil, direnişçi ve gerilla bedenlerini fotoğraflarla teşhir ederek adlarını duyuran bu hesaplar, zamanla güvenlik bürokrasisi içinde yaşanan olaylar dahil birçok devlet içi meseleyi de sosyal medyaya taşımıştır. Söz konusu hesaplar Beytüşşebab Kaymakamı Kadir Güntepe gibi devlet görevlileri ve bazı polis komiserleri olmak üzere birçok ismi açıktan öven ve beraber hareket ettiklerini gizlemeyen twitler atmışlardı. Aynı zamanda bu hesaplar milletvekilleri, doktor, öğretmen, memur, öğrenci ve hatta Beyaz gibi şovmenleri bile defalarca tehdit edip öldürmekle korkutmaya çalışmışlardır. Söz konusu hesaplara bakıldığında demokrat kitle üzerinde bir basınç uygulayıp sindirmek amaçlı operasyonel, psikolojik harp öğeleri olarak görünmekte ve bağlı oldukları merkezlerinde devlet içinde olduğu görülmektedir. Sosyal medyada onlarca barışçıl hesap sırf HDP'li olduğu için kapatılmasına karşın her türlü ırkçı, teşhirci, katliamcı yayını yapan hesaplara dokunulmamıştır. Hatta çoğu zaman söz konusu hesapların baskısı ile devlet adım dahi atmıştır. Bu hesaplar kamu görevlileri içindeki HDP'liler görevden atılsın dedikten 24 saat sonra Cumhurbaşkanı aynı şeyleri söylemiş, bunun için kanuni düzenlemeler yapacağını ifade etmiştir. Aynı hesaplar defalarca devletin kolluk güçlerine infaz çağrısı yapmışlardır. "Cizre'de kimse sağ alınmayacak" twiti atıldıktan sonra vahşet bodrumları katliamı gerçekleştirdiler.

●●● Turkcell 3G 21:44 %32

< BÖF 13.216 Tweet

Tweet Medya Beğeni

← 35 27

BÖF @bof_sunum 1sa
Duy ANKARA ; Cizrede Bodruma Sıkıştırılan O Yönetici Konumundaki pklı Teröristler Sağ Çıkartılırsa Cizredeki Müşterek Kollukta Moral Kalmaz
← 126 160

BÖF @bof_sunum 2sa
Cizrede Verdiğimiz Şehitlerimizin Katilleri @FaysalSaryldz in Sahip Çıktığı O Sahıslardır pkkın Cizre Sorumlularıdır Öldürülmeleri Şarttır
← 92 142

Kimi takip etmeli

Anasayfa Bildirimler Mesajlar Ben

Komutan kararlı;
Örgütle ilişiği olmayanlar mahalleden çıkarılsın örgüte destek olanlar kalsın mahallede faaliyet olan noktayı tankla vurun
← 40 67

Tweet Güneydoğu @TwitHudut 28dk
Tahrik üstüne tahrik !
Sonuçta poliste insan askerde insan herkesin bir sabır sınırı var hem gece hem de daha bir saat önce şehit verdiler
← 25 33

Tweet Güneydoğu @TwitHudut 29dk
Faysal ve Ferhat bu ikisini örgüt gözden çıkarmıştı zaten şimdi o vekiller öldürülürse suç yine devlete ve birkaç garip polise yıkılacak

Özellikle akademisyenlerin bildirisinden sonra sosyal medyadaki güvenlik ve istihbarat hesapları üzerinden bazı devlet memurları, doktorlar, öğretmenler, öğrenciler vs. birçok kişi “terörist” diye ifşa edilip tehditlere maruz kalmıştır. Hedef gösterilenlerden bazıları tutuklanmış, çoğuna soruşturma açılmıştır. Balıkesir’de bir öğretmen linç edilmeye çalışılmış, Faysal Sarıyıldız ve Ferhat Encü vekillerimiz ölümle tehdit edilmişlerdir.

HDP'nin verdiği soru ve araştırma önermeleri

Cizre, Silopi ve Sur'daki ablukalar boyunca, parlamento çatısı altında Halkların Demokratik Partisi (HDP) olarak çok sayıda soru ve araştırma önergesi Meclis Başkanlığı'na sunulmuş, ancak bu önermelerin neredeyse tamamı, Meclis Başkanlığı tarafından iç tüzük hükümlerine aykırı bulunması sebebiyle işleme alınmamış ve iade edilmiştir. Bununla birlikte, iade edilmeyen ve Danışma Kurulu'nda uzlaşma çıkmaması nedeniyle, Meclis Genel Kurulu'nda, HDP'nin görüşmeye alınmasını istediği ve araştırma komisyonu kurulması için görüşmelerinin yapıldığı çok sayıda Araştırma Önergesi de, AKP ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Bu bağlamda, sokağa çıkma yasakları adı altında devlet güçleri tarafından bölgede yaratılan savaş ortamına dair ve Cizre özelinde, 59 milletvekilimiz tarafından Meclis Başkanlığı'na ilgili Bakanlara yöneltilmek üzere verdiği çok sayıda soru ve araştırma önermeleri verilmiştir. Spesifik olarak Cizre özelinde 4 adet araştırma önergesi verilmiştir. Bu önermelerden Faysal Sarıyıldız ve İdris Baluken adına verilen ve

Cizre'deki vahşet bodrumuyla ilgili Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını öngören öneriler, Meclis Genel Kurulu'nda AKP ve MHP oylarıyla reddedilmiştir. Ayrıca, Meclis Başkanlığı tarafından iade edilmeyen ve HDP grubu olarak Meclis Genel Kurulu'nda görüşülerek Araştırma Komisyonu kurulmasını talep ettiğimiz 7 araştırma önergemiz de, AKP oylarıyla reddedilmiş ve ablukalarda yaşanan vahşete dair parlamentonun kendi üzerine düşen misyonu yerine getirmesi engellenmiştir. Bunun haricinde, yine içinde Cizre'nin de yer aldığı, sokağa çıkma yasakları adı altındaki ablukalarla ilgili verilen 40'tan fazla araştırma önergesi, tarafsız olması gereken Meclis Başkanlığı tarafından hiç işleme alınmadan, tamamen kişisel kanaatlerle iade edilmiştir.

Genel Kurul'da görüşülmesine bile tahammül edilmeyerek iade edilen önergelerimizde yer alan ifadeler, bölgedeki savaş politikalarını ve devlet güçlerinin Saray-Hükümet eliyle gerçekleştirdiği vahşet tablosunu resmetmek dışında herhangi bir husus içermemektedir. Bu durum; hem ifade özgürlüğü, hem de Anayasa'da milletvekillerine tanınan "yasama sorumsuzluğu" kapsamında temel bir hak olduğu halde, Meclis Başkanı'nın önergelerimizi "kaba ve yaralayıcı sözler" ve "iç tüzüğe uygun olmayan" şekilde tanımlaması, siyasal iktidarın katliam politikalarının kamuoyuna yansımalarının bizzat Meclis Başkanı tarafından sansürlendiğinin açık tezahürüdür. Ayrıca, parlamentonun ve halk adına temsiliyet yetkisini kullanan milletvekilleri yerine, siyasal iktidarın çıkarlarını koruyan ve onun tahakkümünde kararlar alan bir Meclis Başkanı olduğu da, bu vesileyle sarih şekilde görünmektedir.

Örneğin Şırnak Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız'ın 5 Ocak 2016'da; Cizre ve Silopi'deki olayların araştırılması amacıyla Meclis Başkanlığı'na sunmuş olduğu araştırma önergesinde yer alan; "Bu kapsamda, insanların yaşama hakkı başta olmak üzere, haberleşme, eğitim, sağlık ve seyahat hakkı, malvarlığının dokunulmazlığı hakkı ihlal edilmekte, ilçeler ve insanlar ablukaya alınmakta, göçe zorlanmakta, kalanlar ise evlerinden zorla çıkartılmaktadır" ifadelerinde geçen ablukalarda yaşanan ihlallere dönük tespit içeren sözler, Meclis Başkanlığı tarafından iade gerekçesi olmuştur. Benzer şekilde, HDP Grup Başkanvekilimiz İdris Baluken'in 26 Ocak 2016 tarihinde Meclis Başkanlığı'na sunmuş olduğu araştırma önergesinde yer alan "yüzlerce sivil yurttaş yaşamını yitirmiş, binlerce sivil yurttaş yaralanmış, bir buçuk milyon yurttaş bu ablukalardan etkilenmiştir" şeklinde ablukaların sonuçlarına dair ifade edilen sözler, yine Meclis Başkanlığı tarafından "kaba ve yaralayıcı sözler" kapsamında değerlendirilip iade gerekçesi olarak sunulmuştur. Bu Meclis Başkanlığı'nın tutumunun ne kadar keyfi olduğunu gösteren ve milletvekillerinin denetim hakkını elinden alan örnekler oldukça fazla olup, burada kısaca sadece birkaçı yer almıştır.

Parlamentonun halkın temsilcileri milletvekilleri eliyle yürütme organı olan Hükümet'i denetleme hakkının, bizzat Meclis Başkanlığı tarafından nasıl elinden alındığının en çarpıcı örneği Şırnak Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız'ın verdiği önergelerden görülmektedir. Cizre'de son olarak 14 Aralık 2015'te ilan edilen sokağa çıkma yasağı boyunca Faysal Sarıyıldız'ın sunmuş olduğu 76 soru önergesi ve 2

araştırma önergesinden, 56 soru önergesi ve araştırma önergelerinin tamamı, yukarıda ifade ettiğimiz gibi, “kaba ve yaralayıcı sözler”, “soruların uzun olması”, “kişisel görüş dile getirildiği” gerekçesi ile iade edilmiştir.

Sonuç olarak HDP grubu olarak, Cizre ve diğer bölgelerdeki ablukalar boyunca, çok sayıda soru önergesi ve araştırma önergesi verilmiş, bu önergelerin neredeyse tamamı, Meclis Başkanlığı tarafından, keyfi ve taraflı şekilde reddedilmişti. Meclis Genel Kurulu’nda görüşülen ve AKP oylarıyla reddedilen 7 araştırma önergemiz olmuştur. Bu önergeler; Cizre’deki vahşet bodrumları, sağlık emekçilerinin güvenlik güçleri tarafından hedef olması, okulların ve hastanelerin karargaha dönüştürülmesi, güvenlik güçlerinin Kürt halkına dönük psikolojik savaş yöntemi olarak duvar yazılarını, yaşamını yitirenlerin otopsi işlemleri ve gömülme hakkını, kadınların hedef alınması ve çıplak bedenlerin teşhiri, ablukalar sonucunda zorunlu göçü, sokağa çıkma yasaklarında AİHM kararlarını, çocuk ölümlerini, Esedullah Timleri gibi paramiliter güçleri ve bu ablukalar boyunca yaşanan farklı konuları içermektedir. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere; işleme alınmayan önergelerin tamamı; bir yorumdan, kişisel kanaatten ziyade, bölgede yaşanan ölümleri, yaşam hakkı, eğitim ve sağlık hakkı gibi temel insan haklarının kullanımını ihlal eden tespitleri içeren sözlerdir. Bu noktada, Meclis Başkanlığı’nın tutumu, hiçbir şekilde tarafsız ve iç tüzük hükümlerine göre karar veren bir tavır değil, siyasal iktidarın tahakkümü altında, bölgede yaşanan vahşeti resmetmeye dair bir sansürün ve tek bir muhalif sese bile tahammülsüzlüğün tezahürü şeklinde ortaya çıkmıştır. İşleme alınıp, Meclis Genel Kurulu’nda görüşülmesi ve bu vesileyle Araştırma Komisyonu kurulmasını öngördüğümüz araştırma önergelerimize AKP grubunun çoğunluğuyla engellemesi ise, Hükümet eliyle gerçekleştirilen bu savaş politikalarının durdurulmasını ve bölgede yaşanan ihlallerle ilgili siyaset kurumu olarak bütün partilerin ve Meclis’in inisiyatif alarak bu katliamları, bu vahşeti önlemeye dönük iradesine ket vurmaya planlayan ve bu savaş politikalarında ısrar eden tutumu açıkça gözler önüne sermiştir.

Abluklaya Halkın Yanıtı: Direniş Ve Boyun Eğmeme

Halkların Demokratik Partisi’nin 7 Haziran 2015 seçimlerinde %91.7, 1 Kasım seçimlerinde %93.2 oy aldığı Cizre, 90’lı yıllarda da Kürt siyasi hareketinin en güçlü olduğu yerlerin başında gelmektedir. 7 Haziran seçimlerinde alınan oy oranından sonra başkan olamayan Erdoğan ve kendisine tümüyle bağlı AKP Hükümeti savaş konseptini devreye sokmuş, çözüm sürecini tümüyle sonlandırmıştır, Erdoğan’ın tabiriyle “buzdolabına” kaldırmıştır. Çözüm sürecinin rafa kaldırılmasından sonra kendi öz savunmasını devreye sokarak özyönetim ilan eden onlarca Kürt kentinin başında Cizre geliyordu. Özyönetim ilanına karşılık olarak AKP hükümeti Cizre’de 4 Eylül 2015’te sokağa çıkma yasağı ilan ederek 22 kişinin yaşamını yitirmesine neden oldu. Tüm bu saldırı konseptinin yanı sıra ağır saldırılar altında 1 Kasım seçimlerine giren HDP Cizre’de oylarını daha da arttırmıştır. Cizre halkı ilan edilen özyönetimleri

desteklemiş, kendi yaşam alanında kendinin söz sahibi olma iradesini barış temelinde bir kez daha ortaya koymuştur. Cizre halkının bu şekilde ortaya çıkan net tutumuna devlet güçleri korkunç saldırılarla karşılık vermiş, son olarak 14 Aralık 2015'te 79 süren sürecek, 251 kişinin yaşamına mal olan ablukayı ilan etmiştir.

Kendisi de bir Cizreli olan Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, Cizre'nin politik anlamını, Cizre'nin önemini şu şekilde ifade etmektedir:

“Cizre konum olarak ve coğrafi olarak Kürdistan'ın merkezinde yer alan bir yer ve asimilasyon politikalarından çok fazla etkilenmemiş özünü korumuş bir yer. O nedenle Kürt siyasal hareketi özgürlük hareketi başladığında da bu hareketin halklaşmasında öncülük yapmış bir yer. Tabi Kürdistan'da özgürlük hareketine öncülük yapmanın da bir bedeli vardı ve Cizre bu bedeli ödedi. Cizre halkı bedel ödedikçe de politikleşti. Bu nedenle politik bir hüviyeti de olan bir kentti. Tabi buradaki hendeklerin başında fedai düzeyde direnen gençlerin büyük hepsinin dramla acıyla vahşetle yoğrulmuş hikayelerle büyüdüler. Çünkü çoğunun köyü yakılmıştı bir kısmının babası öldürülmüştü kardeşleri özgürlük saflarında katledilmişti. Egemenlikçi sisteme karşı hepsinin politik bir tutumu bu koşullar gereğiyle vardı. Her hamlenin başta uygulandığı yerlerden biri daha sonra her hamleyi geliştiren öncülük eden yerlerden biriydi şu anki durumda yeni bir hamlesel süreçti ve bunun da Cizre'den başlaması bekleniyordu. Devlet de Cizre'nin kırılması halinde bu yeni hamlesel duruşun, mücadelenin kırılacağını düşündü ve dolayısıyla en büyük vahşeti en büyük ahlaksızlığı, saldırıyı insanlık suçlarını da burada yaptı.”

En temel yaşamsal ihtiyaçların dahi karşılanamadığı Cizre'de abluka yaşamı felç etmiştir. Cizre, elektrik ve suyun kesik olduğu, alışveriş yapılamadığı, dükkanların kapalı olduğu ve yaşamın adeta durma noktasına geldiği adeta bir orta çağ karanlığına gömülmüştür. Halkın meşru özyönetim talebine, siyasi talebine katliamla yanıt veriliyordu. Cizre halkının ne istediğiyle ilgili konuşan Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız hendeklerle neyin amaçlandığını, bu sürece nasıl gelindiğini şu ifadelerle aktarmıştır:

“Bu daha çok özellikle iki seçim arasında devletin özellikle birkaç yıldır süren barış sürecini inkar etmesiyle, Erdoğan'ın bilenen sözü vardı ne Dolmabahçe mutabakatı var ne onu tanırız. Kürt sorunu yoktur bundan sonra kimseyle görüşmeler olmaz dediği o zaman aslında ilk seçimlerdeki yenilgiden sonra savaş kararı alındı. Belki hatırlarsınız bir hafta içerisinde Kürdistan'daki tüm ormanlar yakıldı sınır aşırı yerlerde yüzlerce sortilik bombardıman yapıldı mezarlıklar bombalandı Kürdistan'da öteden beri Kürt halkının düşünce dünyasında maneviyatında önemli bir yer alan manevi değer niteliğinde olan şehitlerin mezarlıkları bombalandı. Yanılmıyorsam 12-13 mezarlık tamamen üst yapıların hepsi imha edildi tabi bir hafta içerisinde 1500'e yakın insan gözaltına alındı bunların yarısına yakını tutuklandı ve böyle çok kapsamlı

sistematik bir kıyım hareketi başladı bunun karşısında Kürtler aslında bu sisteme karşı bu egemenlikçi bu baskıcı bu katliamcı sisteme ve iktidara karşı etkili bir duruş sergilenmesi gerektiğini düşünmeye başladı ama öteden beri zaten benimsedikleri bir idari sistem taslağı vardı ve uyguladılar buna göre mevcut siyasal sınırlar içerisinde her toplumsal birimin iradesinin güçlendirilmesiyle iktidarın aslında asgariye indirilmesiyle halkın yaşamına dair kararları vermede temel belirleyicisinin kendisinin olması inancıyla bu oluşturulmaya çalışıldı. Birçok ayak üzerinden oluşturulmaya çalışıldı tabii dönemin karakteri ve konjonktürü nedeniyle hep öz savunma boyutu ön plana çıktı. Yaşamın sosyal boyutundan hukuk boyutuna, iktisada kadar yaşamsal olan tüm alanlarda aslında bir formülü olan bir önerisi olan bunun yanında önemli ayaklarından biri de öz savunma olan aslında bu bir sistemdi ve bunun inşasına girişildi biraz böyle anlamak gerekiyor.”

Cizre Ablukası başlamadan 6 ay önce ilçeye gelip çalışmalar yürüten Demokratik Bölgeler Partisi Parti Meclisi Üyesi Murat Kazmaz, hendeklerin açılması sürecini şöyle değerlendirmiştir:

“Talep doğrultusunda gerçekten, halkın talebi doğrultusunda bu gerçekleşti. Bu durum ortaya çıkmaz. Ama sen bir saldırı geliştirdi mi bu durumu ortaya çıkarır. Daha sonra on bin askerle sen kente saldırıyorsun. Mesele şöyle bir şey var. Siz saldırı gelişmeden önce sürekli halk şey yapıyordu. Dedik ya halkın kendi talebi doğrultusundadır. Yasak başladıktan sonra halk gitmek istemiyordu. Bırakmadı. Biliniyor işte bir aya kadar Halk mahallelerde kaldı, halk çıkmadı, çıkmak istemiyor. Çünkü gerçekten şöyle bir durum vardı. Kendi çocukları oradaydı, savaşanlar kendi çocuklarıdır ya da orada hendeklerin başında duranlar kendi çocuklarıdır, öz savunmayı gerçekleştiren devlete karşı işte o üç yüz dört yüz genç, eli silahla direnen kendi çocuklarıydı. Mahalle bırakmak istemiyor onun dışında kendisinin talep ettiği bir şeydir bırakıp gitmek istemiyor ki evidir bırakıp nereye gidecek yani göç olmak durumu vs. var. Devletin bu politikalarına karşı bir tepki var istemiyor. Devletin oraya girmesini istemiyor. Çünkü ben memnunum halimden. Sen buna müdahale etmezsen burada bir sorun yoktur. Halklar birbirini boğazlamamış, insanlar burada öldürülüyor, fuhuştur, uyuşturucudur.. yok halk bundan memnundur. Halkın buna dönük bir şikayeti gelişmiş olsa, halk devlete talepte bulursa siz gelin buna silahlı müdahale edin “benim can güvenliğimi sen sağla” talebi ortaya çıkarsa bu anlaşılır. Devletin gelip buna müdahale etmesi anlaşılır. “Kendi devlet toprağım içerisinde bulunan bir bölgede halkımın can güvenliği yoktur dolayısıyla ben buna müdahale ederim.” Bu anlaşılır bir durumdur. Ama böyle bir talep yoktur. Halkın memnun olduğu bir yerde sen gelip buna müdahale ediyorsun, katliam gerçekleştiriyorsun ve bunu işte can ve mal güvenliği ya da halkın güvenliği için bunu söylüyorsun. Halkı katlediyorsun, bunu halkın can güvenliği için yaptığını söylüyorsun. Yani bunun anlaşılır, kabul edilir bir yanı yoktur. Dolayısıyla öylesi bir durumda halk çıkmak

istemiyor. Mesela şöyle bir durum gelişti. Mesela Kobane sürecini de biz gördük IŞİD' in taktiği kentin dışında sürekli kenti bombalar ki, ondan önce neler yaptığını sosyal medyada gösterilir. O saldırdığı kente Kobane ye gelmeden önce Kobane'yi bombaladılar. Yani işte ağır silahlarla Kobane'nin içlerine daha girmeden, çok uzakta 10 km daha dışında iken kenti bombalayarak, kentin boşalmasını, o korkuyu yaratarak kentin boşalmasını ondan sonra da işte kenti ele geçirmeye çalışıyorlar. AKP devletinin ya da AKP nin, ya da devletin siyaseti biraz IŞİD taktiğini uyguladı. Cizre halkına bunu uyguladı. Mesela hakim tepelerde Cudi'nin yukarısı hakim tepedir. İşte kültür merkezi denilen. Kentin dışından kent bombalandı önce. Mesela Nur mahallesinde, benim evimde oradaydı, Nur'da oturuyorum. Nur mahallesinde bu gelişti. Kentin dışından sürekli rastgele atılıyordu. Çok ağır silahlar değildi. Kenti boşaltmak istiyordu. Buna rağmen halk direniyordu. Mesela örnek verelim. Bir üst katına -çocuklarıyla yaşıyor aile- havan gelip isabet etmiştir. Ama halk orayı, o aile bırakıp gitmek istemiyor. Bırakıp giderken ağlıyorlardı, ben çok gördüm. Aile bırakıp gitmek istemiyor. Arkasında insanlar var artı şöyle bir durum sen evinde rahat yaşıyorsun birileri gelip diyor "çık git buradan" halk bunu kabul etmiyor, kabul etmek istemiyor. Çıkmasını gerektirecek hiçbir gerekçe yok. Gereklik bir durum yoktur."

Cizre DBP İlçe Başkanı Mesut Nart, Cizre'deki özyönetim direnişlerinin tarihsel arka planlarını şöyle ifade etmektedir:

"Cizre halkı %93 oy oranı ile oyunu HDP'ye verdi. HDP'yi mecliste görmek isteyen, Kürt siyasal hareketinin taleplerini aslında en fazla oturtmak isteyen, ifadeye kavuşturmak isteyen Cizre halkı temsiliyeti vardı karşımızda. Ve bunu oy oranına yansıttığın zaman %93 oranı var. Cizre her zaman oylarını katladı katladı yani normalde devam edecek işte belediye seçimlerinde %89 iken milletvekili seçimlerinde %93 ile, ikinci yani Kasım seçimlerinde de aynı şekilde %93 hatta daha fazla arttırarak oy aldı. Cizre halkı aslında ne istiyordu zaten normalde HDP'nin BDP'nin programında bilinen işte demokratik özerlik, özyönetim, yerel yönetim, kendi yönetimi tarzı taleplerini desteklediğini açıkça bu şekilde beyan etti. Cizre halkı bunu istiyordu. Cizre halkı kendini yönetmek istiyordu. En azından mesela normalde kendi sorunlarını kendi çözsün istiyordu. Cizre halkı bir normal bir basit mahkemede bir basit anlaşmazlığı 5 yıl boyunca mahkemelerde iki tarafında büyük hem maddi hem manevi yıkımlara uğrama pahasına sorunlarının 5 yıl boyunca sürmesini istemiyordu. Sorunlarını işte getirip kendi tanıdığı insanlar tarafından biran önce çözülmesini istiyordu. Bu anlamda mahkemeleri çok fazla şey yapmıyordu işletmek istemiyordu bu devletin. Çünkü bu mahkemeler Kürtleri yargılayan, Kürtleri idam eden, Kürtlerin işte taleplerini dinlemeyen, işte terörle mücadele kanunları işte bilmem ne kanunları çerçevesinde sadece Kürtlerinin sorunlarını ele alan bir mahkeme gerçeği vardı, bir adalet gerçeği vardı Türkiye Devletinin. Ve Cizre halkı bunu

istemiyordu. Cizre halkı istiyordu ki kendi sorunlarını kendi konularına getirsin çözsün. Mahkemede değil de yani anlaşmazlıkların uyuşmazlıkların kendileri açısından kendi taraflarınca kendi yöntemlerince ve kendi normalde örf ve adetlerinin de gözetildiği çerçevede çözülsün istiyordu. Ormanları yakılmasını istiyordu, ormanları yakılıyordu devlet itfaya araçlarını söndürme çabalarının önüne geçiyordu. Ormanları yakılmasını istiyordu ve kendi kendisine kendi sorunlarını çözmek istiyordu. Yine aynı şekilde mesela belediyeyi seçmiş, belediye başkanını seçmiş %89 oy oranıyla, normal bir atanmışın gelip istediği kafasına estiği şekilde ya da siyasal bir gücün, kurumun kendi siyasal fikirleri doğrultusunda gitmiyordu diye istediği zaman müdahale edebileceği bir kurum olmasını istiyordu. Kendi seçmişse, benim iradem ise, benim irademi ben istediğim zaman görevde alabileyim istiyordu.”

Cizre Belediye Eş Başkanı Kadir Kunur devletin belediyeleri hedef aldığını ifade etmiştir:

“Şu anda açık ve net bir durum ortadadır. Devletin amacı Belediyelerimizi elimizden almaktır. Bu kendisine hedef olarak koymuş olduğu bir gerçektir. Bunun hukuki dayanağı var mıdır yok mudur ötesinde alınması gereken bir yer olarak görüyorlar bunu açıkça da beyan ediyorlar. Mesela şu anda bizim hakkımızda bu müfettişlerin yaptığı denetimler sonucu işte bu hendekler konusunda Belediyenin kendi görevini yapmadığına yönelik, engellemediğine yönelik, isteseydi engelleyebilirdi tarzında müfettiş raporları yayınlandı. Bu konuda bize soruşturmalar açılmış, hala devam eden davalar var. Hala bizden neden yapmadınız diye istenilen bilgi belgeler var. Biz kendilerine de cevabi yazılarımızda dile getirdik. Belediye bir asayiş kurumu değildir. Belediye biz hizmet kurumudur. Dolayısıyla bu dediğiniz hendek, barikat türü yapılanmalar güvenlik ve asayişi ilgilendiren durumlar olduğu için, Belediyenin silahlı gücü yoktu.”

Adil ve Agit adlı iki evladını vahşet bodrumlarında yitiren anne tüm bu yaşanan şiddeti asla unutmayacaklarını, bu şekilde Kürtlerin bitirilemeyeceğini ifade etmiştir:

“Bu zulmün, haksızlığın, eşitsizliğin, hakaretin karşısında durana biz şehit diyoruz. Bu inanca sahip olan insan da bu yolda devam eder. Biz de diyoruz ki ölüm haksızlık başımıza ne gelirse gelsin biz bu vahşeti unutmayacağız. İki evladım da aslan gibiydi. Allah kanlarını yerde bırakmasın. Oğullarım Kürdistan şehididir. Toprağı için savaşmıştır, şerefi namusu için. İkisinin de başı diktir. Biz böyle bitmeyiz. Erdoğan diyor bu Kürtleri böyle bitireceğiz ama bitmeyeceğiz, imkanı yok. Bunu o da biliyor ama katliama devam ediyor. Adil’in yerini elbette başka biri dolduracak. Ölüyoruz ama aynı şekilde doğuyoruz da.”

Ablukanın 12. gününde vücuduna isabet eden şarapnel parçasıyla henüz 20 yaşındayken yaşamını yitiren Ferdi Kalkan’ın annesi içindeki isyanı şu şekilde ifade etmiştir:

“Şimdiye kadar Cizre’de 400’e yakın insan öldürüldü. Çoğu aile henüz cenazesini bulamadı. Hala arıyorlar. Hiç değilse ben kendi cenazemi kaldırdım, yıkadım ama hala bulamayanlar var. Kadını erkeği öldürüp terörist diyorlar, biz terörist değiliz. Terörist olan onlar. Onlar terörist olmasaydı insanlara bunu yapmazlardı. Vahşettir, insanlık değil. Çocuklarımızı öldürüp sonra terörist diyorlar, onlar terörist değiller. 7-8 yaşındakileri öldürüp sonra terörist diyorlar.”

Vahşet bodrumlarında yakılarak katledilen Mehmet Tunç, direnişin sembol isimlerinden biri olarak tarihe geçti. Son mesajı, „Boyun eğmedik. Bizimle gurur duyun“ oldu..

Ablukanın 14. gününde evlerine düşen bomba ile katledilen Ali Tetik evli ve üç çocuk babasıydı. Baba Tetik tüm bu yaşananlardan sonra düşüncelerini şöyle aktarmıştır:

“Önce insan olmak lazım, bu insanlık değildir. Yarın sandık zamanı bu insanlara zulüm yapanlara nasıl oy vereceğiz? Millet böyle onlardan uzaklaşıyor. Yanlış bunlar. Zorbalıkla, tutuklamayla, öldürmeyle bu millet durmaz. Herkesi öldürseler bile bu millet durmaz. Millet bir çocuk yapıyorsa 20 çocuk yapar. Öldürmekle bu milleti durduramazsın, iyilikle durdurabilirsin.”

Dildar Akdoğan 16 yaşındaydı ve vahşet bodrumlarında yakılarak katledildi. Dildar Akdoğan’ın babası Tahir Akdoğan devletin kendini başarılı saydığını ama kaybettiğini düşünmektedir:

“Devlet kendini başarılı sayıyor olabilir ama devlet kazanmadı. Devlet 120 bin nüfuslu küçük bir ilçeye 25 bin askeriyle, tankıyla topuyla girerse bu başarı

değildir, bu başarı mıdır? Devlet kendini başarılı saysa da, onca insanımızı öldürse de başarılı olmamıştır.”

Cizre Belediye Eş Başkanı Leyla İmret birlikte yaşamak mümkün mü sorusuna karşı şöyle bir yanıt vermiştir:

“Türk Halkının da bu durumdan razı olmayan bir kısmı var. Sadece onların medyasından eğer buraları izlersen onların verdiği kadarına inanırsın. Çünkü sen şahit olmadın ve neler yaşandığını bilmiyorsun. Burada bir şey yaşandığında, İstanbul’daki İzmir’deki bir insan için iç yüzünü nasıl bilebilirsin. Medyadan izlediklerinin gerçek olduğunu sanacaktır. “Orda bir tehlike var ki böyle şeyler yapmışlar” diye düşünecektir. Medya ayağını kendilerine göre kullandılar. Türkiye halkına Cizre’de neler yaşandığını sorarsan medyadan izlediği kadarını söyleyecektir. O insanların da buraya gelip kendi gözleriyle görmeleri gerektiğini düşünüyorum. Burada yapılan katliam, onların ülkesinde yapılmış oldu. Türkiye’de yapılmış oldu. Devlet kendi ülkesinde kendi halkına bunları yapmış oldu. Böyle bir şey kabul edilemez. Bu yüzden de bu sessizlik her açıdan bozulmalı. Bu halk bu katliamdan öncesine kadar da barışın savunucusuydu. Birinci ablukadan sonra bile hala da barışı dillendiriyorlardı. Çünkü kimsenin ölmesini istemiyorlar. Hak temelinde yaşamak istiyorlar. Halkın isteği buydu. Ama işte bu katliamdan sonra o inanç kırıldı. Şimdi neyle halkta kırılan inancı tekrar dirilteceksin? Hükümet barışa olan güveni kırdı. Buraya gelen 20bin askerin de anne babası var, acaba onlardaki bu kin ve nefret nereden geliyor diye düşünüyorum. Bu denli vahşet uyguladıkları kin ve nefret nerden gelir, nasıl olabiliyor da insanlar sessiz kalabiliyorlar? Bu 20 bin askerin içinde 10 vicdanlı asker de yok muydu? Bu denli bir vahşetle karşılaşırsan birlikte yaşama olan inançtan da uzaklaşırsın. Bilmiyorum, yanlış da düşünüyorum olabilirim. Ama bu insanlar nasıl bu kadar vahşileşebilirler diye düşünüyorum ve diyorum demek ki çocukluklarından beri böyle büyüyorlar. Bu nefret de medya yüzünden oluşmuştur. Gerçekleri görmüyorlar. Geçen süreçlerde ülkücülerin, faşistlerin gidip Kürtleri darp ettiklerini gördük. Parti binalarını yaktılar. Ama eğer Türkler bu vahşeti görmüş olsalardı kendi evlatlarından nefret edeceklerdi. Ama gerçekleri görmekten o kadar uzaklar ki. Biz başka bir dünyada, onlar başka bir dünyada yaşıyorlar. Hükümetin de Cizre’ye yaklaşımı başka, İzmir’e yaklaşımı başkadır. Hiçbir zaman bu iki şehre eşit yaklaşmamıştır. Yüzyıllardır bu böyle ve bir daha buna şahit olduk.”

Mehmet Kaplan evli ve 3 çocuk babasıydı. Belediye’de temizlik işçisi olarak çalışan Kaplan keskin nişancı kurşunuyla güpegündüz sokak ortasında katledildi. Mehmet Kaplan’ın kız kardeşi Makbule Kaplan Cizre halkının taleplerinin ne olduğu ile ilgili soruya şu yanıtı vermiştir:

“Herkes gibi kendimizi yönetmek istedik. Herkes gibi özgür olmak istedik. Korkuyu yaşamamak, yarın tutuklanacağız duygusuyla yaşamamak için.

Serbest olmak için. Özgürce toplanabilmek Newroz'a gidebilmek. Kimsenin malını istemedik. Kimliğimizin davasını yaptık. Toprağımızın davasını yaptık. Bu geldi başımıza. Onlar zapt ediyorlar. Biz kimsenin mülküne göz dikmedik. Bu güne kadar köleydik. Artık köleliği kabul etmiyoruz. Bitti buraya kadar. Şu andan itibaren tamamıyla bitti. Şu andan itibaren hayatta kabul etmeyiz. Dünya yıkılana kadar rahat durmayacağız. İllaki kazanacağız. İllaki kimliğimizi yapacağız. Hayatta durmayız. Herkes Cizre halkını tanıdı. Biz hiç kimsenin önünde boyun eğmedik eğmeyeceğiz. Demesinler biz 200 insan öldürdük, 400 insan öldürdük korkarlar. Biz hiçbir zaman korkmuyoruz. Bak ben bir kişiyim ama korkmuyorum. Ne olursa yapacağım.”

Makbule Kaplan, Cizre’de yaşayan halkın, devlet şiddetinden rahatsız olduğunu, bunun karşısında halkın kendisini savunmasının son derece doğal olduğunu aktarmıştır:

“Cizre kendini savundu. Biz bu panzerlerin burada olmasından doğrusu rahatsızız. Hiçbir şey yokken çocuklarımız oynarken saldırıp evlerimize biber gazı atıyorlardı. Huzurumuz için. Herkes kendini savunur kendini savunmasan ne yapabilirsin. Kendini savunmak zorundasın bu devlet bizim devletimiz değildir biz bu devleti istemiyoruz. Biz Türk devletiyle kardeşliği kabul etmiyoruz. Bundan sonra savaş kıyamete kadar sürecektir. Barış diyenler haksızdır. Barış ne zaman? Bıyığı terlememiş 200 sivili bodrumlarda yaktılar. Mehmet Tunç’un bedelini kim ödeyecek? Biz hepimiz arkalarındayız kim ne derse desin. Vallahi biz bitmeyeceğiz... Son üç yıldır Cizre çok temizdi. Ne eroinçiler kalmıştı. Ne hırsızlar vardı. Pislik yoktu. Tek başıma kadın başıma Dört yola gidip gelebilirdim. Bu hırsızları eroinçileri tefecileri devlet değil halk temizledi. O kadar temizlenmişti ki kaldıramadılar. Devletten bir şey istemiyorum. Herkes biliyor ki bu devlet bizim düşmanımızdır. Biz biliyoruz düşmanımız olduğunu. Cesedimiz yere düşene kadar biz burayı bırakmayacağız dedik. Havan topu atıldılar eve biz de evden çıktık.”

Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun operasyon yapılan yerlerin yeniden inşa edileceği haberleri heyetimiz Cizre’deyken gündeme gelmiştir. Davutoğlu bu yerlerin yeniden inşa edileceğini, halkın huzur içinde yaşayacağını ifade etmiştir.¹⁹Makbule Kaplan bu açıklamalarla ilgili neler düşündüğünü aktardıktan sonra çözümün nasıl olması gerektiğini heyetimize şöyle ifade etmiştir:

“Sana söyleyeyim. Diyorlar ki dört daire yapılırsa iki bize iki size. Bunu imzalayacaksınız. Herkes avukat tutsun dava etsin. O kadar trilyonlarca Cizre’nin hasarı olmuş. Şimdi gelip ortak olacağım diyor. Bu şekilde imzalatıp davanın üzerini kapamak istiyor. PKK böyle yaptı diye imzalatacak. Terörden kaynaklı diye gösterecek. O yaptı. Para yiyiciler var ama zaten Kürtler birlik

---

¹⁹ <http://www.iha.com.tr/haber-davutoglu-sur-cizre-ve-silopiye-yeniden-insa-edecegiz-532477/>

olsa bu gelmez başımıza. Şimdi Silopi’de şuan bile evleri yıkıp karakol yapıyorlar. Okulu burda yaktılar aynısını yaptılar. Biz de seyrediyorduk panzerler kapımızın önüne gelene kadar. Yasak geldiğini bile anlamadık. Çok umursamıyorduk izledik. Gözümüzün önünde okulu yaktılar. Bayrak astılar. PKK yaptı dediler. Terör nerde. Kendi teröristleri burda. Medem bitirdik diyorsunuz. Gidin artık neden gitmiyorsunuz. Çözüm sürecine dönmek zorunda. İlla ki İmralı’ya gidip masaya oturmak zorunda. Hiç boşuna çabalamasın. Bizi o bugüne getirdi. Ondan haber alamıyoruz ama biliyoruz.”

Oğlu Şivan Mungan’ı direniş alanlarında yitiren baba Mehmet Sadi Mungan da TOKİ yatırımlarının içinin boş olduğunu, bu projeye inanmadıklarını ifade etmiştir:

“Bunu sistemlerine uygun olarak düşünüyorlar. Biz bunu kabul etmeyeceğiz. İslam adına nasıl bizi parçalamak istediler. Bu da onun gibi, aynı şeyi TOKİlerle yapmak istiyorlar. Hepsi boş. Yüzlerce binlerce köyümüzü yıktılar. Hani ne yaptılar. Ne verdiler. Benim arazimi parselimi alıp üç dört ev yapmak onlar için kâr. Hem kârını elde edecek hem de parçalayacak. Sistemine göre inşa edecek.”

Mehmet Kaplan’ın annesi tüm bu vahşeti başlarına getirenlere karşı oldukça kırgın ve öfkeli olduğunu şu sözlerle aktarmıştır:

“Vallahi namaz kılarken dua ediyorum. Allah Erdoğan’ın çocuğunu ondan alsın. Ciğeri yanmıyor. Ciğeri yansaydı bunu yapmazdı. Yüreğimiz yandı. Allah onunda yüreğini yaksın. Bizi mülteci gibi sürdü. Kafirler bile böyle yapmaz. Kürt çocukları Türkler’in toprağına gidip Kürtçe konuşunca alıp götürüyor. Allah bu dili vermiş. Bu Kürtlüğü Allah verdi. Kim verecek. Allah bizi Kürt yarattı. Gelsin, Kürtçe konuşabilir mi? O da Türk’tür. Biz kimliğimizin davasını yürütüyoruz. Bu davayı da sürdüreceğiz.”

Eşi Ahmet Ziriğ’ı yitiren Zeynep Ziriğ evli ve 4 çocuk annesi... Ahmet’i sokak ortasında keskin nişancı kurşununa kurban vermiş. 23 gün mahallede kalmış ancak çocuklar silah ve top atışlarından çok korkup her gün ağlayınca 4 çocuğuyla beraber mahalleden çıkıp merkeze gelmiş. Eşi ise evde kalmaya devam edeceğini söylemiş. Birkaç gün sonra da eşinin yaşamını yitirdiğini TV’lerden öğrenmiş. Zeynep Ziriğ acılı yüreğinden geçenleri şu şekilde ifade edebilmiştir:

“Hendekleri sebep gösterdiler ama sebep hendek değildi. Kürtlere bir soykırım yapalım, Tayyip ERDOĞAN kendisi secimden önce böyle tehditlerde bulunuyordu. Cizre, Silopi Şırnak, Gever İdil elimden gelini yapacağım diyordu. Bizden oyu almadı. Sebep oy alamamasıdır. Bizler ne yapmıştık, demiyor; oylar yüzündendir. Olayların nedeni hendek gösteriliyor. Tank ve toplarla üzerlerine geldiniz, senin kadar onlar suç işlememişlerdi... Halende çocuklarımızın psikolojileri bozulmuş, korkudan yatamıyorlar ne

hakları vardı, çocuklarımızı yetim bıraktılar. Hakları yoktu, anneleri öldürmeye, babaları öldürmeye, onlarca sivil insan öldüler hakları yoktu... Nasıl bizler evlat acısı yaşıyorsak Allah'ta onlara yaşatsın, ölene kadar davamızın arkasında olacağız. Kürt olduğumuz için yaptılar, Kürtlere soykırım yapacaklardı sözde, başarmadılar.”

Mele İsmail kentin çok sevip saydığı kanaat önderlerinden biri. Cizre’de yaşananları barış ve savaş konsepti çerçevesinde özetlerken şunları aktarmıştır:

“Allah (c.c) bir ayetinde Peygamber Efendimiz’e (s.a.v) şöyle der; “savaşlarda eğer bir taraf kardeşlik ve barış elini uzatırsa, o eli tut.” Enfal suresi, 61. Ayette bunu emreder. Bu ayete göre Kürt Halkı senelerdir barış elini uzatıyor. Barış anneleri insiyatifi kuruldu. Kürt Halk Önderi Sayın Abdullah Öcalan’ın önerisiyle defalarca ateşkes ilan edildi. Biz savaşmak istemiyoruz. Ama onlar savaş taraftarı. Eğer bir taraf barış elini uzatıyor ve diğer taraf bu eli tutmuyorsa, oranın halkı, müslüman olsun olmasın diğer taraf barışı kabul edene kadar savaşmalıdır. Barışana kadar. Kürt Halkı sürekli barışı istedi, kardeşliği savundu. Ama bunun yanında onlar sürekli savaşmak istediler. Barışa yanaşmadılar. Kur’an’ın ayeti bunu der. Kendine müslüman diyen, kendini inançlı sayan herkes, en kısa zamanda bu ayete göre barış için elini uzatmalıdır. Barışı istemeyenlere karşı savaşmalısın. Barışı sağlayana kadar. Kur’an’ın Ayeti böyle der. Peygamber Efendimiz de zulme karşı, herkesin elleriyle çalışması gerektiğini söyler. Elleriyle barış için çalışanlar ortadadır. Zulme karşı, ellerinle çalış. Ellerinle yapamıyorsan, dilinle zulme karşı çalış. Dilinle de yapamıyorsan kalbinle zulme karşı çık. Bu Peygamber Efendimiz’in sözüdür. “Zulmun yanında olma.” Ama “kalbin ve dilin karşı çıkması imanun zayıflığını gösterir. Güçlü iman ellerinle zulme karşı çıkmandır.” der. Biz de ellerimizle bu zulme karşı çıkmalıyız, olmadı dilimizle, o da olmadı kalbimizle karşı çıkmalıyız ve zulmün tarafında olmamalıyız. Bu zulmün karşısında karşı çıkmak bir yana sessiz kalanlar da, bu zulmün ortağı olurlar. Çağrımız kendine Müslüman diyenlere; bu ayetin gereğine göre zulme karşı dursunlar. Kim olursa olsun ve nerde olursa olsun, zulme karşı çıkmalıdır. eğer Kürt Halkı bitirilirse, sırada Türk Halkı olacaktır. Çünkü bu vahşet sadece Kürt Halkına karşı değil, AKPy’e oy verenler artık yapılan bu zulmü görmelidirler ve karşı çıkmalıdır, zulmü durdurmalıdırlar.”

Kentin çok sevdiği ve güvendiği kanaat önderlerinden Cizre Meyader Başkanı Mele Kasım 170’e yakın cenazeyi kendi elleriyle yıkayan bir imam. Beden bütünlüğü olmayan, uzuvları kesilmiş ya da zarar verilmiş cenazeleri yıkadıktan sonra kimi zamanlar sabaha kadar uyuyamadığını söyleyen Mele Kasım, “Allah’ın verdiği güçle” cenazeleri yıkayabildiğini ifade etmiştir. Mele Kasım, abluka boyunca büyük oranda sessizliğini koruyan batıya ve tüm Kürtlere şu çağrısı yapmıştır:

“Cizre tarumar edildi. Bu tarihi şehir viran edilmiş durumda. Bu tüm Kürtlerin, Ortadoğu’nun, tüm insanlığın, tarumar edilmesidir. Bu nedenle her

insan Cizre'ye yönelmelidir. Cizre Direnişine hizmet etmek için her kes buraya yönelmelidir. Doğru bir siyasetle, doğru bir hizmetle Cizre'nin yarasına derman olunmalıdır. Ve acilen hukuksal açıdan bu vahşetin hesabının sorulması için çalışmalar yapılmalıdır. Hukuksal açıdan, siyasi açıdan, toplumsal açıdan, inançsal açıdan herkes elini vicdanına koymalı ve Cizre'yi eski haline getirmelidir. Çünkü Cizre dört parça Kürdistan'ın varoluşudur."

VAHŞET BODRUMLARI

İlçe merkezindeki bina, sokak ve caddeler sokağa çıkma yasağının uygulandığı ilk günden itibaren devlet güçleri tarafından tank atışları, havan topu mermileri ve diğer ağır silahlar ile dövülmüştür. Fiziki olarak çanak yapısına sahip olan, etrafı kent merkezine göre daha yüksek topografya ile çevrili olan Cizre’de, tepelere konuşlanan tank ve zırhlı araçlar ile keskin nişancılar sokak ve caddelerde birçok kişiyi hedef alarak vurmuştur. Saldırıların neticesinde binlerce ev ve işyeri yıkılmış, yakılmış ve kullanılamaz hale gelmiştir. Saldırıların şiddetlenmesinden dolayı evlerin yıkılması ve tahrip olması sonucu 100 bini aşkın kişi büyük kalabalıklar halinde ilçeyi terk etmek zorunda kalmıştır.

Sokağa çıkma yasağının 41’inci gününe kadar Cizre’de günde ortalama olarak, 3 veya 4 kişi öldürülürken, 22.01.2016 tarihinden itibaren ilçede güvenlik birimleri tarafından toplu katliama varan saldırılar gerçekleştirilmiştir. (Bkz Ek-1) İlçedeki saldırılardan dolayı sivillerin topluca sığındığı ve içerisinde yaralıların bulunduğu güvenlik güçlerince de bilinen bodrumlar tank ve havan mermileri başta olmak üzere en ağır silahlar ile vurulmuştur. 23 Ocak 2016 tarihinde gündeme gelen, devletin yaralılara dönük acımasız yaklaşımından ötürü yurttaşların sığındığı bodrum katları kamuoyu tarafından “Vahşet Bodrumları” olarak tanımlanmıştır. “JİTEM, PÖH, JÖH” gibi ırkçı ve paramiliter güçler tarafından kullanılan sosyal medya hesaplarından paylaşılan fotoğraflardan ve ailelerin cenazenin teşhis aşamasındaki tanıklıklarından, Cizre’deki Vahşet Bodrumlarında mahsur kalan insanların yakıldığı anlaşılmaktadır. Devlet güçleri, kamuoyunun, HDP’nin, demokratik kitle örgütleri ve gönüllü sağlıkçıların tüm girişimlerine rağmen yaralıların bodrum katlarından çıkarılmasına izin vermemiştir. Cizre’nin Cudi ve Sur mahallelerinde, büyük çoğunluğu 3 binanın enkazından olmak üzere, civardaki evlerden ve sokaklardan toplam 23’ü çocuk 177 cenaze çıkarılmıştır. Cenazelerin neredeyse tamamı ya yanmış ya da tanınmaz hale gelmiştir.

Heyetimiz yasağın kaldırılmasından 2 gün sonra, 4 Mart günü vahşet bodrumlarının olduğu bina enkazları ve sokaklarda incelemelerde bulunmuştur. Yerinde yapılan incelemelerde vahşet bodrumlarının olduğu bina ve sokakların tank ve top başta olmak üzere ağır silahlar ile vurulması sonucu enkaza dönüştüğü ve yakıldığı gözlemlenmiştir. Bodrumların enkazlarında patlamış ve patlamamış çok sayıda tank ve top mermisi görülmüş ve fotoğraflanmıştır. Vahşet bodrumlarının olduğu sokaklarda hâlâ ağır ceset kokuları yükselirken, birçok evin iç ve dış duvarlarına sıçrayan kan izleri görülmüştür.

Vahşet Bodrumlarına yakın olan yerleşim yerlerinin büyük oranda yıkıldığı görülmüştür.

Bodrumlarda insan kemikleri ve askeri mühimmat atıkları görülmüştür. Adli Tıp Uzmanları bodrumlarda çocuklara ait olduğu düşünülen kemik parçaları bulmuştur.

3 Mart 2016 tarihinde İHD ve TİHV başkanları tarafından Cizre'ye yapılan ziyaretin ardından adli tıp uzmanı Prof. Dr. R. Şebnem Korur Fincancı tarafından hazırlanan ön inceleme raporunda, Birinci Vahşet Bodrumunda çocuklara ait olduğu düşünülen kemik parçalarına ilişkin şu ifadeler paylaşılmıştır:

“..İçeride girişe göre sol tarafta bulunan duvarın dibinde tüm tabanı kaplayan çok sayıda yanmış halde kemik parçasının olduğu gözlemlendi. Kemik parçaları arasında özellikle üst kolları bulunmayan bir alt çene kemiği boyutları itibarıyla değerlendirildi. İlk gözlem amacıyla gelindiği için beraberimizde ölçek, yüksek çözünürlüklü kamera olmamakla birlikte cep telefonu kamerası ile fotoğrafları çekildi. Fotoğraflarda alt çene kemiğinin hemen yanında bulunan yanmış haldeki gözlük çerçevesi ile birlikte yerleri değiştirilmeden fotoğraflandı. Fotoğrafta da görüldüğü üzere bir erişkine ait olduğu boyutlarından anlaşılan gözlük çerçevesi yatay eksendeki uzunluğu ile alt çenenin yere paralel eksen uzunluğu karşılaştırıldığında, gözlük uzunluğunun alt çene uzunluğunun yaklaşık iki katı boyutunda olduğu görülmektedir. Gözlük yatay eksen uzunluğu yaklaşık yüz genişliği ve alt çene genişliği ile eşit olacağı düşünüldüğünde, eldeki sınırlı olanaklar ile yapılan değerlendirmede dahi bulunan alt çene kemiğinin yanmaya bağlı bir miktar boyut değişikliği olduğu öngörülse de, erişkin bir kişiye ait olamayacağı, yanma düzeyi itibarıyla yanığa bağlı kemik doku kaybı da gözetilerek 10-12 yaşlarında bir çocuğa ait olduğunun kabulü gerekmektedir.”²⁰

²⁰ <http://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2016/03/3-Mart-2016-Cizre-%C3%B6n-inceleme-raporu.pdf>

Birinci Vahşet Bodrumunda bulunan yanmış insan parçaları... Yurttaşlar, katledilenlerden geriye kalan yanmış parçaların fotoğraflarını çekiyor.

Cesetlerin parçalanmış ve yakılmış olması, bodrumlara yönelik henüz tespit edilemeyen yakıcı silahların ve yüksek düzeyde etkili patlayıcı maddelerin kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Heyet olarak 3 bodrumun birbirine yaklaşık 200-250 metre uzaklıkta olduğu gözlemlenmiş, yapılan incelemeler neticesinde 3 vahşet bodrumuna ilişkin yapılan tespitler aşağıda belirtilmiştir:

Birinci Vahşet Bodrumu (Cudi Mahallesi Bostancı Sokak No:23):

Kamuoyunun gündemine 23 Ocak günü düşen ve 1. Vahşet bodrumu olarak nitelendirilen binanın 5 katlı olduğu ama devlet güçlerinin saldırılarından sonra üst katlarının tamamen yıkıldığı ve binaya ait enkazın büyük çoğunluğunun alandan taşındığı görülmüştür. Ancak yaralıların sığındığı bodrum katının ise büyük hasar görmesine rağmen yıkılmamış olduğu gözlemlenmiştir. Güvenlik güçlerinin saldırısı neticesinde bodrum içerisinde çıkan yangından dolayı hayatını kaybeden yurttaşlara ait eşyaların yandığı ve duvarların duman nedeni ile ise dönüştüğü tespit edilmiştir. Yasağın kalkmasının ardından, söz konusu vahşet bodrumuna yurttaşların adeta akın ettiği görülmüş ve kadınların bodrum girişinde ve içinde ağıtlar yaktığına tanıklık edilmiştir.

Cudi Mahallesi Bostancı Sokak No:23 adresinde bulunan Birinci Vahşet Bodrumu... Yaralıların sığındığı 5 katlı binadan sadece fotoğraftaki yapı ve alt katta bulunan yanmış bodrum kısmı geriye kalmıştır.

İkinci Vahşet Bodrumu (Cudi Mahallesi Narin Sokak No:6):

2. Vahşet Bodrumuna ait bina enkazının (hafriyatın) tamamen taşındığı, geriye sadece bina temelinin kaldığı görülmüştür. Diğer bodrumlara göre daha yoğun cenaze kokusunun geldiği hissedilmiştir. Sokağa çıkma yasağı sürecinde Cizre'de bulunan birçok yurttaş 2'inci Bodruma saldırının yapıldığı 07.02.2016 tarihinde çok şiddetli bir patlamanın meydana geldiğini, adeta deprem etkisinde olduğunu, söz konusu bodruma 1 kilometreden fazla uzaklıkta olan Cizre Belediyesi civarında yer alan binaların camlarının dahi kırıldığını ifade etmiştir. Görüştüğümüz, dinlediğimiz birçok kişi 2. Bodrumda tahrip gücü oldukça yüksek bir patlayıcı kullanıldığını, bu nedenle binanın tümünden yıkıldığını ve bina enkazının yer ile bütünleştiğini kaydetmiştir.

İkinci Vahşet Bodrumunun enkazı. Çocuklar enkazın üzerinde...

Üçüncü Vahşet Bodrumu (Sur Mahallesi Akdeniz Sokak):

Üçüncü bodrumun beş katlı ve hala inşaatı devam eden bir binada olduğu görülmüştür. Üst katlarında atılan top ve bombaların izleri ve parçalarının mevcut olduğu, binanın giriş ön cephesinde kurşun izleri bulunduğu, binanın zemin katı diye bilinen bodrumda hala insanlara ait elbise, yatak ve yorganların olduğu gözlemlenmiştir. Elbise, yorgan ve yataklarda kan izlerinin yoğun olduğu tespit edilmiştir. Bodrumun sokağa bakan taraflarındaki pencerelerden içeriye top ve bomba atıldığı, bodrumun içerisinde top ve bomba izleri olduğuna rastlanmıştır. Binada çok sayıda pet şişesi bulunmuştur. Bazı pet şişelerin eridiği ve yandığı tespit edilmiştir (Üçüncü bodrumdan kurtulan iki kişi ile heyet olarak iki ayrı görüşme gerçekleştirdik. Tanıklardan biri, bodruma dair anlatımlarında askerler tarafından içeriye pet şişeler ile benzin atıldığını ve daha sonrasında askerlerin içeriye attığı çakmak ile bodrumun ateşe verildiğini belirtmiştir. Bu iki tanığın anlatımlarına aşağıdaki Üçüncü Vahşet Bodrumu bölümünde yer verilmiştir.) Bunun dışında, bodrumda çok sayıda gaz bombası kapsülü de bulunmuştur.

Sur Mahallesi Akdeniz Sokak'ı'ta bulunan Üçüncü Vahşet Bodrumu. Bodrumdan kurtulan tanıklar, yaralıların fotoğrafta görünen bodrumda kaldığını, yarası hafif ya da sağlam olanların ise üst katlarda kaldığını ifade etmiştir.

Üçüncü Vahşet Bodrumunun hemen yanında iki katlı ve üst tarafı karşılıklı çift daire mevcut olduğu görülmüştür. Bodrumdan kurtulan tanıklar da yaralıların bodrum katında, yaralı olmayanların ise söz konusu üst katta olduğunu ifade etmiştir. Bodrum ve bina arasındaki duvarda geçiş için delik açıldığı tespit edilmiştir. Bodrumun yanındaki evin bütün odalarının saldırılardan dolayı tahribata uğradığı görülmüştür. Yaralı olmayan yurtttaşların kaldığı üst katta duvarda, eşyalarda, yatak ve yorganlarda yoğun kan izlerinin olduğu, bazı odaların yakıldığı, evin içinde insanlara ait kanlı ve kansız elbiselerin olduğu tespit edilmiştir. Bodrum ve üst katlarda karşılaşılan bu manzaranın tümü fotoğraflar ile kayıt altına alınmıştır. Binanın ikinci katındaki bir odada, sokağa çıkma yasağının kaldırıldığı gün Sahip Edin adlı kişiye ait bir cenaze yurtttaşlar tarafından bulunmuştur.

Genel olarak her 3 bodrumun da bulunduğu sokakların en fazla saldırıya maruz kalanlar olduğu, tüm binaların kolonlarına ağır silahlarla ateş edildiği, bina taşıyıcı sistemlerinin (kolon-kiriş) hedef alındığı gözlemlenmiştir. Vahşet bodrumlarının enkaza dönen hali heyetimiz tarafından fotoğraf ve video görüntüleri ile kayıt altına alınmıştır.

İnsan Hakları Derneği (İHD), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçiler Sendikası (SES) üye ve yöneticilerinden oluşan İnsan Hakları İnceleme Heyeti'nin hazırladığı Cizre Gözlem Raporu'nda da bodrumların olduğu sokaklarda meydana gelen tahribata dair şu tespitler yer almıştır:

“...Cudi Mahallesi'nin birinci ve ikinci bodrumların bulunduğu, Sur mahallesine yakın olan bölgesinde binaların tamamen tahrip olduğu, sokakların ve evlerin tanınmaz hale geldiği ve bir moloz yığını andırdığı gözlemlenmiştir. Bu civarda oturan mahalle sakinleri, yıkıntıların birbirine karıştığını ve evlerinin yerini dahi bulamadıklarını bildirmişlerdir. Bir bütün olarak Cudi Mahallesi'ndeki yapıların

tamamına yakınının ağır hasarlı olduğu, oturulacak durumda olmadığı gözlemlenmiştir...”

Aynı şekilde otopsi ve cenaze yıkama işlemlerinde tanınmayacak düzeyde parçalanan, kömüre dönüşmüş insan bedenlerinin çekilen fotoğrafları da inceleme yapan heyetimizce toplanmıştır. Elimizdeki bu vahşet fotoğraflarını hayatını kaybedenlerin hatırasına saygı gösterdiğimiz ve şiddetin normalleştirilmesinin önüne geçmek için yayınlamıyoruz. Heyetimiz, yaşanan vahşeti derinden hissetmemizi sağlayan, bodrumlara sinen cenazelerin kokusunu kayıt altına alamamıştır. Çünkü kokunun kaydı alınamaz.

Cizreliler başta olmak üzere Kürt halkının kolektif hafızasına kazınan vahşet bodrumlarının aynı zamanda duygusal kırılmaya neden olan önemli fay hatlarından olduğu bütün görüşmelerde duyulmuş ve hissedilmiştir. Başta kadınlar olmak üzere toplumun birçok yaş kategorisindeki insanlar tanıklıklarını anlatırken, devletin vahşet bodrumlarında büyük çoğunluğu yaralılarından oluşan insanlara yönelik uyguladığı katliama karşı sessizliğin kendilerini yaraladığını belirtmişlerdir. Cizre’de Cudi Mahallesi’nde yıkılmış evinin önünde 75 yaşındaki bir yurttaş ile yaptığımız görüşmede; vahşet bodrumlarının Kürtlerin toplumsal hafızasındaki edindiği yere ilişkin şunları dile getirmiştir:

“Vahşet bodrumlarını asla unutmayacağız. Çünkü unutursak tarih içinde kayboluruz. Tarihte buna benzer nice kıyımlar ile tekrar karşılaşabiliriz. Bu vahşeti sürekli hatırlamalıyız. Ancak hatırlarsak geleceğimizi sağlam bir şekilde inşa edebiliriz. İşte bu yüzden Kürtler bütün nesillere bu vahşeti aktarmalı. Cizre artık Dersim’de mağaralarda yakılan Kürdün hikayesi gibi unutulmayacak”.

Kentte yaptığımız birçok görüşmede vahşet bodrumlarına dair buna benzer yorumlar yapılırken, adeta ortak bir ağızdan ‘Keşke bütün Cizre yakılsaydı, evimiz, barkımız yansaydı da vahşet bodrumlarında gençlerimiz yakılmasaydı’ haykırışlarına da tanıklık edilmiştir.

Birinci Vahşet Bodrumu- Vahşet anında yakılmış ve zamana duran bir saat..

Birinci Vahşet Bodrumu

22 Ocak

22.01.2016 tarihinde Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencisi Cihan Karaman, Cudi Mahallesi'nde göğsüne isabet eden ateşli bir metal parçası ile yaralanmıştır. Ailesi ve Şırnak Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız, olayın gerçekleştiği gün Cihan Karaman için 112'den ambulans talep etmiştir. Ancak, emniyet ambulansın Cihan Karaman'ı bulunduğu yerden almasına "güvenlik" gerekçesi ile izin vermemiştir. Daha sonra 112'nin 155 Polis İmdat ile yaptığı görüşmeler neticesinde Cihan Karaman'ın kendi imkânları ile Nusaybin Caddesi'ne kadar gelmesi halinde ambulans ile alınacağı belirtilmiştir.

Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencisi Cihan Karaman AİHM'in ihtiyati tedbir kararına rağmen hastaneye kaldırılmadığı için hayatını kaybetti.

Faysal Sarıyıldız, Cihan Karaman için defalarca ambulans talep edilmesine rağmen hastaneye kaldırılmamasını ve o süreçte yaşananları heyetimize şöyle anlatmıştır:

“...22 Ocak günü Cihan Karaman ile irtibata geçtik. Telefon ile bana ulaşan yaralı Cihan Karaman top atışı ve yaylım ateşinden ötürü başını dahi kaldıramadığını anlattı. 112 ile bizzat yaptığım görüşmede Cihan Karaman'ın Nusaybin Caddesi'ne gelmesi durumunda alınabileceği belirtildi. Ateş kesilmediği halde Cihan Karaman, ambulansın geleceği belirtilen Nusaybin Caddesi'ne doğru yürümek zorunda kaldı. Abdulcelil Petrol Ofisi'ne kadar gelen Cihan Karaman yaklaşık 15-20 dakika beklemesine rağmen ambulans gelmedi. Cihan Karaman, saldırıların yoğunlaşması ve ambulansın gelmemesi üzerine geldiği yere dönmek zorunda kaldı. 155, 112 ambulansa Abdulcelil Petrol'ün “güvenlik” açısından uygun olmadığını, Cizre Asri Mezarlığı'ndan ancak alınabileceğini belirtti. Oysaki Abdulcelil Petrol ile Asri mezarlık arasında yaklaşık olarak 500 metre mesafe bulunmaktadır. Cihan Karaman ile o akşam bir daha irtibat kuramadık. Ertesi gün başka bir numaradan, Cihan Karaman'ın akşamki top ve yaylım ateşi nedeni ile eski yerine dönmek zorunda kaldığı tarafıma iletildi...”

Cihan Karaman'ın ambulans ile hastaneye kaldırılmaması üzerine, ailesi avukatları aracılığı ile 22.01.2016 tarihinde AİHM'e başvurdu. AİHM, başvurunun yapıldığı gün Cihan Karaman'ın bir an evvel hastaneye kaldırılması için tedbir kararı verdi. AİHM, verdiği kararda, Cihan Karaman'ın yaşam hakkının ve vücut bütünlüğünün korunması amacıyla hükümetten yetkisi dâhilindeki her türlü tedbiri almasını talep etti.

Birinci Vahşet Bodrumu'nun yakınında bulunan evler devlet güçlerinin yoğun saldırıları nedeni ile harabeye dönmüş durumda...

23 Ocak

23 Ocak 2016 tarihinde, akşam saatlerinde Cihan Karaman'ın bulunduğu alanda 11 kişinin yaralandığı bilgisi Faysal Sarıyıldız'a telefon ile iletilmiştir. Sarıyıldız, aynı gün aralarında Cihan Karaman'ın da olduğu 31 kişinin Cizre'nin Cudi Mahallesi'nde bir binaya sığınmak zorunda kaldığı bilgisine ulaşmış ve bunu kamuoyuyla paylaşmıştır.

AİHM'in tedbir kararına rağmen hastaneye kaldırılmayan Cihan Karaman'ın kan kaybından yaşamını yitirmesinin ardından bodrumda bulunan bir erkeğin daha yaşamını yitirdiği Faysal Sarıyıldız ile paylaşmıştır.

24 Ocak

24 Ocak günü de hastaneye kaldırılamadığı için bir kadının daha bodrumda yaşamını yitirdiği, bodrumda bulunan Mehmet Tunç tarafından telefonla Med Nuçe Televizyonu canlı yayınına bağlanılarak bildirilmiştir. Mehmet Tunç söz konusu televizyona şu aktarımda bulunmuştur:

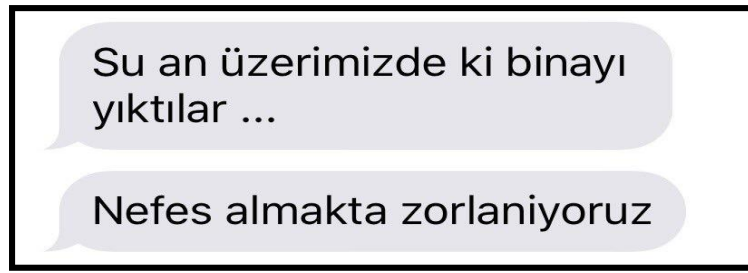
"...Yaralıların kaldığı evin adresi devlet yetkililerine bildirildikten hemen sonra evin üst katları saldırıların hedefi olmuştur, içinde bulunduğumuz bina tahrip olduğu için yaralılar binanın bodrum katına sığındı..."

25 Ocak

25 Ocak günü, bodrumda bulunan kişiler Faysal Sarıyıldız ile yaptıkları telefon görüşmesinde yaralılar arasında bulunan bir gencin daha hastaneye kaldırılamadığı için yaşamını yitirdiğini iletmiştir. Yaralıların yanında bulunan Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç, bir televizyon kanalına telefonla verdiği demeçte her geçen saat yaralıların durumunun daha kötüye gittiğini söylerken, tıbbi malzeme de bulunmadığı için yaralıların kanamalarını yastıklardan çıkarttıkları pamuklarla durdurmaya çalıştıklarını ifade etmişti.

25 Ocak 2016 tarihinde bodrum katındaki yaralılardan Faysal Sarıyıldız'a şu SMS gönderilmiştir:

“Şu an üzerimizdeki binayı yıktılar. Nefes almakta zorlanıyoruz.”

25 Ocak günü yaralıların Faysal Sarıyıldız'a gönderdiği SMS

26 Ocak

26 Ocak günü bodrumda bulunan yaralılar, binanın devlet güçleri tarafından sürekli vurulduğunu Faysal Sarıyıldız'a telefonla aktarmıştır. Görüşmede, özellikle binanın 2. ve 3'üncü katlarında ciddi tahribatin meydana geldiği, bodrumun camlarının da molozlarla kaplandığı, bodrumun tavanının çökmek üzere olduğu ifade edilmiştir. Yaralıların hastaneye kaldırılması için HDP vekillerinden oluşan heyetin Ankara'da İçişleri Bakanlığı yetkilileri ile yaptığı görüşmeden de bir sonuç elde edilememiştir. Ateşin kesilerek belediye ambulansının yaralıların bulunduğu binaya gitmesi, yaralıları aldıktan sonra ise İpekyolu'nda 112 Acil Servis ambulanslarına taşınması önerisi Şırnak Valisi tarafından reddedilmiştir. 26 Ocak günü, özellikle bodrumda bulunan Sultan Irmak'ın durumunun giderek kötüye gittiği Faysal Sarıyıldız'a telefonla iletilmiştir. Yaralıların ve cenaze sahiplerinin ailelerinden oluşan 15 kadın, yaralıları almak için harekete geçmiştir. Belediye önünde buluşan grubun mahalleye geçişi emniyet tarafından engellenmiştir.

27 Ocak

27 Ocak günü, bodrum katında bulunan yaralılardan Nusrettin Bayar'ın da (20) sabah saatlerinde yaşamını yitirdiği Sarıyıldız'a telefonla iletilmiştir. Aynı gün İçişleri Bakanlığı'na giden HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Urfa Milletvekili Osman Baydemir'den oluşan heyetimizin temasları sonucu, yaralıların alınması yönünde İçişleri Bakanlığı'ndan izin çıktığı bildirilmiştir.

Kısa bir süre sonra ambulanslar yerine zırhlı araçların binanın bulunduğu alana gittiği öğrenilmiştir. Ambulansların önünü kesen polisler, zırhlı araçlar eşliğinde sağlık ekiplerini Konak Mahallesi'ndeki Emniyet Müdürlüğü'ne götürmüştür. Zırhlı araçlardan yaralıların bulunduğu eve yönelik yayılım ateşi açılmıştır. İçişleri Bakanlığı tarafından yaralıların hastaneye kaldırılmasına dair verilen sözlerin yerine getirilmemesi ve yaralıların katliam tehdidiyle karşı karşıya kalması üzerine HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve Urfa Milletvekili Osman Baydemir İçişleri Bakanlığı'nda açlık grevine başlamıştır.

O günlerde yapılan görüşmeleri, vahşetin yaşanmaması için gerçekleştirilen diplomatik faaliyetleri HDP Grupbaşkanvekili İdris Baluken daha önce basınla paylaşmadığı bir takım detaylarla birlikte şu şekilde ifade etmiştir:

“Vahşet bodrumları ile ilgili mesele diplomatik düzeyde bir takım görüşmenin çok ötesinde, bir takım şeyler yapmanın aciliyetini bize söylüyordu. Çünkü başından beri sayısız diplomatik görüşme yaptık ve henüz ilk yaralı olan Cihan Karaman'ın ambulansla hastaneye nakledilmesi sürecinden başlayalım sonrasındaki bütün sürece kadar hemen hemen hükümet ve devlet yetkililerini her kademedeki bilgilendiren ve en insani talep olan hastaneye nakillerini sağlayan bunun için gerekli mekanizmaları devreye koyan taleplerimizi defalarca ilettik. Ancak bütün bu görüşme trafiğine rağmen maalesef herhangi bir olumlu sonuç alınmamıştır. Ve en son yaptığımız görüşmelerde; Cizre'deki birinci vahşet bodrumunda bulunan sivil ve yaralıların ağır bir katliam tehlikesi altında olduğu, buldukları yerlerde birçoğunun yaralı olmasından kaynaklı hastaneye ulaştırılmaması durumunda kısa sürede yaşamlarını yitireceği, su ilaç ve benzeri en temel ihtiyaçlarının tamamen tükendiği ve bir şeyler yapılmazsa, kamuoyu baskısıyla bir yaşam koridoru açılmazsa orada belki de Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en vahşi katliamının hayata geçeceğine dair bilgiler aldık...

O nedenle bütün bu görüşmelerden herhangi bir sonuç almayınca Sayın Osman Baydemir ve Sayın Meral Daniş Beştaş ile birlikte grubumuzun ortak iradesi ile İçişleri Bakanlığı'na gitme, orada yine 20 Ocak'ta yaptığımız gibi bakanlık makamında fiili bir durum yaratma buradan bir sonuç alınmama durumunda da Bakanlıktan çıkmama gibi bir siyasi tavır belirledik ve o temelde bakanlığa gittik. Biz İçişleri Bakan Yardımcısı ile yine görüştük. İçişleri Bakanı ile acil görüşme talebimizi ilettik ama “İçişleri Bakanı Milli Güvenlik Kurulu toplantısında ve sanırım Saray'da yapılan bazı toplantılarda olduğu için bu saatler içerisinde gelemez” bilgisi verildi bize. Ancak yerlerde yaptığımız bir takım bağlantılarda sürenin her geçen gün daraldığı ve oradaki insanların büyük bir katliam tehdidi ile karşı karşıya olduğu bilgisini aldık. İçişleri Bakan Yardımcılığı'nın yaptığı bir takım girişimlerden de bir sonuç çıkmadığını, hiçbir ambulansın bölgeye doğru gitmediğini öğrendik. Bunun üzerine akşam saatlerinde Bakanlık binasında yapabileceğimiz ve kamuoyu duyarlılığını arttırabileceğimiz bir yöntem belirlememiz konusunda bu

arkadaşlarla bir tartışma yürüttük. Ve yürüttüğümüz tartışma neticesinde de hem bakanlıktaki oturma eyleminin devamı hem de bunun bir açlık grevi ile devam ettirilip ulusal ve uluslararası kamuoyunda gündemleşmesi gerektiği kanaatine vardık. Aslında bizim daha önceki bakış açımız dönemin ruhuna açlık grevlerinin çok uymadığı yönündeydi daha aktif daha halkla birlikte dinamik eylemsellikler üzerinden hep bir planlama yaptık. Ama İçişleri Bakanlığındaki durum özgündü hem bütün görüşmelere rağmen bir sonuç çıkmaması hem bakanlık binasında bulunmamız hem de ulusal ve uluslararası kamuoyunun milletvekillerinin bakanlıktaki eylemi üzerinden bir bilgilenebilirliğe sahip olmaları. Bu konuda bir üst aşamada kamuoyuna durumun aciliyetini göstermek açısından bir gerekliliğin olduğunu bize hissettirdi ve onun üzerine açlık grevini İçişleri Bakanlığı'nda olduğumuz için ve belki de Türkiye siyaset tarihinde ilk kez bir bakanlık binasında hem bir fiili durum olarak üç milletvekilinin oturma eylemi başlatması hem de açlık grevi başlatmasının hükümet ve uluslararası kamuoyu üzerinde baskı yaratacağını düşündüğümüz için açlık grevine başladık. Tabi saatler boyu arkadaşlarımızla iletişim halindeydik. Ancak mesafe kat edemiyorduk. İçişleri Bakanı Efkân Ala bize çok geç bir saatte geldi gece saat on ikide bakanlığa gelmek zorunda kaldı. Ve kendisi ile iki buçuk saat süren bir toplantı gerçekleştirdik. Bu toplantıda iki kez Başbakan Davutoğlu ile telefonda görüştü ve her iki görüşmeden sonra da Başbakanın kendisine o yaralı ve sivillerin sağ alınacağına dair bize söz vermesi, bize verdiği sözü iletmesi istediğini ifade etti. Yani Başbakan Davutoğlu İçişleri Bakanlığında çıkmamız ve açlık grevini bitirmemiz durumunda yaralı ve sivillerin bir gün sonra alınacağını sözünü bizlere vermiş oldu. Bizde tabi bu durumu dikkate değer bulduk ve bakanlıktan çıkmama kararlılığımız ortada olmasına rağmen 1. Vahşet Bodrumundaki bütün insanların hastaneye nakledilmelerinde herhangi bir gerekçeye sahip olmaları adına tekrar kararlarımızı gözden geçirdik ve açlık grevini meclise taşımaya, parlamento da devam etmeye ve Davutoğlu'nun vermiş olduğu sözü takip etmeye karar verdik. Onun üzerine meclise geldik ve meclisteki milletvekili arkadaşlarımızı bilgilendirdik. Sonrasında da İçişleri Bakanlığı yetkilileri ile temas halinde oradaki süreci birebir gözlemledik. Şunu söyleyebilirim, Davutoğlu'nun verdiği sözden sonra ilke defa ambulanslar Bostancı Sokak'taki Birinci Vahşet Bodrumuna doğru sağlık bakanlığına bağlı ambulanslar diyelim ilk defa oraya gitmeye başladılar. Ve vahşet bodrumuna 150-200 metre mesafeye kadar yaklaştılar. Daha önce hiçbir sağlık bakanlığı ambulansı bir kilometreye yakınına geçmiyordu. Belediye ambulansları aracılığı ile girişimlerimiz oluyordu. Bu süre içerisinde süreci doğru yönetebilmek için de biz heyet olarak, Osman Bey, Meral Hanım ve ben bütün süreci İçişleri Bakanlığında yönetmemiz gerektiğini düşündük ve ambulansların yola çıkmasından önce de İçişleri bakan yardımcısının odasına giderek o süreci orada onla birlikte takip ettik, yönettik. Her defasında ambulans her hareket ettiği esnada oradaki askeri ve mülki yetkililer tarafından engeller çıkarıldı. Sağlık çalışanları tehdit edildi.

Canlı bağlantıda süreci takip ettiğimiz için “başbakan ve içişleri bakanın söyledikleri burada geçmez, burada yetki bizdedir” cümlelerini İçişleri bakanlığının yetkililerine canlı yanında dinlettik ve onlar da bu konuda aslında ne kadar çaresiz olduklarını bu telefon görüşmeleri üzerinden bize göstermiş oldular. İçişleri Bakan Yardımcısı tam elli kez Şırnak valisi ve Şırnak’taki yetkililerle iki buçuk saat içerisinde görüştü. Düşünün ki Bakan Yardımcısı elli kez Şırnak’taki yereldeki idari mülki askeri amirlerle görüşüyor ancak ona rağmen “biz sizi tanımıyoruz başbakanın söyledikleri burada değil bizim söylediklerimiz esastır” cümlelerini defalarca duymak zorunda kalıyorlar. Bu tabi bizdeki kaygıyı artıran bir gelişme oldu. Biz hükümetin Kürt illerinde inisiyatifi tamamen gladyo ve Ergenekon yapılarına bıraktığını aslında bu yapılarının da hükümetinin üst iradesi olarak Saray’dan talimat aldığını, dolayısıyla başbakan ya da bakanlardan gelen talimatların bunlar için çok fazla önemli olmadığını düşündük. Buradan gelen her talimatı oradaki gladyo güçlerinin muhtemeldir ki bizim düşünebildiğimiz kadarıyla direk bağlı buldukları birim ile istişare ediyorlardı ve “kendi bildiğiniz gibi yapın”deniyordu.Talimatı aldıktan sonra bu şekilde bir tutum ortaya koyuyorlardı. İlk gün bu tartışmalardan sonra bir sonuç alınamadı ve ambulanslar geri dönmek zorunda kaldı. Tabi biz, süreç içerisinde İçişleri Bakanlığına Davutoğlu’nun vermiş olduğu sözleri ve yaralıların alınmaması durumunu aktardık. Bunun kabul edilmez olduğunu Başbakan talimatı ortada var ise; yaralıların mutlaka hastaneye nakledilmelerini gerektiğini ifade ettik. Kendisi de talimatın Başbakan’dan olduğunu ve Başbakan’ın Genelkurmay Başkanı olmak üzere sorun çıkaran yerlerle görüşerek yereldeki sorunları aşacağını bize ifade etti. Onun üzerine sonraki günlerde de bu girişimleri takip ettik ancak Genel Kurmay Başkanlığı ya da sorun çıkaran diğer yerlerin merkezi yapılarıyla Davutoğlu’nun yapmış olduğu tüm görüşmelere rağmen biz bir mesafe kat edemedik; her defasında Vahşet Bodrumlarında 150- 200 metre yanaşan ambulanslar, yaratılan bir takım çatışma mizansenleri sağlıkçıların tehdit edilmesi ve “ buradan hiç kimse sağ çıkmayacak” şeklinde oradaki askeri yetkililerin ifade ettikleri cümleler üzerinden gelişmelerin hangi yöne doğru gittiğini az çok öngörme durumunu yaşadık. Özellikle son infazın yaşandığı gün arkadaşlarla canlı telefon bağlantısında Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanları yetkilileri, Kriz masası ile yaralıların nasıl alınacağına dair yöntem üzerine ve hangi saatte neyin yapılacağına dair her konu da yapmış olduğumuz konuşmaya rağmen alınmaları gereken saatlerde ağır bomba ve silah sesleriyle enkaz altında kaldıklarını ve orada katlettiklerini canlı tanıklığı ile görme durumunu yaşadık. Bütün bu yaşanan süreç ikinci cehennem binası ve üçüncü vahşet bodrumu içinde aynı şekilde ifade edebilirim, benzer bir şekilde gelişti. O süreçlerin de tamamen buradaki yaptığımız görüşmelerde o bölgeye itfaiye ekiplerinin, sağlık ekiplerinin ve kurtarma ekiplerinin gideceği onları alıp hastaneye getireceğini bize aktarıldı. Ama her defasında tıpkı vahşet bodrumunda olduğu gibi yaralı ve sivillerin nakledilmesi için anlaşılın

sürede oraya kurtarma ekiplerinin değil operasyon ekiplerinin gittiğini oradaki insanları tarihte görülmeyecek bir yöntem ile infaz ettiklerine rastladık. Cenazeleri yakacak düzeyde bir vahşet sergilediklerini görmüş olduk.”

27.01.2016 tarihinde Med Nuçe Televizyonu’na bağlanan Cizre Halk Meclisi Eşbaşkanı Mehmet Tunç, ambulanslara ilişkin şu açıklamaları yapmıştır:

“...Gerçekten durum çok kritik. Eve müdahale ediyorlar. Bundan sonra oluşacak durumları arkadaşlara bildireyim. Şu an yanımızda 5 tane cenaze var. Herkesin bilgisine olsun. Bundan sonra insanlar infaz ya da imha ile karşı karşıyadırlar. Durum çok kritik. Ben şu anda yukarıdayım. Silah sesleri de duyuluyor.

...Ambulans bize ulaşmadı. Panzerden binaya ateş ediliyor. Kapı şimdi sökülüyor. Her şey görünüyor. Sokak tamamen görünüyor.

...Durum kritik gerçekten. Siz Faysal ile konuşun, evin içine girdiler sanki.

...Can güvenliğimiz önemli değil. Bu insanların zaten bundan sonra can güvenliği diye bir şey kalmamış. Ne oluyorsa artık olsun. Aşağı inersen, artık heralde bomba atacaklar. Ben şu an ikinci kattayım.

...Silah seslerinden başka hiçbir ses duyulmuyor artık.

...Az önce arkadaşlarımızla mesajlaştık, dediler ki 4 belediye personeli çıkmış ve size doğru geliyorlar. Ama tam onlar çıkacağı saatte de bunlar sanki bu iş olamayacakmış gibi infazla ya da bir komployla bu işi tamamen kökten halletmeye çalışıyorlar. Onun için biz de size bağlandık ve son dakikayı sizlere aktaralım dedik. Durum şu an bundan ibaret. Panzer görünüyor. Kapıdan baktığımda siyah bir kirpi 10 metre yakınımıza gelmiş ve evin kapısını da tamamen yıktı.

Baki GÜL(Med Nuçe Spikeri): Peki ambulansı görebiliyor musunuz?

Mehmet TUNÇ: Yok ambulansı hiç görmedik.

...Kalan yaralıları bırakıp en azından sağ insanları bu evden çıkarmamız gerekiyor. Eğer arkadaşlar uygun görüyorlarsa çıkarız bu evden. Ama evden çıkarken de keskin nişancılar tarafından infaz edilme ihtimali de var. Onun için ya bodrumda kalıp infazı bekleyeceğiz, ya da evden çıkıp keskin nişancıların hedefi olacağız. Onun için arkadaşların ya da bizim artık bir karar vermemiz lazım.

...Şu anda iki şans var elimizde, ya bodruma gidip infazı bekleyeceğiz, ya da dışarı çıkıp, en azından 5-6 arkadaşın durumu iyi, yani kalkabilecek durumdadır, biz mecburen artık evden çıkıp 1 kişi 2 kişi katledilirse bile belki 3-4 kişinin kurtulma ihtimali var.

Valinin durumunu bilmiyorum, kaymakamın durumunu bilmiyorum, iyi niyetleri var mı yok mu bilmiyorum. Ama şu anda burda bulunan güçler tamamen imha ile eve ateş ediyorlar.”

Mehmet Tunç 27 Ocak günü Avrupa Parlamentosu'nda yapılan Kürt Konferansı'na katılarak Türkiye ve dünya kamuoyuna duyarlılık çağrısı yaptı.

Cizre Halk Meclisi Eşbaşkanı Mehmet Tunç, 27.01.2016 tarihinde Avrupa Parlamentosu'nda düzenlenen 12. Uluslararası Kürt Konferansı'na telefonla katılarak Avrupa ve Türkiye kamuoyuna şu çağrıda bulunmuştur:

“...Sokağa çıkma yasağının cezası 100 TL'dir ama biz çıkıyoruz öldürme cezası veriyorlar. Havan toplarıyla vuruyorlar. Cizre'de havan topları tanklar obüsler hepsi kullanılıyor. Cizre'de büyük bir katliam yaşanıyor ve büyük bir soykırımla yüz yüzeyiz. Bütün evler bombalanmış tanklar kullanılıyor. 21'inci yüzyılda düşmana karşı kullanılan silahlar kendi halkına karşı AKP hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından kullanılıyor. Cizre'de bir trajedi yaşanıyor. 60 gündür bu halk aç susuz. 120 bin nüfustan 10 bin kalmış ya da kalmamış. Halkı zorla göç ettirmişler. Bu gibi politikalar 1990'lı yıllarda da uygulandı. 4 bin köy boşaltılmış, Cizre gibi ilçelere yerleştirilmişti. PKK bitirilecek diye bu köyleri boşaltmışlardı. Ama şimdi de şehirleri boşaltıp PKK'yi bitireceklerini söylüyorlar. Avrupa Parlamentosu'nda olan dostlarıma sesleniyorum. Gerçekten Cizre'de bir trajedi yaşanıyor. 28 yaralı bir evde yaralandı. 4 yaralı yaşamını yitirdi. 24 yaralı içinde Nusret Bayar (konuşmasından kısa süre sonra yaşamını yitirdi), Veli Çiçek ve Sultan Irmak'ın durumu çok çok ağır. Su tamamen tükenmiş. Su almaya çıkıyoruz keskin nişancılar tarafından vuruluyoruz. Çıkamıyoruz. 4 kat bina havan topları ile tamamen yıkılmıştır. Yayına bağlanmak için şu an o yıkık binadayım. Ve durum çok çok kritiktir. Bunun için oradaki dostlarımıza söylüyoruz. Lütfen bu vahşeti durdurun. Cizre'de bu katliamı durduracak güçtesiniz. AKP Hükümetini uyarıp Cizre üzerindeki bu ablukayı kaldıracak güçtesiniz. Aksi takdirde oluşacak bir katliamda sizleri de bunun suç ortağı olarak görmek durumundayız...”

Ablukanın kaldırılmasından sonra Birinci Vahşet Bodrumu'nun enkazı ile karşılaşan kadınlar

28 Ocak

28 Ocak günü bodrum katında sığınan yurttaşlar, yaralılarından bir kişinin daha hastaneye kaldırılamadığı için yaşamını yitirdiğini basın aracılığı ile kamuoyuna duyurmuştur. Yaşamını yitirenlerin sayısı böylece 6'ya yükselmişti. Cizre Belediyesi'ne ait ambulanslar yaralıların bulunduğu eve yaklaştığı esnada devlet güçleri, " çatışma yaşıyor" iddiasıyla ambulansları geri çevirmiştir. Gün içerisinde 4 kez belediyeye ait ambulanslar yaralılar için gönderilmiştir. Ancak, ambulanslar her seferinde devlet güçleri tarafından engellenmiştir. Cizre Belediyesi'ne ait ambulansların sabah saatlerinde Dört Yol mevkiinde beklediği sırada ambulansın yanında bulunan zırhlı araçlardan bilinçli olarak ateş açılmıştır. Akşam saatlerinde ambulansın ve sağlık personellerinin gidişi bir kez daha engellenmiştir. Kolluk güçleri tarafından engellenen ambulans daha sonra zırhlı araçlar eşliğinde emniyete götürülmüştür.

28.01.2016 tarihinde Başbakan Ahmet Davutoğlu, Ankara'da Esenboğa Havalimanında bodrumda bulunan yaralılara ilişkin basına şu demeci vermiştir:

"...Konu İçişleri Bakanlığımıza gittiğinden beri bakanlarımız ve ben takipçisi oldum. Ambulanslarımızın olay mahalline intikali için her türlü çalışma yapıldı. Herkesin samimi olması lazım, teröre karşı mücadeleyi yaparız ama yaralı kim olursa olsun hastaneye yetiştirmek için her türlü tedbiri alırız. Önce tedavi eder sonra yargıya göndeririz. Hiç kimse Türkiye'de terörle mücadele ederken hukuk dışına çıkıldı iddiasında bulunamaz. Eğer bahsi geçen yaralılara ulaşılması isteniyorsa, ki biz istiyoruz ama önce terör odaklarının teslim olmaları konusunda samimi çağrılarda

bulunması lazım. Takip ediyoruz, nerede bir yaralı varsa ulaşılması için de çaba sarf edilecek...”

Birinci Vahşet Bodrumu'nda katledilen DBP PM Üyesi Mehmet Yavuzel

Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun bu iddialarının aksine, 28.01.2016 tarihinde yaralılar arasında bulunan DBP PM üyesi Mehmet Yavuzel, Med Nuçe Televizyonu'na telefonla bağlanarak 6 gündür devletin "ambulans gönderiyoruz, çatışmadan giremiyor" diyerek kendilerini oyaladığını ve kamuoyunu yanılttığını söylemiştir. Mehmet Yavuzel bodrumda yaşadıklarına, yaralı ve cenazelerin durumuna ilişkin söz konusu yayında şu aktarımda bulunmuştur:

“...Şu an 19 yaralı var. Yaralılardan 5'inin durumu ağır. Diğerleri de yürüyemeyecek durumdadır. Ayrıca 6 cenaze var, katledilen insanlar var. Buradaki insanlar bir kısmı KJA aktivisti, bir kısmı DEM-GENÇ üyeleri, üniversite öğrencileri, sivil insanlar var. 5 gündür benim bildiğim sürekli ambulans geliyor. Bilmem sizi alacaklar, bilmem ne yapacaklar. Her defasında bu ambulanslar çatışma süsü verilerek geri gönderiliyorlar. Yani biz şunu anladık: Her defasında kendileri ambulans gönderip, kendileri engelleyip geri göndermeleri açıkçası başka niyetlerinin olduğunu gösteriyor. En azından pratikte açığa çıkan sonuçlar budur. Şimdi bugün yine Anayasa Mahkemesi karar almış. İşte 'içlerinde silahlı, askeri insanlar olabilir'. Mademki çok merak ediyorlar. Kendileri gelip baksınlar. Zaten etrafımız kuşatılmış. Binamızın yan tarafında panzer, diğer yan tarafında panzer, arka tarafında panzer var. Mehter marşları çalıyorlar. 24 saat seslerini duyuyoruz, keşif uçakları dolaşiyor. Bir de kalkıp bu tür şeyler söyleniyor. Yani bu tamamen Türk halkını, kamuoyunu,

herkesi sadece kandırmaktır. Kamuoyu şunu çok iyi bilsin. 5 gündür aynı şeyler, aynı yalanlar söyleniyor. Burada insanlar 2 gündür sıvı almıyor sıvı. Bu insanlar sıvı almadığı için ölecekler. Bunu iyi bilsinler. Şu an Cizre'nin girişinde bekleyen halkımız iyi bilsin. Cizre'nin içinde halkımız iyi bilsin. Avrupa'da yaşayan halkımız iyi bilsin. 6 sivil ölü yanımdadır. 19 yaralı yanımdadır. Hiçbiri sıvı alamıyor. Hepsi üst üstedir. İnsanlık tarihinde böyle bir resim var mıdır?

Artık bu binanın etrafı her gün bombalanıyor. Üç katı çökmüş durumda. Her bombalandığında içeri toz doluyor. Ve buradaki insanlar nefes alamıyor. Bugün bir genç bombalama esnasında, susuzluktan ve soğuktan kaynaklı büyük ihtimalle öldü. (Konuşma esnasında yaralıların inilti sesleri geliyor). Ferhat Karaduman çok ağır yaralı, her an yaşamını yitirebilir. Sultan Irmak, Serhat Saltıkalp, Mustafa Gazyak. Bunlar her an yaşamlarını yitirebilir. Bunlar belirttiğim gibi 2 gündür sıvı almıyor. Güvenli bölge diyorlar. 'Güvenli bölgeye çıkarın, getirin' diyorlar. 20 metre öteye insanlar gidip su alamıyor. Ağır aksak yürüyenler gidip su alamıyor. Binanın her tarafı bombalanıyor. Günde 20, 50 defa bombalanıyor. Artık insan konuşmaktan da durumu izah etmekten de yoruluyor. Yani artık diyecek söz bulamıyoruz.

Tüm kamuoyu şunu iyi bilsin. Yani gerçekten 6 gündür yaşananlar sadece oyalama değildir. Oyalıyorlar. Yani bunu da böyle yaparak buradaki insanlar kendi kendilerine yaşamlarını yitirmelerini istiyorlar. Veyahut emniyet birimlerinin girip infaz etmelerini istiyorlar. Ve bunu düşünüyorlar. Eğer bir oyalama varsa demek ki farklı planlar var. Yani o açıdan tüm kamuoyu, halkımız şunu iyi bilsin. Cizre girişinde bekleyen halkımız, tüm Kürdistan'da yaşayan aydınlar, gençler, kadınlar, hakeza Avrupa'da yaşayan insanlarımız şunu iyi bilsin. Bu insanlar 2 gündür sıvı almıyor dedi, eğer 2 gün daha almazlarsa insanlar sapaşğlam da olsa yaşamlarını yitirebilir. Ve bunun altında da kimse kalkamayacak. Yani o açıdan halkımız hiçbir kaygı gütmenden, hiçbir engel tanımadan kendileri Cizre'nin mahallelerine vurmalıdır. Kendi çocuklarını kendileri almalıdır."

28.01.2016 tarihinde basın toplantısı düzenleyen Sağlık Bakanı Mehmet Müezzinoğlu ise tartışma konusu olan ambulans mevzusuna dair şu beyanda bulunmuştur:

"...24 saat, dört gündür 84. kavşakta nöbet tutan iki ambulansımız var. İyi niyet olsa, bizim de sabah komuta merkezimizle görüştüğümüzde yaklaşık 400-500 metre gibi bir mesafe, yaralıyı oradan oraya getirebilirler ama dört gündür niyet yaralı değil. Niyet, yaralı üzerinden kamuoyu algısı yürütmek..."

Cizre Devlet Hastanesi'nde çalışan ve Sağlık Bakanlığına bağlı ambulanda yer alan ve güvenlik nedeni ile ismini açıklamak istemeyen bir sağlık emekçisi ise heyetimize şu aktarımda bulunmuştur:

"...Ben gönüllü olarak giden ekipteydim. 6 girişim olmuştu. Öncesinde güvenlik görevlilerinin tavrı daha kötüydü. Kesinlikle 1. bodrumdaki insanlar alınabilirdi. Ambulans Şırnak ekibinindi. İçişleri Bakanı'nın bilgisi dâhilinde oraya gittik. Her yer ele geçirilmişti, bir tek bodrumlar kalmıştı. 'Bu sefer çok sakın, alabiliriz' diye düşünmüştük. Hareket halindeyiz, haber bekliyoruz. Biz ambulans ile bodruma yaklaştıktan 5 dakika sonra bombardıman başladı. Sonra karanlık çöktü.

Asker ve polisler zırhlı araçlarda mehter marşı çalıyordu. Bize, 'yaptığınız enayilik, boşuna gidiyorsunuz, hepsi öldü zaten' diyorlardı. Koku yoktu, sadece bodrumun olduğu o sokaktan dumanlar yükseliyordu..."

Birinci Vahşet Bodrumu'nun yanında bulunan bir evin tahrip olmuş hali. Yıkılmış evinin önünde oturan kadının ne evi ne de kullanabileceği eşyaları kaldı.

Rapor heyeti olarak görüştüğümüz Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, hükümet yetkililerinin o dönem 'Bodrumlardan ateş açılıyor. Ambulanslar gidiyor, ancak gelen yok' iddialarına şu yanıtı vermiştir:

"...Ankara'da içerisinde Grup Başkanvekilimiz İdris Baluken'in de bulunduğu heyetin İçişleri ve Sağlık Bakanlığı ile yaptıkları uzun görüşmeler neticesinde ambulansların bodrumun bulunan yaralıları alabileceği belirtildi. Bunun üzerine Cizre Belediyesi ve Şırnak Belediyesi'ne ait ambulanslar defalarca bodruma gitti. Ancak, söz konusu adrese yaklaşmadan devlet güçleri tarafından çatışması havası yaratılıyordu. Ambulansımız giderken sessizlik vardı. Arkadaşlar ile kendi aramızda ' Birazdan kıyamet kopacak, çatışma mizansenini olacak' diyorduk ve öyle oluyordu. Dakikada yüzlerce ağır top mermisi patlıyordu, taramalar oluyordu. Çok kirli bir çatışma mizansenini yaratılıyordu. Çatışma süsünün verildiği esnada bodrumdakilere ' çatışma gerekçesi ile ambulansa izin verilmediğini söylüyorlar. Bu iddia doğru mu?' diye sordum defalarca. Bodrumda bulunanlar ise 'Asla çatışma yok. Kendileri çatışma mizansenini yaratıyor. Şu an pencereden görüyoruz. Zırhlı araçlar içinde dahi değiller. Yaya geziyorlar. Yaya gezecek kadar rahat dolaşılıyorsa çatışma olması mümkün mü? Dışarıdalar ve bizi kuşatmış durumdalar. Burada bir çatışma durumu yok' diye defalarca bana karşı karşıya kaldıkları kirli oyunu aktardılar..."

28.01.2016 tarihinde HDP Heyeti bodruma dönük saldırılar ve yaralıların hastaneye kaldırılmamasına ilişkin şu açıklamada bulunmuştur:

“Cizre’de bir binaya yapılan bombardıman sonucunda bodrum katına sığınan 28 yaralıya tıbbi müdahale yapılmamasından kaynaklı 4 sivil yurttaşımız yaşamını yitirmiştir. Bunun üzerine alınan bir randevu ile 27 Ocak 2016 günü saat 10.30’da HDP Grup Başkanvekili Sn İdris BALUKEN, Adana Milletvekili Sn Meral DANIŞ BEŞTAŞ ve Urfa Milletvekili Sn Osman BAYDEMİR’den müteşekkil heyetimiz İçişleri Bakanlığı’na gitmişlerdir. Ziyaretin amacı, tümüyle sivil yurttaşların yaşam hakkına saygı çerçevesinde diyalog yoluyla yaralıların hastaneye ulaştırılmasını sağlamaktır.

Yapılan görüşmelerde ilerleme sağlanamaması sebebiyle heyetimiz, vahşet bodrumuyla ilgili duyarlılık oluşturmak ve yaralıların hastaneye ulaştırılması amacıyla, o andan itibaren açlık grevine başlama kararı almışlardır. Şu ana kadar geçen 36 saatlik süre içerisinde yürütülen çabalara rağmen sivil yaralı yurttaşların hastaneye ulaştırılması ile ilgili bir mesafe kat edilememiş ve bu zaman zarfında iki yurttaşımız daha yaşamını yitirmiştir.”

Yaralıların buldukları adres defalarca yereldeki devlet yetkililerine ve sağlık kurumlarına bildirilmiştir. Güvenlik güçleri, yaralıların iç kanama nedeniyle su içemediği, buldukları evde hiçbir yiyecek ve içeceğin olmayışı, yaralıların herhangi bir tıbbi gereçle tedavi edilemediği ve durumu ağır olan yaralıların her an ölebileceği gerçeğine rağmen sağlık görevlilerinin yaralılara ulaşmasına günlerce izin vermemiştir. Yaralıların hastaneye nakledilmesine yönelik talepler her seferinde “güvenlik” gerekçesi ile ret edilmiştir.

29 Ocak

29 Ocak günü İstanbul’da Cuma namazı çıkışında gazetecilerin sorularını yanıtlayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bodrumda bulunan yaralılar ve ambulanslara ilişkin şunları ifade etmiştir:

“Ambulans gönderilmediği haberi yalan. Orada sürekli olarak ambulans var... Ambulanslar hazır. Ama yaralıları getirmiyorlar, belki de yaralı değiller.”

Heyet olarak görüştüğümüz Faysal Sarıyıldız, Cumhurbaşkanı’nın bu açıklamasından sonra yaralılar ile irtibat kurduğunu ve bodrumda mahsur kalan herkesin isimlerini ve fotoğraflarını istediğini ifade ederek, o dönem yaşanan süreci şöyle izah etmiştir:

“...Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ‘Belki de yaralı değiller’ açıklamasının ardından, bodrumdakilere telefonla hemen mesaj attım. Mesajda, ‘Arkadaşlar bakın siz kimsiniz? Kaç kişisiniz? Bu bilgileri bana vermeniz gerekiyor. Bir de mümkünse fotoğraf gönderin’ diye yazdım. Bana telefon mesajında ‘yanımızda bir kameralı telefon var. Açınca şarjı hemen bitiyor o nedenle kullanmıyoruz onu. Biz deneyeceğiz gönderebilirsek size atarız’ denildi. O sırada diğer normal telefonlardan - şarjı uzun süre giden - o süreçte hala yaşayan 25 kişinin ismini gönderdiler. 16’sı yaralı 9’u yaralı olmayıp bitkin halde olan toplam 25 kişinin ismini hemen yazdılar. Biz onu hemen kamuoyuyla paylaştık, bakın bu kadar insan durumu şöyle diye paylaştık o esnada 6 insan da yaşamını yitirmişti... Aynı gün bodrumdan yaralı olan insanların fotoğraflarını çekip gönderdiler. Fotoğrafları da resmi twitter hesabım üzerinden kamuoyu ile paylaştık.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 29 Ocak günü 'Belki de yaralı değil' açıklamasının ardından bodrumda bulunanlar, yaralıların ve battaniyelere sarılı cenazelerin fotoğraflarını, isimlerini kamuoyu ile paylaşmıştı.

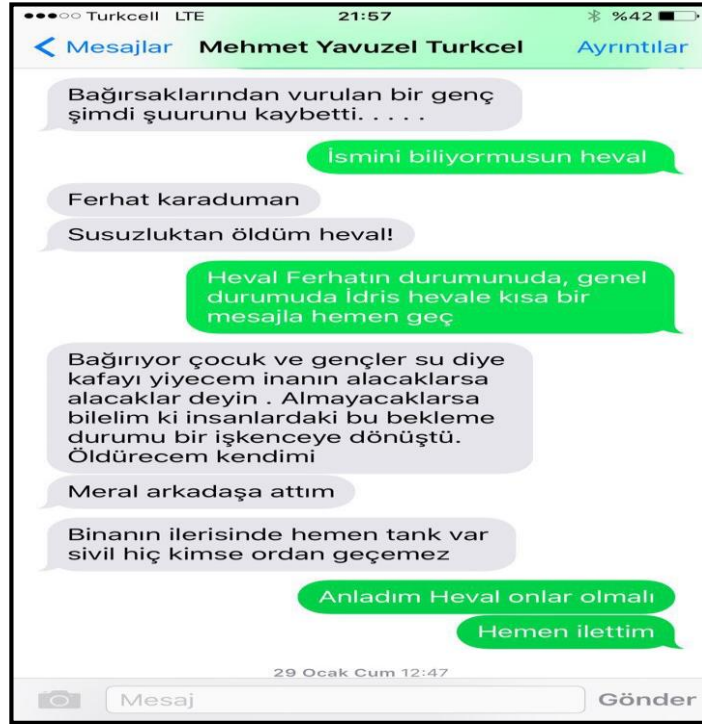
29 Ocak günü Vahşet Bodrumunda bulunan yurttaşlar tarafından, yaralılardan Mehmet Yavuzel, Feride Yıldız, Ferhat Saltıkalp, Ali Fırat Kalkan, Mustafa Vartiyak, Mustafa Aslan, Tahir Çiçek, Rıdvan Ekinci, Dersim Aksay, İslam Balıkesir, Serdar Pişkin, Ferhat Karaduman, Sultan Irmak, Sercan Uğur, Rohat Aktaş ve Fehmi Dinç ile açlık ve susuzluktan ötürü bitkin durumda olan Hacer Aslan, Gülistan Üstün, Sakine Şiray, Berjin Demirkaya, Ramazan İşçi, Mahmut Duymak, Kasım Yana, Osman Gökhan ve İzzet Gündüz'ün aralarında olduğu toplam 25 kişinin isimleri ve bodrumda yaralı olan kişilerin fotoğrafları Sarıyıldız'a telefon aracılığı ile gönderilmiştir.

Bu isimler ve yaralılara ait fotoğraflar aynı gün içerisinde Sarıyıldız tarafından kamuoyuna açıklanırken, HDP Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nun 35. Birleşim 7. Oturumunda yaralı ve bitkin durumda olan 25 kişinin isimlerini tek tek okumuştur. HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken de TBMM Genel Kurulu'ndan okunan ve kamuoyuna açıklanan isimleri aynı gün hükümet yetkililerine iletmiştir.

Bodrum katında bulunan yaralıların durumu, hastaneye kaldırılmadıkları için daha da ağırlaşmıştır. Bodrumda bulunan yurttaşlar, televizyonlar aracılığı ile yaralılardan Ferhat Karaduman, Sultan Irmak ve ismi öğrenilemeyen 2 kişinin durumunun giderek kötüye gittiğini açıklamıştır.

29 Ocak günü, bağırsaklarından yara alan Ferhat Karaduman'ın şuurunu kaybettiği Faysal Sarıyıldız'a telefonla iletilmiştir. Cizre Belediyesi'ne ait 2 ambulans, öğleden sonra cenaze ve yaralıların alınabilmesi için bir kez daha yola çıkmıştır. Nusaybin Caddesi'nde özel harekât polisleri tarafından engellenen ambulansların mahalleye gidişine izin verilmemiştir. Ambulansta bulunan sağlık emekçilerine sözlü tacizde

bulunan özel harekât polisleri, “Sizi buraya kim gönderdi? Mahallede yaralı yok, çıkın buradan” sözlerine sağlık emekçilerinin “Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı’nın bilgisi dâhilinde yola çıktık” demesi üzerine, “Yemişim bakanınızı” şeklinde yanıt verdiği tanıklarca heyetimize ifade edilmiştir. Sağlık emekçilerinin hemen yanı başında yüzlerce mermi keyfi olarak mahalleye doğru atılmış, özel harekât polislerinin ateş açtığı esnada “bozkurt” işareti yaptığı sağlık çalışanlarınca belirtilmiştir. Ambulansların geri dönmelerinden ardından yaralıların bulunduğu ev ve çevresine yoğun saldırı başlatılmıştır.

Mehmet Yavuzel’in Ferhat Karaduman’ın şuurunu kaybetmesi ile ilgili Faysal Sarıyıldız’a gönderdiği SMS...

Cizre Belediyesi’ne ait ambulans ile yaralıları almaya giden ekip içerisinde yer alan bir sağlık çalışanın bu konuyla ilgili heyetimize yaptığı aktarım:

“Ankara’da HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, İçişleri Bakanlığı yetkililerinin ve Cizre Belediyesi’nde Faysal Sarıyıldız’ın da dahil olduğu kriz masasının bilgisi dahilinde Bostancı Sokak No:23’te bulunan yaralıları almaya giden sağlıkçılar arasında bulunuyordum. Bodruma henüz baskının olmadığı 29 Ocak günüydü. 155 ile irtibat halindeydik. Yola çıktığımız andan itibaren sürekli İdris Baluken ile irtibat halindeydik. İdris Bey de İçişleri Bakanlığı yetkililerine anı anına gelişmeleri aktarıyordu. İçişleri Bakanlığı’nın bilgisi dâhilinde olmasına rağmen sürekli asker ve polisler tarafından durduruluyorduk. Bodruma ulaşmamız engelleniyordu. İçişleri Bakanlığı’nın bilgisi dâhilinde hareket ettiğimizi söylediğimiz halde bir polis, ‘İçişleri Bakanı’nı tanımam, geçemezsiniz’ dedi.

Polisler sürekli ambulans aracının üstünden geçecek şekilde ateş ediyordu. Dört yol Kavşağı’nda bir ara Anadolu Ajansı ve TRT muhabirleri bir yerlere yerleştirildi. Askerler başka bir yere konumlandı. Bir anda bir çatışma mizansenini

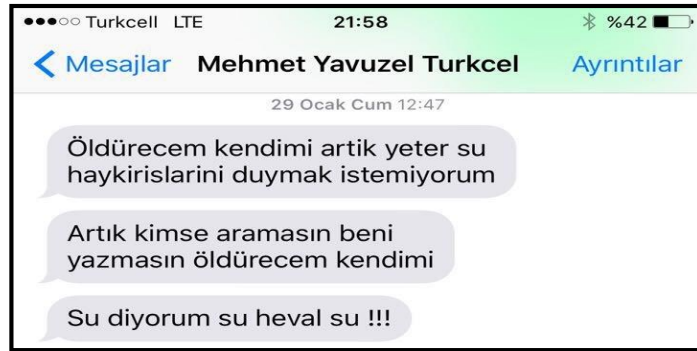
yaratıldı. Daha sonra birinci bodrumun olduğu sokağın başına kadar ulaştık. Oraya varmamız ile beraber yine bir silah sesleri gelmeye başladı. Sürekli bodrumun olduğu alana yönelik paletli tanklardan top atışı yapılıyordu. Bu durumu İdris Bey'e ilettik. Bakanlık düzeyinde o an yapılan görüşmelere rağmen asker ve polisler ateşi durmuyordu. Devlet güçleri bize 'hadi geçin' diyorlardı. Yanı başımızda tanklardan top atışı attıkları sokağa gitmemizi istiyorlardı. Ancak bu mümkün değildi. Çünkü her taraf silah ateşi altındaydı. Her yerden ateş, duman ve toz yükseliyordu. Molozlar aşağı düşüyordu, dehşet bir manzara vardı. Dolayısıyla ne araçla ne de yaya gitmen mümkün değildi. Biz buna rağmen belki bir şeyler yapabiliriz diye bekledik. Bir ara askeri bir araç geri geri üstümüze doğru sürüp, bizi hani preslemeye, belki çarpmaya çalıştı. Ambulans şoförü de geri vitesine attı, geri geri gitmek zorunda kaldı. Sabahtan akşama kadar bu şekilde bir hengâme yaşandı. Bu koşullar altında bir şey yapamayacağımızı anlayınca mecburen geri döndük."

Daha önceki saldırılarda 2. ve 3'üncü katı zaten büyük ölçüde tahrip olan binaya dönük saldırılara ilişkin, yaralılardan DBP PM üyesi Mehmet Yavuzel tarafından Faysal Sarıyıldız'a telefonla gönderilen 1'inci SMS:

"7 havan oldu binayı vurdular arkadaşların sesini alamıyoruz. Yaralıların bulunduğu ve üstteki 3 katı bombardıman nedeniyle çöken bodrumda üç gündür suyumuz tükendi. En son bir kazanda aylardır bekleyen bir litre suyun çıkartılması sonucu yaralıların dudaklarına pamukla su sürüyoruz"

DBP PM üyesi Mehmet Yavuzel'in Faysal Sarıyıldız'a gönderdiği 2'inci SMS:

"Öldüreceğim kendimi, artık su haykırısları duymak istemiyorum. Artık kimse aramasın beni öldüreceğim kendimi. Su diyorum heval su. Su heval su su!!!"

Mehmet Yavuzel'in Faysal Sarıyıldız'a gönderdiği SMS...

30 Ocak

30 Ocak günü Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı koordinasyonunda oluşturulan Kriz ve Koordinasyon Masası'ndan gerekli güvenceler alındıktan sonra, Cizre Belediyesi'nde bekleyen sağlık ekipleri ve belediye ambulansı sabah 09.30 sularında yaralıların bulunduğu vahşet bodrumuna intikal etmek üzere hareket etmiştir. Belediye ambulansına, yaralıları almak üzere Sağlık Bakanlığı'na bağlı ambulanslar da eşlik etmiştir. Ambulans ve sağlık ekipleri, cenaze ve yaralıların

alınabileceği son noktaya yaklaşık 150-200 metreye kadar yaralılarla kesintisiz olarak telefon iletişimi sağlamıştır.

Ancak, ambulanslar ve sağlık görevlileri aracılığı ile yaralıların taşınması için hükümet yetkilileri tarafından taahhüt verilmesine rağmen devlet güçleri bodruma saldırmış ve sonrasında binada bulunanlar infaz edilmiştir.

İdris Baluken, Meral Danış Beştaş ve Osman Baydemir'den oluşan Ankara'daki HDP Heyeti'nin ambulansın gidişi ve baskın anına ilişkin yaptıkları yazılı açıklama:

“...Ambulansların gidebileceği son noktaya ulaşmasından sonra, Sağlık Bakanlığı Kriz Koordinasyon Masası tarafından heyetimize, 15 dakika içerisinde yaralıların buldukları bodrum katından çıkmaları durumunda alınabileceklerine dair onayın iletileceği belirtilmiştir. Heyetimiz bu onayı beklediği süre içerisinde bodrumda bulunan yaralılarla telefon temasını aralıksız bir şekilde sürdürmüştür. Kriz Koordinasyon Masasından henüz onay gelmeden ve yaklaşık yarım saatlik bir gecikmenin yaşandığı anda, yaralıların bulunduğu bodrum katından büyük patlama ve silah sesleri tarafımızca bizzat telefon bağlantısı ile duyulmuştur. Bu esnada, yaralıların “Bize ateş açılıyor, içeriye bomba atıldı, bizi öldürecekler, yardım edin, ne diyorlar...” çığlıkları duyulmuş ve bu anlar tarafımızca kayıt altına alınmıştır. Bu patlama ve yardım sesleri, Hükümet ve devlet yetkililerine de aynı anda telefon aracılığıyla tarafımızca dinletilmiştir.

Kriz ve Koordinasyon Merkezi tarafından dışarıdan kurtarma ya da sağlık ekibinin oraya gidemeyeceği, buna izin verilemeyeceği tarafımıza iletilmiştir. Bir süre sonra iki belediye personeli ve sağlık görevlisinin, bu bilgilerin doğruluğunu yerinde gözleme ve yaralılara ilk müdahaleyi yapması konusundaki talebimiz Hükümet yetkililerince reddedilmiştir. İçişleri Bakanlığı yetkilileri ile yaptığımız ısrarlı görüşmeler sonucunda bu talebimiz kabul edilmiş, Cizre Belediyesi'nden iki görevli ve hazır bulunan sağlık ekibinden iki sağlık emekçisi bodrum katına intikal etmek üzere harekete geçmiştir. Ancak bu girişimimiz, olay mahallinde artan silah ve patlama sesleri ile akamete uğramıştır. Sağlık Bakanlığı ve Cizre Kaymakamı'nın bu insanların can güvenliğini sağlayacak koşulların olmadığını ifade etmeleri üzerine bu çabamız da sonuçsuz kalmıştır. Zira yetkililer, bölgedeki güvenlik personelinden ateşi kesmelerini isteyemeyeceklerini, böyle bir şeyin mümkün olmayacağını ifade ederken, belediye ve sağlık personellerinin ancak ateş hattından geçebileceklerini iletilmiştir. Ateş devam ettiği için de, gerek 112 ambulansı, gerek Cizre Belediyesi ambulansı, gerekse de sağlık görevlileri 15.00 sularında alandan çekilmek zorunda kalmıştır...”

Birinci Vahşet Bodrumunun girişi...Bodrumda bulunan ve üzerinde kan lekeleri olan bir şal.

Bodrumda bulunan yurttaşlar ile onlara tıbbi yardımın ulaşması için açlık grevinde olan HDP heyeti arasında saatler süren görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerin tümü HDP heyeti tarafından kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtların en önemlisi bodruma güvenlik güçlerince yapılan baskın esnasında gerçekleşmiştir.

Yaralıları arasında bulunan ve daha sonra devlet güçlerince yapılan baskında katledilen DBP PM üyesi Mehmet Yavuzel ile Meral Danış Beştaş arasında, daha ambulans hareket halindeyken yapılan görüşmelerde yaşanan diyalog ve baskın anı: (Söz konusu bu diyalog aynı anda hükümet yetkilileri tarafından da dinlenmiştir.)

Birinci Kayıt:

Meral Danış Beştaş: Şu anda ambulansı takip ediyoruz. Yolda.

Mehmet Yavuzel: Evet.

Meral Danış Beştaş: Bir ulaşsın sizi arayacağız.

Mehmet Yavuzel: Tamam heval. Bizim burda herhangi bir ses yok yani...

Meral Danış Beştaş: Tamam, tamam. Şu anda ambulans ulaşınca ben sizi arayacağım.

Mehmet Yavuzel: Bilginiz olsun hiçbir ses yok.

İkinci Kayıt:

Meral Danış Beştaş: Şimdi Bakanlık ile görüştük. Her birimiz bir telefonda olacak.

Mehmet Yavuzel: Evet.

Meral Danış Beştaş: Şimdiden siz hazırlıklarınızı yapın şu anda onay verdiler ama...

Mehmet Yavuzel: Tamam.

Meral Danış Beştaş: Biz sizi arayınca çıkacaksınız.

Üçüncü Kayıt:

Meral Danış Beştaş: Sesler kesildi mi? Polislerin sesi.

Mehmet Yavuzel: Ha buradadır. Buradadır heval koridordadır.

Meral Danış Beştaş: Hemen sizin çıkacağınız kapının önündeler.

Mehmet Yavuzel: Evet evet içerideler.

Meral Danış Beştaş: İçerdeler.

Mehmet Yavuzel: Belki sizin sesinizi de duyuyorlar. Telefon açıktır zaten. İçişleri Bakanı da yanınızda mı?

Meral Danış Beştaş: Şu anda o telefonun...(Bu esnada telefonun diğer ucundan patlama, silah ve bodrumda bulunanların çığlık sesleri geliyor)

Dördüncü Kayıt:

Meral Danış Beştaş: Alo

Mehmet Yavuzel: Heval. Benim kulakların kötü ben duymuyorum.

Meral Danış Beştaş: Kulakların kötü. Şu anda sesimi alıyor musun?

Mehmet Yavuzel:: Çok az alıyorum.

Meral Danış Beştaş: Çok az. Bağırıyorum şu anda. Bak bağırıyorum. Siz oradan çıkacak durumda değilseniz başka bir formül bulmamız lazım.

Mehmet Yavuzel: Enkaz altındayız. Ben nasıl anlatayım ya!

Meral Danış Beştaş: Tamam tamam çıkabilecek durum değilsiniz yani.

Mehmet Yavuzel:: Enkaz altındayız enkaz!

Meral Danış Beştaş: Tamam telefon açık kalsın. Açık kalsın. Çıkamıyorlar, çıkamıyorlar.

Ankara'daki HDP heyetinin ve Cizre'de bulunan Faysal Sarıyıldız'ın yaptığı telefon görüşmeleri sonrasında, Cudi Mahallesi Bostancı Sokak 23 numaralı binanın bodrumunda bulunan yaralı ve bitkin durumda olan yurttaşlar ile irtibat tamamen kesilmiştir. 12 Şubat günü, vahşet bodrumundaki yurttaşların bulunduğu Bostancı Sokak'tan 26 cenaze, Cizre Belediyesi'ne ait cenaze araçları ile Cizre Devlet Hastanesi morguna kaldırılmıştır.

Cenaze aracının şoförü, cenazelerin vücut bütünlüğünün olmaması ve yakılmasından ötürü cenazelerin içerisinde olduğu torbaların çok hafif olduğunu belirtmiştir. Birinci vahşet bodrumunda bulunan kişilerin aileleri de teşhis esnasında adeta kömüre dönen ve parçalanmış bedenler ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Ailelerin cenazelerle ilgili şahitlikleri "Cenazelere İlişkin Tanıklıklar" başlığı altında detaylı bir şekilde verilmiştir.

31 Ocak

31 Ocak günü yaralıların ve cenazelerin çıkarılması için bodrumdakilerin yakınlarından oluşan 10 kişilik kadın heyeti, ellerinde beyaz bayraklar ile vahşet bodrumunun bulunduğu binaya doğru yürümüştür. Binanın hemen dibine kadar yaklaşan kadınlar özel hareket polisleri tarafından gözaltına alınarak, Cizre İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürülmüştür. Kadınlar, akşam saatlerinde emniyetteki ifadelerinin ardından serbest bırakılmıştır. Katliam öncesi ve sonrasında güvenlik gerekçesiyle hiçbir sağlık ekibinin yanıştırılmadığı bina çevresine kadınlardan oluşan heyetin yaklaşabilmesi ve herhangi bir çatışma ortamıyla karşılaşmaması, güvenlik güçlerinin aslında söz konusu binanın çatışmaların merkezi olduğu tezini ortadan kaldırmaktadır.

31 Ocak günü, bodrumda bulunan yaralıların yakınlarından oluşan 10 kişilik kadın grubu ellerinde beyaz bayraklar ile Birinci Vahşet Bodrumuna yürürken...

Birinci Vahşet Bodrumunda hayatını kaybeden Ramazan İşçi'nin annesi Hatice İşçi de bodruma giden kadın grubunun içerisinde yer almıştır. Hatice İşçi, bodruma gittikleri güne ilişkin heyetimize şunları aktarmıştır:

“Ramazan'ın bodrumda mahsur kaldığını öğrendikten sonra 10 kişiden oluşan bir grup kadın ile bodruma doğru yürüdük. Bodrumun duvarına kadar yaklaştık. Ancak asker ve polisler daha fazla ilerlememize izin vermedi. Ramazan ve arkadaşları bodrumda bir binanın altındaydı. Binanın batı tarafı yıkılmıştı. Bodrumun da o zaman sadece bir köşesi yıkılmıştı. Asker ve polisler, bize 'kimse yok orda' dedi. Ancak biz evlatlarımızın orada olduğunu biliyorduk. Bir asker orda bizi uyardı 'Benim de annem var bacım var içim elvermez ölmenize. Valla giderseniz sizi tararlar' dedi. Bizi zırhlı araçlar eşliğinde Nusaybin Caddesi'ne getirdiler. Askerler, 'Burada kalın, belki polisler size izin verir geri giderseniz' dedi. Polisler gelince bizi arabaya bindirip emniyete götürdüler. Kadın polisler üstümüze aradı. Bir kadın arkadaşımızın biraz göbeği

vardı. Kadın polisler, illa 'karnın açacaksın. Bu normal bir karın büyüklüğü değil. Sen bir şeyler bağlamış olabilirsin kendine' dediler. Karnını açtı baktılar. Çoraplarımızın altına kadar bakındılar. Valla sutyenimizi dahi çıkarıp kontrol ettiler. Bir tas su dahi bize vermediler. Sabah saat 9'dan yaklaşık akşam 22.30'a kadar emniyette kaldık. İfademizi aldıktan sonra serbest bırakıldık.

Bizler evlatlarımızı alabileceğimizi düşünüyorduk. Nereden bilebilirdik ki devletin evlatlarımızı yakacağını. Biz hiçbir şey yapamasak da gidip yaralıları sırtlayıp getirecektik. Bırakmadılar gidelim. Engellediler, sonra da yaktılar.... Başkasının senin çocuklarını yakmasını nasıl kaldırabilirsin? Çocuklarının o yıkıntuların arasına gömülmesini seyretmek yaşanılır bir şey mi? Sağ olduğunu bildiğinin çocuklarının gözlerinin önünde ve gidip onu alamaman katlanılabilir bir durum mu? Eğer bu yaşanılır bir şey ise Allah onlara da yaşatsın.

Üç bodrumun da yakıldığı haberini duyduğum gece Ramazan rüyama geldi. Bir baktım arkamda Ramazan. 'Ana, kendimi sakladım, kurtuldum' dedi. 'O kadar asker operasyon yaptı, sen bodrumdan nasıl çıkabildin?' diye sorduğumda 'Ana valla saklandım, kimse görmedi' deyiverdi.

Vallahi 13 yaşında bir oğlumuz var ilik nakli ihtiyacı olan, sadece Ramazan'ın ilik naklini ona yapabiliyorduk. Ailede sadece Ramazan'ın iliği hasta kardeşininkine uyuyordu. Ramazan'ın sırtından ilik alıp kardeşine veriyorduk. Hasta oğlumu sokağa çıkma yasağı nedeni ile kontrole de götüremedik."

Birinci Vahşet Bodrumuna giden kadın grubunun içerisinde yer alan, 3. Vahşet Bodrumunda Katledilen Adil Küçük'ün eşi Jiyan Küçük de heyetimize şu ifadede bulunmuştur:

"Bodrumda bulunanları anaları ve eşleri olarak biz de bir grup kadın ile Birinci bodruma gitmek için yola çıktık. Ben o ilk giden grubun içindeydim, annelerin elinde de bayrak vardı, ama benim yoktu. Toplamda 10 kadındık. Asker ve polisler bodruma 20 metre kala etrafımız sardı. Başımıza silah dayadılar. O annelerin içinde ben tek gençtim ve Türkçe biliyordum. Bana sordular 'ne işiniz var Bodrumla, size kim gidin dedi?' 'Kendi kendimize geldik, çocuklarımız orada mahsur kalmış' dedik. 'Madem onlar terörist diyorsunuz, kendi ellerimizle getirip size teslim edeceğiz, bakın o zaman terörist mi bunlar' dedim. Polisler, 'Neden oraya gidiyorsun, ne işin var? diye sordu. 'Eşim orada' dedim. Polisler, 'Onların hepsi terörist, aralarında sivil yok' yanıtını verdi. Dedim ki 'Ben eşiyim. Sivil işte. Çocuğu var, aralarında bir sürü sivil var, çocuk var aralarında.' Bodrumdakilere çok yakındık. 'Gelin, gelin sizi kurtarmaya geldik' diye feryat ettik. Adil'ime ağlayarak seslendim, 'Nerdesin? Seni almaya gelmişim, seni sırtlamaya geldim'. Sesim Cudi Mahallesi'nde yankılandı. 'Adil neredesin sana geldim' diye bağırdım. Ancak bodruma girmemize izin vermediler. Bizi gözaltına alıp, emniyete götürdüler. Gece 1'de bizi serbest bıraktılar. Eziyet çektiler. Lavabo ihtiyacımız oluyordu, kapıdan sesleniyorduk, ona bile izin vermiyordular. Biraz su bile vermediler içmemiz için. Yaşlı anneler vardı. 'Bari onların ihtiyacını karşılayın' dedik. Onlara da izin vermediler."

14 kişilik tam teçhizatlı sağlık ekibinin Cizre'ye girişi askerler tarafından engellendi.

31 Ocak günü yaralıların hastaneye ulaştırılması için Diyarbakır'dan Cizre'ye hareket eden SES ve TTB üyesi 9 hekim, 4 sağlık personeli ve 1 ambulans şoföründen oluşan 14 kişilik tam teçhizatlı sağlık ekibinin Cizre'ye girişine izin verilmemiştir. Yine İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile Cizre'de hazır bulunan belediyeye ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı ambulans ve sağlık ekiplerinin vahşet bodrumuna intikal etmesi için yapılan girişimler de "güvenlik gerekçesi" ile reddedilmiştir.

03.02.2016 tarihinde AKP'nin genişletilmiş il başkanları toplantısında konuşan Başbakan Ahmet Davutoğlu, bodrum katındaki yaralılara ilişkin şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

"...Muhtemelen yaralı hiç yok, getirilen yaralı olmadı...Bir takım iftiralarla Türkiye'yi lekelemeye çalışanlara sesleniyorum; nerede bu yaralılar? Kim olursa olsun yaralı olduğu anda ona ulaşmaya çalışıyoruz."

Başbakan Davutoğlu'nun 'muhtemelen hiç yaralı yok' dediği Bostancı Sokak No:23 numaralı adresteki vahşet bodrumundan çoğu yakılmış 31 kişinin cenazesi çıkarılmıştır. Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, heyet olarak yaptığımız görüşmede Başbakan'ın bu açıklamasına şu yanıtı vermiştir:

"...Bu ülkenin başbakanı utanmadan şunu söyleyebiliyor: 'Muhtemelen hiç yaralı yok.' Birinci Vahşet Bodrumunda katledilen insanlar henüz yaşıyorken isimlerini ve yaralı hallerini kamuoyu ile paylaştık. Oysa o bodrumlarda yaşadığımız yüzyılın en büyük suçları işlendi. İsimleri, durumları, yaşları tüm kamuoyuyla ve dünyayla paylaşılan, hastaneye götürülmek için bekleyen

insanlar oralarda toplu halde canlı canlı katledildiler. Yarın öbür gün bu katliam kararının arkasındaki siyasi irade, talimat verenler ve uygulayıcıları savaş suçları mahkemelerinde yargılanacak. Bu büyük insanlık suçu nedeni ile büyük cezalar alacaklar.”

Birinci Vahşet Bodrumunda katledilen kişilerin yakınları ile yaptığımız görüşmelerde, çocukları ile aralarında birkaç yüz metre olmasına rağmen hastaneye kaldırmalarına ve yardım etmelerine izin vermeyen güvenlik güçlerine ve hükümete büyük bir öfkenin olduğu görülmüştür. Aileler bu konuya ilişkin düşüncelerini ve evlatlarına dair anlatımlarını paylaşmıştır.

Birinci vahşet bodrumunda hayatını kaybeden Nusreddin Bayar’ın annesi Feleknaz Bayar’ın aktarımları:

“Devlet güçleri 24 yıl önce yaşadığımız Şırnak’a bağlı Topraklı Köyü’nü (Avkaması) yaktığı için Cizre’ye göç etmek zorunda kaldık. O zaman da köyümüzde ölenler öldü ve çıkabilenler de kurtuldu.

Nusreddin açık öğretim lisesini okuyordu. Henüz 19 yaşındaydı. Bodrumda mahsur kaldığını televizyon haberlerinden öğrendik. Bulunduğu yeri tam olarak bilmiyorduk. Bizim etrafımızda çok sayıda keskin nişancı vardı ve kıpırdama şansımız yoktu. Zaten çıkma şansımız olsaydı çıkardık. Çok büyük patlamalar oldu. Faysal Sarıyıldız’a haber verdik ve o da bodruma gidemediklerini söyledi. Vekil gidemiyordu biz nasıl gidelim? Biz de dışarı çıkamıyorduk. Dışarı çıkan keskin nişancılar tarafından hedef alınıyordu. Yaralılar ambulanslar ile çıkarılacak denildiği zaman ateş ediliyordu ve hastaneye kaldırılmaları devlet tarafından engelleniyordu. Yalan söylediler, yaralı kişiler çıkar çıkmaz ateş ediyorlardı.”

Birinci Vahşet Bodrumunda katledilen Muharrem Erbek’in babası Salih Erbek’in oğluna ve ailesine ilişkin anlatımı:

“22 yıl önce Keraşa köyünden Cizre’ye göç ettik, devlet tarafında oradan bizlere top attılar, üç insanımızı öldürdü. Köyden gelirken herhangi bir eşya almadık, buraya geldik, ev kiraladık. İşçi olarak çalışmaya başladık, 22 yıldır, ev yaptırdık, şimdi de aynı şekilde evimizi yıktılar...”

O dönem ile bu dönem arasında çok fark var. Şimdi zaman daha vahşicedir, çok büyük bir vahşet yaşadık. Yaşım 52’dir, yaşım daha fazla da olabilir. Böyle vahşet görmedim, duymadım. Köyümüzün evleri topraktı, sadece yıkılıyordu, altında kalanlar ölmüyordu, bir de köyün nüfuz azdı, Cizre’de vahşet çok farklı. Şehrin nüfusu fazladır, evler betondur. Tehlikesi fazladır. Ölü insanları gördüm ve insan parçaları gördüm.

...Muharrem ve annesiyle birlikte yaklaşık 30 gün evde kaldık, sonra top atışları nedeniyle evi terk ettik. Top atışlarını evlere, insanlara her yere atıyorlardı. Muharrem ‘gelirsem evimize hırsızlar girecek,’ diye bütün ısrarlara rağmen gelmedi. Televizyonda listenin yayınlanması ile Muharrem’in bodrumda olduğunu öğrendik. Muharrem ile hiçbir ilişki kurmadık. Belki mahalleden çıkmıştır diye ümit etmiştik. Ama bodrumdaymış.

...Cizre’de her binanın üstüne bayrak asmışlar. İşte devlet burayı işgal etti. Sanki ‘Rusya’nın bir cumhuriyetidir fethettik’ diyorlar herhalde. Zaten bayrağı

cebimde hem de 24 saat taşıyorum. Kimliği taşıyorum, bayrağın altındayım, bunları devletin kendisi zaten biliyor. Sizlere vahşet uyguladık, zafer kazandık. Turlar atıyorlar işte sizlere böyle yaptık...”

Birinci Vahşet Bodrumunda bulunan Mahmut Duymak'ın eşi Şerife Duymak'ın, eşinin öldürülmesine ilişkin heyetimize anlattıkları:

“Cizre'nin Cudi Mahallesi'nde oturuyoruz. Mahalleye yönelik devletin yoğun saldırısı vardı. Aynı zamanda su, elektrik ve gıda sıkıntısı yaşıyorduk. Yasağın ilerleyen günlerinde erzakımız bittiği için eşim çevreden eve erzak getirmek için çıktı. Eşim ve arkadaşı birlikte gitti. 50 yaşlarında olan arkadaşı Ahmet Tunç keskin nişancılar tarafından vurulunca eşim bir daha dışarı çıkamamış. Çünkü özellikle buldukları alan yoğun ateş altına alınmış. Eşim mecburen en yakınındaki Cudi Mahallesi Taziye Evi'ne sığınıyor. Cizre'de sokağa çıkma yasağı başlamadan önce ilçeye gelen hepsi üniversite öğrencisi olan sivil insanlar da mahalleyi tanımadıkları için taziye evine sığınıyor. Bu öğrenciler arasında kurşun ve şarapnel parçaları ile yaralanan öğrenciler de bulunuyordu. Eşim taziye evinden çıkabilirdi. Ama öğrencileri yalnız bırakmak istememiş. Yaralıydılar öğrenciler. Onları o halde nasıl bırakabilir ki? İnsan olan biri onları orada bırakmaz.

Eşim, muhtemelen taziye evine de yönelik saldırılar artınca öğrenciler ve yanındaki yaralılar ile birlikte birinci bodruma sığınıyor. Devlet eşimin de içerisinde olduğu bodruma sığınan bütün sivilleri yaktı.”

İçerisi yanmış olan Birinci Vahşet Bodrumunda katledilen insanlara ait eşyalar toplanıyor.

İkinci Vahşet Bodrumu

04.02.2016 tarihinde saldırılar nedeniyle çoğunluğu yaralılarından oluşan 62 kişi, Cizre'nin Cudi Mahallesi Narin Sokak'ta bulunan bir binanın bodrum katına sığınmak zorunda kalmıştı. Binada bulunan Mehmet Tunç'un (Önce 1. Vahşet bodrumunda bulunan Mehmet Tunç, daha sonra yaklaşık 150-200 metre yakındaki 2. Vahşet bodrumuna sığınmıştır.) Türkiye'de yayın yapan Özgür Gün televizyon kanalına telefonla bağlanması ile ikinci vahşet bodrumu kamuoyu tarafından öğrenildi.

İkinci Vahşet Bodrumu'nda katledilen Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç abluka günlerinde halka hitap ederken...

04.02.2016 tarihinde sabah saatlerinde Özgür Gün TV'de Gün Analiz programına telefonla katılan Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç, İkinci Vahşet Bodrumunu kamuoyuna şu sözler ile duyurmuştur:

“...İkinci katta yangın çıktığı için, havan topları ve tank topları evi de deldiği için aşağıdaki bodrumda evin bütün eski mobilyaları, eski kanepeleri bütün eşyalar hepsi içeride ve şu anda bir Madımak Oteli ile karşı karşıyayız. Bu bir insanlık ayıbıdır... Ve şu an bulunduğumuz duman zaten içeri tamamen dolmuş ve o deliklerden yavaş yavaş ateşte içeri sıçramaya başladı. Her ne kadar ben biraz suyu alıp kanepeleri ıslatmaya çalışıyorsam da yukardan büyük bir yangın çıkıyor. Zaten Cizre'nin her yerinde şu an biliyorum bu yangın görülüyor. Biz Alize Künefe ya da Nusaybin yolunun öbür tarafına bakan uç tarafına bakan herkes bu yangını görecektir. Onun için bütün insanlığa sesleniyorum. En azından şeyden ziyade ambulanslardan ziyade mutlaka itfaiyenin gelip evi söndürmesi lazım. Yoksa gerçekten ayakları kopuk olan insanlar var, büyük ağır ağır yaralı olan insanlar var, çocuklar var bu evin içinde cayır cayır yanacaklar. Bu Türkiye'nin ve tüm insanlığın hatta Birleşmiş Milletlerin bütün dünyanın bir ayıbı olarak tarihe geçeceğinden hiç kuşku yok..... Zaten evin sahibi aşağıdan 17, 10 tane damacana bırakmıştı herhalde bir gün için. Onun için biz bunu zaten

iki dört gündür beş altı tanesini bitirdik. Yani içerek arkadaşlara verdim onlar bitirdi. Yaralı insanlardır su içiyorlar dört beş tane var ben bunları kaloriferlere dökmüşüm kaloriferler biraz ıslanmış. Ama yukarda ev tamamen yanıyor ev yanınca bu ateşte... Yangın bomba atarlarla, tanklarla, havan toplarıyla çıktı... Keşke burada bir görüntülü telefon olsaydı da bu görüntüleri size böyle bu cayır cayır yanan evi dünya alem görseydi..."

Yaşanan bu insani felaket nedeni ile partimizin grup başkanvekilleri itfaiye ve ambulansların olay yerine hemen intikal etmesi için İçişleri Bakanlığı ve ilgili kamu kurumlarıyla en üst düzeyde temaslarda bulunmuştur. Ancak, İçişleri Bakanlığı yetkilileri kolluk güçleri tarafından itfaiye ekiplerine engel çıkarılmayacağı taahhüdü vermiş olmasına rağmen itfaiyenin gidişine güvenlik güçlerince izin verilmemiştir. Bodrumda bulunan yurttaşlar yangının söndürülmesine izin verilmemesi ve saldırılar nedeni ile 9 kişinin yanarak hayatını kaybettiğini, 27 kişinin de ağır biçimde yaralandığını hem Faysal Sarıyıldız'a hem de İdris Baluken'e telefonla bildirmiştir.

İkinci Vahşet Bodrumunun bulunduğu bina fotoğraftaki bu boş alan üzerinde kuruluydu. Enkaza dönüşen binanın molozları polislerin eşliğinde kepçelerle kaldırıldı.

Binaya sığınanlar, yanlarında bulunan diş macunları ile yaralarına müdahale etmek zorunda kalmıştır. Binadan çıkmaya çalışan 16 yaşındaki Abdullah Gün adlı çocuk da dışarı çıktığı anda keskin nişancılar tarafından vurularak katledilmiştir. Parti organlarımız tarafından Sağlık Bakanlığı yetkililerine durum aktarılmış, bölgeye hızla ambulansların gönderilmesi talebi iletilmiştir. Bu süre içerisinde Grup Başkanvekillerimiz İçişleri Bakanı'na ve bakanlık yetkililerine ulaşmaya çalışmasına rağmen, telefonlarına bir buçuk saat boyunca yanıt alamamıştır.

Ankara'da bulunan Milletvekilleri İdris Baluken, Meral Danış Beştaş ve Osman Baydemir'den oluşan HDP heyetinin 05.02.2016 tarihinde yaptığı açıklama:

“17.32 itibariyle Cizre’deki başka bir bina içerisinde bizi arayan bir kişi tarafından, yeni bir insani felaket ile karşı karşıya olduğumuz bilgisi tarafımıza iletilmiştir.

Arayan kişi, bina içerisinde 30’u aşkın sivil insanın bulunduğu, binanın muhtelif katlarında açılan top atışları neticesinde yangın çıktığı, bu yangına içeriden kendi imkanlarıyla müdahale koşullarının olmadığı, dışarıdan itfaiye ve sağlık ekiplerinin gelmemesi durumunda binada bulunan insanların tamamının yaşamını yitirebileceği bilgisini tarafımıza aktarmıştır. Bu bilgiler ışığında İçişleri Bakanlığı yetkilileri ile durum acil olarak paylaşılmış, kurtarma ekiplerinin hızla olay yerine intikal etmesinin gereği vurgulanmıştır. İçişleri Bakanlığı yetkilileri tarafından kurtarma ekiplerinin olay mahalline gönderileceği tarafımıza iletilmesine rağmen, Cizre yerelinden aldığımız bilgilere göre bu konuda somut herhangi bir çalışma yürütülmemiştir.

Sabah 08.00 itibariyle tekrar bize ulaşan aynı kişi, gece boyunca binanın saldırı altında tutulduğunu, yangının söndürülmediğini, yangın sonucu 9 kişinin yaşamını yitirdiğini, 25 kişinin de vücutlarında yanıklar oluşacak şekilde yaralandığını belirtmiştir.

Saat 11.17 ve 12.55’te bizi arayan aynı kişi, ambulanslar yerine zırhlı araçların ve operasyonel birliklerin geldiğini, yaralı ve cenazeleri nakletme yerine kendilerine yönelik teslim olun çağrısı yapıldığını ifade etmiştir. Bu durumun kendilerinde infaz edileceklerine dair büyük bir kuşku yarattığını, yapılması gerekenin bina çevresine silahlı birliklerin değil, sağlık ekiplerinin gönderilmesi ve içeride bulunan cenaze ve yaralıların hastaneye naklinin sağlanması olduğunu ifade etmiştir.

Bu bilgiler İçişleri Bakanlığı yetkililerine de aktarılmıştır. Saat 15.41 ve 15.57’de tekrar bizi arayan kişi, hiçbir olumlu gelişmenin yaşanmadığını, binaya yönelik atışların devam ettiğini, dışarıya diyalog için çıkan 16 yaşındaki Abdullah Gün’ün keskin nişancılar tarafından vurulduğunu ve şu anda bina önünde yaralı ya da ölü olarak yattığını ifade etmiştir. Bu yeni bilgiler ilgili devlet yetkilileri ile paylaşılmış, İçişleri Bakanı ve Bakanlık yetkilileri telefonlarımıza cevap vermediği için kendilerine aktarılamamıştır.”

05.02.2016 tarihinde Med Nuçe televizyonuna bağlanan Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç, 2’nci Vahşet Bodrumuna yönelik yakıcı silahların kullanıldığını ifade ederek, şunları belirtmiştir:

“Burada konvansiyonel silahlar veya lav silahları kullanılıyor. Dün akşam dört beş damacana suyla en azından evi tamamen yakmasına engel olduk ama bunların içinde 9 insan can verdi. Tamamen yanan insanlar can verdi. Şervan Adıgüzel, Ercan Pişkin, Muhammed Öztürk, Nizar Isırgan, Cengiz Samsak, Ramazan Çendek ve bunların arasında tanımadığımız yüzler var tamamen yanmış.

Ben buradan altını çizerek söylüyorum. Yarın öbür gün bu cenazeler kalktığında AKP hükümeti bu cenazeleri acilen defnetmek için çabalayacaklar. Çünkü bunların büyük bir insanlık ayıbı olduğunu biliyorlar. Çünkü bunlar üzerinde ya kimyasal silahlar ya da lav yani yanıcı silahlar kullanılmış. Çünkü evin içi o yangınla birlikte aniden bir yangın topuna dönüştü. Benim de şu anda yüzüm elim tamamen yanmış durumda. Bu insanların yüzleri tamamen kabarmış. Her tarafı sularla dolmuş ve elbiseleri çıkardığımızda tamamen yanmış durumda bu

yaralılar. Ölen, katledilen insanlara dokunamadım ben. Yaralı olanların yüzleri tamamen şişmiş kabarmış ve tamamen yasaklı silah olduğundan adım gibi eminim. Onun için Birleşmiş Milletlere, var olan insanlığa sesleniyorum bunlar üzerinde mutlaka bir inceleme yapılması gerekiyor. Bu insanların hangi silahlarla öldürüldüğüne, hangi silahlarla katledildiğine bakılsın. Ben bunun yangınla olduğunu tahmin etmiyorum. Yangın küçüktü, doğru, yangın eve sıçradı ama yangını söndürürken aniden bir alev topuna dönüştü içerde. Bu bir silahtı ve insanların yandığını gördük içerde.

İnsan yaşayamıyor. Çantamda neredeyse 100'e yakın doktor maskesi almıştım her ihtimale karşı. Bu maskeler tamamen simsiyah olmuş bu maskeler tamamen yanıcı bir koku belki şimdiden müdahale de edilecektir... Mutlaka bu ölü insanları, katledilen insanları ailelerin defnetmemesi lazım. Birleşmiş Milletler nezdinde bu insanların analizi yapılmalı. Hangi silahlarla hangi yasaklı silahlarla bu zavallı insanları, bu çocukları yaktıklarına bakılmalı. Çünkü 13-14 yaşında insanlar var bodrumlarda. Sanki bodrumlarda silahlı insanlar var gibi tamamen bütün bodrumları yakıyorlar, bodrumları imha ediyorlar. Sadece bodrumları yakıyorlar ve bodrumları imha ediyorlar. İnsanlar ölüyor ya... İdris Baluken arkadaşısı da aradım. En azından bir itfaiyenin 4. katı çünkü çökme sonucu belki tamamen bu insanlar burada imha edilebilir. Şu anda 28- 29 yaralı var. 9 da cenaze.

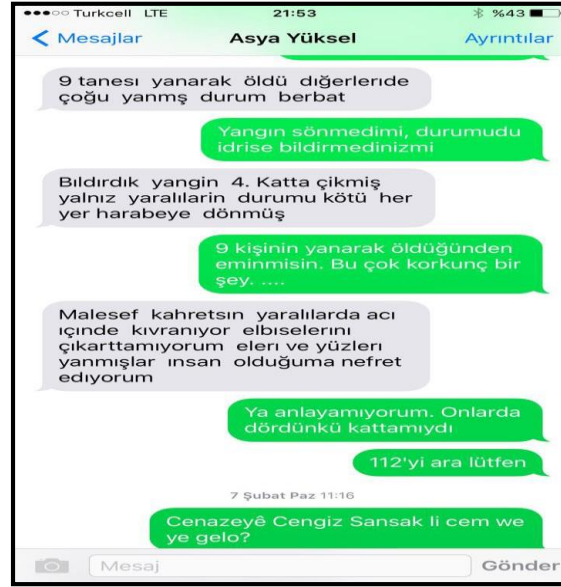
Ekrem Söğülgen, Mehmet Aslan bunlar daha 14 yaşında küçücük çocuklar yüzleri yanmış. Savaş Balcan, Fidan, Felek Çağdavul genç öğrenci kızlar bunlar daha 13-14 yaşında kızlar Yasemin Çakmak. Hepsi de ortaokul mezunları. Arin Pişkin bunları saya saya bakın 28'e yakın yaralı bazıları adlarını söyleyemiyor. Çünkü yüzleri tamamen yanmış durumda. Bizim şu anki endişemiz bu çocuklara müdahale edilip ya da başka bir silah kullanılıp biber gazıyla eve müdahale edilmesiyle bu insanların katledileceğidir. 60 gündür söylüyorum. Geç değil bu insanlar kurtarılabilir. En azından belki doğrudur 100'lerce insan şu an Cizre' de enkazların altından kalmış. Bunlar gibi belki onlarca bodrum var. Bu dağın görünen yüzüdür. Biz sadece tesadüfen bu bodruma geldik. Bu insanlar tamamen ölümle zamana karşı bir yarış içinde. Gerçekten durumu çok ağır olan insanlar var. Yanmış ve tedavi imkânı da bulunmuyor..."

06.02.2016 tarihinde, Cizre'de daha önce kentin kanalizasyon ve su kanallarını kapatan devlet güçleri kanalizasyonlara bilinmeyen bir kimyasal madde atmıştır. Gözleri ve boğazı yakan maddeden kaynaklanan kokunun mutfak ve banyolardaki su giderlerinden evlerin içini sardığı, görüşme yaptığımız kişilerce heyetimize aktarılmıştır.

6 Şubat günü kamuoyuna yazılı açıklama yapan Şırnak Valiliği ikinci vahşet bodrumunu kastederek, "binadan kaçan teröristler söz konusu binayı ateşe vermişler" iddiasında bulunmuştur.

07.02.2016 tarihinde Huzur Sokak'ta 2, Paraşüt Sokak'ta da 2 olmak üzere toplam 4 cenaze, güvenlik güçleri tarafından belediye cenaze aracına bildirilerek Cizre Devlet Hastanesi'ne nakledilmiştir.

7 Şubat günü Şırnak Halk Meclisi Eş Başkanı Asya Yüksel, Faysal Sarıyıldız'a gönderdiği SMS'de binaya sığınanlardan 9 kişinin yanarak hayatını kaybettiğini ve yaralıların da acı içinde kıvrandığını belirtmiştir.

Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Asya Yüksel'in Faysal Sarıyıldız'a gönderdiği SMS...

Aynı gün akşam saatlerinde, TRT Haber başta olmak üzere Hükümete yakın medya kuruluşlarının yayınlarında söz konusu binaya yönelik düzenlenen operasyonda 60 kişinin öldürüldüğü belirtilmiştir. Şırnak Valiliği ve Genelkurmay Başkanlığı söz konusu eve dönük yapılan saldırıda 10 kişinin öldürüldüğünü iddia etse de sonraki günlerde binada bulunanların tümünün cenazesi çıkarılmıştır. Günlerce hastaneye nakledilmeyi bekleyen yaralıların bulunduğu eve dönük yapılan ağır saldırılar nedeni ile cesetlere ait uzuvların etrafa saçıldığı, tanıklar tarafından heyetimize anlatılmıştır.

07.02.2016 tarihinde Cizre Halk Meclisi Eşbaşkanı Mehmet Tunç, telefon ile son kez bağlandığı Med Nuçe Televizyonuna 2'nci Vahşet Bodrumunda yaşananları anlatmış, Şırnak Valiliği'nin bodrumda bulunanların binada yangın çıkararak kaçtığı iddialarına yanıt vermiş ve kamuoyuna şu çağrıda bulunmuştur:

“Şu anda 51 kişi bu bodrumdadır ve tahmin ediyorum ki bunun gibi onlarca bodrum da Cudi, Nur, Sur Mahallelerinde var. Bazıları yaralı, bazıları tamamen yanmış durumda. Bu yanan insanların tedavileri yapılmazsa yüzleri ve elleri tamamen kopacaktır. Dün yumuşatıcı krem sürdük ama sabah uyandığımızda bu kremler insanların yüzlerine tamamen yapışmıştı... Telefonun FM radyosundan dinlediğimizde bu insanların kendi kendilerini yaktıklarını söylüyor. Onun için acilen bir heyetin, doktorların, avukatların Cizre'ye gelip yaralı ve ölen insanların üzerinde analiz yapmaları lazım. Ölen veya katledilen insanları her ne kadar bodrumda tutmaya çalıştıysak da artık kokudan onları dışarı çıkarmak zorunda kaldık. Yarın öbür gün bu insanların üzerine silah bırakıp “bunlar teröristtir, silahlı örgüt mensubu” olarak basına lanse edeceklerini biliyoruz ama bu insanlar bu bodrumun içinde lav silahıyla ve yangınla katledildiler. Hala yaralı olan arkadaşlar da yanımızdadırlar. Bu insanların bedenleri analiz edilmeden hiç kimse defnedilmemelidir. Çünkü

günlerdir izliyoruz, AKP sanki yangından mal kaçırırçasına bu cenazeleri defnedip, yarın öbür gün BM'ye ve dünyaya kendini haklı göstermek için uğraşiyor. Bizim insanlarımız da buna sessiz kalıyorlar. Onun için bu saatten sonra Cizre'de hiçbir cenazenin artık defnedilmemesi lazım.

Mücadeledir, Kürt Halkı'na sesleniyorum, bu bir mücadeledir. Özgürlük mücadelesi belki uzun soluklu bir mücadeledir. Bazen tasfiye olacak duruma gelmiştir, bazen en güçlü dönemlerini yaşamıştır. Şu anda Cizre'nin düşüşüyle ya da 100 kişinin burada katledilmesiyle bu hareketin bitmeyeceğini hepimiz biliyoruz. Herkesin moralini iyi tutması lazım. Bu bodrumda insanların yaşamını yitirmesi özgürlük mücadelesinin biteceği anlamına gelmez. Ama 60 gündür bağıyoruz, çağırıyoruz, avazımız çıktığı kadar bütün halka seslendik, Cizre halkı var gücüyle bedenini siper etti tanka, topa, lav silahına, roketatarlara. Halka bir sitem olarak söylüyorum, buna da sessiz kalındı. 60 gündür bağıyoruz, bu insanlar artık bundan sonra bir katliamla yüz yüzedir. Çünkü az önce radyoda da yüzde 99.5'ini bitirdiklerini söylediler. On gün önce de aynı şeyi söylüyorlardı. Dışarda ne olup bittiğine dair hiçbir bilğim yok. Artık bağlantılarımız kesildi. Eğer yüzde 0.5'i de biz isek ve biz de yaşamımızı yitirip özgürlük mücadelesinde şehitler kervanına katılırsak ne mutlu bize! Hiç kimsenin şüphesi olmasın. Mücadeleye devam eden arkadaşlara buradan selamlarımı iletiyorum. Cizre Halkı 60 gündür soğuğa rağmen, açlığa rağmen, susuzluğa rağmen diz çökmedi. Onun için kalan insanların bizimle gurur duyması lazım. Biliyorum, belki yaklaşıyorlar, yavaş yavaş infaz etme riski de var, çünkü adamlar dün de geldiler "teslim olun yoksa hepinizi içerde yakacağız, hepinizi içerde boğduracağız" dediler. AKP Hükümetinin niyetini, valinin niyetini, İçişleri Bakanı'nın niyetini bilmiyorum. Ama şu anda Cizre'de bir vahşet uygulanıyor. Cizre'de bir katliam uygulanıyor. Nasıl ki Kızılderililerin insan avıyla başlarını, saçlarını alıyorlar, şu anda Cizre'de de aynı vahşet uygulanıyor. Bakın top seslerini de alıyor musunuz? (Bağlantıda top sesleri geliyor)."

Mehmet Tunç'un yaptığı bu son konuşmadan birkaç saat sonra İkinci Vahşet Bodrumunda, aralarında yaralıların da olduğu onlarca kişi öldürülmüştür. Heyet olarak yaptığımız görüşmelerin birçoğunda 7 Şubat gecesi ilçede çok şiddetli bir patlamanın meydana geldiği ve bu etkideki bir patlamanın yasak boyunca hiç yaşanmadığı, uzak mesafede olmasına rağmen birçok camın kırıldığı ifade edilmiştir.

Faysal Sarıyıldız, 7 Şubat'ta yaşanan bu şiddetli patlamaya ve İkinci Vahşet Bodrumunda yaşanan katliama ilişkin rapor heyetimize şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

"...Kesinlikle ikinci vahşet bodrumunda bulunanlar 7 Şubat akşamı hepsi katledildi. Çünkü orada bir seferde yanmış 39 yanmış beden çıkarıldı. Bir seferinde yine 20 civarında kişi çıkarıldı. 7 Şubat akşamı saat 10 gibiydi, Cizre'deki kuşatma günlerinin en şiddetli patlaması yaşandı. İkinci bodrumun olduğu alana yaklaşık bir kilometre uzaklıktaki bir evde kalıyordum. Yan tarafımızdaki binada bulunan dairelerin camları kırıldı. Adeta o gece yer sarsıldı. Deprem etkisi yarattı. Patlamanın yer altından ve çok şiddetli olduğu anlaşılıyordu. Zaten ikinci vahşet bodrumu diye nitelendirdiğimiz binanın tamamen çöktüğü ve dümdüz olduğu, yasaktan sonra kamuoyu tarafından da görüldü. Muhtemelen binanın altına tahrip gücü oldukça yüksek patlayıcılar yerleştirildi. Çünkü sıradan bir patlama değildi.

Orada mesela, yan tarafında hala içerde insanların kanlarının sıçradığı fayanslar vardı, o görünüyordu. Orada yangın izi yok, duman isisi yok. Onların patlamayla öldürüldüğü anlaşılıyor. Öyle anlaşılıyor ki, birinci kattan itibaren patlama yaşanmış bina üzerine çökmüş altına girilerek onların bir kısmı çıkarılabilmiş. Belki dışarı çıkarıldıktan sonra yakılmıştır bu insanlar. Ya da tamamen bedenleri paramparça olduğu için yakılmamışlar. Bir ana evladını yıllarca büyüttüğü, vücudunun her kıvrımını bildiği evladını tanıyamaması, yaşanan vahşetin en iyi göstergesidir.

Önemli bir bilgiyi daha paylaşmak istiyorum. Cizre’de birinci vahşet bodrumu ve ikinci vahşet bodrumlarındaki operasyonel güçlerden biri dışarıda yaşayan bir ahabına kimi aktarımlarda bulunuyor. Bahsettiğim kişi beni aradı. Aynen şunları söyledi: ‘Vekilim ikinci bodruma dönük operasyonda yer alan bir asker, binada bulunanların tümünün katledildiğini söyledi. Asker, tepemizde iki binbaşı var. Bunlar hiçbir şekilde ambulansların bırakılmaması gerektiğini iletiler bize. O nedenle biz ambulans bırakmadık, gelince ateş açıyorduk, onlar da yanaşmıyorlardı. Asker, operasyondan sonraki gün bodruma indiğini, bodrumda bizzat kendisinin en az 36 cenaze saydığını, hepsinin parçalanmış olduğunu ifade ediyor. ‘Çok pis bir görüntü vardı, insanlar paramparçaydı’ diyor...”

İkinci Vahşet Bodrumu'nun yakınlarındaki bir ev

08.02.2016 tarihinde, sabah saatlerinde belediyeye ait cenaze aracı askerleri yetkililer tarafından “cenaze var” denilerek 2. Bodrumun olduğu Cudi Mahallesi Narin Sokak’a çağırılmış, gün boyu bekletilen araç, askeri yetkililerce “yarın sizi bilgilendireceğiz” denilerek herhangi bir cenaze almadan geri gönderilmiştir.

Cizre Belediyesi tarafından tutulan tutanağa göre, 09.02.2016 tarihinde Cudi mahallesi Mehmetçik Sokak'tan (Narin Sokak'a çok yakın mesafeden) 27, Narin Sokak'ta 10 Şubat'ta 12, 12 Şubat'ta 10, 18 Şubat'ta 8, 22 Şubat'ta 6 olmak üzere toplamda 63 cenaze Belediyeye ait cenaze aracıyla Cizre Devlet Hastanesi morguna kaldırılmıştır.

2'inci Vahşet Bodrumunda katledilen Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç ile 3'üncü Vahşet Bodrumunda katledilen Orhan Tunç'un kız kardeşleri Fatma İzleyici'nin ve anneleri Esmer Tunç'un aktarımları:

Mehmet Tunç ve Orhan Tunç'un annesi: Bir haber geldi. Dediler ki Cudi Mahallesinde bir patlama olmuş, yaralılar var. Mehmet oraya gitti. Mehmet'in görevi yaralılara yardım etmek, ambulansları ayarlamaktı. Sadece halka yardımcı oluyordu. Ablukanın 25'inci gününe kadar şimdi yakılmış olan evimizde kaldık. Bir sabah devlet güçleri evin önüne geldiler, BOTAŞ tarafından. Caddenin öbür tarafından gelip tank atışlarıyla evi hedef aldılar. Çocukların her biri bir tarafa kaçtı. Evin arka tarafındaki merdivenin altına saklandım ben. Evi darmadağın ettiler top atışlarıyla. Birkaç saat bekledikten sonra bir komşumuzun evine gittim. Yağmur yağıyordu, evin yıkıntularından dolayı gelen tozla birlikte her tarafım çamur oldu. Fakat orada bir zehir kullandılar. Kimyasal bir şeydi. O toza maruz kalan herkes saatlerce öksürüyordu.

Mehmet'in evi olduğunu biliyorlardı. Saatlerce ev bombalandı. Ben gelinime dedim ki Mehmet'in evinin yerini söyleyenler senin oğlunu da göstermişlerdir. Buradan uzaklaşın; Şırnak tarafına gidin dedim. Onlar gittiler, ben kaldım. Ev tamamıyla yıkılmıştı. Burası gelinimin babasının evidir; onlar da bizim akrabalarımızdır.

Televizyonda Mehmet ve Orhan'ın ismi sürekli geçiyordu. Orhan, Sultan, Cihan, Hüseyin Paksoy, dördünün ismini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne vermişlerdi. Dördünün de yaralı olduğu söyleniyordu. Ama o zaman devlet yaralıların olay yerinden alınmasına izin vermiyordu. Her dört insanın sadece oradaki insanlara yardımcı olmak için orada bulduklarını, savaşçı olmadıklarını Mehmet defalarca söyledi İnsan Hakları Kurumlarına. Orhan, abluhanın 25'inci günü Cudi Mahallesi'ne, abisinin yanına geçti. Mehmet daha 3. Gün Cudi'ye geçmişti.

Mehmet Tunç ve Orhan Tunç'un kız kardeşi: Orhan o gün bizi telefonla arayıp, Mehmet'in yaralı olduğunu ve kendisine ulaşmak için Cudi Mahallesi'ne gideceğini söyledi. Giderken ayağından yaralandı ve orada kaldı mecburen. Yarası ağır değilmiş.

Mehmet Tunç ve Orhan Tunç'un annesi: Evden ilk çıktığımızda haberimiz yoktu Mehmet'ten. Buraya geldim ben. Kaç kez aradım telefonuma cevap vermedi. Bir gün yine konuştuk telefonda Mehmet'le. Dedim ki 'oğlum yeter o kadar konuşma o televizyonlara.' Dedi ki 'ben konuşmazsam kim konuşacak?' Dedi ki 'bize yardıma gelin'. Dedim ki 'Cizre şu anda bomboş, kim gelecek yardımınıza?' Mehmet, Orhan'a diyor ki 'git', Orhan da abisine 'hayır senin daha küçük çocukların var sen git' diyor. Başka da Mehmet ile bir konuşmam olmadı. Ama Orhan ile çok defa konuştum telefonda.

Orhan'a bir kere sordum 'yaralı mısın?' diye 'evet' dedi. Orhan'ın eşi o aralar doğum hastasıydı. Telefonda eşine, 'Eğer bana bir şey olursa çocuğumun ismi 'Bêkes (Kimsesiz)' olsun. Bêkes' e iyi bak. Büyük ihtimal buradan hiçbirimiz sağ çıkmayacağız' demiş. Eşi hastaneden çıktıktan bir gün sonra Derya Koç, Faysal Sarıyıldız'ı arıyor ve ambulans gönderilmesini istiyor. 12 kişi olduklarını, sivil olduklarını söylemiş. Ben o ara belediyeydim. Rohat ve Orhan'ın da orada bulunduğunu söylüyor. Tek tek isimlerini sayıyor. Hatta 155 i arıyorlar. O akşam Orhan beni aradı ve dedi ki 'anne gelebilirsen hastaneye gel'. Orhan'ın eşinin kanaması var bahanesiyle ambulansı çağırdım hastaneye gitmek için. Eşini ambulansa bindirdik ve hastaneye gittik. Bebeğini evde bıraktık. Gece saat 10'a kadar bekledik hastanede. O gece sabaha kadar bekledik hiçbir yaralı getirilmedi. Onların o zaman infaz edildiğini anladık. Bazıları 'Mehmet ölmemiş' dediler. O gece aramışlar sağlıkçılar. 'Gece gelemedik yarın sabah geleceğiz' demişler. Sabah saat 7 de ambulansların yerine tanklar gitti buldukları binaya. Devlet hepsini infaz etti. Cesetlerin her birini bir yere savurdular.

Vahşiliklerinden yaptılar! Onlar Cizre'yi yok edersek Kürtleri de yok ederiz diye hesapladılar. Kürtleri nasıl bitirecekler. Cizre asla diz çökmez! Onlar 600 kişi öldürdük dediler, biz 400 diyoruz. Doğacak çocuklar da bu zulme başkaldıracak! Ben bu yaşlı halimle üç defa sorguya alındım. Bir defasında bir iki gün tuttular beni emniyette! 250 TL ceza yazdılar, bu son yasaktan söz ediyorum. Üçüncüsünde 'seni cezaevine yollayacağız' dediler. Bir keresinde para cezası verdiler, bir keresinde bir gece beklettiler. Bizler yaralıları almak istediğimiz için bizi gözaltına alıyorlardı. O giden 11 anne ile birlikteydim ben. O gün gittiğimiz evde Orhan en fazla 100 metre uzağımdaydı. Biri panzerden çıktı çelik yeleğini göğsüne dayayıp 'git git git' diye bağırıyor bana. Benim canlı bomba olduğumu sandı. Birinci bodrumun tam kapısına da gittik daha önce! Yaralıları almamıza yine izin vermediler. Bu sabah Orhan'ın katledildiği bodruma gittim. Oradakilerin çoğu üniversiteli gençler idi. Ekmek vardı bir çantada. O ekmeği aldım. Bakın en az üç aylık bir ekmeğin ve yağmurun altındaydı bu ekmeğin. Bir tane de kazak aldım, hangi gence ait olduğunu bilmiyorum. Bakın bu da çorabı! Çamurun içinden çıkardım bunları. Kepçeler o evi yıkarken bunlar da içinden çıkıp oraya buraya savrulmuştu. Bak bu maydanoz daha taptaze kim bilir kaç günlük... Yazık değil miydi o gençlere! Rabbim bizim hakkımızı onlara bırakmasın! Bak bu bir etek; eteği gerilla giyer mi hiç? Bu eteği ölen gencin annesi belki kızını eteğinden tanıyabilir diye aldım. Bunların tümünü üçüncü bodrumdan çıkardım. Her tarafı yakmışlardı!"

Mehmet Tunç ve Orhan Tunç'un kız kardeşi: Bu bodrumlar tarihsel bir utanç olarak orada kalmalıdır! IŞİD'cileri bile getirmişlerdi Cizre'ye. Hastaneye gittik. Hastaneyi tanıyamadık. Her taraf polislerle dolmuştu.

Biz 38. Güne kadar direndik. Defalarca Cudi tarafına geçebildik. Eğer herkes toptan yüklenseydi belki de bu vahşet yaşanmazdı. Anneler caddenin öbür tarafına geçebildiler. Eğer kalabalık kitleler halinde ilerleseydik belki de engellenirdi. Bir keresinde bir polis yolunu kesti, 'nereye gidiyorsun?' dedi. 'Karşı mahallede çocuklarım var, onları almaya gidiyorum' dedim. Kızarak 'neden çocuklarınızı yanına almadın?' dedi. Dedim ki 'siz tank ve top attınız, çocuklarımız orada kaldı, bazıları yaralandı. İnsanlar yine de evlerini terk etmek istemedi.' 'Hayır' dedi, 'orada direnmek için kaldılar' dedi. Dedim ki, 'on bir yaşında, yedi yaşında çocuklar nasıl dirensin?' Bana dedi ki 'sen ters ters konuşuyorsun.' Polise dedim ki, 'ikinci bodrumdan 16 yaşında bir çocuk çıktı,

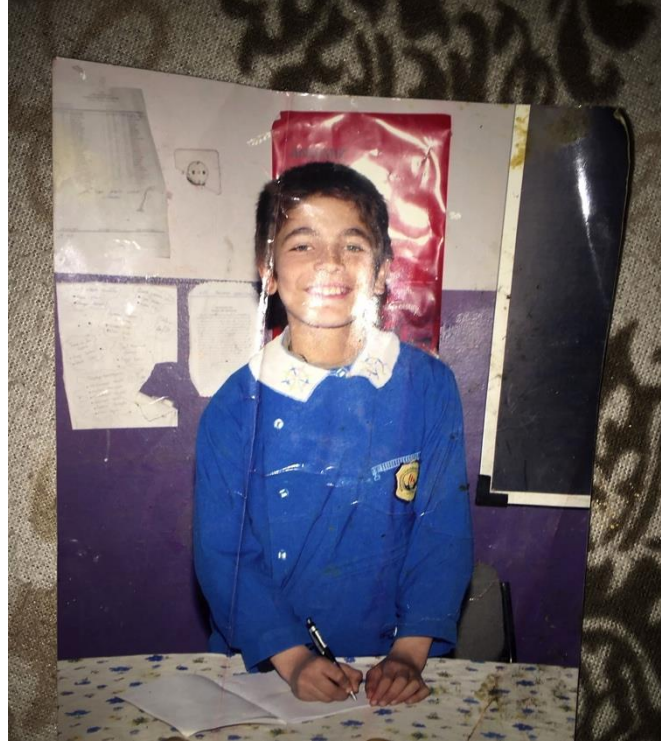
onu bile infaz ettiniz.' 'Hayır, biz infaz yapmıyoruz' dedi. Ben de dedim ki 'o zaman benimle birlikte gel, o bodrumlara doğru gidelim. Eğer benim kardeşim terörist ise ben kendi ellerimle sana teslim edeceğim' 'Tamam abla onlara bir şey yapılmayacak. 9 da ambulans göndereceğiz' dedi. Sabah 7'de gidip hepsini infaz ettiler.

Bodrumdan çıkarken öldürülen ve cenazesi henüz bulunamayan 16 yaşındaki Abdullah Gün'ün Babası Mehmet Gün heyetimize şunları söylemiştir:

"Tedavim nedeniyle sokağa çıkma yasağı sırasında şehir dışındaydım. Ailemle telefonla sürekli irtibat halindeydim. Evimiz yasağın ilk dönemlerinde saldırıların yoğun olduğu Nur Mahallesi'nde olduğu için sürekli kaygılanıyordum. Aileme 'Elinizden geldiği kadarıyla olduğunuz yerde kalın' dedim. Eşim sürekli eve top mermilerin isabet ettiğini söylüyordu. Bodruma sığınmak zorunda kalmışlar. Eşim ve çocuklarım kimyasal silaha benzer bir kokunun geldiğini söyleyince 'evden çıkın' dedim. Saldırlar artınca, 29. günde mahalleden çıkmak zorunda kaldılar. Eşim evden çıkarken Abdullah'a 'hadi gidelim' diyor. Abdullah, 'evimi ve mahallemi bırakmam' yanıtını veriyor. Bütün ısrarlara rağmen mahallede kalacağını söylüyor. Ailem çıktıktan sonra yaklaşık 15 gün boyunca Abdullah'a ulaşamadık. Muhtemelen elektrikler olmadığı için şarjı bitmişti. Daha sonra annesini telefonla arayarak Cudi Mahallesi'nde bulunan dayısının evine geçtiğini söylemiş.

Cizre Halk Meclisi Eş başkanları Mehmet Tunç, Asya Yüksel ve Sultan Irmak gibi hepsi bizim sivil insanlardı. Ben diyebilirim ki belki Abdullah küçük kırmalı silahı bile hayatında sıkmamıştır.

Mehmet Tunç arkadaş bir televizyon kanalına telefonla bağlandığında Abdullah Gün'ün dışarı çıkarken kapıda polisler tarafından vurulduğunu söyledi. Abdullah'ın öldürüldüğünü bu şekilde öğrendik. Yaklaşık 2-3 saat yerde kalıyor. Ta ki ölene kadar. Biliyorsunuz o dönem yaralıların ambulanslar ile alınacağı söylenmişti. Hatta sürekli yaralılar için ambulansların gönderildiği, ama yaralıların bodrumdan çıkmadığı yönünde yalan haberler yapıyordu. Bodrumda bulunanlar ambulansın gelip gelmediğini öğrenmek için dışarı bakalım kararını verince Abdullah ' ben bakarım' diyor. Evden çıkar çıkmaz yüksek binalardaki keskin nişancı mermiyi sıkıyor."

İkinci Vahşet Bodrumu'nda katledilen 16 yaşındaki Abdullah Gün'ün ilkokul günlerindeki fotoğrafı...

Abdullah Gün'ün annesi Leyla Gün'ün öldürülen oğluna ilişkin anlatımları:

“En son 30 Ocak'ta Abdullah ile konuştum. Ağlayarak, 'gel' dediğimde 'Anne ne olur ağlama iyiyim' dedi. Bir bodrumda mahsur kaldıklarını söyledi. Abdullah, 'Eğer yakınsan gel beni al' dedi. Defalarca oğlumu almak için yola çıktım. Ancak Yafes Köprüsü üzerinde bulunan polisler geçişime izin vermedi.

Rüyama girdi, rüyada telefonla konuşuyorduk, Telefonda üç sefer bana 'anne' dedi. Ben de üç defa 'ana kurban' diyordum. 'Anne telefonun ucuna gül bırak sesim daha iyi gelir' diyordu. Ağlayıp 'hadi bana yine anne de' söylüyordum. O rüyadan sonra şu gördüğünüz bu kırmızı gülü evin şu köşesine astım”.

2'inci Vahşet Bodrumunda öldürülen Adil Küçük ile 3'üncü Vahşet Bodrumunda öldürülen Agit Küçük'ün babası Abdullah Küçük heyetimize şu aktarımda bulunmuştur:

“40 günden sonra mesaj çekmişti ben sağım diye. Fakat Adil'in yaralandığını duyduk. Yaralandıktan sonra ismi bodrumda çıktı. Adil'in bodrumda mahsur kaldığını duyduktan sonra yasağa rağmen Nur Mahallesi'nden şehir merkezine doğru gittik. Halkın toplanması ve bodruma yürümesi ile vahşeti durdurabiliriz diye düşündük. Ancak polisler bodrumda bulunan insanların yakınları ve onlara destek olmaya çalışan Şırnak Milletvekili Faysa Sarıyıldız ve belediye başkanının da olduğu topluluğa gaz bombaları ile saldırdı. Mecburen geri döndük.”

Hakkı Külte'nin (16) Annesi Gule Külte heyetimize şunları ifade etmiştir:

“Oğlum kendi yaşam alanından zorla çıkarılmasına itiraz etti. Hakkı, mahallesini ve arkadaşlarını terk etmek istemediği için öldürüldü. Hakkı ile Cudi Mahallesi'ne geçtikten sonra 5-6 kez telefonda görüştüm. Haberlerden Hakkı ve

yeğenim Mehmet Benzer'in bir bodrumda mahsur kaldığını öğrendim. Haberlerde bodrumda 10 kişinin öldürüldüğü, 15 kişinin yaralandığı, diğerlerinin sağ olduğunu söylendi. Mehmet ve Hakkı 50. gününe kadar yaşıyorlardı. Sonra bilmiyorum kimyasal mı attılar, bombaladılar mı? Bodrumda bulunan tüm insanları katlettiler. Hepsini yaktılar...

...6 erkek, bir kız çocuğum var. Hakkı en küçük çocuğumdu. Hakkı kimlikte 2013 doğumluydu ancak gerçek yaşı 16'dır. Hakkı her zaman benimleydi. Hakkı'ya dört yıl boyunca süt verdim. Hakkı okul okumayı sevmediği için terk etti. Bir dükkanda çırak olarak çalışıyordu. Aile olarak Karadeniz'de fındık toplamaya gidiyorduk. Hakkı da fındık toplama işinde çalışmış biri. Küçük yaşına rağmen birçok işte çalıştı. Çobanlığa, fındık toplamaya, patlıcan toplamaya vb. götürüyordum kendimle beraber. Hayatı buydu. Gittiğimiz her yerde çalışıyordu. Patlıcan toplarken kucağımdaydı. İzmir'de tarlada çalışıyordum. Hakkı iki üç saat yerde aç kalıyordu. İşimi bitirdiğimde ancak ona yemek verebiliyordum. Gidip Türklerin işini yapıyorduk. Uşak, Manisa, Adapazarı'na gittiğim her yerde benimle beraber idi. Doğru dürüst bir hayat yaşamadı. Bu sene büyümüşü. Bu sene sadece benden ayrı çalıştı. İşe gidiyordu. Hiçbir hayatı yoktu, işçiydi."

2'inci Vahşet Bodrumunda katledilen Tahir Akdoğan'ın babası Dildar Akdoğan'ın heyetimize aktarımı:

1988 yılında Beytüşşebap'tan Cizre'ye göç ettik. Koruculuk sistemini getirmişlerdi. Korucu olmamızı istediler. Biz de kabul etmeyip buraya göç ettik. 8 çocuğum vardı. Tahir'in yaşamını yitirmesi ile şimdi 7 çocuğum var. Tahir 16 yaşındaydı. Futbolu severdi, Galatasaray takımını tutardı. Birinci sınıftan sonra okula gitmek istemedi.

Tahir ikinci bodrumdaydı. Tahir annesi ile yasağın 40. gününe kadar konuşuyordu. Annesine birinci bodrumdan biraz uzak olduğunu söylemiş. Annesi 'oğlum oradan artık çık' dediğinde 'hayır anne, arkadaşlarımı yalnız bırakmayacağım" dedi. Haberlerde Tahir'in ikinci bodrumda olduğunu öğrendikten sonra annesi, bir grup kadın ile beraber bodruma yürümek istedi. Ancak, polisler tarafından gözaltına alındı. Akşam saatlerine kadar emniyette kaldı.

Üçüncü Vahşet Bodrumu

Cizre'de iki ayrı binanın bodrum katında onlarca kişinin yakılarak ve bombalarla katledilmesinin ardından, 10.02.2016 tarihinde 45'e yakın kişinin sığındığı 3'üncü Vahşet Bodrumu ortaya çıkmıştır. 10 Şubat günü 3. Vahşet Bodrumunda bulunan HDP Milas Eski İlçe Başkanı Derya Koç, İMC Televizyonu'nu arayarak, bodrumda yaşananları ve devlet güçlerinin saldırısını anlatmıştır. Derya Koç ve bodrumda bulunan arkadaşları, 11 Şubat günü devlet güçlerinin saldırısı sonucu öldürülmüştür.

HDP Milas eski İlçe Başkanı Derya Koç'un İMC Televizyonu aracılığı ile Üçüncü Vahşet Bodrumunu kamuoyuna ilk olarak duyurduğu açıklama:

“Bugün de, yani zaten son 3 günde aşırı artık bombalamalar başladı. Tankla, topla, havanla, doçkayla... Bizim alt katta bodrumda yaralılarımız vardı, 20 tane yaralımız vardı. Biz de onun üst katındayız. Yaralıları yaktılar. 20 kişi şu anda yandı yani. Kül oldu. Benzin döküp yaktılar. Zaten sabah 07.30-08.00 gibi bombalamaya başladılar. Bombaladıktan sonra biz üst kata çıktık. Yani sağ olan, yürüyebilen arkadaşlar üst kata çıktık. 2 kişi aşağı indi benzinle, benzin döküp yaralı arkadaşlarımızı yaktılar. Biz de üst kattayız şu anda etrafımız kobralarla, tanklarla sarılmış durumda... Şu anda eğer bir şeyler yapılmazsa bizi de yakacaklar. Çünkü biz üst kattayız. Halen şu anda aşağıda yanan arkadaşlarımızın çığlıkları geliyor. Yakma olayı dediğim gibi, bu sabah 8’den 9.30’a kadar sürekli bombaladılar. Saat 08:00’den bu saate kadar halen devam ediyor bombalamaları. Yani doçkalarla havanlarla bize saldırıyorlar. Biz yukarda 25 kişiyiz. Bu 25 kişinin de birçoğu yaralı. Böyle 10 kişi falan sağlam. Diğer 15 kişi yaralı... Bulduğumuz yer 3-4 katlı bir evdir. Zaten bodrumda yaralılar var. Biz de onun bir üst katındayız. Yani çıkma şansımız yok. Yani etrafımız kobralarla tanklarla sarılmış durumda. Keskin nişancılar etrafımızdaki binalara konumlanmış. Yani biz çıkmaya çalıştık. Çıkmaya çalışırken zaten birçok arkadaşımız keskin nişancılar tarafından vuruldu...”

Üçüncü Vahşet Bodrumu’nda katledilen HDP Milas eski İlçe Başkanı Derya Koç

Üçüncü Vahşet Bodrumu'nun yan taraftan görünümü...

HDP Milas eski İlçe Başkanı Derya Koç, telefon ile canlı yayına katıldığı birçok televizyon kanalında yanında bulunan çoğu yanmış yaralı ve cenazelerin hastaneye nakledilmesini talep etmiştir. Yaralılar arasında bulunan Derya Koç ile kurulan son irtibatla, bodrumun duvarlarının yıkıldığını ve Mehter Marşı çalan zırhlı araçlardan içeriye atılan gazlardan dolayı nefes alamayacak durumda olduklarını söylemiştir. Koç, "Nefes alamıyoruz, yaralıların durumu ağır" diyerek, bodrumda mahsur kalan şu isimleri kamuoyu ile paylaşmıştır: Derya Koç, Lokman Bilgiç, Murat Kekin, Sinan Kaya, İbrahim İvrendi, Fırat Malgaz, Orhan Tunç, Meryem Akyol, Mürsel Dalmış, Star Öztürk, Murat Tunç, Abdülislam Turgut, Fatma Demir, Emel Ayhan, Mesut Özer, Abdullah Özgür, Agit Aydın, Barış Gasir, Sahip Edip, soyadı öğrenilemeyen Ferhat adlı kişi.

Bölgede ilan edilen sokağa çıkma yasakları sonrası HDP Genel Merkezi bünyesinde kurulan HDP Enformasyon Masası, Üçüncü Vahşet Bodrumunda bulunan Fırat Malgaz ve Emel Ayhan (16 yaşında lise öğrencisi ve engelli raporu vardı) ile 10 Şubat 2016 akşamı saat 18:00'da bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Malgaz ve Ayhan, telefon görüşmesinde buldukları evin bodrumunda bulunan 20 kadar arkadaşlarının devlet güçleri tarafından diri diri yakıldığını, buldukları yerin akrepler ve tanklar tarafından kuşatıldığını ve evin içine atılan gazdan dolayı boğulma tehlikesi geçirdiklerini, eğer müdahale edilmezse kendilerinin de infaz edileceğini belirtmiştir.

Üçüncü Vahşet Bodrumunda bulunan Fırat Malgaz'ın HDP Enformasyon Masası ile telefonda yaptığı konuşma:

"Aramızda bacağı kopan, gözünü kaybeden ve ağır yaralanan arkadaşlarımız var, kanalizasyona atılan bir gazdan dolayı nefes alamıyoruz ve lavaboların ağzını kapatmak zorunda kaldık, o insanların diri diri yakılışını ve çığlıklarına şahit olduk, eğer ambulanslar gönderilmezse ve bizler buradan çıkarılmazsak kesinlikle bizi infaz edecekler. Bu konuda halkımızın duyarlı olmasını bekliyoruz"

10.02.2016 tarihinde Med Nuçe televizyonuna bağlanan HDP Milas eski İlçe Başkanı Derya Koç, 3'üncü Vahşet Bodrumunda yaşananları şöyle aktarmıştır:

"Şu an ben baştan başlayayım. Önce halktan bir kaç kişi kalmıştı burada. 20-25'e yakın arkadaşımız bomba parçalarından yaralandılar. Biz onları da buraya yerleştirdik ve birlikte oturuyorduk. Bazı ihtiyaçları almak için üst kata çıktık, 20' ye yakın arkadaşımız vardı aşağıda. Onlar hepsi aşağıdayken gelip üzerlerine benzin döküp onları yaktılar. Biz arkadaşların çağrılarına gidemedik. İnleme seslerini duyuyorduk sadece herhangi bir şekilde hareket edemedik. Biz yukarıdayken tekrardan bomba atarlar, doçkalar, havan toplarıyla saldırılar yaptılar. Biz 25 arkadaş da buradayız. 25 arkadaştan yarısı yaralı, yarısı hafif sıyrıklar almış şu an bekleme durumundayız. Binaya saldırı halen devam ediyor; zaten saldırılar bir haftadır vardı ama son üç gündür dozu aşıldı bu saldırıların. Daha ağır silahlarla gelmeye başladılar. Şu an hala bekleme durumundayız.

Yaklaşık 20 arkadaşımız oradaydı. Onlar biraz yaralıydı, biz de onlarla birlikte ordaydık. Bekliyorduk; bir gün bu sesler kesilecek ve birlikte çıkacağız diye düşünüyorduk. Ama geldiler ve arkadaşlarımızı diri diri yaktılar. Herhangi bir şekilde birileri gelip yardım etmezse buradaki yaralı arkadaşlarımız da her an son nefesini verebilir. Hiç bir şekilde inemiyoruz bodrum katına; hala yanıyor zaten. Sabah saat 8’de başladı, bir buçuk saattir arkadaşlarımız yanıyor. Artık biraz sönmüş ama arkadaşlardan herhangi bir ses yok artık, hepsi son nefesini verdi orada. Hepsini diri diri yaktılar onların. Benim sadece çağrım, bu silahları kessinler bu sesleri kessinler. Sivil halkın ne suçu var, gençlerin ne suçu var ki?”

Üçüncü Vahşet Bodrumu olarak tabir edilen iki katlı ev...

Yaralılar, aynı zamanda Sağlık Bakanlığı’na bağlı acil servis yardım hattı olan 112’yi arayarak ambulans talebinde bulunmuştur. Cizre’de bulunan Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız da 112 ve ambulansın geçişine izin verilmesi için 155 polis hattı ile irtibat kurmuştur. Yaralıların hastaneye nakli için Cizre yerelinde ve Ankara’da da HDP heyetinin hükümetin yetkili birimleri ile yaptığı görüşmeler sonuçsuz kalmıştır. Devlet güçleri sürekli olarak “çatışma ve güvenlik” gerekçesi ile ambulansın gidişini engellemiştir. Yaralıların hastaneye kaldırılmaması üzerine, binada bulunan 25 yaralının hastaneye kaldırılması için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) “tedbir talebiyle” başvuru yapılmıştır. AİHM, yaşanan bu duruma ilişkin Türkiye’den savunma istemiştir.

Yaralıların 10 Şubat günü buldukları binaya gaz bombaları ve yakıcı maddelerin atıldığını, ayrıca ağır silahlar ile ateş açıldığını belirtmelerinin ardından bir daha yaralılar ile irtibat kurulamamıştır. Yaralıların bulunduğu binaya yapılan saldırıdan bir gün sonra, 11 Şubat günü yakılıp parçalanmış 31 cenaze hastaneye kaldırılmıştır.

Sonraki günlerde binaya sığınan bütün kişilerin cenazesi hastane morglarına götürülmüştür.

Heyetimiz, 3. Vahşet bodrumunda hayatını kaybedenlerin aileleri dışında, bodrumdan sağ olarak kurtulan bir erkek ve bir kadınla da görüşme yapmıştır. Bu görüşmelerin kayıtlarında görüşülen kişilerin isteği üzerine kimlik bilgileri verilmemiştir.

3. Vahşet Bodrumundan sağ olarak kurtulan 1'inci tanığın (Kadın) anlatımları:

“Yanımızda Orhan Tunç da vardı. Erzak bitti, bir şey kalmadı. Çember çok daralmış, çıkma imkanı yoktu. Herkes sivildi (üniversite öğrencisi, aktivist...). 1 haftadır aç ve susuzduk. Su yakınımızdaydı, patlatmışlardı ama kaynak iki bina arkadaydı. Termal çalışmadığı zaman gidip alabiliyorduk. Bidonla su taşıyorduk. Erzak yoktu, bir yerlerden bulmaya çalışıyorduk. Oraya da gidemez olduk, en son bizim sığındığımız bina kalmıştı. Yaralılarımızın durumu çok ağırdı. Biraz bez ve tentürdiyot vardı. Yazmalarımızı, artık ne bulduysak sarıyorduk. Hava soğuktu ama battaniyemiz vardı (öncesinde!). Bodrumda yaralılarımız vardı. Başka yerlerden bodruma taşıyorlardı.

Açtık, yaralılar çok ağırdı. Son hafta perşembe günü katliam gerçekleştirildi, çarşamba günü arkadaşlarımız yakıldı 3. bodrumda, salı günü hendeği düzelttiler. Biz bodruma da inemiyorduk. Ümidimizi kestik, kurtulsalar da yukarı çıkamazlardı. Benzin döküp yaktılar. Çarşamba günü saat 7-8 gibi, hendek temizlenmişti. Askerler tam bodrumun önünde durdu, bodrumun içine lav mermisi attı, doçka attı. Biz arka tarafta sıkışmıştık. Orhan Tunç kurtulsun istiyorduk, çünkü 15 günlük bebeği vardı. Biz ölelim o kurtulsun istiyorduk. İki kişi inip benzin döküyor, sonra ateş atıyorlar. Arkadaşlar yaralı olduğu için müdahale edemiyorlar. Bir arkadaşın yarası sıyrıktı o kurtuldu. Yangından sonra 10'a yakın gaz bombası attılar. Sadece sesi duyuyorduk, başımızı çıkardığımız anda vuruyorlar, yandaki evin üst katındaydık.

Üçüncü Vahşet Bodrumu'nda bulunan gaz kapsülü.

Askerler araçlarından bile inmediler, sadece pet şişelerle bodruma benzin attılar. Akşam saat 8-9 gibi 6 kişi yukarı bulduğumuz kata çıktı. Toplamda 25-26 kişi olduk. Hepimiz sivildik, Cizre'nin sivil halkı... Adil Küçük vardı, bir çocuğu var. O yanımızdaydı. Mahalleden çıkamayıp orada kısıtılmış halk vardı. 14 yaşında Mesut vardı. 25 kişinin 20'si yaralıydı. Küçük sıyrıklar var. Derya'nın yarası küçüktü... En küçüğümüz 14 yaşındaydı. Korkuyordu, diyalog yoktu, konuşamıyorduk. Gece de gündüz de çok sessizdik, çünkü askerler çok yakındı. İki arkadaşımızın kolları kopmuş, sadece et kalmış üzerinde. Ses de çıkaramıyor, sadece su diyorlardı. Bir arkadaşımızın bacağı ve kolu tamamen gitmişti.

Üçüncü Vahşet Bodrumunun önünde bir kadın karşılaştığı manzarayı anlatıyor.

“Arkadaşlarımız yakıldıktan sonra, bu 25 kişi kurtulsun dedik. ‘Akşam 7’de ambulans gelecek’ dediler. Yangından sonra Faysal Sarıyıldız’ı aradık. Ambulansa durumumuzu anlattık, ambulans görevlisi ‘adresi verin’ dedi. İnfaz, hapis, işkence korkusuna rağmen hayatta kalmak için aradık. Belki 10 defa ambulansı aradık. ‘Adresi verin, neredesiniz, geleceğiz’ diyorlardı. 10-11 defa aradık, yeniden geleceklerini söylediler. Özel harekâtçılar tarafından çembere alındığımızı gördük. Ambulanstan teslim olma çağrısı yapıldı. ‘Geleceğiz ama tek ateş açılırsa geri dönmek zorunda kalacağız’ dedik. Devlet güçleri tarafından ateş açıldı. O 25 kişiden biri hayatını kaybetti... Sabah 6’da da ambulansı aradık. Saat 7’de askerler gelip etrafımızı tamamen sardılar. İki Kobra (zırhlı araç) getirdiler. Bir tanesini inşaatın önüne koydular, belki arkada da vardı. Yan taraftaki binaya konumlanmıştı, oradan da ateş geliyordu, bodrum tarafındaki inşaata da konumlanmıştı. “Teslim olun” dediler. Biz ne diyeceğimizi bilmiyorduk. Askerlere “Orhan Tunç aramızda, küçük çocuğu var” diye bağırdık. Emel Ayhan yanımızdaydı. 20 yaşındaydı. Saçının hepsi yanmıştı, vücudu sağlamdı. İyileşmişti. Emel yanımızda, başı düştü, karnından yaralandı ve hayatını kaybetti. Saldırı sırasında sığındığım yere nasıl gittiğimi hatırlamıyorum. Mutfak kapısı yanımızdaydı. Fırının yeri boş. Bir arkadaş vardı yaralı, onun üstündeydik. Mermiyle yaralanmış Emel. Orhan’la ben kaldık. Yanımdaki arkadaşın durumu ağırdı. Kendimi caminin bodrumuna attım. Küçük bir bahçesi de var, orada herkesle irtibatım kesildi. Caminin bodrumuna girdim. Bisiklet ve çöp vardı. Karton vardı, çuvalı gizlenmek için giydim. Büyük çuval, telis. Çöp çoktu, hepsi duvarın kenarına yapışmış. Otomatik silah sesleri geliyordu. Askerlerin ‘Elbiseleri getirin’ dediğini duydum. Sonradan bunların soydukları arkadaşların elbiselerinden bahsettiklerini tahmin ediyorum. ‘Bombayı ayaklarına bağlayın’ dediklerini de duydum. Sonra bomba sesi geldi. Ardından cenaze araçlarının sesi olduğunu tahmin ettiğim sesler duydum. Asker ve özel harekâtçıların ‘selfie çekelim sonra cenaze aracına yükleyelim’ dediklerini duydum. Birbirlerine küfür

ediyorlardı. Çok iğrençti. Çok cinsiyetçi küfür ediyorlardı. Katledilen arkadaşlarımıza da çok küfür ediyorlardı. 'Cizre temizlendi' vs. diyorlardı. Benim bulunduğum yere de baktılar. Işık tuttular oraya, ben o ışığı hissettim. O gün 3 kişi gelip oraya baktı, beni görmediler. Tahmini 1 hafta kaldım orada. Askerler arabayla değil, yürüyerek geziyorlardı artık. 3 gün hiç çıkmadım üzerime geçirdiğim çuvaldan. Sonra oradan ayrılmışlar. Artık araba sesi geliyordu. Sonraki gün araba sesleri geliyor, kalkıp oturuyordum, gözümü açıyordum. 1 hafta aç susuz kaldım. Mahalleye gelen halkın Kürtçe konuşma sesleri geliyordu. Bodruma yapılan saldırıdan sonra hiç çatışma olmadı. Sesler geliyordu. Askerlerin 'Sokağa çıkma yasağı devam etmektedir. Çıkarsanız müdahale edeceğiz' anonslarını duyuyordum. Günlerce sadece sesleri dinledim. Gece oldu, saat 3 gibi katliamın olduğu yere geçtim, sabah birilerine yetişip çıkarım diye. Sadece araba sesleri vardı, önceki gün de halkın sesleri gelmişti. Birden bire oraya geçtim, indim bodruma. Yine ateş açılmadı. Anladım ki sorun yok. Orada birikmiş çok kirli bir su vardı. Ellerime hep yanmış cenaze parçaları geldi. O suyu içtim. Yukarı çıktım, katliamın olduğu yere. Hiçbir şey yapmadım. Montum çok kirliydi, kapının arkasına geçtim, birileri gelirse onlara yetişip diğer tarafa geçeceğim. Keşke bir kadın gelse diye dua ediyordum. Yukarıdan aşağıya indim bir kadın vardı, baktım önümde gidiyor. Saat sabah 7'ydi. Beni görünce önce benimle hiç konuşmadı, durumu anlattıktan sonra onun evine gittik, elbise verdi, temizledi, yemek su verdi."

Üçüncü Vahşet Bodrumu etrafında bulunan bir ev...

3. Vahşet Bodrumundan sağ olarak kurtulan 2'inci tanığın (Erkek) anlatımları:

"Diyarbakır'da yapılan DEM-GENÇ kongresinden sonra 49 kişi ile beraber dayanışma amacı ile Cizre'ye gittik. Çoğunluğu Marmara ve Ege Bölgesi öğrencileriydi. Yılbaşına kadar olan sürede Cudi Mahallesi'nde çok şiddetli çatışmalar henüz başlamamıştı. Yılbaşı gecesi ile beraber devlet güçleri bomba

atar ve havan topları ile Cudi Mahallesi'ne saldırdı. Paletli tanklar Caferi Sadık Tepesi'nden aşağıya doğru inmeye başladı. Caferi Sadık Tepesi'ne yakın bir yerde bulunuyordum. Saldırı artınca aşağı inmeye başladım. Ben ve yanımdaki bir arkadaş bir eve sığındık. Paletlilerden bulunduğumuz eve top atışı yapıldı. Yapılan top atışı nedeni ile arkadaşım yaralandı. Eve isabet eden top atışının yarattığı basınç ile yere düştüm. Ben de hafif yaralandım. Yaralandıktan sonra Cudi Taziye Evi'ne doğru gittik.

Asker ve özel harekâtçıların evlere girip ganimet mantığıyla insanlara ait eşyaları aldıklarına şahit oluyorduk. Evleri çok vahşice kullanıyorlardı. Tanklardan çok yoğun top atışı yapıldı. Öğrencilerde de ilk başta bir korku havası oluştu. Halk da bu yoğun saldırılardan ötürü korkmaya başladı. Çünkü devlet güçleri hiçbir kural ve kaide tanımadan evlere, evlerin yakınlarına top atışı yapıyordu. 1 Ocak gününden itibaren insanlar Cudi Mahallesi'ni terk etmeye başladı. Devlet, ayrıca, mahalleyi boşaltmak için psikolojik savaş da yaptı. Zırhlı araçlardan kimyasal silah kullanılacağı yönündeki anonslar ile mahalleyi boşaltmaya çalıştı. Halk devletin daha önceki zulüm ve vahşetini deneyimlediği için bu spekülasyonun gerçek olabileceğine inanarak, mahalleyi terk etti. Halk mahalleden çıkınca, devlet saldırılarını daha çok arttırdı. Sadece birkaç aile kaldı. Ancak devletin yoğun saldırıları halkı göçe zorladı.”

Orantısız bir güç vardı. Tanklara karşı gençlerin çıplak iradeleri ve inançları vardı. Tepelere konuşlanan keskin nişancılar hareket eden her şeyi vuruyordu.

Üçüncü Vahşet Bodrumu'nda yaralıların sığındığı bodrum katı. Bodrumdan kurtulan her iki tanık da yaralıların bodrum katında, yarası hafif olan ve sağlam olanların ise üst katta kaldığını belirtmiştir.

“12 kişi ile beraber saldırıya uğradık. Zırhlı araçlardan ateş ediliyordu. İlk defa bir paletlinin üzerinde doçka gördüm. Bu doçkalardan giderek, bulunduğumuz

binaya dönük ateş açılıyordu. Bulduğumuz binanın üst katı doçkayla vurulunca, bir arkadaşın bacağı koptu. Bacağını kefiyeyle bağlamaya çalıştık. Sırtından da yaralanmıştı. Sonra bu arkadaş şehit oldu, hayatını kaybetti. Diğer iki arkadaş ise, şarapnel parçalarıyla yaralandı. Cenazeyi battaniyeye sarıp caminin avlusuna götürüp oraya bıraktık. Tek katlı evin bodrumuna yaklaşık 8 kişiyle beraber gittik. 3. bodruma yakındı. Oraya yaklaştığımızda 4-5 metre ilerde bir ev vardı. Bir koridordan ekmek almaya giderken tarama oldu, yüksek bir binadan ateş açıldı, ayağımdan yaralandım, kendimi yere attım, hızlıca kendimi içeri attım. Arkadaşlara yaralandığımı söyledim, ilk müdahaleyi yaptılar. Bir gece dinlendim, ertesi gün, oradan çıktık. Saldırıları artınca, üçüncü bodruma geçtik. 9 Şubat günü, ilk önce 4 ağır yaralı vardı. Toplamda 9 yaralı vardı. Hareket ettiğim için bacağım şişmişti, morarma oldu, ayağımın üzerine basamıyordum. Bir gece yaralılar ile beraber kaldım. Ertesi gün (10 Şubat), askerlerin bulduğumuz binaya dönük saldırıları oldu. Yaralılar bodrumda, sağlam olanlar 1. kattaydı. Sağlam olan arkadaşlar bizlere gıda getiriyordu. Üst katta, 15 veya üstü kişi vardı. Günde iki üç kez yanımıza geliyorlardı. Bir kadın arkadaş pansuman yapıyordu. Ordayken yaralı arkadaşlardan biri, ikinci bodrumdakilerin yakıldığını söyledi. Daha doğrusu, bodrum hikâyesini bilmiyordum, sadece bir binada arkadaşların yakıldığını söyledi. 'Bir çatışma mı oldu?' diye sorduğumda, sadece yakıldıklarını söyledi. Bulduğumuz alana sürekli yakın ateş yapılıyordu. Daha sonra paletli araç ve kobralar ile etrafımızı sardılar. 10 Şubat sabahından sonra özellikle yoğun bir saldırı başladı. 11 Şubat günü, paletli zırhlı araç, bulduğumuz binanın sokağına geldi, yukarda olan iki arkadaş daha, bu saldırılar sonucunda kolundan yaralandı. Birinin kolu kopma derecesindeydi. Daha sonra doçkalar ile vurmaya başladılar evi. Bodrumun duvarından delik açıldı. Saldırıları giderek şiddetlendiği için kırıdayamıyorduk. Bir arkadaşımızın dizine şarapnel parçası değdi, kopmak üzereydi. Yaklaşık 3-4 saat sürdü. Çok şiddetli vuruyorlardı. Yaralılar, arasında en sağlamı bendim. Tarama bitince arkadaşları kontrol ettim. Bir arkadaşım, bacağına dokunurken, 'elleme bacağım kopacak' dedi. Duvarın dibine yaklaştırdım. Üst kattan iki kişi bizi kontrol etmek için geldi. Paletli ateş etmeden, bir iki kez gelip geçti. Paletlinin kapısı açıldı, daha önce doçka ile delinen duvardan ağzı açık pet şişeler seri şekilde atıldı. İçinde benzin olan yaklaşık olarak 15 tane pet şişe atıldılar. Rastgele atıyorlardı. Benzin kokusunu alınca niyetlerini anladık. Uzandığımız yer, deliklerden bizi göremeyecekleri bir yerdi. Üstümüzde bulunan pencereyi kalaslarla kapattık. Önünü daha önceden örtmüştük görünmemek için. Attıkları pet şişelerindeki benzin kalaslara döküldü, daha sonra, içeriye çakmak atıldılar. Açılan delik, sol üst tarafımızdaydı. Ateş yanınca hareket edemedik. Bodrum yavaş yavaş yanmaya başladı. Kalas ve ilk yardım çantalarımız yandı. Battaniyeler üzerimizdeydi. Bir arkadaş kalasların altında dumandan çok etkilendi. Ben ayağa kalkıp ateşi söndürmeye çalıştım, yanan kalasları yere attım. Kısmen kontrol altına aldık. Tümünden söndürmedik, duman çıkıyordu. Çünkü tümünden söndürmemiz halinde yeniden yakacakları korkusunu taşıyorduk. Yanan ateşin üzerine, bu nedenle bir battaniye attım, duman çıksın diye. Yanımızda iki sağlam arkadaş bulunuyordu, bu iki arkadaş yukardakilere durumumuzu bildirmek için gitti, bunlardan biri kadındı. Merdivendeyken keskin nişancıların açtığı ateş sonucu kadın olan arkadaş vurularak katledildi Diğer arkadaş, yukarı çıkıp durumumuzu aktardı. Yukardaki arkadaşlar, bizi kaç kez almaya çalıştı, ancak saldırılardan ötürü yapamadılar. Saat 15 gibi askerler tekrar geldiler. Bahsettiğim delikten bu sefer 10'dan fazla gaz bombası atıldılar. Gaz bombasından etkilenenlere yardımcı olmaya çalıştım. Üstlerini battaniyeye

örttük. Gözlerini kapattık, sürekli burunlarından nefes almaları için uyarıyordum. Kadın arkadaşlardan biri bana, 'yukarı git, söyle bizi alsınlar, yoksa bunlar bizi katledecek' dedi. Yukarı çıktım. İkinci katın delinen duvarından diğer eve geçtim. Bana seslendiler. İnşaata doğru gitme dediler. Durumu aktardım. Bir an önce sağ olan arkadaşlar, aşağıdaki yaralıları alsın, dedim. Aşağıdan yaralıları aldılar. Beş arkadaşı getirdik. Cenazeler bodrumda kaldı. Saat 16 ile 16.30 arası kendi aramızda bir değerlendirme yaptık. Bana bir kadın arkadaş, Faysal Sarıyıldız'ı aradıklarını, televizyona bağlandıklarını, ambulans istediklerini söyledi ve 'akşam 7'de bizi alacaklar' dedi. 'Ağır yaralı arkadaşlarımızı ambulans ile göndereceğiz, biz de bu arada çıkacağız' dediler. Sabah saat 7 ya da 8, ambulansın geleceği söylendi. Arkadaşlardan biri, ambulans gelmeyince 'ambulans gelemeyebilir, çünkü devlet ambulansa ateş açabilir. Ancak gönüllü bir sağlık ekibi var, onlar gelebilirler' dedi. Arkadaş, 'Sağlık ekibi gelirse, durumu ağır olan yaralıları göndeririz' dedi. Ambulans gelmeyince tekrar 112'yi aradılar. Akşam ambulansın gelemeyeceği, yarın sabah 9'da geleceği söylendi. Ben saat 9'un çok geç olacağını söyledim. 'Daha erkenden gelsinler yoksa bizi öldürecekler' dedim. Hiç ambulans sesi gelmiyordu. Akşam orada yattık, sabah saat 6'da paletlerin sesi geliyordu. Etrafımızı sardılar. Ben hareket edemiyordum. Arkadaşlarımız bağırdılar. 'Ateş etmeyin, siviliz' diyerek ilerledi. Başka arkadaşlar da arkalarından gitti. Ben gitmedim. Asansör boşluğu vardı. Lavabo borularının giderinden ikinci katın üst odasına çıktım. Yataklar vardı. Yatakları üstüme attım. İki kişi daha geldi. Yatağı kaldırmaya çalışınca, elimi yanımdaki küçük bıçağa attım. Arkadaşımız olduğunu anladım. Diğer arkadaş, yatakların üzerinde durduğu karyolanın dibine girdi. Diğer arkadaş da sandığa girdi. Dışardan tarama sesi geldi. Dışarı çıkan arkadaşların tarandığını anladım. Bir dakika sürdü. Bir arkadaşın bağırma sesi geldi, sonra bomba sesi geldi. Erkek sesiydi. Sesleri dinliyorduk. 4-5 el bombası sesi daha geldi. El bombalarından sonra sesler kesildi, bahsettiğim o an, yani bombaların kesilmesi saat 9 civarıydı. Bize saat 9 gibi ambulans geleceği söylenmişti, oysa tam 9'da bizi katlettiler. Askerlerin sesi geliyordu. 'Evde 29, camide de 1 cenaze var' dediler. "

Üçüncü Bodrumdan kurtulan erkek tanık ve diğer 2 kişinin sığındığı oda. Bu odaya sığınan Sahip Edin'in cenazesi yasağın kalktığı ilk gün yurttaşlar tarafından sandıkta bulundu.

“Askerler alt katı kontrol ediyorlardı, bizim odaya da iki defa geldiler. Odaya girmeden önce rastgele ateş açtılar birkaç el. İlk günkü taramada sandıkta olan arkadaş şehit düştü. Askerler çıkarken odaya bir el bombası daha atıldı. İki gün yatak içinde kaldım. Karyolanın altındaki arkadaş taramadan sonraki ilk iki gün etrafı kontrol etti. Sandığı açtı, arkadaşına dokundu ancak tepki vermedi. Bana gelip durumu anlattı, hayatını kaybettiğini anladık. (Bahsedilen kişi yasağın kaldırıldığı gün halk tarafından sandıkta bulunan Sahip Edin’dir). İlk gün, sabah 9’dan 10’a kadar her şeyi kontrol ettiler. Sonra alt kata geçtiler. Muhtemelen arkadaşların cenazelerini alıyorlardı. Olaydan 3 gün sonra tekrar bir ateş yandı. Muhtemelen delilleri ortadan kaldırıyorlardı. Deryaların kaldığı alt kata 4 gün sonra indim. Arkadaşların elbiselerinin yerde olduğunu gördüm. Elbiseler kanlıydı. Ayın 12’sinde kepçe geldi. Evde aşağı indiğimde iki mavi eldiven vardı. Yan dairede Allah’ım sen Türk ordusunu koru ve yücelt yazısı, kırmızı kalem ile bayrak çizilmiş, siyah kalem ile de bu yazılar yazılmıştı. İki katlı evin yan bahçesinden kazma sesi geldi. Evin bir bölümünü kepçeyle yıktılar. Ayın 17’sine kadar öyle durduk. Ayın 17’sinde Kürtçe konuşanların sesi geliyordu. Askerlerin etrafta olacağı kaygısıyla dışarı çıkmadık. Ayın 18’inde bir ananın geçtiğini gördüm, çağırdım. ‘Asker caddede mi?’ diye sordum. ‘Varlar’ dedi. Ana, evinden gıda çıkarmaya gelmişti. Temiz kıyafet istedik. Bize temiz kıyafet getirdi, üstümüzü değiştirdik. Daha sonra evden çıktık. Yanımdaki arkadaş, anayla beraber Nusaybin Caddesi’ni geçti. Ben de tek başıma geçtim. İki genci gördüm Medrese Sur parkında. Onlardan yardım istedim. Beni evlerine götürdüler, orada üstümüzü değiştirdik, yemek yedik”

3'üncü Vahşet Bodrumunda katledilen Meryem Akyol'un annesi Kumru Akyol'un anlatımı:

“Çocuklarımız daha küçüktüler. Her gün 20, 30, 60 kişi öldürüp ‘PKK’li öldürdük’ dediler. Kızım Cudi Mahallesi’nde amcasının evinde mahsur kaldı. Bu mahalledeki bütün çocukları tanırım. Birçoğu eşimin yanında işçi olarak çalışıyordu, ailenin geçimini sağlıyorlardı. Hepsine tuzak kurdular, bodrumlarda mahsur bıraktılar. Meryem 3. Bodrumdaydı. Yasak sürerken isimler açıklandığında Meryem'in yanında bulunan arkadaşını aradım, Meryem'i sordum. ‘Biz iyiyiz ama evin etrafını sardılar, her an her şey yapabilirler, kimse yardımımıza yetişemeyecek galiba’ dedi. ‘Birkaç dakika sonra ararım, Meryem'le konuşursun’ dedi. Ancak aramadı. Gece 12'ye kadar aradım telefonları kapalıydı. Demek ki o gün etrafları sarıldığında hepsi öldürüldü.

Yasaktan 1 hafta önce Meryem evden ayrılmıştı. Orhan Tunç ile konuştuk. ‘Kanalizasyondan koku geliyor’ demişti. Etraftakiler o bodrumdan hiç ses gelmediğini söylediler. Kimyasal silah kullanıldığını düşünüyoruz.”

Üçüncü Vahşet Bodrumunun yanında bulunan bir cami saldırılar nedeni ile enkaza dönüştü.

Cenazelere İlişkin Tanıklıklar

Her üç Vahşet Bodrumunda katliamın tamamlanması ile birlikte, sayıları kamuoyu ile paylaşılmayan ve parça parça hastane morglarına nakledilen cenazeleri teşhis etmek için yaşamını yitirenlerin ailelerinin başvurusu üzerine adli tıp işlemleri başlatılmıştır. Cenazelerin Mardin, Urfa, Antep, Silopi ve Cizre Devlet Hastanelerine kaldırıldığı tespit edilmiştir. Adli tıp ve defin işlemleri ile ilgili hukuki sürecin analizi ve tanık anlatımlarına raporun sonraki bölümünde yer verilmiştir.

Rapor heyeti tarafından aileler ile yapılan görüşmelerde, bütün cenazelere dair ortak noktaların cenazelerin vücut bütünlüğünün bozulduğu ve tanınmayacak halde olduğu, cenaze sahiplerinin çoğuna poşet içerisinde yanmış insan bedeni ve kemiklerinin verildiği, yakıcı silahların kullanıldığı iddiası, cenazelere işkence yapıldığına dair güçlü kanıtların olduğu, defin işlemleri sırasında güvenlik güçlerinin ailelere baskı uyguladığı ve çoğu zaman 3 kişi dışında defin törenine katılmalarına izin verilmediği, katliamdan sağ kurtulmuş olma ihtimali olanların da yakın mesafeden ateşli silah ile infaz edildiğine dair güçlü şüphelerin olduğu görülmüştür.

Mezopotamya Hukukçular Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği, Asrın Hukuk Bürosu ile Toplum ve Hukuk Vakfı'na üye avukatların hazırladığı ortak ön raporda da bodrumdan çıkarılan cenazelere ilişkin şu değerlendirme yapılmıştır:

“...Bodrumlardan çıkan ölü bedenlerin büyük bir çoğunluğu yanmış halde bulunmuştur (Otopsi raporlarına göre, bazı bedenlerin kafaları kesilmiş, gözleri çıkarılmış, tüm vücudunda kesik ve kırıklar bulunan veya sadece başı kesik bedenler bulunmaktadır) “Farklı” (kimyasal olduğu ima edilen) bir madde ile yakıldıkları yönünde yaygın iddialar var ise de; teknik incelemeye ihtiyaç duyan bu iddiaya dönük yargı makamlarına yapılan başvurular sonuç vermemiştir. Bugün itibarıyla, hâlen insanların ölü bedenlerinin kokusunun duyulduğu bodrumlardan çıkarılan cenazelerin bazıları çocuk yaştakilere aittir. Tüm kemikleri kırılmış, iç organları paramparça hale gelmiş, yanakları ezilerek çıkarılmış insan bedenleri, bodrum dışında ağır bir cisim ya da araçla ezildikleri izlenimi vermektedir...”²¹

Heyetimiz, her 3 vahşet bodrumunda yaşamını yitirenlerin yakınları, cenaze yıkama işlemlerinde yer alan MEYADER Cizre Şubesi Eş Başkanı Mele Kasım Yiğit, Demokratik Bölgeler Partisi tarafından Şırnak ve ilçelerindeki cenaze işleri koordinasyonunda görevlendirilen DBP Şırnak İl Yöneticisi Yahya İdin ve Cizre Belediyesi cenaze aracı şoförü ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerde aynı zamanda yaşamını yitiren kişilerin hayatlarına dair bazı kesitler yer almıştır. Hayatını kaybeden kişilerin ailelerinin duygularını da ifade eden bu bölümlerin heyetimiz tarafından raporda kısmen de olsa yer almasına karar verilmiştir. Tanıklıklar ve anlatımlar aşağıdaki şekilde dile getirilmiştir:

Demokratik Bölgeler Partisi tarafından Şırnak ve ilçelerinde cenaze işleri koordinasyonunda görevlendirilen DBP Şırnak İl Yöneticisi Yahya İdin'in açıklamaları:

“Hastanelere mesela cenaze arabası getiriliyor, cenaze arabasından cenazeyi indireceğiz, cenaze almaya çalıştığım aslında bir cenaze değil cenaze parçası. Mesela bir kadın vardı, sadece göğsünden aşağısı vardı. Bir kişi gördüm; üstünde tek bir mermi izi yok, tek bir yara yok, sadece, kanaatimce sağ yakalanmış ve sağ tıpkı IŞİD örneğinde gördüğümüz gibi başı kesilmiş, başı yoktu. Öyle defnettik, yok işte. Ailelere bazen bir poşetin içerisinde 5 kilo kemik veriliyordu. Mardin'e gönderdiğimiz 17 cenazeden 11'i kurtlanmıştı. Bazı cenazeler sokaktan

---

²¹http://t24.com.tr/files/20160404184125_on-rapor-cizre-29.3.2016-1.docx

alınmadığı daha doğrusu alınmasına izin verilmediği için köpekler tarafından parçalanmıştı. Mesela bir cenaze fotoğrafı var elimizde sadece kemik kalmış; tüm kemikleri yerinde üstündeki et alınmış. Cenazenin bulunduğu mahalle sakinleri 'biz gözlerimizle gördük o cenazeyi oraya gelen askerlerin, polislerin köpekleri yedi' dedi. O cenazenin fotoğrafı elimizde, sadece kemikleri, bir iskeleti kalmış. Bazı cenazelerin vücut bütünlüğü olmasına rağmen gözü çıkartılmış, kulağı kesilmiş ya da diğer uzuvları kesilmişti. Bir kadının göğsü alınmıştı. Bazı cenazelerin beyni dağıtılmış, kolu kopartılmış ve biz bunların hepsini gördük. Birçoğunun fotoğrafı bizde mevcut. Çünkü ya morgda ya da cenaze yıkama esnasında koşullar el verdiği müddetçe fotoğraf çektik. Dolayısı ile kimse bunun böyle olmadığını iddia edemez. Bağımsız heyetlerin de dahil olduğu otopsi raporları yapılsaydı bu vahşet açıkça görülecekti. Ancak, sırf bu vahşetleri ortaya çıkmasını diye avukatlarımızın içeriye girmesi engellendi.

...Bazı cenazelerin parmakları kırılmış ya da kesilmişti. Kadınlara ait cenazelerin göğüsleri kesilmişti. Bu sistematik bir durum. Keza kırılan kaburgalar, kollar vardı. Mesela Ferhat Karaduman'ın kolu kopartılmıştı. Bir silahla ya da bir şeyle vurduğunuz zaman o et parçası o kemik dağınık olur ama ondaki öyle değildi. Çok itinayla böyle kolu kopartılmıştı. Fotoğrafları bende var. Keza vücut bütünlüğünü koruyan cenazelerde sıkça işkence izi, sürüklenme izi çok vardı. Özellikle ağız kısmına toprak koyma, ot koyma.

... Morglara da girdiğimizde cenazelerin üst üste olduğunu gördük. Silopi'de hani giren aileler vahşetin en katı şeyini biz gördük. Savcısından tut polisine kadar, polisinden tut teknik elemana kadar hepsi orada en vahşi. Mesela düşün cenaze parçalanmış tanınmaz haldedir, yanmış, yüreği alev alev yaralı anne geliyor, cenazeye bakmaya gidecek, cenazeye bakmaya giderken oğlunun ona yardım etmesini bırakmıyorlar. Beraber gidip o cenazeye bakmasına izin vermiyorlar. Tek kişi gidecek. Savcı şunu diyor buraya diyor ki hiçbir yetkili - yetkiliden kastı milletvekili, parti eş başkanları, belediye başkanları - hiçbir suretle içeri girmeyecek ve zaten cenazeyi de göstermiyor.

...Çıplak yani poşet moşet üstüne atmış öyle. Biz gittiğimizde bize kısa sürede veriyor. 5 dk içerisinde çıkacaksınız. Onlarca cenaze ve kimisinin yüzü dönük kimisinin sırtı... Sen onu kaldırıp şey yapana kadar ölüdür ve ağırdır, yüreğin yaralı her şeyden güçten düşmüşsün. 5 dakika içerisinde o kadar cenazeyi kaldır, bak her yere bak çünkü dediğim gibi birçoğu insanlar geliyordu çocuklarının ellerini daha önce işte doğduklarında bıraktıkları izleri vardı insanların çocukluklarında işte kırdığı kafaları işte daha önce yara izleri falan vardı kimisinin dövme falan vardı. İnsanlar o yöntemlerle bulabiliyorlardı yoksa böyle 312 cenaze içerisinde beden bütünlüğünü, vücut bütünlüğü koruyan cenaze sayısı 20'yi geçmez. 20'yi geçmez. Ve bu 20 bile sadece 2 kişinininki hariç hepsinde işkence izi vardı. Böyle bir vahşet.

...Panzerlerle cenazeyi şehir dışına götürüyor bırakıyor, ondan sonra gidip defin kâğıdını şey yapıyor polislerin kendisi, defin kâğıdının bende örneği var, cenazenin sahipsiz olduğu söyleniyor kimsesizler mezarına götüreceksin. Defin kâğıdı bile değil. Nasıl cenazeler cenaze değilse parçaysa, defin kâğıtları öyle her şey paramparça hiçbir şeyde insani bir yöntem kullanılmıyor, insani bir hak yoktu. Savcısından tut polisine kadar, yani hastane müdürü doktor ama sokakta o işkenceyi vahşeti yaşatan duygular, takıntılar aynı. Çok fena.

...14 yaşında bir tane çocuk vardı, çok ağır işkence edilmişti 14 yaşında. İhtiyar baba vardı, Mele Hasan dediğimiz Silopi'de herkesin imam olarak bildiği bir de

halkla müthiş bir ilişkisi, bağlılığı, saygısı olan Mele Hasan, tabii kadın arkadaşlara yapılan işkence, bedenlerine yapılan işkence ve her biri aslında ayrı acı verici çünkü yıllarca tanıdığın arkadaşların beraber çalıştığın, beraber sohbet ettiğin, kavga ettiğin, pikniğe gittiğin, cezaevlerinde beraber kaldığın insanlar ve günlerce yardım sesleri, iniltileri televizyonlarda görmek. Her biri ayrı ayrı bir acı veriyor ama o ihtiyar insanlara ve çocuklara yapılan işkence ondan ziyade cenazeleri almaya gelen ama aslında cenazeyi değil cenaze parçalarını almaya gelen annenin yüzü çok acı verici. Hiçbir şey diyemez düşün sen kendine insan diyorsun o annenin çocuğu sağdı ve sen ona yetişemedin. Ve anneyi gelip çağırıyorsun diyorsun senin cenazen burada gel cenazeni al ve o anne geliyor bir parça her biri ayrı ayrı acı verici ama özellikle ihtiyar insanlara yapılan cesetlerine yapılan işkence vahşet hiçbir zaman unutulacak bir şey değil.”

Cizre ve Silopi’de katledilen çoğu parçalanmış ve yanmış 150 kişinin cenaze yıkama işlemlerinde yer alan MEYADER Cizre Eş başkanı Melê Kasım Yiğit heyetimize şunları ifade etmiştir:

“Cizre ablukasında Şırnak’taydım. Cizre’den Şırnak’a ve Silopi’ye gelen bütün cenazelerin yıkanması görevini gönüllü olarak üstlendim.

90’lar rüya gibi kalıyor şimdi yaşananlara göre. Şimdi yaşatılan vahşet 90larda yapılanları geride bıraktı. Çünkü 90’larda insanları öldürüp bir yerlere atıyorlardı ve bunu gizli gizli yapıyorlardı. Ama şimdi yaptıkları tüm dünyanın gözleri önünde yaşatıldı. O dönemlerde annelerimizi, kız kardeşlerimizi çırılçıplak soymadılar, tüm dünyanın gözleri önünde çocuklarımızın kafalarını kesmediler, yüzlerce çocuğumuzun üstüne benzin döküp, asit döküp göz göre göre yakmadılar, çocuklarımızın bedenlerini paramparça etmediler tüm dünyanın gözleri önünde. O nedenle bu vahşet 90’lardan daha ağır yaşatıldı ve 90’lar rüya gibi kalıyor bu vahşetin yanında.

Şırnak ve Silopi’de bütün cenazelerimizi polisin tehdit ve hakareti ile teslim aldık. Hatta iki defa da ambulanslarımızı tehdit etmişlerdi. “Bir daha bu ambulansı kapıda görürsek sonuçlarına katlanırsınız” dediler. Cenazelerimizi alırken polisler “daha direnin bakalım, hepinizin sonu böyle olacak” diyerek bizleri tehdit etti. Cenazelerimizin bedenlerinin parçalarını bize teslim ederken de hakaret ederek, saygısızlık ederek, silahların namlusunu bize doğrultarak teslim ediyorlardı. O şartlar altında da biz çocuklarımızı yalnız bırakmadık. Tek tek çocuklarımızı yıkadık. Her birini yıkamak da benim için ayrı bir ölümdü.

Sadece 150 cenazeyi teslim alıp kendi ellerimle ben yıkadım. Cenazeleri teslim aldık, yıkadık, kefenledik, uğurladık, yanan cenazelerden kafası köpekler tarafından parçalanan cenazeye kadar. Mehmet Hacı Tongut’un cenazesi günlerce sokakta kalmış, köpekler gidip cenazesini parçalamıştı.

İki arkadaşın da bedenlerinin yarısını bulabildik. Yıkadığımız iki arkadaşın da kafatasına kadar tüm kemikleri erimiş, kül olmuştu. Bir kız kardeşimizin gözlerini vurmuşlardı. Bir arkadaşımızın da kafasını kesmişlerdi, infaz etmişlerdi. Kafası bulunamadı. O şekilde toprağa verdik. Onun da kimliği teşhis edilmemişti. Kafası kesilmişti, ama vücudu sapaşlamdı. Kafasını bulamadık, o şekilde toprağa verdik.

Cenazelerin o hallerini gören insanların uyuyamadıklarını, psikolojilerinin bozulduklarını biliyoruz. Ama Allah bana o şehitlerin mertebesi hürmetiyle cesaret verdiği için dini görevlerimi yerine getirebildim. Ama hiçbir gece de

rahat uyuyamadım. Her gözlerimi kapadığımda, ya yanan bir beden, ya kafası kesilen bir beden, ya elsiz ve kolsuz bir beden görüyordum. 82 gün, gece gündüz bu şekildeydi.

Cenazelerin Habur Sınır Kapısı'na götürülmesinden sonra Silopi'ye geçtim. Orada gördüğüm manzarada da kendimden geçtim, inanmadım. Habur Sınır Kapısı'ndaki morgda, cenazelerimizin bedenlerinin parçalarını üst üste atmışlardı. Yaşatılan vahşet, insan ahlakını barındırmayan bir seviyedeydi. İki defa savcının yanına gittik ve ona "aileler çıkıp gelene kadar, cenazeleri bu şekilde bekletmeyelim, dini vecibeleri yerine getirip cenazeleri toprağa verelim" dedik. Kabul etmediler.

Cenazelerimizi gömmeye götürdüğümüzde biz 20 kişiydik, 150 polis ve özel hareket tank, akrep ve panzerleriyle etrafımızda bekliyorlardı. O şartlarda cenazelerimizi gömmek zorunda kaldık. Bu vahşeti kabul edenlerin Müslümanlığından da, insanlığından da şüphe edilir. İnsan bu denli zulme teslim olmamalıdır."

Cizre Belediyesi'nde görevli 2 cenaze aracı şoförü ile heyetimizce gerçekleştirilen görüşmelerde, kişilerin Cizre'de ilan edilen sokağa çıkma yasakları sürecinin başından sonuna kadar ambulans ve cenaze aracı şoförü olduğu ve sürece yakından tanıklık ettiği anlaşılmıştır. Raporda kişilerin talebi üzerine isimlerine yer verilmemiştir. Cenaze aracı şoförlerinden ilki heyetimize cenaze alımları ve sürecin geneline ilişkin şu beyanda bulunmuştur:

"...Mahallelerden sürekli cenaze alıyorduk. Özellikle Birinci Bodrum'dan 26 cenaze çıkardık. İki cenaze kalmıştı, diğerlerinin tamamı yanmıştı. Sağlam olan o iki cenazeyi açmamızı istediler. Açtık. Onlar da yanmıştı ama vücutlarının tamamı yanmamıştı. Ama diğer 24 cenazenin vücutlarından hemen hemen hiçbir şey kalmamıştı. Kapkaraydılar. Koku düşmüştü cenazelere.

Bazen üç cenazeyi tek tabuta koymak zorunda kalıyorduk. Üç cenaze tek tabuta sığacak hale getirilmişti. Ağırlıkları azalmıştı. En fazla 20 kilo kalmıştı bir cenaze. Birinci Bodrum'daki cenazeleri de hemen çıkaramamıştık. İkinci Bodrum'dan cenazeleri alıyorduk. Narin Sokak'ın başından alabiliyorduk cenazeleri. Cenazeleri oraya bırakıyorlardı. Bize de cenazeleri göstermiyorlardı. Çünkü tahrip etmişlerdi, yakmışlardı cenazeleri. Torbalarda veriyorlardı bize. Bazen de fotoğraflarını çekmek için torbaları açıyorlardı, biz de o sırada cenazeleri görüyorduk. Fotoğrafları kendileri için çekiyorlardı. Onlardan kim isterse gelip çekiyorlardı. Polis kamerasıyla, telefonlarıyla...

Başka bir defa cenazeleri almaya gittik, bizi durdurdular ve beklememizi söylediler. Askerler arabayı aradılar. Yarım saat kadar orda bekletildik. Arkamızda bir Mele'nin evini ateşe verdiler. İçerde yaşayan insan varsa yakmak istediler ya da eğer içerde yaşayan insan varsa dışarı çıkmak zorunda bırakıp infaz etmek istediler. Yani bu yanan evlerin yüzde 99'u da bu şekilde yakıldı. Yani eve ateş etmektense yakmayı ve yaşayan insan varsa öldürmeyi istediler. Yaşayan insan varsa ya yanacak ya da dışarı çıkacak diye planladılar. Yani kısa yolu seçtiler. Ben şahit oldum, gelip bir evin ikinci katında konakladılar ve evden çıktıktan sonra da evi ateşe verdiler. Yani savaş kuralları diye bir şey kalmamıştı.

Şahit olduğum bir olay vardı; iki belediye ambulans aracı personelinin mahalleye gitmesini ve yaralıları almalarını söylediler. Gittik, yedi yerde bizi durdurdular.

Önce, ilk olarak köprüünün üstünde bizi gece saat 3'e kadar beklettiler. Sözde bizi mahalleye götüreceklerdi. Kendi kendime "yaralı insanları alabilelim de günlerce uyumasak da, burada beklesek de olur." diyordum. Ama orda anladım ki bunların amacı yaralıları mahalleden çıkarmak değildi. Sonra binanın çöktüğünü ve yaralıların çıkamadıklarını ve personelin gidip bakmalarını söylediler. Ben ve arkadaşım kavşağa kadar gidebildik zaten ilerisine de izin vermiyorlardı. Bir özel tim gelip 'Ne yapıyorsunuz?' diye sordu. Belediyeden geldiğimizi söylemedik. 'Binanın çöktüğünü duyduk, çöküp çökmediğine gidip bakacağız' dedik. 'Çatışma var, öldürülebilirsiniz' dedi. Biz de 'Olsun, öldürülsek de gidip bakmak istiyoruz, yaralıları çıkarmak için' dedik. 'Benim arkadaşımı şehit ettiler, ben onları oradan sağ çıkarır mıyım?' dedi. Onun bu sözlerinden sonra yaralıların sağ çıkamayacaklarını anladık. Ben de ona 'Devletin bir hukuku var, adaleti var, devleti devlet yapan yasaları var, eğer bu insanlar suçluysa hastaneye götürdüğünüzde gerekli işlemleri yaparsınız' dedim. "Öyle şey mi olur ya, ben onu sağ hastaneye götürür müyüm?" dedi. Yine gitmek istedik, tabi bize ateş etmemeleri şartıyla. Neyse, bize izin vermediler.

...Özellikle Akdeniz Sokak'ta insanların kanı orada akan suya karışmıştı. Bunu kendi gözlerimizle gördük.

...Cenazeleri almaya gittiğimizde, bir yerde sağ insanlar varsa bizi oradan götürmüyorlardı ki sağ insanlara yapacaklarını biz görmeyelim, şahit olamayalım diye...

...Onlarla (asker ve polisleri kastederek) bir defa tartıştım. 'Yaralıları sağ hastaneye getirseydiniz, aileler biraz olsun devletin şefkatini görseydi daha iyi olmaz mıydı?' 'Ne şefkati? Devlet onları hastaneye getirsin, tedavi etsin, sağ etsin, sonra cezaevinde onları beslesin, onlar da cezaevinden çıktıktan sonra devlete başkaldırsın! Olur mu öyle şey? Geçti o devirler.' dedi. Polislerin hepsi 50-60 yaşındaydılar. Normal polisler fazla değildi aralarında. Aynı 90'ların askerlerini getirtmişlerdi."

Cizre Belediyesi'nde görevli diğer cenaze aracı şoförü de vahşet bodrumlarından çıkarılan cenazelerin büyük çoğunluğunun parçalanmış ve yanmış olmasından ötürü birkaç cenazeyi tek bir tabuta koyduklarını ifade ederek, cenazeleri götürürken karşılaştığı manzaraya ilişkin rapor heyetimize şunları ifade etmiştir:

"...Çok cenaze götürdüm. Bodrumlar ortaya çıkmadan önce bütün cenazeleri ben götürdüm. Bodrumlar ortaya çıktıktan sonra bazen günde 39, bazen 47, bazen 20, bazı günler de 15 cenaze çıkardı... 250'nin üstünde cenaze aldık. Bizimkilerin 230 gibi bir rakamdı, onlardan da (Timleri kastediyor) bir defa 10, başka bir defa da 3 cenaze aldık. Onların cenazelerini Sur Mahallesi'nden aldık. Benim bildiğim kadarı, bir defa onlardan 10 cenaze, başka biz defa da 3 cenaze alındı. Diğerlerinden de benim haberim yok. Bir pikap aracının arkasına koyup getiriyorlardı. Bir defa 47 cenazeyi cenaze poşetine koymuşlardı, onları aldık. Sur Mahallesi'ndeki bodrumdan biz hiç cenaze çıkarmadık. Onlar cenazeleri çıkarmışlardı, cenaze poşetine koymuşlardı biz de gidip aldık. Mesela Cabbar Sokak'ta 26 cenazeyi 1. Bodrum'un önüne dizmişlerdi, Oradan geçip döndüğümüzde, Narin Sokak'ta da 3, Sur Mahallesi'ndeki Deniz Sokak'ta da 10 olmak üzere toplam 39 cenazeyi alıp götürdüm.

Bazı cenazelerin başlarını ayaklarıyla tekmeliyorlardı. (Askerleri kastederek) Küfrediyorlardı. Cenazeler için "leşler" diyorlardı... Hiç konuşamıyorduk bile.

İçimden eriyordum, acı çekiyordum, konuşamıyordum. Ne diyebilirdim ki? Birinci Bodrumdakilerin hepsi yanmışlardı, ama İkinci Bodrumdakiler yanmamıştı.

... Düşünün cenaze arabasının kapasitesi 4'tür. Birinci Bodrumdan 16 cenazenin tamamını aynı anda arabaya koyup götürdük. Yanmışlardı, kömür gibi olmuşlardı. Araba dolmamıştı. Her tabuta 2-3 cenaze ancak sığdı. 1-2 cenazeyi de tabutların yanına koyup götürdük..."

Birinci Vahşet Bodrumu'nun önünde ağıt yakan bir kadın basını ve dışarıdan gelen heyetleri görünce 'Bizi katlettiler yeni geldiniz' diye sitem ediyor.

Birinci Vahşet Bodrum'unda bulunan Mahmut Duymak'ın eşi Şerife Duymak cenazelere ilişkin heyetimize şunları belirtmiştir:

"Kızım DNA için kan örneği verdi. Daha sonra eşimin cenazesinin Silopi'de Habur Sınır Kapısı'ndaki morgda olduğunu söylediler.

Cenazeden geriye ne kemikleri ne de eti kalmıştı. Simsiyah birkaç kemiği çöp poşetinde bize verdiler. Eşim dağ gibi biriydi, bize 5 kilo yanmış kemik verdiler. Cenazeyi tabuta koyup getirdiğimizde, 2-3 arama noktasında - aileler cenaze arabasının arkasındaydı - poşetin içerisinde bir şey vardır gerekçesiyle gözlerimizin önünde kemikleri salladılar. 'Hey hewar e jiXwedê!' (Ey havar Allahım) salladılar tabutu her seferinde. Her kontrol noktasında yaklaşık yarım saat bekletildik. Panzer eşliğinde geldiğimiz halde ve daha önce tabut kontrol edilmesine rağmen polisler son arama noktasında da kemikleri sallayıp ellerini tabutun içine soktular. Cenazemizin başında mehter marşı ve "Ölürüm Türkiyem" şarkılarını çalıyorlardı. 'Uhuuuuu...' diye bağıyorlardı. Cizre girişindeki polisler 'her cenazeye bir kişi eşlik edebilir' dedi. Dayıoğlumun evi

ilçe merkezine yakın olduğu için O'nun cenaze ile gitmesini kararlaştırdık. Eşimin cenazesini mehter marşları eşliğinde mezarlığa götürdüler. Cenaze gittikten sonra bizi bıraktılar. Daha sonra kızımın evine geçtik

Eşimin cenaze törenine dahi katılamadım. Cenaze arabasıyla bile gitmemize izin verilmedi. Büyük hakaretlere uğradık. Ellerindeki eldivenlerle kemikleri karıştırmaları hakaret değil midir? En büyük hakaret zaten budur. İnsanın cenazesıyla mezarlığa gitmesinin engellenmesi hakaret değil midir? İnsanın taziyesini kabul etmesinin engellenmesi hakaret değil midir? Ne yaptılar bu insanlar? Özyönetim istemek suç mudur? Vallahi suç değil! Anlamakta zorluk çekiyoruz. 'Siyasi olarak bu meseleyi konuşacağız ve çözeceğiz' dediler. Ama buna izin vermediler.

Yaşadıklarımızdan dolayı artık boğazımızdan bir şey geçemez oldu. Buraya gelen öğrencilerle aynı sofrada yemek yiyip yan yana uyuyorduk. Ne yapmıştı bu insanlar? 15, 18 ve 19 yaşlarında. Gerçekten çok zor bir durum. İnsanın içinden konuşmak gelmiyor. Vallahi bodruma gidip baktım, oraya gelen insanlar şok geçirdi.

O kadar insanı, genç delikanlıları öldürüp de neyi çözdüler? Kürt sorunu çözüldü mü? Kürtleri bitirdiler mi? Kürdistan sadece Cizre'den mi ibaret?"

Birinci Vahşet Bodrumunda öldürülen Ramazan İşçi'nin babası Ahmet İşçi'nin heyetimize yaptığı açıklama şöyle:

1988 yılında Şırnak'a bağlı Karageçit Köyü'ne (Sipîvyan) devlet tarafından koruculuğun dayatılmasını kabul etmediğimiz için Cizre'ye yerleşmek zorunda kaldık. 12 Çocuğum var. 11. çocuğum olan Ramazan 17 yaşındaydı. Ramazan da bizimle Sakarya ve Bolu'ya fındık, Malatya'ya kayısı, Adana'ya biber, domates işçiliği için gelirdi. 9. Sınıfa kadar okuduktan sonra okulu terk etti.

Biz Mardin'e hastaneye gidip kan verdik. Bir hafta içinde cenazesini DNA örneği ile teşhis edildi. Cenazeye bakmaya dayanamadık, tamamı yakılmıştı.

Birinci vahşet bodrumunda hayatını kaybeden Nusreddin Bayar'ın annesi Feleknaz Bayar'ın aktarımları:

"...Nusreddin'i öyle bir hale getirmişlerdi ki tanıyamadım. Hiçbir din veya hiçbir anlayış insanların böyle vahşice öldürülmesine müsamaha göstermezken, Müslüman olduklarını sananlarca yapıldı bu vahşet. Öldürdükten sonra nasıl yakarsınız ve paramparça edilir ölü bedenler? Bu nasıl bir Müslümanlıktır? Hiçbir yerde böyle bir şey olmamıştır. İnsanların yakılmasını hiç kimse kabul edemez. İnsanın kendi zürriyetine mensup kişinin bedenini tanımaması kabul edilebilir mi? Bu devletin zulmü üzerine bir zulüm yaşanmamıştır. Biz devletin bu zulmünü lanetliyoruz, şikayetçiyiz".

Birinci Vahşet Bodrumunda katledilen Muharrem Erbek'in babası Salih Erbek'in cenazeye ilişkin tanıklığı:

“...Silopi’ye gittik, önce polisler bir liste yaptılar. İsmimizi listeye ekledi. Bizi soğuk hava deposuna götürdüler, sonra cenazeleri gösterdiler. 50 cenaze üst üste konulmuştu. Cenazeler, parça parça olan, yanmış olan ve 5 kilo olanlar da vardı. Muharrem ki tanınabilecek durumdaydı. Çünkü mermiyle vurulmuştu. Belki de 100’den fazla mermi izi vardı...”

İkinci Vahşet Bodrumunda öldürülen Abdullah Gün’ün babası Mehmet Gün’ün cenazeye ilişkin heyetimize yaptığı açıklamalar:

“İkinci bodrumun olduğu bodruma yasaktan sonra gittim. Benzin kokusu halen geliyordu. Hepsini yaktılar. Biz teşhis için Şırnak’a gittik. Hastane morgunda 12 cenazeye baktık, 3 tanesi hiç tanınmıyordu. Teşhis için Mardin’e de gittik. Sadece gidip bir tanesini bakabildim, diğerlerine bakamadım. Birine annesi bakmaya gitti. Ancak dayanamadı, çıkışta bayıldı. Başka bir oğlum da cenaze teşhisi için Urfa’ya gitti. Halen cenazesini teşhis edemedik. Üç defa Mardin’e, Silopi’ye gittik. Herhangi bir sonuç çıkmadı. Gerçekten uykuya hasret kalmışız. Bazen kıpırdamadan sabaha kadar düşünceler içindeyiz. Hiç yoksa 4-5 kilo kemiklerimizi bulsaydık, yine rahat edecektik.20 yıl önce kaybedilenler halen evlatlarının kemiklerini bulmak için mücadele ediyor. Kemiklerimiz ortaya çıkmayana kadar rahat edemeyiz.

...Savaşın da kuralı, düşmanlığın da şerefi vardır. En kötü ihtimal düşman olsak bile en çok birbirimizi öldürürüz. Niye yakayım ki? Niye seni ezeyim ki? Bugün oğlumu kimin öldürdüğünü bilsem de, bu ağır vahşeti yaşamamıza, içimin alev gibi yanmasına rağmen bunu yapan kişiye en fazla iki kurşun sıkabilirim. Bir insanı nasıl yakabilirim? Şerefim ve insanlığım kabul etmez. Birinci bodrumda Mehmet Tunç demedi mi 28 yaralımız olduğunu, hastalarımız olduğunu? Kimileri hasta, kimileri aç ve susuz. Bazıları gazeteci. Bazıları dışarıdan Cizre’ye gelip mahsur kalan üniversite öğrencileriydi. Ama hepsini yaktılar.

Başbakan ve Cumhurbaşkanı ‘Belki de o bodrumlarda kimse yok’ diyordu. Ayıptır, günahdır. O yananlar ve bazı ailelere verilen 4 kilo insan kemiği nerden çıkarıldı? Mahmut Duymak’ın eşine 5 kilo kemik verdiler. Ne Allah’tan korkuyorlar ne de kuldan utanıyorlar. Diyelim ki sen 10 kurşun sıkıp öldürdün, benzinle yakmak nedir? Mutlaka kimyasal da kullanılmıştır. Yani mutlaka o insanlar kimyasalla ya bayıltılar ya da öldürdüler.

Türk halkı ile beraber ortak bir vatanda yaşama umudumuz maalesef artık kalmadı. Sayın Öcalan defalarca Türkiye’ye çağrıda bulunarak, ‘Suriye ve Irak gibi yapmayın. Suriye ve Irak’ın halini görüyorsunuz. Gelin kardeşliğe,barışa gelin! Çözüme gelin, kaleme gelin!’ dedi. Ama dinlemediler. Arap, Fars ve Türklere daha fazla ne istemişiz? Biz de onlar gibi dilimiz ve kültürümüz serbest olsun diyoruz.”

Üçüncü Vahşet Bodrumu'nun yakınındaki bir ev ve yıkılmış evinin önünde duran bir yurttaş...

2'inci Vahşet Bodrumunda katledilen Hakkı Külte'nin annesi Gule Külte'nin cenazeye ilişkin tanıklığı:

“Teşhise gittiğimde birçoğunun vücudu paramparça olmuştu. Kadın ve erkekler hepsi çıplak bir şekilde torbalara konmuştu. Derilerin rengi değişmişti, kapkara olmuşlardı. Sadece derileri kalmıştı, vücudun baldırları yoktu. Cesetleri yanmıştı. Tüylerine dokunduğunda ellerine yapışıyordu, cesetlere dokunduğunda derileri ellerine yapışıyordu. Hepsi yanmıştı. Vallahi cesetleri yıkanmadı. Sadece kefene koydular. Yıkanmıyordu cesetler...

Oğlumu teşhis etmek için yaklaşık 100 cenazeye baktım. Hepsine tek tek baktım. Düşünün 16 yılını verdiğiniz, vücudunun her bir karışını avucunuzun içi gibi bildiğiniz evladınız tanınamaz halde. DNA testi ile ancak sonra oğlumun cenazesi belli oldu. Yüzünü tanıyamadım. İnsan, suratını tanıyamıyordu. Gözleri yoktu, kulakları yoktu, tüyleri dökülmüştü, başının derisi yoktu, çehreleri yoktu. Hepsi yanmıştı, top ve silahlar ile parçalamışlardı. Vücut uzuvlarına dair hiçbir şey kalmamıştı. DNA testi yapmasaydım oğlumu hiçbir şekilde tanıyamayacaktım.

Oğlum ‘Anne, cesetleri görürsen aklını kaybedersin, bakma’ dedi. ‘Hayır, oğlum da katledilen bütün gençler gibidir, bakacağım’ dedim. Korkmadım, çünkü bunlar bizim evlatlarımızdı. Silopi’de, Habur Sınır Kapısı’nda cenazelerin bulunduğu soğuk hava deposuna gittim.

Cenazelerin hepsi yerdeydi. Her tarafa savurmuşlardı. Üç odayı tek bir oda olarak düşünün ve içinde dolu cenaze vardı. Çadırların içine cenaze

doldurmuşlardı. Hepsini yerlere atmışlardı. Kokudan cenazelere yaklaşılamıyordu.

Yasak kalktıktan sonra cenazesini teslim aldık. Akşam olduktan sonra cenazeyi verdiler. Aile olarak polisler, 'Cenazeyi akşam değil gündüz almak istiyoruz' dedik. Polisler bize 'ister alın ister almayın, biz gömeriz' dedi. Devlet, halkın cenaze törenine katılmasını önlemek için cenazeleri akşam teslim ediyordu. Habur Sınır Kapısı ile Silopi arası 15 kilometre olmasına rağmen asker ve polisler neredeyse 40 yerde cenaze aracını durdurup kontrol etti. Akşam Cizre'de yasak devam ettiği için mecburen Silopi'de defnettik. Ablası, halası ve teyzesinin Cizre'den cenaze törenine katılmasına izin vermediler."

İkinci Vahşet Bodrumunda katledilen Harun Barın'ın babası Abdulhadi Barın'ın cenazeye ilişkin tanıklığı:

"Oğlumun cenazesini ancak DNA testi ile teşhis edebildik. Tanınmayacak haldeydi. Yakılmıştı. Tamamen yanmıştı. Başı sağ omzunun üstüne düşmüştü, tanıyamadım. Sadece Harun'u değil yüreğimizi de yaktılar. 56 yaşındayım hayatımda böyle bir vahşet görmedim."

Vahşet Bodrumlarının olduğu olduğu alanda yıkılan ve enkaza dönüşen evlere bakan bir kadın

İkinci Vahşet Bodrumunda katledilen Tahir Akdoğan'ın babası Dildar Akdoğan'ın cenazeye ilişkin tanıklığı:

"Bodrumdakilerin yakılarak katledildiği haberini duyduktan sonra annesi Silopi'ye DNA raporu için kan vermeye gitti. Önce bir fotoğraf göstermişler, annesi onu tanıdı fotoğraftan. Yanmamıştı. Yüzü sağlamdı, ama vücudunda belki 100 tane fişek izi vardı. Ellerini ve ayaklarını parçalamışlardı. Kafasına bomba atmışlardı. Ayaklarını paramparça etmişlerdi, elleri paramparça edilmişti. Göğsünde belki 100 fişek izi vardı. Sadece yüzü sağlamdı, yüzünden tanıdık. Hastaneye gidince vahşeti gördük zaten. 3 depo vardı, üçünde 80 cenaze vardı."

Cenaze kokusundan yaklaşamıyorduk bile. Maske taktık ve gidip cenazemizi tespit ettik. Toptancılar patates çuvallarını nasıl üst üste atıyorlarsa onlar da cenazeleri torbalara koymuşlardı ve üst üste atmışlardı. Bazıları yanmıştı, bazıları sadece kemikti, bazılarının sadece parçaları vardı, yani büyük bir vahşet yapmışlardı.

Cenazeyi Cizre’de defnettik. Polisler ‘Aileden sadece 3 kişi cenaze törenine katılabilir’ dedi. Belediye daha önce mezarı kazmıştı. Tahir’in defnedilmesine sadece ben, annesi ve bir akrabamız katılabildik. Ailemizden çok kişi cenaze törenine katılmak istedi. Ancak, devlet izin vermedi. Bu vahşeti yapanlar, üstüne cenazemizi gömmemize dahi izin vermedi. Ne diyelim ki? Söyleyecek söz yok.

Bu zulmü yapanların, bu vahşeti yapanların bir gün yargılanacaklarına inanıyoruz. Mutlaka cezalandırılacaklar. İnanıyoruz. Çünkü bunların yaptığı vahşeti hiçbir devlet yapmadı. Büyük bir vahşet yaptılar. 300-400 insan katlettiler, hepsi 15-16 yaşlarındaki günahsız çocuklardı.

Devlet kendini başarılı sayıyor olabilir. Ama devlet kazanmadı. Devlet 120 bin nüfuslu küçük bir ilçeye 25 bin askeriyle, tankıyla topuyla girerse bu başarı değildir. Devlet kendini başarı saysa da, onca insanımızı öldürse de başarılı olmamıştır.”

İkinci Vahşet Bodrumu’nda katledilen Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç’un ve Üçüncü Vahşet Bodrumunda katledilen Orhan Tunç’un annesi Esmer Tunç’un cenazeye ilişkin anlatımı:

“...Siz Mehmet’i görmüştünüz. Dağ gibi çocuktı. İnanın cenazesini almaya gittiğimde on kilo etin dışında bir şey yoktu. Ben teşhis etmek için gittim, cesetlerin olduğu torbalar kömür torbaları gibiydi. Mehmet çekmecedeydi; tamamıyla yanmıştı. Ben Mehmet’i parmaklarından tanırdım. Çünkü konuşurken parmakları sürekli hareket ederdi. Sadece kan uyuşmasından anladık Mehmet olduğunu...”

İkinci Vahşet Bodrumunda öldürülen Adil Küçük ile Üçüncü Vahşet Bodrumunda öldürülen Agit Küçük’ün babası Abdullah Küçük’ün cenazeye ilişkin anlatımı:

“...Adil ve Agit’in cenazesi de Silopi Habur Sınır Kapısı’nda bulunan soğuk hava deposunda çıktı. Adil’in yüzünde sadece ağzı ve burnu kalmıştı. Ama biz tanıdık. Çünkü bir parmağı sakattı. Her iki gözünde, başında ve kalbinde kurşun yarası vardı, bu tesadüf değildi. Açıkça infaz edildiğini gösteriyor. Ama Agit’in ki tanınmayacak haldeydi, yakmışlardı, tamamen yanmıştı, hiçbir yerinden tanınmıyordu. İşte kandan bir de boy postan tanıdık; yani benden daha yapılıydı ikisi de. Onun dışında tanınacak hiçbir şeyi kalmamıştı, tamamen yakmışlardı. Ayağına dokundum, ayağı kalmamıştı, başına dokundum, başı şu kadarcık kalmıştı, artık dayanamadım, düşecektim. Allah bizi ayakta tuttu. Bize yaşatılan bu vahşeti asla unutmayacağım.

Agit, Adil ve 2 kişinin daha cenazesini Silopi’deki bir camide yıkadık. Cenazeleri defnetmek için akşam saatlerinde Cizre’ye doğru yola çıktık. Cizre’ye gidene kadar iki kez asker ve polisler tarafından durdurulduk. Cizre girişinde her aileden 3 kişi cenaze törene katılabileceğimizi söylediler. Bir polis alay edencesine ‘1 tane de ben üzerine koyuyorum 4 kişiden fazla kişiye izin vermeyiz’ dedi.

Düşünün 2 evladınız öldürülmüş cenazelerine aileden 4 kişi katılsın deniliyor. Zulmün en büyüğü budur. Biz de 4 cenaze ile gelen 7 arabanın bırakılmaması durumunda cenazeleri defnetmeyeceğimizi söyleyerek tepki gösterdik. Askerler, 'siz bilirsiniz' dedi. Yarım saat sonra hepimizi bıraktılar. Polislerin eşliğinde cenazelerimizi defnettik..."

İkinci vahşet bodrumunda katledilen Mahsun Erdoğan'ın ağabeyi Abdulbari Erdoğan'ın cenazeye ilişkin anlatımı:

"Türk devleti Mahsun'u vahşice öldürdü. Teşhis esnasında kardeşimi tanıyamadım, o derece. Bedeninin yukarı kısmında, 30 veya 40 mermi göğüs kısmına vurmuşlar. Ondan sonra da yakmışlar. Tüm cenazelere baktım ama kardeşimi tanıyamadım. DNA testi olmasaydı kardeşimi tanımam mümkün değildi. Cenazeyi Habur Sınır Kapısı'ndaki morgda teşhis ettik.

Bizim çocuklarımız savaşmadılar, çocuklarımız savaşçı değillerdi. Sadece evlerini bırakmak istemediler. Öyle de evimizi yaktılar. 60-70 gün boyunca her tarafı yıkıp yaktılar, benim evimi de yaktılar. Ben hayırsever birinin evine sığınmak zorunda kaldım. Üzerimizde ki elbiseler bile kalmadı. Bir taraftan kardeşimi öldürdüler, diğer yandan evimizi de yaktılar."

Üçüncü Vahşet Bodrumunda katledilen Meryem Akyol'un annesi Kumru Akyol'un cenazeye dair anlatımı:

"Meryem'in cenazesini Urfa'dan aldık. Bize gösterilen fotoğraflar arasında yoktu. Gördüğümüz cenazeler arasında yoktu. DNA testi sonucunda bulduk. Meryem 8. Sınıfa kadar okudu. Sakin, iyi bir kızdı. Ömrümün sonuna kadar unutmayacağım ve mücadele edeceğim bu çocuklar için."

Vahşet Bodrumlarının olduğu sokaklar...Yıkım hali büyük bir deprem sonrasını andırıyor.

Cizre’de ablukanın ilk günlerinde ve vahşet bodrumlarında katledilen insanların büyük çoğunluğunun 1990’larda devletin yerinden etme politikası sonucunda köyleri boşaltılan, yıkılan ya da yakınlarını faili meçhul cinayete kurban vermiş kişilerden oluştuğu görülmüştür. Vahşet Bodrumları ile ilgili yaptığımız tanık ve aile görüşmelerinde, 79 günlük Cizre ablukası sürecinde 12 Eylül ve 1990’lı yıllar ile kıyaslanmayacak düzeyde bir devlet şiddetine şahitlik ettikleri belirtilmiştir.

Savaşın en yoğun yaşandığı yıllar olan 90’lar, halen açığa çıkmamış faili meçhul cinayetleriyle, köy boşaltmalarıyla, sayısız zorla göç ettirmeyle, işkence ve yargısız infazlarıyla Kürt toplumunun hafızasında “kara günler” olarak anılmaktadır. 2013 Newroz deklarasyonu sonrasında geliştirilen barış ve müzakere sürecinin hükümet tarafından tek taraflı sonlandırılmasının ardından başlayan sokağa çıkma yasakları ile Silopi, Sur, Cizre, Silvan, Yüksekova gibi Kürt ilçelerinde hayata geçirilen yeni güvenlik konsepti Kürt toplumunun vicdanında “kapkara günler” olarak anılacaktır.

Şırnak Milletvekilimiz Faysal Sarıyıldız 79 gün süren abluka boyunca Cizre’yi terk etmemiş, Vahşet Bodrumları sürecinde Ankara’da da HDP Grup Başkanvekillerimiz İdris Baluken ve Çağlar Demirel ile diğer vekillerimizin de içerisinde olduğu heyetler İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve hükümet yetkilileri ile defalarca görüşmüş, vekillerimiz yaşanan katliam riskinin vahametine dikkat çekmiş, yaralılara tıbbi yardım ve ambulansın ulaştırılması için ilk önce İçişleri Bakanlığı’nda başlattıkları açlık grevini daha sonra TBMM’de dönüşümlü olarak devam ettirmiştir. TBMM’ye sunulan çok sayıda araştırma önergemiz AKP ve MHP’nin oylarıyla reddedilmiş, vahşet bodrumları ile ilgili milletvekillerimizin vermiş olduğu önergeler keyfi bir biçimde iade edilmiştir. Partimiz tarafından başta Birleşmiş Milletler, Kızılhaç ve Avrupa Parlamenterleri olmak üzere birçok uluslararası kuruluşu katliamın önüne geçilmesi için çağrı mektupları gönderilmiş (Bknz:Ek2) ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş, HDP, HDK, DTK ve DBP Eş Genel Başkanları ve vekillerimizden oluşan heyetler de defalarca Cizre’ye gitmek istemesine rağmen devlet güçleri tarafında ilçeye girişleri engellenmiştir.

Bölgede de Demokratik Toplum Kongresi ve Demokratik Bölgeler Partisi öncülüğünde vahşet bodrumlarına dikkat çekmek için yüzlerce basın açıklaması ve kitlesel yürüyüşler yapılmış ve Cizre’ye gitmek istenmiştir. Ancak her seferinde devlet güçleri kitleye çok sert bir biçimde müdahale etmiş ve engellemiştir.

Mezopotamya Hukukçular Derneği, Özgürlükçü Hukukçular Derneği ve İnsan Hakları Derneği Cizre’deki sokağa çıkma yasağının kaldırılması ve vahşet bodrumlarında mahsur kalan yaralılar başta olmak üzere, yurttaşların buldukları yerden çıkarılması ve hastaneye nakledilmeleri için Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne ihtiyati tedbir kararı için başvurularda bulunmuştur.

Farklı toplumsal ve inanç gruplarına mensup kesimler ve emek örgütleri Cizre’deki ablukanın kaldırılması ve vahşet bodrumlarına dikkat çekmek için başta açlık grevi,

direnış orucu, iş bırakma eylemi olmak üzere birçok etkinlik ve eylem düzenlemiştir. Cizre başta olmak üzere diğer Kürt kentlerindeki ablukaların son bulması için Alevilere ait 330'a yakın Şube, vakıf, örgüt ve kurum ile Avrupa Alevi Dernekleri Federasyonu ve Avrupa Demokratik Alevi Federasyonu'na ait dernek ve Őubeler 1 ayı aşkın dönüşümlü açlık grevi düzenlemiş, Barış Anneleri Birleşmiş Milletler'in (BM) Ankara binasında ve Diyarbakır'da açlık grevine girmiş, Demokratik İşlam Kongresi'nin çağrısıyla Diyarbakır, Van, İstanbul ve Mardin'de "direnış orucu" başlatılmış, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu, (DİSK), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) bir günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirmiştir. Diğer sivil toplum örgütleri ve meslek odaları da Cizre'deki ablukanın ve vahşet bodrumlarına dönük katliam politikalarının durdurulması için eylem, etkinlik ve yürüyüşler düzenlemiştir.

Devlet güçleri, yapılan bütün bu çağrı ve girişimlere rağmen, Cizre'de özellikle vahşet bodrumları sürecinde insanlık suçu işlemiştir. Cizre'de sokağa çıkma yasağı boyunca insan hakları hukuku ihlal edilmiştir. Hatta insancıl hukukun neredeyse bütün mekanizmaları yok sayılmıştır. Halkların Demokratik Partisi olarak, insanlığın toplumsal hafızasında ve vicdanında büyük yaralar açan vahşet bodrumları sürecinde işlenen bütün insanlık suçlarının takipçisi ve müdahili olacağız. Bu vahşetin bir daha yaşanmaması, sorumluların ortaya çıkarılması, yargılanması ve insanlık vicdanında mahkûm edilmesi için yurt içi ve dışındaki bütün kurum ve kuruluşlara büyük görev düştüğünü belirtmek isteriz.

İnsanlığın yüzlerce yıl mücadele ederek kazandığı barış ve huzur içerisinde yaşam hakkı, sağlığa erişme hakkı, barınma hakkı gibi evrensel insani değerler Cizre'de gerçekleştirilen büyük yıkımla ihlal edilmiş, savaşın kendi iç kurallarına bile uymayan bir saldırı ve katliam politikası hayata geçirilmiştir. Türkiye'de yaratılan korku ve şiddet iklimi, Kürt illerinde yaşanan bu ağır hak ihlallerine ve insanlık suçlarına karşı çıkabilecek seslerin de fazla yükselmesine izin vermemiş, ağır bir gözaltı ve şiddet siyasetiyle bu sesleri bastırılmaya çalışılmıştır. Ancak, 1938 Dersim, Zilan, Ağrı, Maraş, Çorum, Sivas ve Roboski ile diğer bütün katliamların bize öğrettiği en önemli ders, tarihin yüce mahkemesinde insanlığa karşı işlenen hiçbir suçun cezasız kalmayacağıdır.

OPERASYONLAR BİTTİ AÇIKLAMASINDAN SONRAKİ SÜREÇ

Cizre'de, 14 Aralık 2015 tarihinde başlayan abluka sürerken 11 Şubat 2016 tarihinde basına demeç veren İçişleri Bakanı Efkan Ala:

“Bugün operasyonlar biraz önce bitti, Cizre'de operasyonlar sona erdi çok başarılı bir biçimde. Ama bundan sonra yine arama tarama faaliyetleri devam edecek. Sokağa çıkma yasakları bir müddet daha Silopi'de olduğu gibi devam ettirilecek. Çünkü tuzaklamalar var, bilinmeyen bazı bölgelerde insanlarımızı zarar verebilecek mayınlamalar olabilir. Yine çukurların kapatılması, bariyerlerin kaldırılması biraz zaman alabilir. Ancak bugün öğle itibarıyla tamamen alandan bu meseleler bertaraf edilmiş yani teröristler ve alana hakimiyet kurulmuştur. Dediğim gibi arama, tarama faaliyetlerinin devam edebilmesi için ve vatandaşlarımızın Cizre'ye girdiklerinde zarar gelmemesini sağlayıcı tedbirlerin tam olarak alınması için biraz daha sokağa çıkma yasağı devam edecek. Operasyonel faaliyetler bugün öğle itibarıyla sona erdi.”²²

²²<http://www.cnnturk.com/turkiye/efkan-aladan-cizre-aciklamasi>

açıklaması ile Cizre'deki abluka operasyonlarının sona erdiğini ifade etmiştir. Fakat 11 Şubat 2016 tarihinde yapılan bu açıklamaya rağmen Cizre'deki abluka 2 Mart 2016 tarihinde akşamları devam edecek şekilde yeniden düzenlenmiştir, 2 Mart'a kadar ilçeye giriş-çıkışlar kapalı kalmıştır. Bu esnada ilçe içinde farklı mahallelere sığınmak zorunda olan ve evlerine dönmek isteyen bazı kişilere yasağı ihlal ettikleri için idari para cezası kesilmiştir.

Aradan geçen yirmi günlük süre içerisinde "temizlik" gerekçe gösterilerek abluka devam ettirilmiştir. Cizre'de yaptığımız gözlemler ve tanıklıklarından edindiğimiz bilgiler ise, resmi söylemin gerçeği yansıtmaktan uzak olduğuna işaret etmektedir. George Orwell'in 1984 distopyasında geçen "Savaş Barıştır, Özgürlük Köleliktir, Bilgisizlik Kuvvettir" sloganını anımsatacak şekilde, "Temizlemek Kirletmektir" demek mümkün olacaktır. Zira gerek devlet erkanının ağzından düşmeyen, gerekse internet fedaileri tarafından yayılan "temizlik" söylemi, kamu görevlileri marifetiyle tam bir kirletmeye tekabül etmiştir. Üstelik imha edileceği iddia edilen, insanlara zarar verebilecek patlamamış mühimmat, iki çocuğun hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Aslında temizleme, arındırma ve saflaştırma, siyasi literatüre yeni girmiş kavramlar değildir.

Eski Başbakan, CHP Genel Sekreteri Recep Peker'in "İnsanlık tarihi 20. yüzyıla açılırken, tek bir şey, Türk kanı bütün bu gürültüler içinde temiz kalmıştır"²³ ifadeleri, Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un çokça alıntılanan, "Saf Türk soyundan olmayanların bu memlekette bir tek hakları vardır, o da hizmetçi olma, köle olma hakkı"²⁴ ifadeleri bu saflaştırma politikalarına örnek teşkil etmektedir. İsmet İnönü'nün kelimeleriyle, "yekpare millet manzarasına" erişme gayesiyle izlenen politikalar, Gayrimüslimlerden 'arındırma' ile başlayıp, Lozan sonrası süreçte, Türkleştirmeye evrilmiştir. Şark İslahat Planı gibi uygulamalarla Kürt dilinin baskılanması ve eğitim dili olarak Türkçe'nin dayatılması bunun en bilinen örnekleriyse de, 'arındırma' politikalarının tek hedefi Kürtler değildi. Demografik değişimlerle zorla yerinden edilen Arap, Çerkes ve Lazlar'a yönelik uygulamalar da 'arındırma' ve 'saflaştırma' politikalarına işaret etmektedir. Örneğin okullarda kurulan

"Laz Diliyle Mücadele Kolu", "haşereyle mücadele"ye benzetilmiştir²⁵. Bu saflık saplantısı, Nazi ideolojisinde de karşımıza çıkmaktadır. "Alman kanının saflığını" koruma isteği, rejimi 1935 sonrasında Alman Kanının ve Şerefının Korunması Kanunu'nun ihdasına götürür²⁶. Cizre özelinde, bu 'temizleme' söylemi²⁷ hem de insanların yok edilmesini ifade edecek şekilde kullanılmıştır. Bu itibarla kamu düzeninin sağlanması söylemi, kamu düzeninin temelinden bir kez daha sarsılmasıyla sonuçlanmıştır.

²³ Gülçiçek Günel TEKİN, İttihat ve Terakki'den Günümüze Yek Tarz-ı Siyaset: Türkleştirme, Belge Yayınları, Ekim 2011, s. 314.

²⁴ age. s. 315.

²⁵ age. s. 324.

²⁶Jacques SEMELIN, Arındırma ve Yok Etme, Katliam ve Soykırımın Siyasi Kullanımları, Çeviren: Melike Işık Durmaz, İletişim, 2011, s. 54.

²⁷ <http://www.milliyet.com.tr/cizre-tamamen-temizlendi-gundem-2196831/> Haberde "Cizre 'terör örgütü üyelerinden' tamamen temizlendi" ifadesi kullanılmıştır.

Yirmi günlük 'çatışmasız' süre içerisinde yaşananlar, çeşitli suç delillerinin karartılması, operasyonel güçlerin canlı cansız her şeyi hedef haline getirmesi ve talanlarını sürdürmesi, yıkım, ırkçı ve cinsiyetçi uygulamalar ile kültürel değerlerin hedef alınması gibi kategoriler altında incelenebilir.

Gündelik Yaşamın ve Canlı Cansız Her Şeyin Hedef Alınması

Cizre'de operasyonlar bitmiş olmasına rağmen yürütülen uygulamalar bütünüyle politiktir. Çünkü toplumu, bireyi, mekanı kuşatan etkileri var eden bir uygulamalar dizisi söz konusudur. Hükümetin resmi söyleminde amaç "güvenliği sağlamak ve kamu düzenini tesis etmek"tir. Bununla birlikte Cizre'nin, askeri araçlarla ilçeyi çevreleyen tepelerden sürekli bombalanması, evlerden geriye kalanların enkazdan ibaret olması, çok sayıda sivilin hayatını kaybetmesi ve sağ kalanların da her anını ölüm tehdidi altında yaşamaları, halk bakımından güvenlikten çok uzak bir duruma işaret eder. Bu güvensizlik, operasyonların bitmesiyle sona ermiş değildir.

Operasyonlar sona erdikten sonra "arama tarama faaliyetleri" adı altında rastgele evlere girilmesi, evlerin yakılması ve ev eşyalarının tahrip edilmesi, gündelik hayatın yeniden kurulmasını zorlaştırma hatta engelleme kastını akıllara getirmiştir.

Cizre Belediyesi'nde temizlik işlerine bakan Sabriye Alkan, Cudi Mahallesi'ndeki evinden ablukanın 29. günü çıkmıştır. Abluka kaldırıldıktan sonra evine dönen Alkan, karşılaştıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

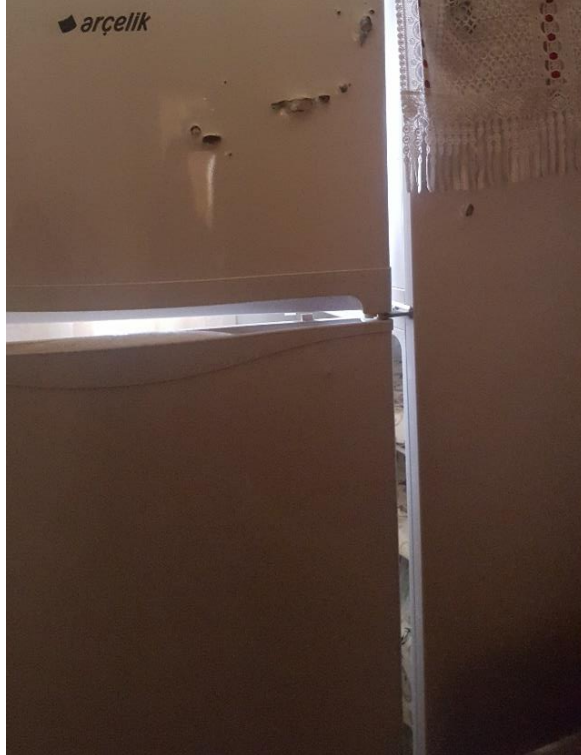
"Geldik, ne görelim. Eskiden köyde bir şeyler ekerdik, bir de domuzlar vardı, bahçeye dalar, alt üst ederlerdi, her şeyi mahvederlerdi. Sabah gider yine yapardık, düzeltirdik. Evimizi o hale getirmişlerdi. Üst katlara yerleşmişlerdi zaten, desen ki bir iğne, iğne bile bırakmamışlar. Delikler açmışlar, oradan ateş açmışlar. Kapılar terörist mi, cam terörist mi, yorgan terörist mi, battaniye terörist mi? O kadar erzak desen ki iğne ucu kadar kalmış, kalmamış. Hepsini götürmüşler. Evde götürebildiklerini götürmüşler, kalanların hepsini kırmışlar. Tüm yatakları sermişler, yatmışlar."

Bu tahribata eşlik eden cinsiyetçi ve ırkçı yazılımlar, kamu düzeninin tesisi bir kenara, kamu düzenini yerle yeksan eden, toplumsal barışı dinamitleyen ve yeniden, birlikte inşayı güçleştiren uygulamalar olarak karşımıza çıkar. Operasyonlar bittikten sonraki uygulamaların sertliği, Cizre'de ablukanın izlerinin silinmesini zorlaştırma amacı olup olmadığını düşündürmüştür.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği Hasar Tespit Heyeti ile yaptığımız görüşmeden edindiğimiz bilgiler, söz konusu 20 günlük sürecin kısa bir özetini içermekte ve tahribatın nasıl gerçekleştiğine dair ipuçları içermektedir:

"Bir çatışma sırasında zarar gören yapılar var. Ama ondan sonrası sadece tek taraflı bir yıkım var. Uzaktan mevzi almış tankların ya da benzeri ağır

araçların ve silahların verdikleri hasarlar var. Karşılıklı çatışma sürecinde şurada bu kadar burada şu kadar deme şansım yok ama çok net görülen bir şey var evlerin bir çoğunda çatışma sürecinden sonra gerek eve girilerek gerek uzaktan yapılan atışlarla gerek keyfi evlerin tarandığını yakıldığını görmek çok mümkün. Mesela bir mahalleye giriyorsunuz orada çatışma olmamış ama on tane ev yakılmış. Bu evlere sonradan girildiğini ve bilinçli olarak yakıldığı görülüyor. Başka bir örnek vereyim. Bir eve giriyoruz çatışma olmamış ama evi taşıyan kolonlara yönelik müdahale olmuş.”

Cizre’de çalışmamız boyunca girdiğimiz evlerin çoğunda, özellikle elektronik alet edevatın ve beyaz eşyaların hedef alındığına, kullanılmayacak şekilde hasara uğratıldıklarına tanıklık ettik. Bu hasar, zaman zaman beyaz eşyaların taranması, DBP binasında olduğu gibi zaman zaman yere vurularak parçalanması, zaman zaman da tekmelenerek kullanılamaz hale getirilmesi suretiyle verilmiştir. Beyaz eşyaların bitişiğinde bulunan duvarlarda tek kurşun izi yokken, beyaz eşyalarda çok sayıda merminin isabet etmesi sonucu delik oluşması,

kasıtlı bir müdahaleye işaret etmektedir. Aynı husus, Cizre'ye giden Özgürlükçü Hukukçular Derneği, Mezopotamya Hukukçular Derneği, Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı ve Asrın Hukuk Bürosu'ndan avukatların yayınladığı ön izleme raporunun 5. sayfasında, "Evlerin damlarındaki su depoları ve evlerin dışındaki klima motorları, güvenlik güçleri tarafından kasıtlı olduğunu gösterecek yaygınlıkta hedef alınarak kullanılmaz hale getirilmiştir" şeklinde ifade edilmiştir²⁸. Bu yaygınlıkta elektrikli ev eşyalarının hedef alınması, akıllara özel ve yüklü bir maddi zarar verme kastını da getirmektedir. Yine evlerdeki perde, dolap gibi maddi değeri olan eşyalara olan yönelim, devletin güvenlik güçlerinin vatandaşlarına karşı hıncına da işaret etmektedir.

Cizre'deki abluka sırasında Cizre'den hiç ayrılmayan ve Cizre Kurdi-Der'de öğretmen olarak görev yapan Bahattin Yağarcık şunları ifade etmiştir:

"(...) buzdolabını, çamaşır makinesini, bulaşık makinesini da, televizyonu da kırmış, ne kadar bardak tabak çanak varsa kırmış. Beyaz eşya hepsini kırmış, evdeki tüm elbise yorganları çiğnemiş, pislemiş üzerine, sigara atmış yani kullanılacak bir şey şu anda diğer daireler de öyle kapı pencereleri kırmışlar bir duvarı yıkmış bir odadan öbürüne soba kurmuşlar hatta prizleri bile kesip kırmışlar."

Gerek operasyonların devam ettiği sürede, gerekse operasyonlar bittikten sonraki bu süreçte, güvenlik kuvvetleri, halkın evlerine girmiş, evlerin bir kısmını yatakhane ve karargaha çevirmiştir. Bu, insanların özel hayatına ve mahremine yönelik tamamıyla hukuksuz bir müdahaledir. Böylelikle devlet güçleri, özel alanla kamusal alan arasındaki ayrımı ortadan kaldırmak bir yana, özel alanı işgal ederek, askeri bir üsse dönüştürmüştür. Evlerin yatak odalarında bulunan, devlet güçlerine ait olduğu üstlerindeki işaretlerden anlaşılan ceketler, eldivenler, gündelik ev eşyalarının siper olacak şekilde yığılması, odalarda açılan delikler bunu ispatlar niteliktedir. Cizre'de birçok eve bu şekilde girilmişse de, bazı evlerde uzun süre kalınmış, eşyalar daha fazla kullanılmış ve çıkılırken de tahrip edilmiştir. Bu süre zarfında, örneğin yemek yapmak için kullanılan tencereler, tavalar, yedikleri konserveler, çöpler, yerlere saçılarak bırakılmış, bu hal, ablukanın sonunda evleri içine girilmez hale getirmiştir.

Cizre'de 20 gün süren "arama tarama faaliyetlerinin" kimi örneklerde hane halkına ait değerli eşyaların çalınmasına kadar gittiği yönünde ifadelere rastlanmıştır.

Abluka esnasında Cizre'den ayrılmayan kadın öğretmen konuya ilişkin şunları ifade etmiştir:

"Evlerimiz kullanılamaz halde bizim, öyle söyleyeyim. Duvarlara yazı yazılmış, iç çamaşırlarımız dağıtılmış... Açık bir teşhir var. Yani evimizde sağlam tabak çanak yok. Eşyalarım çalınmış. Saatim falan vardı çalınmış, kıyafetlerim falan vardı onlar yok. Küpelerim vardı, takılarımız vardı, hiçbiri yok. Şey vardı ya (küçümseyici bir gülümsemeyle) kaşe vardı ya, kaşem alıp duvarlara falan

---

²⁸<http://t24.com.tr/haber/avukatlarin-cizre-raporundan-envanter-disi-silahlar-memesi-kesilenler-ezilerek-oldurulenler,334843>

vurmuşlar. Hiçbir şey yok yerinde. Ne bileyim, bilgisayarlarımız vardı, bilgisayarlarımızı falan kırmışlar, televizyonlarımız falan...”

Devlet güçleri, operasyonlar sonrası girdikleri evleri içeriden tahrip etmişler. Kurşunlanmış bir elbise dolabı..

Evi hendeklerin olmadığı mahallelerden birinde olan ve abluka sırasında kuması gözleri önünde katledilen Taybet Erden evinden eşyaların alındığını aktarmıştır:

“Valla kızım, görüyorsun camları kırmışlar, kapıları kırmışlar, pencereleri kırmışlar, sonar tencerelerimizi kırmışlar, dolaplarımızı kırmışlar, her şeyimizi kırmışlar, sobalarımızı kırmışlar. Valla gelinimin eşyalarını kırmışlar, gelinimin küpeleri vardı iki milyarlık. Almışlar. Valla birkaç altını da vardı onları almışlar, valla bir milyarlık değerli eşyaları götürmüşler. Yemin ederim bir yukarı çık, dairelere bak üç dört buzdolabı hepsini bıçaklamışlar. Vallahi tek bir sağlam kapı bırakmamışlar. Hepsini parçalayıp ortalığa atmışlar. Kızım valla ellerinden geleni yapmışlar. Sen kendin de görüyorsun izlerini, çöplerini, ekmekleri ortalıkta birsürü ekmek var damın üstünde. Burayı çöplüğe dönüştürmüşler, kendilerine karargah yapmışlar burayı. Asker yeri olarak kullanmışlar. Evet, vallahi kızım böyle yapmışlar.”

Cizre Eğitim-Sen Temsilcisi Osman Tetik, babası ve kardeşleri ile birlikte yaşadığı evden küçük çocukları yanına alarak 13 gün sonra ayrılmıştır. Babası ve kardeşi abluhanın 35'inci gününe kadar evde kalmaya devam etmiştir. Osman Tetik şunları ifade etmiştir:

“...Babamın söylediğine göre askerlerle beraber çıkmışlar, ama onlar sonra tekrar girmişler. Çünkü babam ordayken ev o hale getirilmemişti. Çıktıkları gün (35.gün) evi dağıtmışlardı, ama ne eve ne de arabaya bir şey olmamıştı. Kuyuya

kedi atılmamıştı. “Operasyon bitti” denildikten sonraki aramalarda bunların çoğu yaşandı. Komşularla da konuştuk, onlar da aynı şeyi söylüyordu. Evlere zarar verilmesi, eşyaların dağıtılması, kırılması... Mesela benim pasaportum evde kalmıştı, pasaportu yırtıp atmışlar. Bazı belgeleri aynı şekilde... Televizyonu kırmışlar, çamaşır makinasını kırmışlar, duvarlara üç hilal çizmişler. Yedikleri konserveleri yerlere atıp kirletmişler. Arabanın bütün camlarını kırmışlar, vites kolunu kırmışlar, ön kaportayı kırıp açmışlar, motorun kapak kısmını kırmışlar. Bütün farları kırmışlar, lastiğe çivi çakmışlar. İçerdeki koltukları sökmüşler, kullanılamaz hale getirmişler.”

Cizre’deki arama tarama faaliyetlerinde, ordu mensupları ve korucular da görev almıştır. Bu grupların yirmi günlük süre içerisinde hanelere yönelik uygulamaların, tanıklıklardan da anlaşılacağı üzere, evlerine dönenlerin gündelik hayatlarına devam edememeleri için ortaya konduğu düşünülmektedir.

Cizre’deki abluka sırasında oğlu Ramazan İşçi’yi vahşet bodrumlarında kaybeden Hatice İşçi, kilerdeki tüm erzaklarının yerlere döküldüğünü ve sonrasında bu erzakların yakıldığını çalışma grubumuza aktarmıştır.

Cizre’deki abluka esnasında, evinin kapısında ateşli silahla öldürülen Ferdi Kalkan’ın annesi Akide Kalkan, devlet güçlerinin evlerine girdiğini önlerine gelen her şeyi kırdıklarını ve sonrasında yaktıklarını heyetimize aktarmıştır.

Cizre’deki abluka sırasında oğlu Mehmet Kaplanı kaybeden Azime Kaplan da şu ifadeleri kullanmıştır:

“Evlerin içinde hiçbir şey bırakmamışlar. Hırsızlık zaten yapmışlar. Teyzemin evine girmişler. Eşyalarını parçalamışlar. Yakmışlar. Sonra evi de yakmışlar. Bütün eşyaları parçalamışlar.”

Devlet güçlerinin, bu yirmi gün süre boyunca girdikleri evlerde kanepelere, yatak ve yorganların içerisine, yemek tabakları ve tencerelerin içerisine, kapı önlerine dışkılarını bıraktıkları yine tanık ifadelerine yansımıştır. Taybet Erden evine döndüğünde gördüğü manzarayı anlatmıştır:

“(…) Bu iki odayı, yukarıyı o kadar pis yapmışlar, kirletmişler ki burada uyumuşlar bütün döşeklerimizin üstün de uyumuşlar. Vallahi kızım hepsi boklu hepsini pisletmişler. Yemin ederim kızım battaniyelerimizin üstüne sılmışlar, döşeklerimize tuvaletlerini yapmışlar, battaniyelerimize tuvaletlerini yapmışlar, yorganlarımıza aynı şekil de sılmışlar, bak istersen yorganım o odada görebilirsin.”

İnsanların evlerinden soğumalarına hatta tiksindmelerine sebebiyet veren bu tür uygulamalar abluka kalkar kalkmaz, halkın birbiriyle dayanışma içerisinde, hummalı bir temizliğe girişmesine neden olmuştur. Ablukanın izlerini silerek, hayatlarını olağan hallerine döndürmeye çalışan insanlar, önce evlerine verilmiş olan zararın izlerini silmeye çalışmışlardır. Bu normale dönme ve temizlik çabası, maalesef kalan delillerin de yok olmasına veya hayli zayıflamasına neden olmuştur.

Sağlam kalan bir terasta yıkandıktan sonra kurutulmaya bırakılmış halılar..

Cizre'deki ablukalar sırasında kızı Meryem Akyol'u vahşet bodrumlarında yitiren Kumru Akyol'un şunları aktarmıştır:

“Birçok eve girip yağmaladılar. İnsanlar karşı çıkmadığında daha sert davrandılar. Sürekli aynı ekip arıyordu. Ekibin başında 50'li yaşlarda biri vardı. Evde olmayanların kapılarını kırıp evlerine girdiler. Biz evde olmamıza rağmen kapımızı kırıp içeri girdiler. Ekibin başındaki, bize gelen emirlere göre her şeyi yapabiliriz, seni bile öldürebiliriz dediler.”

Abluka boyunca sadece insanlar ve evler değil tüm canlılar hedef alınmış..

Cizre'de insan yaşamının yanında, tüm diğer canlıların yaşamı da hedef alınmıştır. Abluka kalktıktan sonra karşımıza çıkan çok az sayıda sokak hayvanı, eğer sakatlanmamışsa korkudan, açlıktan ve susuzluktan perişan olmuş haldeydi. Tanıklar, çok sayıda sokak hayvanının da öldürüldüğünü aktarmışlardır. Yine, insanların evlerinin avlularında beslediği tavuk ve horozların çoğu öldürülmüş, bazıları evlerin içine atılmıştır. Ablukadan sonra evine dönen birçok Cizreli öldürülmüş kedileri evlerinin muhtelif yerlerinde görmüştür. Öldürülen bazı kediler, insanların su ihtiyaçlarını karşıladıkları kuyulara atılmıştır.

Cizre Eğitim-Sen Temsilcisi Tetik evlerine ve kuyularına atılan kediden bahsetmiştir:

“..Bir tane kediyi öldürmüşler, bizim kaldığımız evin bodrum katına atmışlar. Kokusu hala gitmedi. Bir kediyi de öldürüp su çektiğimiz kuyuya atmışlar. Bir de kuyuya deterjan atmışlar, içilmesin diye. Yani bu arama değil. Her şeye zarar vermişler. Hiçbir şey kullanılmamasın, oturulmasın, insanlar zarar görsün, rahatsız olsun diye...”

Akvaryumdaki balıklar da Cizre ablukasından paylarına düşeni almışlardır. Cizre'deki abluka esnasında kenti terk etmeyen öğretmen bu konuyla ilgili olarak şunları aktarmıştır:

“Hani her türlü rezillik, her türlü pislik yapılmış. Akvaryum vardı, içinde canlı balık vardı ve sen akvaryumu kır balıklar ölsün içinde [diye] ya. Yani azıcık vicdanı olan insan bunu yapar mı? Hayvanı geçtik, insanları diri diri yakıyorlar, bunun neresi insanlık? Eğitim veriliyorsa da nasıl bir eğitim veriliyor ben anlamış değilim. İnsan odaklı bir eğitim değil, tamamen yıkmaya, yağmaya bağlı. Ki kapılarımız falan kapalıydı, kapılarımızın kırılması, patlatılması, yerinde olmaması...”

Heyetimizin görüştüğü emekli imam Mele İsmail bu duruma ilişkin şunları aktarmıştır:

“Tamam, savaşlar olabilir. İnsanlar anlaşılamaz, kavga edebilirler, ama savaşın da bir ahlakı vardır. Savaşlarda insanlar öldürülür, evler yıkılır, ama eğer insanların yattıkları yataklarının üstüne gidip dışkı yaparsa, bu kabul edilemez. Vahşet kabul edilemez. Bu vahşet kabul edilemez. Kedileri öldürüp, insanların içtiği suların içine

atarsan bu kabul edilemez. Artık insanlıktan da bahsedemeyiz. Cizre’de bunları gördük. İnsanların evlerine girmişler, televizyon, buzdolabı gibi şeyleri kırmışlar. Fişek izi falan yok. Girip yerinde kırmışlar. Gelin ve damat fotoğraflarını alıp üzerine çarpı işareti koyup ahlaksız yazılar yazmışlar. Bu vahşettir. Bu kabul edilemez.”

Abluka sonrası harabeye dönmüş bir ev

İmha, dışlama, ayrımcılık, fiziksel, ekonomik, sözlü ve psikolojik olmak üzere şiddetin her türüsüne maruz bırakılan Cizre halkının beyanlarından anlaşılın, söz konusu zihniyetin, en temel ve vazgeçilmez insan hakkı olan yaşama hakkını gasp ettiğidir. Bu anlamda, uygulanan vahşetin eşyadan, doğaya ve insana varana kadar çok boyutlu olduğunu ve asıl hedeflenenin “güvenliği sağlamanın” çok uzağında, aslında buldukları coğrafyayı yaşanmaz kılma üzerine kurulu olduğu sonucuna varılabilir. İnsanların belleklerinde vahşete dair kalıcı ve derin izler bırakması amacıyla kedinin veya tavuğun işkence edilerek öldürülmesi, bölge insanına yıllardır biriktirilen kin ve tahammülsüzlüğün somut göstergeleri olup, uzunca bir süredir devletin resmi diline pelesenk olmuş “Kürt kardeşlerimiz” söyleminin samimi yetsiz bir içeriğe sahip olduğunun en büyük kanıtıdır.

Bu süreçte, devletin hiddetinin hedefi olan bir başka yer mezarlıklardır. Hendeklerin olmadığı, hatta mahallelerde yaşanan çatışmalar şiddetlendikçe, mahalle sakinlerinin göç etmek için tercih ettiği Kale Mahallesi'nde bulunan mezarlıklar tahrip edilmiştir. Mezar taşlarının kırıldığı, vefat etmiş kişileri hatırlatacak ibarelerin yok edildiği mezarlıkların hedef alınması, devletin hıncının ölümlere de sirayet ettiğini göstermektedir. Ağırlıklı olarak gerilla mezarlıklarına yönelen devlet şiddeti, akıllara Butler'ın adları pek de anılmayan ölümlere dair yazdıklarını getirmektedir. Butler sorar: "Askeri yollarla gerçekleşen ölümleri omuz silkerek, kıymeti kendinden

menkul bir havayla ya da apaçık kindarlıkla kabul etmemizin tasasızlığında, kaybı kavramaya karşı nasıl bir savunma işlemektedir?"²⁹. Gerçekten cenazelere yapılan muamele ile birlikte düşünüldüğünde, operasyonlar sona erdikten sonra, Cizreliler için önemi bilinen mezarlıkların tahribatı, yası tutulabilen, yaşam sayılabilen, insanlaştırılabilen yaşamlar ile yası tutulamayan, yaşam sayılamayan, insanlaştırılmayan yaşamlar arasındaki ayrımı sorgulatmaktadır. Butler, "Öteki"nin gerçeklikten çıkarılması olarak adlandırdığı bu durumu şöyle tariflemiştir³⁰: "Söylem düzeyinde ilk olarak kimi yaşamların yaşam sayılmadığını, insanlaştırılmayacaklarını, hiçbir egemen insan olma çerçevesine sığmadıklarını ve önce bu düzeyde insanlıktan çıkarıldıklarını, ardından da bu düzeyin, kültürün içinde zaten işlemekte olan insanlıktan çıkarılma mesajını taşıyan bir fiziksel şiddete yol açtığını öne sürmek". Oysa bu şiddet, Cizre halkını şehitlerine sahip çıkmaktan alıkoymak bir yana, daha da yakınlaştırmakta ve taleplerini daha güçlü seslendirmelerine neden olmaktadır. Bu durumu HDP Grup Başkanvekili Çağlar Demirel de gözlemlemiş ve bize şu şekilde aktarmıştır:

"Cizre halkı yaşanan her şeyin farkında, mücadelenin de farkında. Her şeye rağmen biz asla mücadelemizden vazgeçmeyeceğiz ve taleplerimizden vazgeçmeyeceğiz diye bizimle özelde de paylaştı aileler."

Abluka boyunca tüm yaşam alanlarına acımasızca saldıran devlet güçleri Cizre Asri Mezarlığı'nı tahrip etmişler.

²⁹ Judith BUTLER, Kırılğan Hayat Yasın ve Şiddetin Gücü, Çeviren: Başak Ertür, Metis Yayınları, Kasım 2013, s. 47.

³⁰ age. s. 48.

Delil Karartmalar

Türkiye tarihine geçecek bir toplu infaza sahne olan Cizre ablukası sırasında, yapılanların çoğunun suç teşkil eder nitelikte olduğu, gözlemlerimizden anlaşılmaktadır. Operasyonların bittiği günden, ablukanın yalnızca gece devam edecek şekilde kısmen kaldırıldığı güne dek, güvenlik güçlerinin Cizre'de yaptığı işlerden birinin de, bu suçlara işaret eden delilleri ortadan kaldırmak olduğu düşünülmektedir. Cizre'ye girdiğimizde, 62 insanın hayatını kaybettiği ikinci vahşet bodrumunun yerinde yalnızca bir enkaz bulunmaktaydı. Yıkılmadan önce yerinde beş katlı bir apartmanın bulunduğu ikinci vahşet bodrumu, kelimenin tam anlamıyla yerle bir olmuştu. Enkazın olması gereken yer ise, üstünde yürünebilecek kadar düzlenmiş, hafriyat bulunması gereken yerden taşınarak Dicle Nehri kenarında boşaltılmıştı. Hala cenaze kokusunun geldiği ikinci bodruma ait hafriyatın taşınmış olması, yaşanan çatışmaların ağırlığı ve yoğunluğu dikkate alındığında sokaklarda bulunması gereken kovanların yerinde olmaması, bu "temizlik" faaliyetinin delillerin karartılmasını da kapsadığını düşündürmektedir.

Şırnak Baro Başkanı Nuşirevan Elçi'nin ifadesi de bu görüşü destekler niteliktedir. Elçi, Dicle nehri kenarına dökülen hafriyatta ceset parçalarının bulunduğunu aktarmıştır:

“....Şu anda bu enkazların altında hala insan cesetlerinin olduğuna inanıyoruz. Kazı çalışmaları zaten yapılacak, şimdi yapılacağı zaman da biz hukukçular da eşlik etmeyi düşünüyoruz, eşlik etmemiz de gerekiyor. Şimdi dün yetkililerle görüşürken de yani böyle bir durumda hassas davranmaları gerektiğini, diğer enkazın atıldığı dönemde olduğu gibi öyle langur lungur yapılmaması gerektiğini, daha hassas davranılması gerektiğini. Biliyorsun yani Dicle nehrine dökülen enkazların çoğunda insan parçaları olduğu yönünde iddialar vardı. Fotoğraflar da çıktı yani şimdi insanlar o molozların demirlerini, hurdalarını toplarken insan parçalarıyla karşılaştı, sonucu da çıktı. Onun için bu kalan enkazların da çok hassas cenaze arama koşulları kuralları çerçevesinde yapılması gerekiyor.”

Cizre'de 20 günlük süre boyunca, dış cepheden fazla hasar almamış evlere de girilerek, evlerin yakıldığı tanık ifadelerine yansımıştır. Kaymakamlığın Cizre halkına yaptığı duyuruda, hane içindeki maddi hasarın, "binalarda tespit edilen zararlara oranlanarak" karşılanacağı ifade edilmiştir. Bunun nasıl uygulanacağı belirsizliğini korumaktadır.

“Operasyonlar bitti” açıklamasından sonra onlarca ev içeriden ateşe verilmiş, yakılmış..

Cizre’deki abluka boyunca haber takibinde olan bir muhabir şu aktarımlarda bulunmuştur:

“..Cudi Mahallesi'nde bodrumlardan sonra asker denetimi var, askerin kendisi gidiyor bir şeyler yapıyor yani. Yafes Mahallesi'nde yasak henüz kalkmadan asker, okulda delilleri yakıyor. Yani bunlar, sokakları da gezdik, delil bırakmamak için ellerinden geleni yaptılar ama hala katliamın boyutu açısından deliller var yani.”

Cizre’deki abluhanın yarı zamanlı olarak kaldırılmasından hemen sonra Cizre’ye gidip gözlemlerde bulunan HDP Grup Başkanvekili Çağlar Demirel ile yaptığımız görüşmede, devlet güçlerinin delilleri karartmak için evleri, direkleri yıktığını ve birçok evi yaktıklarını aktarmıştır.

“Halk yaşadıklarını bizlerle paylaştı, daha uzun uzun önümüzdeki süreçte de paylaşacaklarını söylediler. Çocuklar şunu söyledi; yıkık dökük olmayan binalarda bu son bir iki haftalık süreç içerisinde, vahşet bodrumlarından cenazeler çıkartılıp götürüldükten sonraki süreçte, bu malzemelerin temizlendiği yani kendi kullandıkları malzemeleri de delil karartmak için temizledikleri süreçte de bazı evleri de özellikle araçlarla, işte kepçelerle evlerin direk yıkıldığını, kepçelerle zarar verdiklerini ifade ettiler. Bazı yerlere top atışları yapılmamıştı ama bilerek oralara yakıcı maddelerin atıldığını söylediler. Biz özelde mahalleleri dolaşırken, herkesin çok net olarak bildiği, Cizre’de kadın bedeninin teşhir edildiği yere gittik. Orada da delilleri ortadan kaldırmak için ellerinden geleni yapmışlardı. Direk vardı, o direği yıkmışlardı, devirmişlerdi. Duvarı yıkmışlardı. Zaten kanlar falan hepsi temizlenmişti. Yani amaç orada olmadığına dair bir görüntü vermektir. Ama herkes çok net biliyordu ve bize birçok yerden insanlar gelin sizi neresi olduğunu, sizi götürelim bu vahşetin

nerede yaşadığını görün dediler. Bizi götürdüler, eş başkanımızla da beraber gittik ve orada delilleri karartmak için ellerinden geleni yaptılar ama Cizre halkı olay yerini çok net bildiği için orada gerçekleştiğine dair biz de kanıtını yakaladık. Orada nasıl yapıldığını da çok net gördük. Bodrumlara yakın bir yerdi.”

Abluka süresince Cizre’de bulunan, Cizre’deki vahşi ve ırkçı pratiklerin birebir tanıdığı olan HDP Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız’ın açıklamaları devlet güçlerinin Cizre’de uyguladıkları vahşeti ve yapmaya çalıştıklarını anlamak açısından önemli bir örnektir:

“Cizre şahsında halk terbiye edilmeye, sindirilmeye, halkın iradesi kırılmaya çalışıldı. O nedenle hendeklerin olmadıkları yerlerde dahi girilen evlerde hiçbir şey bırakılmamış. Orada yapılan şeylerin hepsi sapkınca şeyler. Yani öyle sağlıklı bir ruh haliyle gerçekleşmiş, normal bir düşmanlık duygusuyla, bir öfkeyle yapılabilecek şeyler değil. Çünkü münferit bir vaka olsaydı derdiniz kontrol dışı gelişmiş o zamanki psikolojiyle yapılmış. Oysa her yerde ortak bir anlayış olmuştu her evde aynı şey yaşanmıştı. Her evin televizyonu patlatılmıştı, her evin kapısı patlatılmış, her evin dolapları balyozlarla kırılmış ve her yerde sapkınca pratikler sergilenmiş. Tavuklar, kediler yaralandıktan sonra binalara asılmış. Kediler üzerinden kendilerince mesajlar verilmeye çalışılmış. Bu bir ortak tutum olarak sergilendi. Oradaki binlerce askerin tutumu olarak ortaya çıktı. Mesela bir yerde olsa anlam verirsin onu yapan askerin sağlığı yerinde değil ama ortak bir reflekse dönüşmüştü ve her yerde sergilenmişti. Şimdi bu operasyon bitti açıklamasının İçişleri bakanlığından yapılmasından yaklaşık 20-25 gün sonra yasaklar kısmen kalkmaya başladı. Bu süre zarfında her gün insanlık suçu, savaş suçu izlerinin ortadan kaldırılması için uğraşıldı. Bu süre zarfında yüzlerce kamyon hafriyat çekildi. Biz bu gün Dicle’nin kenarındaki hafriyatı çıplak gözle görme imkanımız oldu. Yüzlerce kamyon hafriyat Dicle kenarına dökülmüş. Orada bir futbol sahası genişliğinde hafriyat yığını oluşmuş ve o yığınların içerisinde insanlara ait uzuvlar kollar bacaklar bulundu. Dolayısıyla o izler, insanlık suçlarına dair izler ortadan kaybedilmeye çalışıldı. Ama yapılamadı. Boyutları o kadar büyüktü ki örtülecek gibi değildi. Taşydılar ama nehir kenarında ortaya çıktı, taşydılar ama hala o yığınların altında bir sürü insan kaldı. Kaldıramazlardı yani yıllarca uğraşmaları gerekiyordu. Kaldı ki hakikat er geç ortaya çıkar. Tesadüfen birkaç çocuk oraya gidiyor o çocuklar fark ediyor. O çocuklar fark etmeseydi belki kısmen örtülebilirdi bu. Mesela şans eseri biraz iletişim imkanı olan bir vekil olmasaydı bu kadar duyulamazdı. Ama olmadı. O kadar devasa bir vahşet ki örtülecek gibi değildi. Eninde sonunda ortaya çıktı. Bir yerden sonra artık bu yasak da kaldırılmak zorunda kaldı.”

İçişleri Bakanı Efkan Ala, operasyonlar bitti açıklamasından sonra ablukanın devam etmesinin nedenlerinden biri olarak, patlayıcıların temizlenmesini göstermiştir. Ablukanın yarı zamanlı olarak kaldırılmasından hemen sonra Cizre’ye gidip gözlemlerde bulunan HDP Grup Başkanvekili Çağlar Demirel ile yaptığımız görüşmede gözlemlerini aktaran Demirel “aynı zamanda patlamamış bazı materyaller de gördük” aktarımında bulunmuştur.

Sokağa çıkma yasağının yarı zamanlı olarak kaldırılmasından 28 gün sonra yaşları 4 ve 6 olan iki çocuk sokakta buldukları patlayıcı ile oynarken yaşamını yitirmiştir.

Şiddetin Görünen ve Görünmeyen Yüzü – Yıkım ve Sonrası

9 günlük kesintisiz abluka döneminde Cizre halkına ağır ve sistematik bir şiddet uygulanmıştır. Kente tanklarla girilmesi, evlerin bombalanması, avluya hatta pencereye çıkmanın cezasının ölüm olduğu abluka sürecindeki gözle görülür olan çıplak şiddet süreci, yıkılan bir alanın neredeyse kalmamasıyla birlikte sona ermiştir. Bu yıkım sürecinin ardından ise halka hâkim olan duygu öfke ve yas olmuştur. Abluka döneminde aç, susuz ve bombardıman altında hayatta kalmaya çalışan, evlerini terk etmeleri için elektrikleri kesilen, su depoları patlatılan halkın yaşadıkları kollektif hafızaya kazınacak düzeydedir. İnsanlar, kente döndüklerinde evlerini adeta yerinde bulamamıştır. Yerle yeksan olan binaların yanında nispeten ayakta kalan binalar da içinde yaşanılmayacak düzeyde hasar görmüş durumdadır. Cizre halkının geriye döndükten sonra yaşadıkları da işte bahsi geçen çıplak şiddet sonrası süreç, yani halk nezdinde hakim olan yas ve öfke dönemi, karşılaşılan psikolojik savaş öğeleri nedeniyle yasin tam olarak tutulamadığı ve öfkenin ağır bastığı ikinci bir devlet şiddeti süreci olarak da değerlendirilebilir.

Abluka sonrası evine dönen bir kadın mutfağından geriye kalanlara bakıyor..

Abluka sırasında evine isabet eden kurşunlardan dolayı evinden çıkmak zorunda kalan 5 çocuk annesi Nahide Nas, geri döndüğünde evini enkaz halinde görenlerden. Akrabalarından birinin evinde kalan Nas ailesi, 14 kişi ile birlikte 3 odalı bir evde kaldıklarını çalışma grubumuza aktarmıştır:

“Ev yaşanmayacak halde hasar görmüş ayrıca tüm eşyalarımız kırılmış. Televizyon ve benzeri eşyaların hepsi. Bakabilirsiniz. 5 çocuğum var 7 kişiyiz. Akrabalarımızda misafir olarak kalıyoruz, günü çok zor geçiriyoruz. Çocuklarımız

dayanamıyor evini istiyor. Kaldığımız evdeki nüfus 5, biz 7 nüfusuz ve 3 odalı bir evde kalıyoruz.”

Halime Saltan konuyla ilgili çalışma grubumuza şunları aktarmıştır:

“Eve geldik gördük ki evimiz yıkılmış. Her şeyimizi yıkmışlar. Görüyorsunuz zaten. Komple yıkılmış, içerisi yıkılmış, bir şey kalmamış. Hiçbir şeyi çıkarmadık. 6 nüfusuz. Silopi'ye gittik. Orada bir hayırsever bir ev verdi orada girdik. Akşamları Silopi'ye gidiyoruz. Gündüzleri buraya gelmek zorunda kalıyoruz akşama kadar. Valla görüyorsunuz halimizi. -Dava açacak mısınız?- Dava boşa gidiyor. Halkımızla beraber hareket ediyoruz halkımız ne yaparsa biz de onu yapacağız. Sulhnameye biz imza atmayacağız. Yapacaklarsa yapsınlar. Neyimiz var neyimiz yok hepsi bu ev idi. Yapmalarını istiyoruz. Sokakta kalmışız. Evimizi yaktılar. Bir arabamız vardı onu da avluda parçaladılar. Çocuklarımın elbiselerini bile alamadım. Terlikle çıkmak zorunda kaldık. Diğer yasak gibi kısa sürer zannettik ama evimiz yıkılana kadar yasak sürdü.”

İktidardan ve kuvvetten farklı olarak şiddet, Engels'in 19.yy ortalarında belirttiği gibi, daima araçlara muhtaçtır. Şiddet araçlarının teknik gelişimi artık öyle bir noktaya geldi ki, hiçbir siyasal amaç, insane aklının sınırları içinde, bu araçların yıkıcı potansiyeline denk değildir.³¹

Devlet güçleri tarafından karanlık bir geleceğe mahkum edilen Cizre'li bir kadının harap edilmiş evinin penceresinden içeriye bakıyor.

³¹Hannah ARENDT, Şiddet Üzerine, Seçme Eserler 6, İletişim Yayınları, 1997, s.9

Kerima Sanrı konuyla ilgili Şunları ifade etmiştir:

“İki haftaya kadar burada kaldık. Daha sonra kalamaz duruma geldik. Su depomuzu patlattılar. Zor durumda kaldık. Daha sonra çıkma fırsatımız oldu biz de çıktık. Akrabamızın yanına gittik kirada kalma durumumuz olmadığından akrabalarımızda kaldık. Evimiz bu halde olduğundan hala akrabamızda kalıyoruz. EŞimin akrabalarıdır. Evleri Şu an boş onlar gelse çıkmak zorunda kalacağız.5 kişiyiz. Görüyorsunuz periŐanız. Kirada kalacak durumumuz dahi yok. Evimizi yapmalarını istiyorum. EŞim işçi. Fakiriz.”

Cizre'de 79 günlük çatışmalar sonrasında GABB heyetinin kentte yaptığı hasar tespit çalışmaları hakkında bilgi veren komisyon üyesi İnşaat Mühendisi Nimet Taş, hasar tespit çalıŐmalarında sona gelindiğini belirterek, ilçede 1200'ü ağır 10 bin evin hasar gördüğünü ve ilçedeki alt yapının da büyük oranda zarar gördüğünü tespit ettiklerini söyledi.³²

---

³² <http://www.evrensel.net/haber/275681/cizrede-hasar-tespiti-yapildi-10-bin-ev-hasarli>

Devlet güçlerinin ağır silahlar kullanarak evini tahrip ettiği bir yurttaş, evinin önünde hüznüyle oturuyor.

79 günlük Cizre ablukası boyunca yüzlerce arabanın bu şekilde tahrip edildiği, yakıldığı ifade edildi.

Tek başına yaşayan kaldığı evden başka hiçbir şeyi olmayan 80 yaşındaki Kudret Karakaş çalışma grubumuza şunları aktarmıştır:

“Çocukluğumdan beri buradayız. Köyümüz yıkılmış ondan sonra buraya gelmişiz. 60 yıla yakındır burada yaşıyoruz. Yaşım kadar buradayız.

Yasakta 15 güne kadar buradaydık. Ondan sora aşağı mahallelerle gitmek zorunda kaldık. Burada geçiyor işte günüm, zor. Gece kadın komşum var onda kalıyorum. Tek başınayım, zor geçiniyorum. Belediyeye başvuracağım yardım etmeleri için. Allah bu ateşi söndürsün. Dünyada huzurun oluşmasını istiyorum. Burada yardımlarla geçiniyoruz. Ekmek veriyorlar, tüpünü dolduruyorlar, ihtiyaçlarını karşılıyorlar ve sen akşamları komşunda kalıyorsun. Kızlarım yok. Annem babam yok. Bir tek şu evim vardı."

Ayrıca Cizre'deki çalışmamış boyunca anmış, devrilmiş, kullanılmaz hale getirilmiş sayısız araç ile karşılaştık.

Anne, babası, kardeşleri ve çocuklarıyla birlikte yaşadıkları bina enkaza dönen Emin Saltan şunları ifade etmiştir:

"Gece akrabalarımızın yanında kalıyoruz. Gündüzleri buraya geliyoruz akşama kadar. Günümüz çok zor geçiyor her yer yıkılmış toz içinde kalıyoruz. Her birimiz başka yerde kalıyoruz. Ben kardeşim ve babamlar burada kalıyorduk. 4 çocuğum var 6 kişiyiz. Toplamda 16 nüfus bu evde kalıyorduk."

Abluka'da Sistemik Milliyetçilik ve Nefret Söylemleri

Ablukalar süresince, devlet güçlerinin araçlarda mehter marşı çaldığı tanıklar tarafından dile getirilmiştir. Görüşme yapılan Bahattin Yağarcık, ev baskınlarında teslim olun çağrılarını ile birlikte marşların çalındığını ifade etmiştir. İsmi nemek istemeyen sağlık emekçisi de asker ve polislerin sürekli mehter marşı çaldıklarını belirtmiştir:

"Etrafımızda gidip geliyordu düşman asla arabadan inmediler. Sürekli 20 gün boyunca, Nusaybin Caddesine girdikten sonra sürekli müzik, mehter marşı, duvarlara yazılar yazılıyordu."

Mehter Marşı, Türkiye Cumhuriyeti'nde dışlayıcı ve saldırgan bir şekilde kurgulanmış Türk Milliyetçiliği'ne çağrı yapan resmi ideolojiye ait bir marştır. Dolayısıyla Mehter Marşı'nın Türkçülük akımı üzerinden şekillenmiş olması Cizre'de yapılan katliamları ırkçılığa götüren bir uygulamaya işaret etmektedir. Mehter Marşı sadece birkaç araç ve zamanda çalınmamıştır. Anlatılar marşın sistemik ve bilinçli olarak tüm durumlarda çalındığını göstermektedir:

Cizre'deki tanıklıklarını çalışma grubumuza aktaran Sabriye Alkan şunları ifade etmiştir:

"...Cenazemizin başında mehter marşı çalıyordu, "Ölürüm Türkiyem" diyorlardı, köpekler gibi uluyorlardı, "uhuuuu..." diye bağıyorlardı. (...)Yerleştikleri her yere bayrak asıyorlardı."

Devlet güçleri kendi ülkesi sınırlarında bulunan kendi vatandaşlarının yaşadığı ilçeye bir düşman kentini işgal edercesine yönelmiştir. Operasyonlar sırasında gerek megafonlardan gerekse askeri araçlardan sürekli milliyetçi ve Türklüğü öven marşlar çalınması bu anlayışı kanıtlar niteliktedir. Görüşme yaptığımız Cizreliler fetih

marşlarının çalınarak bir devletin başka bir devleti işgal ediyor havasının yaratılmaya çalışıldığını ifade etmişlerdir. Söz konusu marşların ana temasını çoğunlukla ulusun yeniden dirilişi ve yeniden ulus olma bilincinin oluşturulması süreci teşkil etmektedir.

Ablukalar süresince Mehter Marşı gibi marşlar, bir tür ırkçı uygulama ve psikolojik işkence yöntemi olarak kullanılmıştır. Bu uygulama aynı zamanda duvar yazılarıyla desteklenmiştir.

Bir evin banyosunda gördüğümüz "PÖH, JÖH Her yerde, Türk ırkı var olsun" yazılması ablukanın faşizan boyutunu ortaya koyuyor.

Doğrudan Türklüğü yücelten milliyetçi yazılamaların yanı sıra Türkiye'de aşırı milliyetçi grupların Türklüğü köklü, arı ve önemli bir ırk olduğuna dair referans olarak kullandıkları "Türk Adımız, Oğuz Soyumuz, Avşar Boyumuz" ibareleri sokaklarda yazılmıştır. Türklerin oğuz soyundan ve bu soya bağlı alt bir boydan geldiği anlatısı Türklük kurgusunun resmi tarihindeki anlatılara atıftır.

Bu fotoğrafta görünen türden faşizan yazılamalar, bir Kürt kenti olan Cizre'nin neredeyse her duvarında okunabiliyordu.

Cizre'deki devlet güçlerinin ırkçılığa kaçan Türklük üzerinden hegemonik bir söylem kurduğu pek çok uygulamada kendini göstermektedir. Türk kimliği, ulus-devletleşme sürecinde Ermeniler, Süryaniler gibi azınlıkların dışlanması ve yok edilmesi ile birlikte daha sonrasında Kürtlerin asimile edilmesi ve inkâr edilmesi üzerine kurgulanmıştır. Cizre'de askerlerin sıkça Ermeniler üzerinden tarihsel olarak kurgulanmış nefret söylemlerini dile getirdiği aktarılmıştır.

Görüşme yaptığımız Bahattin Yağarcık'nın anlatımları milliyetçiliğin yok edici ve saldırgan özelliğine işaret etmektedir.

“Mesela ermeni piçleri, cehennem dibine göndereceğiz, bunu anonslardan söylüyorlar. Yani burada sivil halk var teslim olun diyor, insan kendi evindedir yani işte , devlet baba geldi neredesiniz işte marşlar 10.yıl marşı, mehter marşı falan..”

Ermeni halkı üzerinden kullanılan bu ırkçı ifade, hem devletin katliamcı tarihine bir gönderme hem de ayrıştıran ve ötekileştiren söyleminin militarist bir ortamda yeniden üretilmesidir. Ayrıca bu yazılama ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında, Ermenilere yapılan soykırımın Kürtlere yapılabileceği mesajının verilmeye çalışıldığı değerlendirilebilir.

Kürtlere karşı beslenen tüm ilkel faşizan zihin dünyası Cizre duvar ve kapılarında açıkça yazılmalara dökülmüş durumdaydı..

Ulus-devletin oluşmasıyla yaratılacak ulus, Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve homojen bir toplum oluşturulmasıyla gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin demokratik bir ülkeye dönüşmemesinin önündeki bu engel, Kürt halkının çok kimlikli ve eşit vatandaşlık talebinin ve mücadelesinin karşılığı her defasında bir bastırma ve yok etme pratiği ile sonuçlanmaktadır. Devletin resmi kimliğinin "Türk"lük üzerinden kurgusu, Türk milliyetçiliğinin medeni bir ulus imgesini yaratmada düşman yaratma ve "öteki"yi asimile ederek Türklüğün dayatılmasıyla şekillenmektedir. Cizre'de ablukalar sonrasında evlerin damlarına ve sokaklara Türk Bayraklarının asılması, ırkçı çağrışımların olduğu duvar yazılmaları ve hakaretlerin ırkçı bir söyleme dayanması sistematik bir ırkçılığa işaret etmektedir. Tarihsel ve kültürel olarak çok kimlikli ve inançlı bir vatan olan Türkiye'nin tek bir kimliğe sıkıştırılması ve resmi tarihin ve kurumların buna hizmet eder bir şekilde yaklaşması Cizre'deki devlet güçlerinin milliyetçi bir dayatmayı da sergilediğine işaret etmektedir. Milli kimliğin bu şekilde kurgulanması Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da benzer şekilde yer almaktadır ve vatandaşların hepsi "Türk" olarak tanımlanmaktadır.

Ablukalarda bir diğer dikkat çeken nokta evlerin damlarına dikilen bayraklardır. Çalışma Grubu olarak Cizre'de mahalle ve sokakları gezdiğimizde neredeyse her evin damında bu şekilde direklerle "Türk Bayrağı" asılı olduğunu gördük. Fotoğrafta da görüldüğü gibi, bir yurttaşın kendi evinin - kamu binası değil- çatısına devlet güçleri tarafından bayrak dikmiştir.

Görüşme yaptığımız Cizreli bir yurttaş evlerin çatılarına bayrak asılmasını şu şekilde anlatmıştır:

“Bayrak olayı da çok çarpıcıdır yani. Sen bir yeri kazandığında ya da işgal ettiğinde kendi bayrağını dikersin oraya. Yaktıkları, yıktıkları bütün binaların üzerine Türk bayrağı asılmış. Yani burayı biz işgal ettik. Bu mesaj budur yani. Başka hiç, tek bir şey yok yani. En yalın örneklerinden biridir. Burayı yaktılar, yıktılar, işgal ettiler, “biz kazandık” dediler ve bayraklarını astılar oraya.”

Görüşme yaptığımız ailelerin tümü, devlet güçleri tarafından evlerin çatısına ve binaların tepesine asılan bayraklara dikkat çekerek, bu durumun zihinlerde devletin işgal ettiği yerlere bayrak dikmesi olarak canlandığını belirtmişlerdir. Bilindiği gibi bayrak ve marşın savaşlar sırasındaki kullanımı tarih boyunca işgal ve fethetme olgularıyla ilişkilendirilir. Bayrak ve mehter marşı gibi milliyetçi gruplarla özdeşleştirilmiş marşlar, toplumsal hafızada güç ve iktidarın gösterilmesinde sembol olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla evlerin damlarına bayrakların dikilmesi bir tür “devletin kazandığını” göstermeyi amaçlamak, özellikle düşman yazılamalar, bayraklar ve marşlar ile ırkçı nefret söylemlerinin kullanılması Cizre halkında devletin kendi yurttaşını düşmanlaştırarak halka yönelik bir savaş yürüttüğüne dair bir hafıza bırakmıştır.

Yahya İdin’in anlatımlarıyla hamile bir Kürt kadının ablukalar süresince “doğursan da terörist olacak zaten” ifadesinin bir asker tarafından söylenmesi, milliyetçiliğin

kadınlık üzerinden kurgulanmasını da içermektedir. Uluslaşma süreçleri, kadınlara milli kimlik oluşturmada “doğurma” görevini vermesi gibi öteki olarak tanımlanan, yok sayılan Kürt kimliğinin Türk ırkçılığı ile aşağılama çabası kadınları da hedeflemektedir. Ulus-devlet kadınlara verdiği bu görevle kadın bedeni üzerinden kontrol hakkını verir. Ablukalarla yaratılan savaş bir “vatani kurtarma” ve “milli kimliğe” hizmet eden bir savaş algısı yaratılarak milliyetçilik tüm toplumdaki kadınlar üzerinde tahakküm kurmayı hedeflemektedir. Başbakan Davutoğlu’nun 3 Şubat 2016 tarihli konuşmasından "Bizim için doğum yapan kadın hem mübarek bir görev yapıyor hem de vatani bir görevini yapıyor"³³ söylemi yaratılan militarist ve ırkçı ortamın bir ürünü olarak görülmelidir. Kadınlar üzerinden kurgulanan bu tahakküm kadın bedeni üzerinden her türlü saldırıyı meşru kılma yönünde hareket etmektedir. Dolayısıyla Cizre’deki cinsiyetçi ve ırkçı yazılımlar birbirini besleyen bir devlet zihniyetinin açığa çıktığı bilinçli bir yaklaşıma dönüşmüştür.

Türkiye’de Kürt sorununun çözümünde kilit bir noktada duran ulusal kimliğin; Anayasa başta olmak üzere yasa ve uygulamalardan çoğulcu ve eşitlikçi yapıya kavuşması kritik bir noktadır. Ancak sivil bir halka yönelik saldırılar ve katliamlar tam tersine tekçi ve inkârcı devletin resmi yaklaşımını pekiştiren ve Cizre halkına Türk milliyetçiliğini dayatan bir duruma dönüşmüştür. Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca devletin Türkleştirme uygulamalarına karşı durarak asimile politikalarını boşa çıkarmıştır. Türklüğün dayatılmasına karşı Kürt halkının direnişi ve kendi coğrafyasında çok kimlikli ve kültürlü bir yapıyı inşa etmesi devletin Kürtleri sürekli resmi kimliği tehdit eden bir “düşman” olarak kurgulamasına yol açmıştır. Kürt kimliği ve özgürlüğü için mücadele eden Kürt halkı her seferinde devlet terörü ile şiddetle yok edilmeye çalışılmıştır ancak bunun karşısında çok daha direngen ve kendi kimliğine sahip çıkan bir halk ortaya çıkmıştır.

Başbakan ve Cumhurbaşkanı’nın Ablukalar süresince tüm toplumda milliyetçiliği körükleyen açıklamalar yapması sadece Cizre’de ırkçı uygulamalarla sonuçlanmamıştır. Aynı zamanda Türkiye’nin batısında yaşayan Kürtlere yönelik ırkçı linç kampanyalarının organize edilmesine ve ırkçılığın tüm topluma yayılmasına yol açmıştır. Bu tehlikeli durum sadece linçi teşvik eder halde değil, aynı zamanda toplumda birlikte yaşama ve barış ümidinin de yok olmasına da neden olabilecek düzeye ulaşmıştır. Böylelikle AKP iktidarı, Kürt halkına yönelik açtığı savaşta mezhepçi ve ırkçı yaklaşımı da kurumsallaştırarak bütün bir Türkiye’yi her türlü demokratik alanda geriletmeye itmekte, toplumsal kutuplaştırmayı milliyetçilikle besleyerek tehlikeli bir politika yürütmektedir.

---

³³ <http://www.cnnturk.com/turkiye/davutoglu-dogum-yapan-kadin-vatani-gorev-yapiyor>

Kültürel Değerlerin Hedef Alınması

Alt başlıklardan bir diğeri, kültürel değerlerin hedef alınmasıdır. Cizre’de gündelik yaşam hedef alındığı kadar tarih ve gelenek de hedef alınmış, sistematik politikalar devreye konarak kültürel bellek yok edilmek istenmiştir. Geleneksel elbiselerin bilinçli bir şekilde taranması, Kürt tarihi ve kültürüne has resimlerin ve kitapların yakılması kültürel soykırımla belleğin yok edilmeye çalışıldığını göstermektedir. Tanık olduğumuz kadarıyla bir evde diğer elbiselere dokunulmazken, Kürt kültürünü temsil eden geleneksel kıyafetler, evlerin muhtelif yerlerine asılarak taranmıştır. Kürt kültürüne özgü “yeşil-kırmızı-sarı” renkte olan her şey taranıp yakılmıştır.

Ayrıca Cizre’nin önemli tarihsel ve dinsel simgelerinden biri olan 450 yıllık Seyidan Camii’sine, tank mermilerinin isabet ettiği, yakıldığı ve kullanılmayacak derece de hasar gördüğü çalışma grubumuz tarafından gözlemlenmiştir.

Yirmi Günlük “Temizlik” ile Yapılmak İstenenler

Cizre’de 20 günlük operasyonlar esnasında yaşananlara dair tanıklıklar, özelleştirilmiş bir sistematik katliam projesinin adım adım devreye konulduğunu göstermektedir. Örneğin 20 günlük arama tarama faaliyeti denilen uygulamalar sırasında evlerde sandıkların içerisine cenazelerin bulunması, bir dehşet yaratma amacı olmasının yanı sıra masa başında hazırlanmış kompleks bir politikaya da işaret etmektedir. Çünkü cenazeler orta yerde bırakılarak yapılmak istenen bir yandan cenaze üzerinden ölüm hükmüne rağmen cezalandırma, biyolojik yıkım, diğer yandan ise toplumun bunu aleni görmesini sağlayarak politikanın topluma dair etkisini arttırmaktır.

Cizre’deki ablukanın yarı zamanlı olarak kaldırılmasından hemen sonra Cizre’ye gidip gözlemlerde bulunan HDP Grup Başkanvekili Çağlar Demirel’in anlatımları devletin dehşet yaratma amacı ile yaptıklarına örnek teşkil etmiştir.

“Biz Cizre’ye girer girmez zaten sabahın ilk saatlerinde bir cesedin daha evin içinde bulunduğuna dair bir bilgi edindik ve onun hemen morga kaldırılmasını sağladık. DNA için ve morgdaki işlemleri için de tekrar Şırnak’a gönderildi. Yani hemen sokağa çıkma yasaklarının ardından, sokaklardan cenazelerin hala çıktığını ve vahşet bodrumlarına gittiğinizde de gerçekten beş katlı binaların, özelde de ikinci bodrum olarak ifade edilen bodrumun yerle bir edildiğini ve onun altında hala cenazelerin olabileceğine dair izlenimlerimiz oldu. Cizre’de birinci bodrum olarak bahsettiğimiz bodrumun iki defa alt kısmına girdik. Çok ağır bir koku vardı ve orada cesetlere ait farklı parçalar halinde kemiklerin ve et parçalarının olduğunu gördük hatta yanmış telefonlar ve yanmış bazı belgeler de orada, biz de farkettiler gördük.

Devlet güçlerinin Cizre’de ortaya koyduğu katliam ve pratiklerin her şeyden önce bir düşünce edimi olduğunu da aktarmak gerekir. “Makbul” Kürdü yaratma çabası ile

onu fiziken öldürmeden önce kınama, yerme, hiçleştirme ve yaşam koşullarını ellerinden alma çabası ile hareket edilmiştir. Evlerde ırkçı, cinsiyetçi ve aşağılayıcı yazılamaların yapılması, gündelik yaşamın devamını sağlayan tüm eşyaların parçalanıp yakılması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Devlet güçleri söz konusu yirmi günlük süre içerisinde “temizlik” adı altında katlettikleri insanların bedenlerine ait parçaları iş makinaları ile ilçenin muhtelif yerlerine atmıştır.

Cizre’de, JÖH ve PÖH’lerin yakıp yıktıkları evlere Türk bayrağı asmaları ve duvarlara cinsiyetçi, ırkçı yazılamalarda bulunmaları milliyetçi, militer bir düşünce dünyasına işaret etmektedir. Bu da Türk askeri sisteminin erkekliği yücelten, tekçiliği şiar edinen mantalitesinden azade düşünülemez. Kimi zaman, ırkçı kesimlerden yükselen “Cizre’de devlet nerede?” sorusunun cevabı duvarlara yazılan ırkçı ve cinsiyetçi yazılamalarda, binaların tepesine asılan bayraklarda ve tüm kentin yanmış yıkılmış yaşanmaz hale getirilmiş silüetindedir.

Sonuç itibariyle, operasyonların durdurulmasından sonrasını kapsayan 20 günlük süreçte, operasyonlardan bunalan, morali ve motivasyonu düşen devlet güçlerinin keyfi uygulamalarla sınırlarını boşaltmasına olanak tanınmıştır. Nitekim, canlı-cansız her şeye saldırganlıkla yaklaşılması, geçmeyen hırsın, hatırlanması istenen kalıcı izlerin, nefretin büyüklüğünün, söz konusu Kürtler olduğunda arzu duyulan şiddetin sonucudur.

ABLUKADA KADINA YÖNELİK DEVLET ŞİDDETİ

---

14 Aralık 2015 tarihinde başlayan 79 gün süren abluka süresince, kadınlara yönelik devlet şiddeti savaş suçu olarak gerçekleşmiştir. Devlet güçlerinin militarist ve cinsiyetçi uygulamaları bu süre içerisinde yoğun olarak yaşanmıştır.

Cizreli kadınlarla yapılan görüşmelerde ön plana çıkan duygu öfkeyle birlikte, güçlü ve kararlı bir direniş ile yıldırma ve katliam politikalarına karşı dik duruş olmuştur. Kadınlar ablukalar süresince yaşadıklarını anlatırken hissettikleri öfkeyi devlete ve hükümete yöneltmektedir. Öyle ki bu öfke toplu katliamların yapıldığı evlerin önünde sesli ve çok derinden yakılan ağıtlar ile her türlü beddualarla açığa çıkmıştır. Korkunç yöntemlerle katledilen çocukların anneleri, ilk önce çocuklarının onurlu bir direniş sergilediklerini ve onların dik duruşlarını sahiplenerek mücadelelerini devam ettireceklerini özellikle vurgulamışlardır. Cizre’de bütün bu devlet şiddetine ve işlenen ağır savaş suçlarına rağmen yaşam alanlarını ve direniş alanlarını terk etmeyenler ve yaşamı örmek için mücadele edenler kadınlar olmuştur. Cizreli kadınlar boyun eğmeyerek devletin her türlü milliyetçi ve cinsiyetçi politikası karşısında büyük bir direniş sergilemiştir.

Ablukanın üç ayı bulduğu Cizre’de kadınlar, özgün olarak kadın kimliklerinden dolayı devlet şiddetine ve cinsiyetçi politikalara maruz kalmıştır. Çatışmalı ortam devlet şiddetinin kadına yöneldiği ve özellikle kadını hedeflediği iki temel şiddeti doğurmaktadır. Cizre’de ablukanın oluşturduğu izolasyon ve her anlamda dışa kapalı olma durumunun yarattığı ortamla devlet şiddeti çok daha korkunç boyutlarda gerçekleşmiştir. Ablukalarda, sistematik olarak yok edilmeye çalışılan yaşamdan en çok kadınlar ve çocuklar etkilenmiştir. İkinci olarak, Militarist, cinsiyetçi politikalar eril zihniyetle kurduğu ilişki ile doğrudan kadınları hedef alarak saldırılar çok boyutlu bir şekilde gerçekleşmiştir. Özellikle evlerin karargah olarak kullanılması, evlerin yağmalanması ve devletin cinsiyetçi uygulamaları yaşanan devlet şiddetinin ortaya çıkmasında önemli noktalar olmuştur.

Ablukalarda savaşın bir diğer yıkıcı etkisi gündelik hayatta kalma ve geçinme gibi sistemleri yok ederek kadınları ve çocukları zor durumda bırakması olmuştur. Gündelik yaşamın yoğun olarak kadınlar tarafından örüldüğü ve bütün bir yaşamın kadınların mücadeleleriyle üstlenildiği, temel ihtiyaçlara erişememek, mutfak ve banyoların tamamen yıkılması gibi yağma ve yıkımlar çok daha büyük sorunlara sebep olmuştur. Görüşmelerde öne çıkan gündelik yaşamın yok edilmesi yanı sıra kadınların güçlü bir dayanışma ağı ile mücadeleleridir. Devletin kadınları, çocukları ve tüm sivillere yönelik sadece katliam gerçekleştirmediği, aynı zamanda hayatta kalabilmeleri için gereken her türlü ihtiyacı ve yaşamsal faaliyeti yok edici bir şekilde savaş yürüttüğü görülmüştür.

Yaşamın Yok Edilmesi: Kadınların Ördüğü Dayanışma Ağları

Kesintisiz bir şekilde 79 gün süren abluka süresince, en çok gündelik yaşamdaki ihtiyaçlar yok edilmiştir. En temelde elektriğin olmaması ve suyun kısıtlı olması yaşamsal bir sorun haline gelmiştir. Bombalamalar ve ev baskınlarından dolayı aileler genelde evlerin bodrum katlarında ya da evin tek bir odasında kalabalık bir şekilde kalmıştır. Görüşülen kadınların hepsi, bir önceki sokağa çıkma yasaklarından edindikleri deneyimle 20-30 günlük erzak depoladıklarını söylemişlerdir. Ancak yasağın 79 günü bulması çocukların ve yaşlıların bakımından sorumlu kadınları büyük bir sıkıntıya soktuğu tespit edilmiştir. Depoladıkları süt, sebze gibi taze yiyeceklerin kısa sürede bitmesinden sonra bisküvi gibi kuru gıda ile yetersiz bir şekilde beslenme ihtiyacı giderebildiklerini anlatmışlardır. Ancak özellikle çocuklar süt gibi temel besinlerinin olmamasından dolayı yetersiz ve sağlıklı beslenmişlerdir.

Cizre halkının sıkça dile getirdiği üzere devlet güçleri özellikle evlerin duvarlarına, pencerelerine zarar verecek şekilde bombalama yaparak mahalleleri insansızlaştırma yönünde hareket etmiştir. Bu insansızlaştırma politikasına karşı ise en büyük direnişi kadınlar göstermiştir. Sokağa çıkma yasağının başladığı 14 Aralık'tan sonra devlet şiddetinin dozajı giderek artsa da kadınlar evlerini terk etmemiştir. Topla-tankla evler yıkılmaya başladığında, önce küçük çocuklar ve bebekler başka bir eve gönderilerek kadınlar ve erkekler evlerinde, mahallelerde kalmaya devam etmiştir. Daha sonra evin tamamen yıkılması söz konusu olduğunda bir yan sokak ya da yakın bir eve geçip bir kaç aile birlikte dayanışma içerisinde kalmışlardır. Görüşme yapılan kadınların neredeyse tamamı evlerini 30-40 gün terk etmediklerini ifade etmiştir. Ancak daha sonra evlerin tamamen yıkılmasıyla, devlet insanları zorla göçe maruz bırakmıştır.

Cizre Belediye Eşbaşkanı Leyla İmret devletin top ve tankla evleri yıkmasından sonraki insanların evlerini terk etmesi için başvurduğu yöntemlere dikkat çekmiştir:

“Yasağın uzun sürmesi bir yana artık suyu kesmişlerdi. Kanalizasyonlar tıkanmıştı. Böyle şeyler olmaya başladığında artık insanlar evlerde kalamayacaklarını anladılar...Yemeklerini paylaşıyorlardı. Birinin evinde un yoksa öbürü ona veriyordu, birinde pirinç yoksa diğeri veriyordu. Bazılarının hayvanları vardı, koyunları vardı. Kesip etlerini komşulara dağıtıyorlardı. Halkın arasındaki dayanışma çok güçlüydü.”

Hala da üç dört aile bir evde kalıyorlar. Ev sahibi kapısını onlara açmış, yemeklerini paylaşıyorlar.”

Ablukalarda katledilen 12 yaşındaki Bişeng Garan'ın annesi yıkık evinde ilk olarak bize kurşunlanmış tencere ve çaydanlığını göstermiştir. Ekmek yaptığı sacın yakınına havan topu düştüğü için ekmek yapmayı bırakmak zorunda kaldığını, ancak bir süre sonra ekmek ihtiyacı için öldürülebileceğini göze alarak çıkıp ekmek yaptığını anlatmıştır. Kadınlar kendi evlerinde, havan toplarından dolayı ekmek yapamadıkları zaman aynı sokakta daha iyi durumda olan bir eve gidip orada kolektif bir şekilde ekmek yaptıklarını, unu bitenlerle olan unu paylaştıklarını ve ancak bu şekilde

ablukalar altında yaşamlarını idame ettirdiklerini anlatmışlardır. Bişeng'in annesi hemen ablukalardan sonra eve gittiğinde ilk tencerelerine bakmış, biraz tamirle düzeltilebilecek mutfak eşyalarını toparlamaya çalıştığını söylemiştir.

Kadınlar için en büyük sıkıntı suyun olmaması olarak ifade edilmiştir. Suya kısıtlı erişim, banyo gibi ihtiyaçların yetişkinlerce neredeyse hiç karşılanmadığı anlatılmıştır. Ancak en çok çocuklar için sorun olduğunu, çocukları yıkayamadıklarını, ancak sobada ısıttıkları su ile bir bezi ıslatıp çocukları ıslak bezle temizlediklerini söylemişlerdir. Örneğin bebekler için bir bezi ıslatıp öyle altını temizleyebildiklerini aktarmışlardır.

Ablukalardan sonra yıkık evinin önünde yemek yapıyor

Sokağa çıkma yasaklarında yoğun şiddet ortamından en çok etkilenenler çocuklar olmuştur. Yaşam alanları yok olan çocukların top atışlarından nasıl etkilendiklerini Leyla İmret görüşmede dile getirmiştir.

“En önemlisi çocuklar. Çocuklar evden çıkamadıkları için ağlıyorlardı. Çıkmak istiyorlardı. Bazen aileler çocukların çıkmalarına engel olamıyorlardı ve çocuklar bahçeye oyun oynamaya gidiyorlardı. Tabi çocuklar durumdan hiç bir şey anlamıyorlardı. Başlarda top seslerini duyunca bağıyorlardı. Sonra zamanla alıştılar. Sesleri duyunca “bomba atıyorlar” diyorlardı. Çocuklar bu ortamda korkuyla bahçede oynamaya gidiyorlardı. Yani çocukların ve annelerin durumu yeterince iyi değildi.”

Ablukalar boyunca kadınların sağlık hizmetine erişimleri tamamen engellenmiştir. Hamile kadınlar sağlık hizmetlerine erişiminden en çok etkilenenler olmuştur. Ablukalar süresince sağlıkçılarla birlikte çalışmalar yürüten DBP Şırnak İl Eşbaşkan

Yardımcı Yahya İdin, hamile kadınların yaşadıkları anlatırken, düşük yapan kadınların sayısının tespit edebildiklerinin çok daha üstünde olduğuna dikkat çekmiştir.

“Bir de bunun açığa çıkmayan, araştırılması gereken, mutlaka araştırılması gereken bir başka şey de var bu yasaklar sürecindeki 3 aya yakın yasaklar sürecinde hamile olup çocuğunu kaybeden bizim tespitlerimize göre; tespit edebildiğimiz kadarıyla daha doğrusu Cizrede 154 anne, Silopide 85 anne düşük yaptı, çocuğunu kaybetti bunu da mutlaka araştırılması gerekiyor. Çünkü bu da katliamın gözükmeyen bir yüzü soykırım denilebilecek bir nokta.

Sağlıklı arkadaşların özellikle bu konularda; yani hamile kadınlar konusunda şöyle bir uyarısı her zaman olur. Hamilelik boyunca ağır iş yapmamaları ve stresten uzak kalmaları tavsiye edilir ama bu süreç içerisinde bu aileler bu kadınlar stresin en alasını yaşadılar çünkü her an merminin nerden geleceğini bebeği koruma şeyi içerisinde sürekli bulunmaları ve uyku uyumamaları dolayısıyla düşük yapmaları temel en ağır şeyleridir.”

Yahya İdin, hamile ve çocuk sahibi kadınlara yapılanların sadece bu boyutta kalmadığı, hamile kadınlara bilinçli bir şekilde şiddet uygulandığını da ifade etmiştir.

“Silopi’de bunun birçok örneğini gördük hani anlattıklarına göre. Hamile mesela askerin içeri girip yarın öbür gün bunu doğuracaksın piç vs kelimelerini kullanıp fiziki saldırıda bulunmaları ve bilerek onları saatlerce ayakta tutmaları gibi şeyler. Mesela bir anne anlatıyordu; geldiler içeri ben eşim ve küçük bir kız çocuğu ve ben hamileydim, evimizde bir hafta kaldılar, süreç içerisinde bizi sürekli dama çıkartıyorlardı yani karşı tarafın bizi vurması için. Bazen eşime asker elbisesi giydirip dama çıkartıp hedef yapıp gidin yukarı şansınıza öldünüz öldünüz ölmediniz kalacaksınız. Sürekli böyle bir politika ile bir keyfi muamele yapıldı.”

İnsansızlaştırma Politikası Olarak Evlerin Zorla Karargah olarak Kullanılması ve Yağmalamalar

Görüşmelerde Cizre’de yaşananların 90’lardaki devlet şiddetinden ve savaşın etkilerinden çok daha farklı ve üst bir boyutta gerçekleştiği vurgusu dikkat çekmektedir. Bu vurgu görüşmelerde Cizre’de yaşadıkları vahşeti anlatırken 90’larda yaşadıklarıyla birlikte iç içe bir anlatıyla giderken bazen bugün yaşananların ulaştığı boyutun vahametini göstermek için 90’lara atıfta bulunulduğu dikkat çekmiştir. Bu durum, Cizre’deki devlet şiddetinin, Kürt halkının ve Kürt kadınlarının 90’larda yaşanan katliamlara dair hafızayı canlandırdığını göstermektedir.

Cizre’de ablukaların kalkmasından hemen sonra kente ilk olarak kadınlar girmiştir. HDP heyetinde HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, HDP Grup Başkan Vekili ve Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel, Hakkâri Milletvekili Selma Irmak, HDP Kadın Sözcüsü ve Siirt Milletvekili Besime Konca, Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran, Şırnak Milletvekili Leyla Birlik, DBP Belediye Eşbaşkanları ve KJA’lı kadınlar Cizre’ye ilk girenler olmuştur. Görüşme yaptığımız HDP Çağlar Demirel ilk

izlenimlerinde, Cizre'deki kadınlara hakim olan havanın devletin yapmak istediğinin aksine güçlü bir dayanışma ve sahiplenme duygusu olduğudur.

Cizre'de HDP heyetinde yer alan Çağlar Demirel, vahşetin geldiği boyutla birlikte halkın da direnişinin çok daha güçlü ve kararlı bir şekilde olduğunu Sur ve Cizre'deki gözlemlerine dayanarak vurgulamıştır.

“Yani bu süreç 90'lı yılları çok, kat be kat aşan bir süreçtir. Bu faşizan uygulama ve zihniyet devam ettiği sürece halk direnecektir, mücadele edecektir. Neden? Bu baskıya karşı, bu baskıyı kabul etmemenin vermiş olduğu bir direniş söz konusuydu. O yüzden bu baskı devam ettiği sürece halk buna ilişkin direnecektir, kabul etmeyecektir ve bu büyük bir isyana neden olacaktır. Bu sorunların çözümü, sadece tek çözümü vardır; gerçekten halkın taleplerini görmek ve talepleri doğrultusunda hareket etmektir. Bu Sur için de geçerlidir. Yakıp yıkabilirler, tanklarla toprakları evleri, her tarafını harabeye çevirebilirler ama bu halkın iradesini, düşüncesini ve taleplerini asla bir şekilde geriye itemez. Zaten bunu Cizre'de çok net olarak gördük. Talepler çok net, duruş çok net. Onurlu bir duruş var. Taleplerini gerçekleştirmek için halkın iradesi çok güçlü. Bunu kabul etmediklerini, bu yaşananları kabul etmediklerine ilişkinde çok net düşüncelerini ifade ediyorlar.”

Sokağa çıkma yasağı süresince büyük bir direnişle karşılaşan devletin evlerini terk etmeyen ve yaşam alanlarına sahip çıkan kadınlara yönelik en büyük şiddet; evlerin karargâh olarak kullanılması ve yağmalama olmuştur. Görüşme yapılan Cizreli kadınların hemen hemen hepsi evlerinin karargâh olarak kullanıldığından ve en özel eşyalarından, mutfaktaki tabaklarına kadar her türlü eşyanın kırılıp yıkıldığını belirtmişlerdir.

Hacı Özal'ın babası evlerin karargâh olarak kullanılması sonucu evlerinin nasıl yaşanamaz hale getirildiğini anlatmıştır.

“Evi o kadar çok karıştırmışlardı ki, kadınların ve çocukların kıyafetlerini karıştırmışlardı. Biz de korkuyorduk o yüzden serbestçe evi dolaşamıyorduk eve girersek bizi tararlar diyorduk, bizde o yüzden kıyafetlerimizi bulamadık vallahi 2 ay aynı kıyafetle kaldım.”

Bütün eşyaların talan edildiği bir evin yatak odasından

Kadınlar, askerlerin evlerine girip karargâh olarak kullanmalarına ve yağmalamalarına karşı çıkmışlardır, ancak bunun karşılığında adeta bir zorbalıkla karşılaşmışlardır. Cizre’de katledilen Kumru Akyol’un annesi Meryem Akyol evlerinin talan edilmesiyle elektrik ve su gibi temel ihtiyaçlara dahi ulaşamadıklarını belirtmiştir.

“Meryem daha 17 yaşındaydı. Yasak boyunca evdeydik. 8 çocuğum var. Elektriğimiz ilk günden kesildi. Suyumuz bazen akıyordu. Evimizde birkaç kez arama yapıldı. Damı mevzi olarak kullanılmak istediler. Karşı çıktığım için silah doğrulttular. Birçok eve girip yağmaladılar.”

Taziyesi olan ve talanın yapıldığı evlere girdiğimizde, evlerin içerisinde yoğun olarak eşyalara zarar verildiği gördük. Bu zararların boyutu tüm eşyaların yıkılıp kırılmasını içerirken örneğin girdikleri evlerin çoğunun mutfaklarında buzdolaplarında yoğun olarak kurşun izleri vardı. Sadece eşyaların değil, kadınların ekmeceklerini yapmak için evlerine depoladıkları un çuvallarının da ateş edilerek delindiğini ve kullanılamaz hale getirildiği görülmüştür. Evlerin mutfaklarında dolaplar yerlere indirilmiş, mutfak eşyaları yıkılmıştır. Evlerde sadece eşyaların yıkılıp kırılması değil bilerek eşyalar dağıtılmış yerlere atılmış ve serilmiş bir halde olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle kadınların özel eşyalarının, elbise dolaplarının ve kadın çamaşırlarının, makyaj malzemeleri gibi eşyaların dağıtıldığını ve ortaya atıldığı tespit edilmiştir. Diğer dikkat çekici bir nokta, evlerin girişlerinde özellikle kadın çizmelerinin, ayakkabılarının kesilmiş olmasıdır. Tam bir talan görüntüsünün hâkim olmasına rağmen Çağlar Demirel'in görüştüğü kadınlar, ev ve eşyalardan ziyade kendilerine yönelik devlet güvenlik güçlerinin ağır cinsiyetçi hakaretlerde bulunmalarının zorlarına gittiklerini söylemişlerdir.

“Bazı evlerde de halkı boşaltarak, halkın evden çıkmasını sağlayarak bazı binalar beş katlı binalar komple askerlerin karargahı olarak kullanılmıştı. Onların duvarlara yazılarını gördük. Onun dışında evlerin hem yakılıp yıkıldığını hem de bazı evleri boşalttıktan sonra o evleri karargah olarak kullandıklarını gördük.”

Cizre'deki abluka boyunca haber takibinde olan JİNHA Muhabiri Asmin Bayram şunları ifade etmiştir:

“Yani kadınlara göz dağı vermenin bir en açık, en yalın örneğidir. Mesela biz bir çok evde iç çamaşırları kalıntıları, yine rujla yazılan hakaretler, yani bunların hepsi belgeli bir şekilde yanımızda var. Haberleştirdik de bunları.”

Devlet güçlerinin Cizre’de kapalı olan eczanelere girip cinsel içerikli malzemeleri almak suretiyle, bu malzemeleri evlerde sergiledikleri tespit edilmiştir.

Abluka boyunca Cizre’de bulunan Eczacılar Odası Temsilcisi Cihan Sarıyıldız’ın ifadeleri bu durumu kanıtlamıştır.

“...Ayrıca eczanesi tahrip edilen, içine girilip gasp, talan edilen eczacı arkadaşlarımız var? Bu şekilde. Yani genelde kaç eczane, 4-5 tane bu şekilde, bir şekilde delinip içine girilmiş eczane var. Buradan ilaçlar alınmış, kozmetik malzemeleri alınmış, pahalı şeyler alınmış, artı demirbaşına zarar verilmiş. Bu kozmetik ürünler arasında ve ıtriyaat ürünler arasında bunlar da vardı.”

Evlerde kadın eşyalarına yönelik bu saldırganlık, özellikle yatak odalarında kadınların özel eşyalarına, kıyafetlerine yönelik gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Bir evin yatak odasındaki evli bir çiftin evlilik fotoğrafından gelinlikli kadının olduğu kısım yırtılmış haldeydi. Kadınların fotoğrafları bazı evlerde banyoya bırakılmıştı. Sokaklardaki cinsiyetçi yazılamaların evlerin içerisinde de yapıldığı tespit edilmiştir. Evlere girildiğinde duvarlarda “fistanlılar neredesiniz”, “fıstığın evi” yazılamaları yanı sıra rujlarla aynalara benzer cinsiyetçi hakaretlerin yazıldığını gözlemlenmiştir. Evlerin talan edilmesiyle ve yazılamalarıyla evlerde devletin cinsiyetçi uygulamaların

varlığı bilinçli olarak kadınlara hissettirilmeye çalışıldığı kadınlarca aktarılmıştır.

KJA aktivisti Nihayet Taşdemir, evleri içerisinde yapılan bu yağmalamaların ve evlerdeki cinsiyetçi uygulamalarının bir düşman tavrı olarak tanımladıklarını aktarmıştır:

“Genel olarak toplumların en hassas olduğu nokta kadın bedenidir, aslında kadın bedenine dokunduğunda tüm kutsallıkları ortadan kaldırmış olduğunu düşünüyorlar. Dolayısıyla bunun üzerinden bir savaş yürütülüyor. Kadın bedenlerinin çıplak teşhir edilmesi bir düşman tavrı olarak görüldüğü için halkta düşmanın herşeyi yapabileceği algısını oluşturmuştur. Yerelde bunu bir düşman faaliyeti olduğunu ve kendileri asla korkutmadıklarını asla geri adım atmayacaklarını söylüyor bütün anneler. Psikolojik olarak etkilenmemiş mi etkilenmişler ama mücadele edip asla düşmana teslim olmama algısı yaratmış bütün kadınlarda yani mücadele edeceğiz ve asla teslim olmayacağız algısını yaratmış. Bu yüzden bodrumdaki arkadaşların neden teslim olmadığını toplum çok iyi kavradı yani bunlara teslim olup teşhir olmaksızın diri diri yanmak daha anlamlıdır diyoruz. Şimdiye kadar kimse şunu demedi” keşke teslim olsalardı yanmasalardı” diye bir kişiden bile duymadım tabi keşke evimiz barkımız daha çok yıkılsaydı da bu gençlerimiz bu şekilde yanarak şehit olmasalardı ama teslim olmadıkları için de bir gurur özgüven duruşu da var.”

Ablukalar sonrasında kadınlar yıkıntılardan kendi eşyalarını toparlamaya çalışıyor

Abluka kalkar kalkmaz evlerine ilk gidenler kadınlar olmuştur. Kadınlar hemen evlerini görmek istemişler ve tamamen yıkık evlerde bile öncelikle kadınların ve çocukların gelen heyetleri bekledikleri gözlemlenmiştir. Tamamen yıkılmış evlerde dahi, evlerinin önüne bir kilim atan kadınlar halen Cizre’de yaşamı var etmeyi ve sürdürme gücünü gösterdikleri tanıklık edilen bir başka durumdur. Tüm yaşanan vahşete rağmen kadınlar evlerine dönerek kendilerinden, eski yaşantılarından bir parça eşya bulmaya çalışmışlardır.

Kenti terk etmeleri için öğretmenlere atılan mesajlara rağmen Cizre’de kalan öğretmenlerden bir kadın öğretmen, duvardaki cinsiyetçi yazılamalarla birlikte evinin talan edilmesini geçmişinin yok edilmesi olarak aktarmıştır ve talanın kendisinde bıraktığı etkiyi, hissettiklerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Mesela televizyonumuzun üstüne bıçakla “Kahpeler” yazılmış, “Heval kaçmayacaktınız” gibi yazılamalar vardı, “Biz geldik, siz yoktunuz” gibi.. Mesela benim evmin girişinde kapıyı açınca hemen duvara “fıstık biz gerillayız” diye yazmışlar. “fıstığın evi” gibi yazılar vardı. Diğer arkadaşlarına evine falan baktık, bu tür yazılar yazmışlar.

Diyorum ya ben kendi evime girdiğim zaman kendimi tecavüze uğramış gibi hissettim. Geçmişe dair bütün anılarımı yoketmişler, şu an geçmişe bakınca geçmişime ait hiçbir şey bırakmamışlar. Ki öyle bir durum ki artık insan kendi evine tiksinererek giriyor. Hani eşya almak istedim, elim varmadı eşyalarımı almaya.”

Cinsiyetçi Uygulamalar, Hakaretler, Cenazelere İşkence

Devletin kadınlara yönelik şiddeti ablukalar boyunca ve abluğa kalktıktan sonraki operasyonlar sürecinde yoğun olarak gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Kadınlar, büyük bir öfke ile kendilerine yönelik devletin kadın düşmanlığını tanıklıklarında yer vermiştir. Kadınların anlatımlarında en öne çıkan noktalardan biri devlet şiddetini tanımlarken İŞİD ile özdeşleştirerek, Cizre’de uygulanan bu şiddetin ancak İŞİD yöntemiyle anlatılabileceğine dair olduğudur.

Görüşme yaptığımız KJA’lı aktivist Nihayet Taştım, devletin özellikle kadınları hedef almasında, Kürt coğrafyasında örgütlü kadınların güçlü oluşu ve Kürt

kadınlarının toplumu demokratik ve özgürlüklerden yana dönüştürücü pratiklerine sahip olmasının en büyük etken olduğunu belirtmiştir:

“Cizre’ye geldiğimde bir savaşın olduğunu evlerin yıkıldığını, insanların göç ettiğini bir savaşın sonucu olarak görüyorduk. Cizre’ye geldiğimde bu tahribat yaşanan çatışmadan değil Cizre’de çok özel bir uygulama var gerçekten de Cizre’de özel bir savaş yürütülmüş, herşeye karşı başta kadınlara karşı bir savaş yürütülmüş, topluma karşı, eşyalara karşı bir özel savaş yürütülmüş. Eşya diyorum gerçekten evlerdeki bütün eşyaları talan etmişler. Buzdolabından televizyona insanlarımız bütün yaşam alanına ait tüm eşyalara karşı da yürütülmüş ve bu çok örgütlü stratejik olarak planlanmış, Cizre üzerinden hayata geçirilmiş. Bir evin perdesi neden kesilir bir kadının iç çamaşırları neden yere serilir mesela. Hiç çatışma alanında olmayan evlerin kapıları pencereleri bardakları çanakları kitapları neden kırılır? Kobane’de de savaşın getirdiği ciddi tahribatlar vardı ama böyle özel bir savaş yöntemi yoktu. Cizre’de yürütülen bu kirli özel savaşın en belirgin özelliği çok bilinçli ve isteyerek planlı programlı stratejik olarak böyle bir savaş yürütülmüş ve özellikle kadın hedef alınmış. Kürt özgürlük hareketindeki mücadele kurumsal bir değişimi de beraberinde getiriyor toplumsal dokuyu yeniliyor. Feodal kültürü ataerkil kültürü kırıyor, cinsiyetçi toplum özelliklerini kırıyor dolayısıyla kadınları daha özne yapan daha mücadeleciler kılan bir perspektiften kadın sorununa yaklaşıyor. Bu da Kürdistan’da kadın özgürlüğünü örgütlemesinin çok güçlendiren dolayısıyla özgürlükçü bir toplumu daha demokratik daha özgürlükçü eşit bir toplum olma koşulunu yaratıyor. Bu durumu en fazla AKP hükümetini, zihniyetini korkutan bir gerçek olarak görüyorum. Dolayısıyla toplumda oluşan özgürlükçü demokratik dönüşümü kendi sistemleri ve zihniyetleri için bir tehdit olarak görüyorlar. Dolayısıyla burada büyüyen kadın mücadelesine saldırarak, geri iradesiz, güçlenmeyen, itaat eden bir toplum yaratmak istiyorlar. Dolayısıyla yine kadınlara en cinsiyetçi politikalarla saldırıyorlar. İşte kadınların özel eşyalarına dokunarak savaşta kadınların bedenlerini teşhir ederek, tecavüz, taciz ederek geri adım attırmak istedi ama Kürtler bunu çoktan aşmıştır yani kendi özgürlüğünü namusu olarak gören bir topluma kadınların bedenlerini teşhir etmelerinin çok bir etkisi olduğunu düşünmüyorum. Ama temelde kadın bedeni üzerinden toplum vurulmaya çalışılıyor, bu da özel bir savaş yöntemidir. Kadınların bedenini, özgürlüğünü, mücadelesini hedef alarak aslında bu topluma geri adım attırmak isteniyor o açıdan hedef Kürdistan’da şu anda kadınlardır, örgütlü örgütsüz tüm kadınlardır. Dolayısıyla kadınları kırarak toplumu köleleştirmek iradesizleştirmek hedefleri.”

Görüşme yapılan annelerin hepsi çocuklarının ne kadar büyük bir onurla direndiklerini söyleyerek güçlü bir şekilde direnişe sahip çıktıklarını tanıklıklarında dile getirmiştir. Anneler bir yandan direnişlerini örerken bir yandan da sokakta devlet vahşetine karşı mücadele eden çocuklarını sahiplenmişlerdir.

Ablukalar sırasında iki oğlu katledilen bir anne oğullarının direnişini en güçlü şekilde sahip çıktığını aktarmıştır.

“İki evladım da aslan gibiydi. Allah kanlarını yerde bırakmasın. Oğlum Kürdistan şehididir. Toprağı için savaşmıştır, şerefi namusu için. İkisinin de başı diktir.”

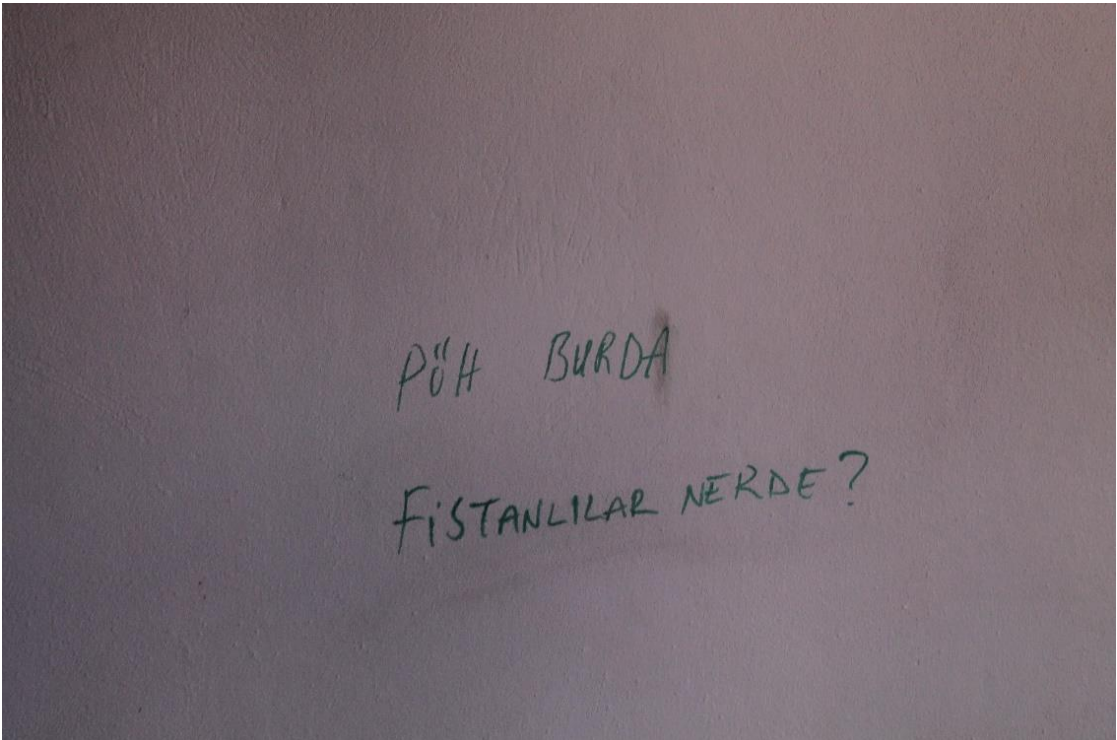

Kadınlar polis ve askerle karşılaştıkları her an ve durumda bir baskı ve hakarete maruz kalmışlardır. 1. Vahşet Bodrumu'nda katledilen Adil'in eşi polislerce cinsiyetçi hakaretlere maruz kaldığını ve tehdit edildiğini dile getirmiştir.

“..cenazemi almaya gittiğimde, bir kadın olarak asla unutmayacağım ve her yerde de söyleyeceğim, cenazemi sınır kapısından almaya gittiğimizde, elimi kaldırıp dedim ki “Biz Kürt’üz ne yapalım Allah bizi Kürt olarak dünyaya vermiş?” dedim. Bana ne dedi biliyor musun? Dedi ki indir o parmağını, parmağını kıracağım. Dedim ki içim yanıyor içim. “Senin içini de.” Diyerek küfretti bana. bana doğru geldi dövme için, kaynanam araya girdi ona bakmayın diyip izin vermedi. Ambulans şoförü de üstüne gitmeyin psikolojisi bozulmuş dedi. Gelip kolumdan da tuttu dövme için, etrafını sarıp izin vermediler zırlı araca götürdüler.

Siz yüreğimi yaktınız sizinki de yansın inşallah. Gülüp dalga geçtiler, dans ettiler. Biz ağlarken cenaze başlarında, küçük kızım yanımda, ceset kokusu burnuma vururken, yine de baş eğmedim onlara. Duan arkanda yatıyor deyip dalga geçtiler. İlk önce gelip kimlik araması yaptılar, kaynanama dedim kimliğimi vermeyeceğim onlara. Ben onlara bakarken gülerik işaret ettiler, bu ölmüş mü yoksa gebermiş mi sordu yanındakine. Diğer de gülerik gebermiş dedi, alay ederek.”

Sokağa çıkma yasakları boyunca devletin cinsiyetçi politikalarının bir diğer uygulaması duvarlar ve evlerdeki cinsiyetçi, ağır hakaret içeren yazılamalar olmuştur. Örneğin; duvarlara “fistanla devlet kurulmaz”, “kızlar geldik neredesiniz”, “kılar geldik yoksunuz”, “fistanını alda da gel” gibi doğrudan kadını ve kadınlığı hedefleyen ifadeler rastlanmıştır. Duvar yazılamaları sosyal medya hesaplarınca da yaygınlaştırılarak hegomonik erkeklik üzerinden kurgulanan cinsiyetçilik sergilenmiştir.

Birinci Vahşet Bodrumuna gitmeye çalışan yaklaşık 10 annenin vahşet bodrumuna girmesine izin verilmemiştir. Sonrasında yaş ortalamaları yaklaşık olarak 50 olan kadınlar gözaltına alınmıştır. Bu annelerle yaptığımız görüşmede, karakola götürüldüklerini ve iç çamaşırlarının dahi çıkarıldığını ifade etmişlerdir. Annelere saatlerce bir bardak su verilmemiş, yaşlı bir annenin lavabo ihtiyacını gidermesi için lavaboya gitmesi saatlerce ertelenmiştir. Bir başka kadın ile yaptığımız görüşmede, Cizre içerisindeki arama-kontrol noktalarından birinde her yerine dokunarak kendisinin arandığını ifade etmiştir. Gözaltında şiddet ve işkenceye varan uygulamaların sıkça karşılaşılan bir uygulama olduğu anlaşılmıştır. Bilinçli bir şekilde, sokaklarda evlerde güvenlik güçleri kadınlarla her karşılaşmalarında gözle taciz etmiştir. Erkek şiddetini sonuna kadar hissettirecek, kadınların ifadeleriyle “tarif edilemez kötü iğrenç bakışlar”la sürekli karşılaşmak zorunda kalmışlardır.

Sokağa çıkma yasakları süresince kadınlara yönelik devlet şiddeti, JİTEM gibi sosyal medya hesaplarından görsel olarak paylaşılarak kadın düşmanlığı propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Devletin kadınlara yönelik düşmanca uygulamalarından biri de çıplak kadın bedenlerinin görüntülerinin bu sosyal medya hesaplarınca paylaşılması ile gerçekleşmiştir. Ömer Hayyam Sokak'ta bir kadın bedeni işkence edildikten sonra çıplak halde fotoğraflanarak servis edilmiştir. Görüşme yapılan Cizrelilerin hepsi kadın cenazesinin olduğu yeri bildiklerini ifade etmişlerdir ve gerçekleştiği yere götürerek göstermişlerdir.

Şırnak Valisi aşağıdaki açıklama ile çıplak kadın bedenlerinin Cizre'ye ait olmadığına dair açıklama yayınlamıştır.

BASIN DUYURUSU 11.02.2016

A- A+

İlimiz Cizre ilçesinde, bölücü terör örgütü mensuplarına yönelik olarak güvenlik güçlerimizce 15 Aralıktan itibaren sürdürülen operasyonların başarıyla sonuçlandırılmasının açıklanmasını takiben bazı sosyal medya hesapları üzerinden başarıya gölge düşürmeye ve güvenlik gücü mensuplarımızı halkımız nazarında itibarsızlaştırmak amacıyla kaynağı belli olmayan bazı fotoğrafların sosyal medya da servis edilmesi suretiyle karalama kampanyasına yönelik olarak paylaşımlarda bulunduğu tespit edilmiştir.

Güvenlik güçlerimiz tüm iş ve işlemlerini ilgili Cumhuriyet Savcısının talimatları doğrultusunda hukuk çerçevesinde gerçekleştirmektedirler. Sosyal medya'da yayımlanan fotoğrafların İlimiz Cizre ilçesiyle hiçbir alakası bulunmamaktadır.

Güvenlik güçlerimiz bu zamana kadar olduğu gibi bundan sonrada halkımızın refahı ve güvenliği için çalışmaya devam edeceklerdir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Şırnak Valiliği

Hemen sonrasında 12 Şubat 2016 tarihinde Diyarbakır Barosu, cenazeye kötü muamele ve işkence ile ilgili suç duyurusunda bulunmuştur. Dilekçede güvenlik güçlerince soyulup bedenlerin işkence edilerek sokak ortasında teşhir edildiğine dair güçlü kanıtlar belirtilmiştir.

“10 Şubat tarihinde Şırnak'ın Cizre İlçesinde öldürülen iki kadına ait cesedin sokak ortasında güvenlik görevlileri tarafından soyulup, fotoğraflanarak sosyal medya üzerinden/elektronik çıplak bedenleri teşhir edilmiştir. Cizre İlçesinde 14 Aralık 2015 tarihinden itibaren sokağa çıkma yasağı uygulandığından bahisle sivil ya da başkaca bir kişinin olay mahallinde bulunma ve resimleme ihtimali bulunmadığından aynı

görevliler tarafından bu gayrı insani ve suç oluşturan muamele görüntülenmiştir. Bu görüntüler bizzat görevliler tarafından sosyal medya üzerinden/elektronik üzerinden kamuoyuna yayıldığı düşünülmektedir.”

Sokağa çıkma yasakları süresince Cizre’de olan HDP Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, Şırnak Valiliği’nin yapmış olduğu açıklamaların doğru olmadığını, kadın bedeninin olduğu sokağın hemen abluka sonrası 6 Mart 2016 tarihinde bu vahşetin gerçekleştiği yerde çektiği fotoğraflarla sosyal medya hesabından kamuoyu ile paylaşmıştır.

Çağlar Demirel Cizre’de kadın bedeninin teşhir edildiği yere gittiğini ve gözlemlerini aktarmıştır.

“Cizre’de kadın bedeninin teşhir edildiği yere gittik. Orada da delilleri ortadan kaldırmak için ellerinden geleni yapmışlardı. Direk vardı, o direği yıkmışlardı, devirmişlerdi. Duvarı yıkmışlardı. Zaten kanlar falan hepsi temizlenmişti. Yani amaç orada olmadığına dair bir görüntü vermektir. Ama herkes çok net biliyordu ve bize birçok yerden insanlar gelin sizi neresi olduğunu, sizi götürelim bu vahşetin nerede yaşandığını görün dediler. Bizi götürdüler, eş başkanımızla da beraber gittik ve orada delilleri karartmak için ellerinden geleni yaptılar ama Cizre halkı olay yerini çok net bildiği için orada gerçekleştiğine dair biz de kanıtını yakaladık. Orada nasıl yapıldığını da çok net gördük. Bodrumlara yakın bir yerdi. Tesadüf olarak mı ifade edelim artık nasıl söyleyelim bilemiyorum ama bodrumlara çok yakın bir yerde gerçekleştirilmişti.”

Cenazelere yapılan işkence ve insanlık dışı muameleler, özellikle kadın bedenlerine yönelik gerçekleştiği tespit edilmiştir. Yahya İdin yaşananları şu şekilde ifade etmiştir:

“Hastanelerden mesela cenaze arabası getiriyor, cenaze arabasından cenazeyi indireceğiz, cenaze almaya çalıştığım aslında bir cenaze değil cenaze parçası. Mesela bir kadın vardı sadece göğsünden aşağı vardı. Bir kişi gördüm aynen şey gibi üstünde tek bir mermi izi yok, tek bir yara yok, sadece, kanaatimce sağ yakalanmış ve sağ tıpkı İŞİD örneğinde gördüğümüz gibi sağ başı kesilmiş, başı yoktu.”

Kadın cenazelere yönelik en ağır işkencelerin yapıldığını Yahya İdin tanıklığında aktarmıştır. Yahya İdin’in dikkat çektiği bir nokta kadın cenazelerine avukat ve otopsi için adli tıp uzmanlarının özellikle alınmadığıdır. Bu nedenle kadın cenazelerine yönelik işkence ve insanlık dışı uygulamaların tam olarak açığa çıkması engellenmiştir. Yahya İdin’in anlatımlarıyla, Şırnak’ta bile erkek cenazelerine avukatların daha rahat girebildiklerini ancak Seve Demir, Fatma Uyar ve Pakize Nayır’ın otopsisinden sonra kadın cenazelerin otopsislerine hiç bir şekilde avukatların giremediği öğrenilmiştir.

“Kadının göğsünü alınmış. Cenazeyi görüyoruz sadece beyni dağıtılmış, kolu kopartılmış ve biz bunların hepsini gördük. Birçoğunun fotoğrafı yani morgda çektiğimiz cenaze yıkamadan sonrasında çektiğimiz fotoğraflar, kimse bunun böyle olmadığını iddia edemez. Bunun kanıtı var.”

“..vücutlarına baktığımızda moraran yerler kırılan kemikler ve merminin giriş çıkışları bu insanların çoğunun sağ yakalanıp infaz edildiğini düşünüyorsun. Mesela Seve Demir; onun otopsi raporu bizim elimizde, beyinleri dağıtılmış ve şuradan şuraya, çok yakından ateş edilmiş. Fatma Uyar keza öyle. Pakize Nayır’ın sadece 1 yaralanması vardı.”

Sokağa çıkma yasakları boyunca eşlerini, çocuklarını, akrabalarını ve yakınlarını kaybeden anneler için kayıplar sonrasında yas tutabilme ve cenazelere yapılan işkencelerle yüzleşme çok daha derin bir etki bırakmıştır. Öncelikle görüşme yapılan her anne çocuğunun hayattayken ne kadar sevilen, dürüst, kimsenin hakkını yemeyen bir çocuk olduğunu anlatmışlardır. Katledilen 16 yaşındaki Hakkı Külte’nin annesi çocuğunu şu şekilde tanıtmıştır:

“Oğlum on altı yaşındaydı fakat çok aklydı, olgundu. Öncü bir kişiliğe sahipti... Şakacıydı. Çalıştığı işte, işçiler sürekli yanındaydı, o işçilerin öncüsüydü. Onlara akıl veriyordu. Onunla karşılaştığında selam vermeden geçmezdin. Arkadaşlarını severdi, misafirperverdi. Arkadaşçaydı...”

Annelerin çocuklarının okulda ne kadar başarılı olduklarını, çalıştıkları işlerde işçilerin öncüsü olduğu, etrafında sevilen biri olduğuna dair anlatımları bir yandan da devletin bu gencecik çocukları neden katlettiklerine dair bir isyan olarak da ortaya değerlendirilebilir. Hemen hemen her anne öncelikle çocuğunu yaşarken ki haliyle anlatarak konuşmasına başlaması ortak bir nokta olarak belirtilebilir.

Ablukalar süresince cenazelere ailelerin ulaşamaması, cenazelerini görememesi, cenazesine ulaşsa bile yas tutmaya imkan vermeyecek şekilde apar topar gömülmesi gibi yaşanan durumlar annelerin acılarını yaşamalarına ve gidenlerin ardından yas tutabilmelerini engellemiştir. Bir halkın öz savunması için direnen gençlerin, kadınların yasının tutulmasının engellemesi; 90’lar dahil, devletin kendi halkına yönelik kullandığı şiddette ortak bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Arjantin, Şile gibi zorla kaybetmelerin yoğun olarak yaşandığı ülkelerde; kirli savaşta devlet terörüne karşı çıkan muhalif kişilerin yakınlarınca yaslarının tutulmasının engellemesi başka bir sistematik şiddet ve işkence olarak ortaya yaygın olarak kullanılmıştır. Devlet ya da iktidar, kimlerin yasının tutulacağını kimlerin yasının tutulamayacağına dair kararı kendi tekelinde tutar. ³⁴ Devlet tarafından engellemelerle; Cizre’de ölen sivillerin hiçbirinin kamusal yası tutulmamıştır. Ablukalar süresince; ana akım medya kanallarında, devlet için yaşamı değerli görülen asker ve polis ölümlerini, cenazeleri ve hikâyeleri anlatılırken, Cizre’deki sivil ölümlere dair devlet tamamen ve bilerek suskun kalmıştır. Ablukalarda katledilen sivillerin isimleri hiçbir şekilde ne devlet kayıtlarında, ne yazılı ve görsel basında – muhalif basın hariç – hiçbir şekilde yer almamıştır. Devletin bu refleksi, Kürt halkını yok sayma politikasının bir parçası olarak öldürülen bir Kürt’ün yasının tutulmaya “değer” olmadığını göstermesidir. Ölümler arasında kurulan bu hiyerarşi, devlet

---

³⁴ Judith, Butler, 2013, Kırılgan Hayatlar: Yasın ve Şiddetin Gücü, Metis Yayınları, İstanbul: s. 45-52.

şiddetinin ve hakikatin üzerinin örtülmesine hizmet eden, şiddeti sürekli kılan bir durum olarak yaşanmıştır.

Dolayısıyla Cizre halkının yas tutabilmesi, annelerin kayıplar için ağıt yakabilmesi, tabutların Cizre halkıyla birlikte taşınarak cenaze töreninin gerçekleşmesi aynı zamanda hakikatin de ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Cizre gibi kimliğine ve kendi öz değerlerine sonuna kadar sahip çıkan bir halkın politikleşme düzeyinden korkan AKP iktidarı, kayıpları ardından yas tutmalarının, katledilen kişilerin mücadelelerinin anılarak yaşatılmasının da önüne geçmeyi amaçlamıştır. Tanıklıklarla ifade edildiği gibi katledilen her sivilin bir yaşam hikâyesi var. Kimi hala okula giden gençler, kimi Belediye’de kimi bir işyerinde işçi, ev kadını, çocuklarıyla hikayeleri olan, evlerinde aileleriyle mutlu bir şekilde yaşayan ve yaşamda özgürlükler ve barıştan yana mücadeleleri ve bir davaları olan insanlardı. Ancak biz bu insanların hiç birinin yasını tutamadığımız gibi, kim olduklarını, yaşam öykülerini ve ne için mücadele ettiklerini öğrenemedik. Bütün bir toplumun öğrenmemesi için de hakikati çarpıtmak adına her türlü psikolojik savaş aygıtı devreye sokulmuştur. Nitekim 90’ların kayıplarının ardından Cumartesi Anneleri karşı-yas tutmanın ve sadece acıya indirgenen yasın, politik bir mücadele alanına dönüştüğünü gösteren önemli bir pratiktir. Cizre halkının tarihi de Kürdistan tarihinde olduğu gibi karşı-yasın Kürt kimliğine sahip çıkma ve ölenleri sadece bir dini ritüelle gömerek değil, halkı için, bir dava ve kendi ilkeleri için öldüklerinin de tekrar tekrar yaşatıldığı, bitmeyen bir sürece dönüştüğü pratiklerle doludur ve bu mücadele alanının öncüleri Kürt anneleridir. Bu yüzden tarihsel olarak devlet tarafından katledilen bir Kürt’ün cenazesinin gömülmesi, dini ritüellerinin yerine getirilmesi ve bir mezarının olması sadece bir yas tutmayı içermez. Kürt kimliğine sahip çıkma, halkı için görkemli bir direnişle dik durarak ölmeyi göze alan insanların davalarının yaşatılması ve mücadelelerinin devralınarak yürütülmesi anlamına gelmektedir. Benzer şekilde devletin cenazelerine saldırması, mezarlıkları yıkması da Kürt kimliğine, yürüttüğü özgürlük ve demokrasi mücadelesine bir saldırı olarak algılanmalıdır. Bu yüzden Cizreli annelerin ağıtları, yasları aynı zamanda devlete karşı büyük bir isyan ve kabullenmeyişi ifade etmektedir.

Açıktır ki Cizre’de cenazelerin ailelerce görünmesine izin verilmemesi ve apar topar gömülme pratiği devletin insanlığa karşı işlediği bir suç olması yanı sıra bilinçli bir uygulamadır. Bu engellemenin yarattığı baskı annelerde daha çok kaybettikleri yakınlarını rüyalarında gördüklerini anlatmalarıyla ortaya çıkmıştır. Görüşülen annelerin hemen hemen hepsi kaybettikleri yakınını her gün rüyalarında gördüklerini ve rüyalarında halen kendisine ulaşmaya çalıştıklarını, hayatta, canlı olarak gördüklerini anlatmışlardır. Hakkı Kült’e’nin annesi ve babası bu durumu şu şekilde aktarmıştır:

Babası: “Şimdi evlatlar zorda olduklarında anneleri daha çok hisseder, çünkü anneler evlatlarıyla daha çok zahmet çekerler, annelerin acıları babalara göre dört beş kat belki on kat daha fazladır. Ben şöyle söylim belki şimdiye kadar on, on beş yirmi kere rüyamda görmüşüm. Ben bu kadar görüyorsam, annesi ne kadar görüyordur şimdi..

Annesi: Rüyama girdi, rüyada telefonla konuşuyorduk, Telefonda üç sefer bana anne dedi. Ben annesi kurban diyordum üç defa. Anne iyi misiniz diyordu, evet diyordum. Anne çocuklar nasıl diyordu, biz iyiyiz oğlum diyordum, sen ne yapıyorsun? diye sordum, valla iyiyim diyordu. ... Askerde yeri iyi değildir. Hacı diyordum öyleyse bu koyunu onun için keselim diyordum. Eğer bu koyun olmaz diyorsan bu kuzuyu onun için keselim dedim. Uyandım baktım rüyaymış. Ağlayıp diyordum hadi bana yine anne de diye....”

Uluslararası Hukuk ve Sözleşmelerde Savaşta Kadına Yönelik Şiddet

Kadın hakları ve kadına yönelik her türlü şiddete dair en kapsamlı düzenlemeleri içeren ve dünyada 194 ülkenin taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi ve Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)'dir. CEDAW, kadınların her türlü şiddetten korunması yönünde devletlerin yükümlülüklerini içerir. Türkiye'nin de taraf olduğu CEDAW sözleşmesinin 1. maddesi kadına yönelik ayrımcılığı çok kapsamlı bir şekilde tanımlar ve madde 2'de devletlere kadınların yaşadığı ayrımcılık ve şiddet ortamının ortadan kaldırılması yönünde görevlerini sıralar. Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi yönünde taraf ülkelere görev yükler, yasal mevzuatından uygulamalara devletin toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımından düzenlemeler yapmasını tavsiye eder.

Savaş ve çatışmalı ortamda “insan güvenliği” tanımı esas alınarak, şiddetin faili olan devletin değil, insan odaklı bir güvenlik anlayışının olması gerektiği vurgulanır.³⁵ Hemen sonrasında uluslararası literatürde kadınlar için de “kadınların güvenliği” yaklaşımı benimsenmiştir. Savaş ve çatışmalı ortamda devlet şiddetine maruz kalan kadınların güvenliğinin sağlanması ve barışçıl bir ortamın oluşturulması esas alınmalıdır. Çatışmalı ortamlarda kadınların durumu ve barışın sağlanmasına kadınların daha etkin katılımının gerçekleştirilmesi ve desteklenmesi için ilk uluslararası belge Güvenlik Konseyi'nin 2000 yılında kabul ettiği 1325 Kararı'dır. Türkiye 1325 Kararı'nı tanıyan bir ülke olarak karar gereği kadınlara dair ulusal eylem planı hazırlamaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu bu karar, üye ülkeleri çatışmaların sonlandırılması ve çatışmalarda kadına yönelik şiddetin engellenmesi, kadınların barış süreçlerine katılması ve kadınlar için barış ve güvenlik sağlayıcı işler yapması yönünde çağrıda bulunur. Karar, taraf ülkeleri, çatışmalarda sivil kadınların ve kız çocuklarının haklarının korunması yönünde uluslararası sözleşmelere uyulmasını ve savaş ve çatışmadan kaynaklı her türlü toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin sonlanması için politika oluşturmasını söyler. Çatışmalı ortamlarda kadınların yaşadıkları şiddet ve sonrasında kadınlara etkisinin görünür olması Güvenlik Konseyi'nin 1325 kararı dışında 6 karar daha deklere etmesine yol açmıştır.

³⁵ Dünyada barış çalışmaları literatürüne önemli katkıları ve uluslararası barış çalışmalarına etkileri olan Johan Galtung ilk olarak “insan güvenliği” kavramını kullanmıştır.

Devletin militarist ve cinsiyetçi politikaları, çatışma bölgelerinde kadınlara her türlü şiddet olarak gerçekleşirken, bu şiddet sadece çatışmalı ortamlarla sınırlı kalmayıp, Türkiye’de erkek egemen yapıyla beslenerek toplumdaki tüm kadınlara yönelik erkek şiddetini artırıcı ve tetikleyici etki yaratmaktadır. Sokağa çıkma yasakları süresince üretilen cinsiyetçi dil ve devletin militarist uygulamaları, elinde silah olan asker ve polisler bu silahı kendi eşleri ve evlerindeki kadınları sindirmek için kullandığı bilinmektedir. Cizre’de sokağa çıkma yasakları süresince sokaklarda ve evlerde cinsiyetçi yazılımlar, hakaretler tüm toplumdaki kadınları da hedefler hale gelmektedir. Böylelikle devletin savaşla açığa çıkardığı kadına yönelik her türlü şiddet sadece Cizre ile sınırlı kalmayarak, uzun erimli telafisi güç sonuçlara yol açacak şekilde tüm Türkiye’deki ev içi şiddetle ilişkilendirilebilmektedir.

Birinci vahşet bodrumunun karşısında oturmuş, geçenleri izleyen çocuklar

DEVLETİN HUKUKLA İMTİHANI

Yukarıdaki bölümde, ablukalar süresince neler yaşandığına dair tanıklıkları aktardık. Bu tanıklıkların bazıları çıplak gerçeğe işaret ediyor, bazıları ipucu vermekle yetiniyor, bazıları da hakikati bir mimikte, bir ifadede gizliyordu. Gördüğümüz yıkım ise, maddi gerçeğin bir an evvel ortaya çıkarılmasını, bu gerçeğin ulusal ve uluslararası mevzuatta suç olarak belirlenmiş fiillere uygun olup olmadığının tespitini kaçınılmaz kılmaktadır. Bu bölümde, maddi gerçeklikle kanun maddelerindeki suç tanımları arasındaki bağı kuran süreç olan ceza yargılamasını, idarenin eylem ve işlemlerinin hukukiliğini ve bu yaşananların uluslararası hukukta neye tekabül ettiğini ele almaya çalışacağız. Fakat buna geçmeden önce, tüm bu hukuk süreçlerinin Cizre için ne anlam ifade ettiği üzerinde durmak gerekmektedir.

Yargılama süreçlerinin sonunda kesin hükmü mahkemeler kurmaktadır; fakat bu hükümlerin hukukiliği kadar, muhataplar nezdinde adaleti sağlamaya ne denli vesile oldukları da tartışmalıdır. Hukukilik tartışması mahkeme tutanaklarında bir nebze görünür olabilmekteyse de, "Türk milleti adına" verilen kararların adilliyi, halk nezdinde ne ifade ettiği, dahası çatışmalı veya çatışma sonrası süreçlerde toplumsal barışa etkisi gölgede kalmaktadır. Bu izler düşünüldüğünde, Cizre ablukasının hukuki boyutu, 1990'lar hesaba katılmadıkça eksik kalacaktır. Zira Cizre'nin hukuk tarihi, devletin adaletle, hukukla ve aslında kendi vatandaşlarıyla imtihanının

tarihidir. Yine bu tarih, geçmişle ve şimdinin hakikatiyle yüzleşerek, barışçıl bir geleceği kurulabilme patikaları üzerine bize fikir vermektedir.

Bu nedenle raporun bu kısmında öncelikle, Cizre'de yaşananlara tanık olanların bir kısmının, Cizre'deki geçmişlerine, Cizre'ye nasıl ve neden yerleştiklerine yer verilmiştir. Ardından, doksanlı yıllarda yaşananlarla bugünü karşılaştırdıkları beyanları ve doksanlı yıllardaki faili meçhul ve diğer davaların seyri üzerinde durulmuştur. Bu davaların akıbeti, görüşmecilerin bazıları tarafından ifade edildiğinden ve bu ifadelerde o zamanın failleriyle bugünün failleri arasında bağ doğrudan kurulduğundan, bu görüş ve gözlemlere yer verilmiştir. Bunlardan sonra, ablukaların hukuki zeminini tartışılmış ve yasaklar boyunca yaşanan olaylar hukuki bir perspektifle ele alınmıştır.

Cudi Mahallesiinde havan topunun isabet ettiği bir mutfak

"Talan Zamanlarıydı"

Cizre'de devlet şiddetinin en yoğun yaşandığı mahallelerin sakinleriyle yaptığımız görüşmelerde, neredeyse ortak nokta diyebileceğimiz sıklıkta karşımıza çıkan olgu, tanıkların 1990'lı yılların çatışmalı süreçlerinde köylerinden Cizre'ye göçmeleri olmuştur. Cizre'nin bugün karşı karşıya kaldığı çıplak şiddeti yaşayanların bir kısmı, 1990'lardaki çatışmalardan doğrudan etkilenen kişilerdi; hatta Cizre'ye yerleşme sebepleri, doğrudan bu çatışmalı süreçlerdi. Doksanlar boyunca karşılaştıkları şiddet ve yaşadıkları kayıplar, bugünkü şiddeti anlatırken referans olmanın ötesinde, bu sürece ilişkin davaların seyri, Cizre sakinlerinin hukuk ve adalete bakışlarını

şekillendirmiştir. Bu bakış açısına burada yer vermemizin sebebi, hukukun yalnızca Meclis'te veya diğer uluslararası yapılarda üretilen ve mahkemeler tarafından uygulanan, uygulandığı kişilerin dışında bir varlık olarak değil, toplumsal barışın kurulmasında etkili bir köşe taşı olarak anlaşılması gerektiğine yapmak istediğimiz vurgudur. Bu ayırım, suçu hukukun ihlalinin ibaret gören cezalandırıcı adalet anlayışı ile suçu insanların maddi ve manevi bütünlüğünün ve ilişkilerinin ihlali olarak gören onarıcı adalet anlayışı arasındaki farkı ve ilişkiyi anlamak için de önemlidir³⁶.

Gerek koruculuğa zorlama, gerek köy yakma ve boşaltma, gerekse başka baskılar, bu kişilerin yaşam alanlarını terk etmelerinin önemli sebepleri arasında olagelmıştır. Harun Barın'ın babası Abdülhadi Barın bu durumu:

"Silopi'nin Wahsit köyünde büyüdük biz. Orada da bunun gibi bir rahatsızlık çıktı, buraya göç ettik. -Neden göç ettiniz?- Korucu sistemini getirmişlerdi. Biz koruculuğu kabul etmedik ve kalkıp buraya geldik" şeklinde ifade etmiştir.

Neden Cizre'de bulduklarından ve Cizre'ye nasıl taşındıklarından bahsederken aynı nedene vurgu yapan, Ramazan İşçi'nin babası Ahmet İşçi bu süreci:

"1988'de Cizre'ye gelip yerleştik. (...) Köyü yakmadılar ama köyün bir kısmı korucu oldu, diğerleri tüfek almayınca çıkmak zorunda kaldık" şeklinde ifade etmiştir.

Ahmet İşçi'nin bahsettiği köy olan Şırnak'ın Spivyan (Karageçit) köyü, 1992'de tamamen boşaltılmıştır. Dildar Akdoğan aynı şekilde, koruculuk sistemini kabul etmedikleri için 1988'de Cizre'ye yerleştiklerini söylemiştir.

Cizre'ye yerleşim sürecini anlatan Ali Tetik'in babası:

"Köyümüz yıkıldı. Der Gülê'ye geldik. Çok zorluklar çektik. Cizre'ye geldiğimizde hiçbir şeyimiz yoktu. Her şeyi geride bırakıp gelmiştik. Dükkandaki kasada bulunan parayı bile alma imkanı bulamamıştık. 92 senesiydi. Hepimiz çoluk çocuk çalıştık ve bu evi inşa ettik" ifadelerini kullanmış, bodrumda hayatını kaybeden Hakkı Külte'nin babası ise bu süreci "1989 yılında köyümüz boşaltıldı, Quşali. Sonra Cizre'ye yerleştik" şeklinde ifade etmiştir.

Köyü yakıldığı için Cizre'ye gelmek zorunda kalan bir başka aile, 16 yaşında ikinci vahşet bodrumundan çıkarılmayı beklerken, ambulansın gelip gelmediğine bakmak

---

³⁶ Nesrin UÇARLAR/DİSA, Hiçbir Şey Yerinde Değil, Çatışma Sonrası Süreçte Adalet ve Geçmişle Yüzleşme Talepleri, İletişim Yayınları, 2015, s. 23. Yazar bu tanımları, Howard ZEHR, Changing Lenses: A New Focus for Crime and Justice, Herald Press, 1990, s. 181 ve Janine Natalya CLARK, "The three Rs: retributive justice, restorative justice, and reconciliation", Contemporary Justice Review: Issues in Criminal, Social, and Restorative Justice, Volume 11, Issue 4, 2008, s. 331-350'ye referansla vermiştir.

için çıktığında vurulan ve cenazesi hala bulunamadığı için teslim edilemeyen Abdullah Gün'ün ailesi. Babası Mehmet Gün'ün ağzından hikayeleri ise şöyle:

"Biz hepimiz zaten köydeniz. (...) Tüm köy yakıldı. Köyümüzün adı da Türkçe Tekçinar. Kürtçe ise Berkever. Tekçinar Türkçeydi ama Berkever Kürtçe idi. Biz Berkever diyorduk. -Kaç yılında geldiniz?- 1984 yılında PKK'nin başlamasıyla, Eruh saldırısıyla, yanılmıyorsam dokuzuncu aydı [geldik] -İlk yakılan köy sizindi. Değil mi?- Evet, biz şöyle de diyebiliriz. Belki Berkever'den önce köy harap değildi. O zaman biz Siirt'e bağlıydık. Belki Siirt'te Berkever'den önce hiçbir köy harap edilmemişti. Geldiler köyümüzü ve malımızı yaktılar. Ağaçlarımız dahil her şeyi yaktılar. (...) 1985 yılında köy yakıldı. - Siz buraya geldiniz.- Evet, şu ana kadar biz Cizre'de kaldık. Abdullah da 16 yaşındaydı. 16 yıl oluyor bizim bu evi alışımız. O zaman Cudi mahallesindeydik. 1999'da biz burada ev aldık. Biz bunu yeniden yaptık. Beş yıl oluyor bunu yapmamız".

Mehmet ve Orhan Tunç'un annesi Esmer Tunç bu süreci:

"93 yılında Cizre'ye geldik. Türkçe ismi Cevizdüzü Köyü, Kürtçe ismi Cefane. Sahabeler döneminde kurulmuş eski bir köydü ve çok güzeldi. Evlerimiz ve bahçelerimiz ve hayvan sürülerimiz vardı orada. Tansu Çiller zamanıydı. O dönem köyleri basıp yakıyorlardı. İnsanları evlerinden çıkarıp öldürüyorlardı. O göç döneminde neredeyse Şırnak'ın bütün köylerini yakıp boşalttılar. İşte o dönem bizim köy de yakıldı ve göç edip Cizre'ye geldik. Hayvanlarımızı satıp burada bir ev aldık. O dönem Mehmet için şu anda eşi olan kızı istedik. O dönemde aileler darmadağın olmuştu, her birimiz bir yere dağıldık. Gelinim akrabamdı ve babasının evi Ceyhan'a göç etmişti. Mehmet 15 yaşında evlendi. Mehmet evlendikten 5 yıl sonra askere gitti"³⁷ şeklinde aktarmıştır.

Korucu olmaları için yapılan zorlamalar neticesinde köylerinden çıkarak Cizre'ye yerleşmek zorunda kalan Sabriye Alkan, göç sürecini detaylarıyla anlatmıştır:

"94"³⁸ün Mayıs ayıydı köyden çıktık. Devlet bize korucu olmayacaksınız köyden çıkın dedi, biz de korucu olmayacağız dedik. Kime korucu olacağız? Biz kendi kendimizleyiz zaten, kime koruculuk yapacağız yani gidip kardeşlerimizi öldüreceğiz, komşumuzun köyüne gireceğiz ne yapacağız? Biz koruculuk yapmayız. Dediler ki madem yapmıyorsunuz size beş gün mühlet köyden çıkacaksınız. İnsanlar kararını verdi, dediler ki koruculuk yapmayız köyden çıkacağız. Köyümüz Eruh'a bağlıydı, Güçlükonak'a. Kimimiz birkaç parça eşyasını getirdi, kimimiz pek bir şeyini getiremedi, buğdaylar biçilmek

---

³⁷Esmer Tunç

³⁸Sabriye Hanım görüşmenin bu kısmında 93 yılı demiş, ancak ilerleyen kısımlarda 94 yılında Cizre'ye yerleştiğini vurgulamıştır. Yine görüşmenin ilerleyen kısımlarında, "*Kamo'nun belediye başkanı olduğu yıldır. Belediye başkanı Kamil Atağ oldu, o yıl Cizre'ye geldik*" dediği için, Kamil Atağ'ın belediye başkanı olduğu 1994 yılını doğru kabul ettik ve metinde 94 olarak düzeltilmiş haliyle geçmesini tercih ettik.

üzereydi, hasat zamanıydı, ekinler yetişmişti. O haliyle köyümüzü, her şeyiyle bırakıp çıktık. Beş hayvan bir tane bedeline bile gitmiyordu, iki tane inek bir inek bedeline veriliyordu, insanlar öyle sattılar hayvanlarını. Öyle çocuklarımız öldürülmesinler de, biz köyden çıkarız dediler. Bu şekilde çıktık oğlum, çıktık geldik Cizre'ye. 94'te Cizre'ye geldik.

"Fakirlikti, kimse hiçbir şeyini getirmemişti, talan zamanlarıydı, insanların hayvanları yoktu satmışlardı insanlar, öylece yoksun kaldılar. Kimileri Bursa'ya gitti, kimisi Adana'ya gitti İstanbul'a gitti. Herkes bir şekilde kendini idare etmenin, geçindirmenin bir yolunu buldu. Kimileri ekmek soğanla geçimini sağlamaya, çocuklarını idare edip geçindirmeye çalıştılar öylece insanlar talan viran oldular köylerinden çıktılar. İşte bu böyle oğlum..."

Mele Qasım, devletin bugün Cizre'ye yönelmesinin bağlantısını Cizre'nin tarihine bağlayarak, doksanlı yıllarda yaşananları şöyle ifade etmiştir:

"Cizre tarihi bir yerdir. Hem devrimsel açıdan, hem din açısından, hem de Cizre'nin kendi tarihi açısından önemli bir yerdir. Tabi tüm bu nedenlerle de devlet Cizre üzerinde çok fazla durdu. Cizre, geleceği daha aydınlık yapabilmek için, 40 yıllık acıya cevap olabilmek için, 90'lı yılların 94 yılının sürecini tekrar yaşamamak için çok fazla çaba gösterdi, çok direndi. Gözlerimizin önünde katledilen çocuklarımız, o anne babaların çocuklarıydı, köyleri yakılan insanların çocuklarıydı. Onların direnişi anne babalarının tekrar aynı şeyi yaşamamaları içindi".

Mele İsmail, 1990'larda yaşananlarla bugünün bağlantısını şu şekilde kurmuştur:

"Adım İsmail, soyadım Yanık. Aslen Şırnak'a bağlı Dêrşew, resmîyette Alkemer köyüdenim. 1986 yılında "x" köyüne imam olarak gittim. Orada üç yıl kaldıktan sonra Cizre'ye geldim. O zamandan beri, yani 1990 yılından beri Cizre'deyim. Devlet 1994 yılında güvenlik gerekçesiyle köyleri yakıp yıktı. Halk evlerini terk edip Cizre'ye gelmek zorunda kaldı. Kendimize bir ev yapmıştık. 94'te top atıldılar evimize, ailemizden 3 kişiyi katlettiler, 5 kişi de yaralandı. Yıl 2015, 2016 aynı vahşeti tekrar gerçekleştirdiler. Aynı ev, sistem tarafından iki üç defadır bombalanıyor, yıkılıyor. Yıkıyorlar, biz tekrar kuruyoruz. Cizre'de hala daha katliamlar, evleri yıkmalar devam ediyor. Bizim evimiz devlet tarafından üçüncü defadır bombalanıyor. Birincisi köydeki evimiz. İki defa da bu evimiz. Aynı evi iki defa bombaladılar. Bu evimiz 94'teki ablukada tamamen yıkılmıştı, kullanılamaz hale gelmişti. O zaman ailemizden üç kişi şehit oldu; kız kardeşim, kız kardeşimin eşi ve onların 8 aylık çocukları. Eve top atıldılar. Daha 8 aylık çocuğa terörist dediler. Annesi çocuğunu emziriyordu daha. O çocuğu da terörist yaptılar. Böyle bir vahşet insanın çok zoruna gidiyor. Ama bakın aynı şey şimdi yine gerçekleşti".

4 Eylül 2015 günü ilan edilen ve 12 Eylül'e kadar devam eden abluka esnasında, zırhlı araçtan açılan ateş sonucu hayatını kaybeden 10 yaşındaki Cemile Çağırğa'nın³⁹ ailesinin hikayesi de farklı değildir. Cemile'nin babası Ramazan Çağırğa:

"90'lı yılları da gördüm. 1992'de bizi bombaladılar. Evimize 105'lik top atıldı. O zaman da 20'ye yakın insandık. Ben ve bir abim kurtulabildik. Bir kardeşim de askerdeydi. O dönemde ailemden onca insanı kaybetmeme rağmen şimdi kadar üzülmedim. Şimdi gördüğüm vahşeti hayatımda görmemiştim. Yani evimize 105'lik top attılar, onca insan öldürüldü. Ama böyle bir şey hiç görmemiştim. (...) Katillerin başında Cemil Temizöz geliyor. Bu adamı serbest bıraktılar. Buraya gönderdiler tekrar. Görenlerin hepsi 'bu adamların hepsi doksanların adamları' diyorlardı. Bu adamları buraya getirdiler tekrar"

ifadeleriyle, bu süreci 1990'lardan ayrı düşünemeyeceğimizi, 1990'larda işlenen fiillerden dolayı faillerin etkili bir biçimde yargılanmamasının bugüne etkisini hatta bugünün failleri olarak, yine aynı insanların karşımıza çıkma ihtimalini vurgulamıştır. Nitekim bu ihtimalin gerçekleştiği, abluka sürecini yaşayanların tanıklıklarından anlaşılmaktadır. Aşağıda bu bağlantıya yer verilmiştir.

GABB'dan mimar ve mühendisler de zorla yerinden edilme meselesiyle ilgili doksanlarla bağ kurmuştur:

"90'lı yıllarda köylerin boşaltılmasıyla ortaya çıkan bir mahalle Cudi Mahallesi. Bu şekilde ikinci bir göçe zorlanıyorlar. Bunun sistematik olduğunu düşünüyoruz."

Bu beyanlardan anlaşılan, bugünkü şiddetten etkilenen kişilerin çoğunun, yaklaşık otuz yıl önce, hayatlarını bir enkazın üstüne, Cizre'de yeniden inşa etmiş olduklarıdır. Tam da bu enkazın kaldırılması esnasında devletin ve yargı mercilerinin eylemleri (veya eylemsizlikleri) görüşmecilerin bugünkü tavrını belirlemektedir.

---

³⁹http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150913_cizre_cemileninolumu_hatice_kamer

Tamamen yakılarak kullanılamaz hale getirilmiş evinde bir kadının isyanı

Bir Yüzleşememe Tarihi ve Bugün: Doksanların Ceza Yargılamaları, AİHM Süreçleri ve Onarım

Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri, yukarıda bahsi geçen zorla yerinden edilme ve köy yakma olayları ile faili meçhullerle bir hesaplasmaya hiçbir zaman sahne olmamıştır. Olaylar yaşandığı esnada, hukuki mercilere başvurulmasının engellenmesi için, kolluk kuvvetleri tarafından alınan 'önlemler', bu davaların zamanında açılmasını engellemiştir. Yine aynı caydırıcı tavır ve halka uygulanan baskı, çok sayıda suçun gün yüzüne çıkarılmasını engellemiştir.

Cizre'de 93-95 yılları arasında yaşananların, hukuk sisteminin gündemine alınması, Ergenekon dava dosyalarında itirafçı Adil Timurtaş'ın ifadeleriyle mümkün olmuştur⁴⁰. Öncesinde, devletin baskı ve tehdidi dolayısıyla hiç başvuru yapılamaması veya yapılmış olan başvurularla ilgili şüpheliler hakkında soruşturma izni verilmemiş olması, bu dosyaların oluşması önündeki en büyük engeller olmuştur. Gözaltında kaybedilen 20 kişinin ailelerinin müşteki sıfatıyla katıldığı, dönemin Cizre İlçe Jandarma Komutanı Cemal Temizöz ile birlikte, dönemin Belediye Başkanı Kamil Atağ, oğlu Temer Atağ, Adem Yakin, Hıdır Altuğ, Fırat Altın ve Kukel Atağ'ın yargılandıkları dava, cinayetlerden ancak 16 yıl sonra Diyarbakır'da açılabilmiştir. Cizre JİTEM davası olarak da bilinen dava 2014'te Cizre'ye, 2015 başında da "güvenlik gerekçesiyle" Eskişehir'e nakledilmiştir. Diyarbakır Özel Yetkili

⁴⁰Gülçin AVŞAR, Ergenekon'un Öteki Yüzü: Faili Meçhuller ve Kayıplar Ergenekon Dosyaları İncelemesi, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı, Kasım 2013, s. 14, 15, 169 vd.

Mahkeme savcısı, sanıklar için 7 ilâ 9 kez ağırlaştırılmış müebbet istemişken, davanın Eskişehir'e naklinin ardından dosyanın verildiği yeni savcı, beraat talep etmiştir. Sanıklar karar duruşması boyunca defalarca Diyarbakır Adliyesi'nde haklarını arayan müştekilerin mahkemeyi baskı altına aldıklarını, bu davaların "bölgede" görülmesinin adil olmadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Hemen her celsede, Türkçe bilmeyen tanık ve müşteki ifadelerinin tercümelerinde sorun yaşanmış, avukatlar tercümanların ifadeleriyle tanıkların ve müşteki ifadelerinin farklı olduğunu beyan etmişlerse de bu itirazlar kabul görmemiş, tanıklıklar, duruşma tutanaklarına bile eksik ve hatalı yansımıştır. Dahası sanık ve avukat beyanlarının, müştekiler tarafından anlaşılması, buna uygun ifade verilmesi de mümkün olmamıştır. Böylece sözlerini söylemek için 1350 kilometre yol tepen tanık ve müştekilerin beyanları, mahkeme bürokrasisinde ve Türk adalet sisteminde kaybolurken, Cizreliler açısından adaletin tesisi bir nebze daha güçleşmiştir.

Bu yüzleşememe süreci, Cizre ve Cemal Temizöz ve diğerleri davasıyla sınırlı değildir. Derik İlçe Jandarma Komutanı olarak 1993-1994 yıllarında görev yapan, 13 kişinin öldürülmesi davasının yanında, adı tecavüz ve işkenceyle anılan, bu fiillerle bağlantıları AİHM tarafından sabitlenen Musa Çitil de beraatinin hemen ardından, karar henüz taraf vekillerine tebliğ edilmeden, YAŞ kararıyla tümgeneralliğe terfi edilerek, Diyarbakır Bölge Jandarma Komutanlığı görevine getirilmiştir. Böylece Diyarbakır, Mardin ve Urfa İl Jandarma Komutanlıklarının üstü konumunda olan Musa Çitil, Sur 'da 17 Nisan 2016 itibarıyla 135. gününü dolduran ablukayla beraber Nusaybin'de gerçekleşen ve hala devam eden ablukaların, Derik ve Dargeçit ablukalarının da yöneticilerinden biridir.

5 Kasım 2015 günü bazı sanıklar bakımından davanın düşmesine, bazıları bakımından da beraate hükmedilen Cizre JİTEM davasının açılması önemli bir adımken, dava görülürken yaşananlar, belki de bir yüzleşme sürecinin nasıl olmaması gerektiğine dair ders niteliğindedir. Örneğin Adem Yakin, JİTEM hakkında sorulan soruya, "JİTEM'i bilmem, 'jötlem'i bilirim. Fransızca eni seviyorum demek" diye 'esprî' yaparak avukatlarını güldürmüş, yargılanma sürecini adeta tiye almıştır. Eylemlerinden dolayı suçluluk belirtisi göstererek af dilemek bir kenara, tüm yaşananları vatana hizmet olarak gören ve mesleklerinin gereklerini yerine getirdiklerini savunan sanıkların bu tavrı, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası, Nazilerin gerçekleştirdiği soykırımla bağlantılı olarak çokça tartışılan "bağışlama imkanının" olup olmadığını sorgulatmaktadır. Jankélévitch'e göre bağışlanmak istemeyen hatta suçluluk belirtisi bile göstermeyen kimselerin affedilmesi mümkün değildir⁴¹. Jankélévitch'in ikinci önermesi, bağışlanma ve suçun ağırlığı arasındaki ilişki üzerinedir. Buna göre, suç çok ağır olduğunda, radikal kötülük noktasına

---

⁴¹Jankélévitch'e göre, af bahşedilemez; ancak açıkça ya da zımnen *dilendiyse* tahayyül edilebilir. Yine Jankélévitch'ten alıntıyla, "*Bağışlamaya bir anlam ve varlık sebebi verecek tek şey, suçlunun ıstırapı ve terk edilmişliğidir*". Oysa bu davalarda, sanıkların ıstırapı veya terk edilmişliği bir kenara, destek açıklamaları, duruşmalara fiili katılım ve müştekilere sözlü saldırılar, en ufak nedamet fikrini bile uzaklaştırmaktadır. Jacques DERRIDA, *Bağışlamak*, Fransızcadan çeviren: Murat Erşen, Monokl Bellek, 2015, s. 27.

eriştiğinde veya insani olanın sınırını aştığında, canavarca olduğunda, artık bağışlama söz konusu olamaz, "zira bağışlama, deyim yerindeyse, insani olanın ölçüleri dahilinde, insanlar arasında kalmak zorundadır"⁴². Cizre'de gözlemlediklerimiz ve tanık beyanlarından öğrendiklerimiz, bu sınırı yeniden düşündürecek ağırlıktaydı. Yukarıdaki açıklamalar bunu ortaya koyuyorsa da, Hakkı Külte'nin annesine yapılan uyarıyı burada alıntılar yapmak yerine olacaktır: "Küçük oğlum, cesetleri görürsen aklını kaybedersin, dedi". Uyarıya kulak asmayan Külte'nin annesi, gördüklerini şu şekilde ifade etmiştir: "Üç odayı bir tek oda olarak düşün, içi cenaze doluydu. Hepsini yerde atmışlardı. Kokudan cenazelere yaklaşamıyorduk (...). İnsanların tüm kamuoyu önünde canlı canlı yakıldığı Cizre'de aktarılan tablo, deforme edilmiş cenazeler, cenazelerini arayan insanlara yapılan muamele, bu muamelenin her fırsatta ikrarı ve benimsenmesi, tüm bunların bir plan kapsamında sistemli bir uygulama olduğunu düşündürmektedir.

Cudi Mahallesinde evi sokağa saçılmış bir kadın

Gizli tanıkların sanık olarak aynı dosyada yargılanmaya başlamaları, ifadelerini çekmeleriyle sonuçlanmış, sanıklar aleyhinde ifade verenlerin çoğu yine dava sürecinde ifadelerini geri çekmişlerdir. Geri çekilen bu beyan ve şikayetler göstermektedir ki, Ergenekon davasının açılması ve "dokunulamayanlara dokunulduğu" intibas ile yayılan olumlu hava, ifadelerin geri çekilmesine neden olan baskı ve tehdit mekanizmalarının tasfiyesine yetmemiştir⁴³. Bu caydırma

⁴²age. s. 27

⁴³UÇARLAR da benzer bir duruma işaret eder. Görüşme yaptığı yirmi bir aileden dördü, mevcut adalet sistemine hiç başvurmamış, başvuruların çoğu yakın zamanda başvurularını yapmış, fakat dava süreçleri ya hiç takip edilmemiş ya da olumsuz sonuçlanmış; süren

yaklaşımının, Cizre'de ablukanın kalkmasının ardından yineleneyeceği, Adliye binasına yığılan ve giriş çıkışları çok sıkı kontrol eden polislerden ve yargı mensuplarının tavırlarından anlaşılmaktaydı. Geçmiş yargılama süreçlerinde ezici bir kısmı, Botan Kürtçesi bilmeyen tercümanların bocalamalarında kaybolan müşteki ifadelerinin bize gösterdiği, dava sürecinin Cizrelilerde yarattığı etki olmuştur. "Bunlar beraat ederse gelir bizi de öldürür" diyen bir kayıp yakınının korkusu, abluka esnasında adeta gerçekleşmiş ve bu ilişki, görüşmelerde tanıkların ifadelerinde karşımıza çıkmıştır. Bu durum, halk açısından bir çakışmayı ifade ederken, yaşananların boyutları ve tanık ifadeleri, iki Cizre abluvası arasında hükmolunan bu beraatın, devlet bakımından bir tesadüften fazlası olma ihtimalini düşündürmektedir. Bununla beraber, Cemal Temizöz ve diğerleri davası, Cizre'nin geçmişinde yaşanan insan hakları ihlallerini ilgilendiren tek dava değildir. Ancak, gerek hukuki mercilere başvurularda karşılaşılan tehditler ve yıldırma politikaları, gerekse devletin kamu görevlilerinin soruşturulması veya kovuşturulması için vermekten imtina ettiği izinler⁴⁴, bu davaların Türkiye'de cezasızlık zırhıyla korunmalarına ve AİHM önünde görülmelerine neden olmuştur. Yani yüzleşme süreçlerinde, izlek olarak alınabilecek olan davaların yanında, buzdağının görünmeyen kısmı olan hiç açılmamış davaların varlığı göz ardı edilmemelidir. AİHM önüne de taşınan davalar arasından belki de en bilinen olanı, Cizre'nin Yeşilyurt köyü sakinlerine dışkı yedirilmesi davasıdır. Bu köyden olan ve ailesi bu süreci yaşayan, ifadelerine yukarıda da yer vermiş olduğumuz Ömer Mubarris yaşananları şu şekilde aktarmıştır:

"Adım Ömer Mubarris'tir. Yeşilyurt köyündenim. Olaylar olmuştu ve devlet köye baskın yaptı. Köylüleri topladılar. Saat gecenin biriydi. 16 Ocak 1989 günüydü. Köylüleri toplayıp meydana götürdüler, tuvaletten dışkı getirip köylülere verdiler. Kadınları, yaşlıları ve hocaları ayırdılar. 20-45 yaş arası erkekleri aldılar. O olayda ben köyde yaşamıyordum ama babam ve abim köydeydiler. Ben 84'te Cizre'ye geldim. 2 Ocak 1994'te mahalleye baskın yapıldı. Polisler eve gelip Kemal'i ve beni alıp götürdüler mahkemeniz var diyerek. Bizi Nusaybin'e götürdüler. Nusaybin'de bizi karakola götürdüler. Sonra beni bıraktılar. O günden beridir Kemal'den hiçbir haber alamadık. Cenazesi de nerededir bilmiyoruz. Kayıptır. Mahkemeye, insan haklarına başvurduk, o dönemde savcılığa gidip ifade de verdim. "Bizi iki taksile gelip aldılar. Kemal'i bir taksiye beni öbür taksiye bindirdiler. O insanları görürsem tanırım" dedim savcıya. Savcı "yapamam" dedi. Savcıya "Toros bir taksidi,

---

davaların başka şehirlere nakli ve sanıkların tavırları nedeniyle, mevcut davalarda da kayda değer bir gelişmeye rastlanmamıştır. bkz. age. s. 172.

⁴⁴Buna benzer tespitler, Hakikat Adalet Hafıza Merkezi (HAH) tarafından 253 zorla kaybedilen kişi hakkındaki soruşturma/kovuşturma verisinin incelenmesi neticesinde de yapılmıştır. HAH'ın tespitlerinden bazıları şunlardır: Soruşturulamaz ve dokunulamaz askeri, siyasi, idari kişi/kurumlar bulunmaktadır; şüpheli asker, polis veya devlet memurları hakkındaki soruşturmalar sürüncemede bırakılmakta, zamanaşımına uğratılmakta, süre ve içerik bakımından sınırlı tutulmaktadır; pek çok durumda şüpheliler terfi ettirilmekte ve taltif edilmektedir; kolluk kuvvetleri savcılarının talimatlarını ya çok geç uygulamakta ya da hiç yerine getirmemekte ve haklarında yasal soruşturma da açılmamaktadır. Gülşah KURT, Cezasızlık Sorunu: Soruşturma Süreci, Hakikat Adalet Hafıza Merkezi, s. 16.

plakası 29 AR 263'tü" dedim. Plakası hala da aklımdadır. Unutmadım. Plakayı da savcıya verdim, araştırılsın istedim. Yapmadılar."

Kardeşi Kemal gözaltında kaybedilen Ömer, Kemal'in oğlunu kendi nüfusuna almış, ancak Kemal'in eşiyle evlenmeyi reddetmiştir. Kemal'in oğlu Garip, abluka sürecinde direnenlerden biridir ve hayatını kaybetmiştir.

Bahattin Yağarcık ifadesinde, doksanlarda etkili bir yargılama yapılabilseydi bugün bunların yaşanıp yaşanmayacağına dair sorumuza:

"Kesinlikle hayır. Zaten son bir yılda bu konudaki davalar beraatla sonuçlandı, yani faili meçhuller, adam kaçırıp öldürmeler işte JİTEM'de adı geçenler örneğin Kamil Atağ, Cemal Temizöz yüzlerce insanı katletmekten yargılanıyordu ve beraat ettiler. Bu beraatlar bu yaşanacakların sinyaliydi, işte son dönemlerde askeri tutukluların beraatla sonuçlanması AKP'nin Ergenekon'la anlaşması, ortaklaşması böyle bir katliama gireceğinin sinyaliydi. İşte biz bunları yeterince uluslararası mercilere taşıyamadık ya da çok az taşıdık. Örneğin Cizre'den söz edeyim Cizre'nin yaklaşık yüz köyü vardı resmiyette yirmi yedi, bu köylerden göç eden, 90 yıllardan bu yana belki yüz aile yoktur bunu Avrupa'ya taşıyan" şeklinde yanıt vermiştir.

Bu ifadede işaret edilen bir başka boyut olan AİHM'in, bu 'yüzleşme' sürecine etkisini aşağıda ele alacağız; ancak buna geçmeden, görüştüğümüz kişilerin bu davalara ilişkin görüşlerine biraz daha yer vermekte fayda bulunmaktadır.

Mele İsmail doksanlarda yaşananların failleriyle bugünün bağlantısını şu şekilde kurmuştur:

"Bu pratikleri her şeyi bitirdi. Kurtlar gibiydiler. Bakan geldi mesela, "Bakan kimdir, ben Bakanı da tanımam, kim gelirse gelsin". Anladık ki, bazı insanlar saray tarafından, Erdoğan tarafından görevlendirilmişler, 90'larda Cizre'de vahşet yapan JİTEM'ciler tekrar görevlendirilmişler ve buraya gönderilmişler. "Öldürün, yakın, yıkın, yargılanmayacaksınız" denmiş onlara. "Bakanmış, başbakanmış kimse bizi arayıp bizimle konuşmaya çalışmasın" diyorlardı. Her şeyi yakıp yıkana kadar. Bunları gördük Cizre Botan'da. Dediklerini de yaptılar. Vahşi bir şekilde, insanları hayvanları katlettiler. Kutsal Kitap Kuran'ı yaktılar, camiler, her yeri yıktılar. Hayatı durdurdular. Kimse de onlarla konuşamıyordu. İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı arıyordu, onlara söyledikleri yalanlar korkunçtu. Güya onlarla konuşup birkaç gün içinde yasağın kaldırılacağını söylüyorlardı. Halbuki her şey bunların elindeydi. Televizyonda bile bu yalanlarını söylediler, sonra bütün yalanları ortaya çıktı zaten. Bakanların da elinde hiçbir güç yoktu. Bunları buraya gönderenlerin gücü her şeyi yaptırdı. Yakıp yıkana kadar. Bu da Saray'ın emriydi."

Mele Qasım da bu ilişkiye değinmiş ve bağlantıyı Cizre'nin bu politikalar karşısında yükselttiği direnişi vurgulayarak kurmuştur:

"Cizre, geleceği daha aydınlık yapabilmek için, 40 yıllık acıya cevap olabilmek için, 90'lı yılların 94 yılının sürecini tekrar yaşamamak için çok fazla çaba gösterdi, çok direndi. Gözlerimizin önünde katledilen çocuklarımız, o anne babaların çocuklarıydı, köyleri yakılan insanların çocuklarıydı. Onların direnişi anne babalarının tekrar aynı şeyi yaşamamaları içindi. Onların Cizre'deki çabaları bunun içindi. Seslerini tüm dünyaya duyurmaya çalışan çocuklar, bu çocuklardı."

İfadelerine yukarıda da yer verdiğimiz Ramazan Çağırğa, müşterek faillere dair şu ifadeleri kullanmıştır:

"Çoğu onlardı. Zaten burada öldürülen adam 90'larda faili meçhulleri yapan adam değil miydi? En son Cizre'de öldürülen adam. 45-46 yaşlarındaydı. İşte bu insanlar 90'larda 8 yıl görev yapmışlardı Cizre'de. 90'da 92'de, 93'te. Devlet bu adamlarla ittifak yaptı. Zaten ellerinde imzalı belgeleri de vardı. Basına da yansıdı. Kimse onlardan hesap sormayacak, savcının karşısına gitmeyecekler diye belge imzalanmıştı. Bunların hepsi kiralık katillerdir, kiralanmış askerlerdir."

HDP Şırnak Milletvekili Faysal Sarıyıldız, ablukanın başından sonuna kadar Cizre'de kalmış ve yaşananlara tanıklık etmiştir. Bu süreçte gerek tanık oldukları, gerekse temas ettiği insanların aktardıkları, benzer bir yönü işaret etmektedir:

"Bilindiği gibi bu operasyon yaklaşık on bin asker -bunlar devletin verdiği bilgiler- ve binlerce polisle gerçekleştirildi. Tabi sadece asker ve polis demek de yetersizdir. Bu operasyonda birçok çevreden paramiliter güçler devşirilmişti. Burada bu özellikle vahşet pratiklerine dahil olan insanların büyük bir kısmının yaş olarak 50'nin üstünde olduğu halk tarafından bize iletildi. Biz de çoğu kez tanık olduk, gördük. [Yasak boyunca] Çok fazla ilçeyi dolaşma fırsatımız olmadı. Ama birkaç kez karşılaştık. Bu operasyonlar başlarken yanılmıyorsam bu ülkenin cumhurbaşkanı bir seferinde ifade de etmişti. Daha önce bölgedeki operasyonlarda tecrübesi olanların, tekrar bir araya getirilerek bölgedeki operasyonlarda kullanılacağını bizimle paylaşmışlardı. Biz bu operasyonda onların kim olduğunu açık bir şekilde gördük. 90'lı yıllarda buradaki çok sayıda ölüme karışmış, bu halkın kanında parmağı olan, o zamandan bu yana sendrom ve travma yaşayan, psikopat yüzlerce insanın bu operasyona dahil edildiğini düşünüyoruz".

Abluka süresince Cizre'yi terk etmeyerek, gözaltı vakalarına hukuki destek sunmak için yolu sıklıkla emniyete ve adliyeye düşen Av. Filiz Ölmez de aynı noktayı vurgulamıştır:

"Bu kadar cinayet işlenmesine rağmen, farklı yaş gruplarından kolluk kuvvetlerini gördük özellikle askeri birliklerin içinde. Özel ekiplerin gönderildiğine de şahit olduk. 90'lardan, çocukluğumuzdan aklımızda kalan fotoğrafı, sokaklarda olsun, adliyede, emniyette olsun gördük. Bunlar giyim

kuşamından, tutum ve davranışlarından kolluk kuvvetine benzer bir durumu olmadığını anlıyoruz. Belli ki bunlar özel eğitimden geçirilmiş ve özellikle bazı duygulardan arındırılmış, yalnızca enjekte edilmiş talimatları yerine getirmek için buraya gönderilen kişilerdi. O beraattan sonra, [Cemal Temizöz ve diğerleri] tüm bunlar birleştirildiğinde 90'lı yıllardan daha büyük bir dehşet yaratılarak aynı zamanda topluma iktidar kendi gücünü göstermek istedi. Bıraktıkları duvar yazıları, cinsiyetçi, nefret, tehditkar, ayrımcı, ırkçı ifadeler, operasyon şekli, hepsi bütünlüklü olarak birbirini tamamlıyor. 90'lı yıllarda sokak ortasında, asit kuyularında katledilenlerin, faili meçhul cinayetlerin devamı olarak görebiliyoruz."

Abdullah Gün'ün babası Mehmet Gün, oğlunun cenazesini bulmaya çalışırken yaşadıklarını anlattı ve bugünkü hali, faili meçhullerle öldürülen çocuklarından kalanları hala arayan ailelere benzetmiştir:

"[DNA testinden] Herhangi bir sonuç çıkmadı. Biz de üç defa oluyor ki Mardin'e gittik. Biz Silopi'ye gidiyoruz. Gerçekten uykuya hasret kalmışız. Bazen kıpırdamadan sabaha kadar düşünceler içindeyiz. Biz diyoruz hiç yoksa 4-5 kilo kemiklerimizi bulsaydık, yine rahat edecektik. Rahat ederdik. Biraz daha rahat olurdu. O İstanbul'a gidenler, Cizre diyenler. [Cumartesi Annelerini kastediyor] 20 yıl önce, 1990 ve 1994 yıllarında söylenirdi, kayıplar bilmem ne (...) Faili meçhuller. Görüyorsunuz ki halk hâlâ da rahat değil. Çünkü hâlâ da kemiklerini bulamamışlar. İstanbul'a bak, benim bildiğim, beş yüz, altı yüz haftadır ki kemiklerinin davalarına gidiyorlar. Hâlâ da kemikleri belli olmamış. Anlaşılan hâlâ rahat değil. Kemiklerimiz ortaya çıksaydı rahat ederdik. Kemiklerimiz ortaya çıkmayana kadar rahat edemeyiz".

HDP Grup Başkanvekili Çağlar Demirel, görgü tanıklarının ifadelerine dayandığı izlenimlerini aktarırken bu noktayı da vurgulamıştır:

"Burada yaşlı asker ya da polisin çok olduğu bize ifade edildi. Bu da bize şunu gösteriyor, örneğini Sur'dan da biliyoruz yaşlıları çok fazlaydı, 90'lı yıllarda da bu savaş konseptinde yer alanların özellikle görevlendirildiğini ve özellikle buraya geldiklerini çok net olarak gördük."

Ablukalar esnasında Cizre'den ayrılmayan Belediye Eş Başkanı Leyla İmret de bugünkü gözlem ve deneyimlerini, doksanlara ait hatıralarıyla karşılaştıranlardan:

"Onların cezalandırılmaması veya tahliye edilmeleri onların tekrar devreye girdiğini gösteriyor. 90'lı yılların politikalarını tekrar yaşatacaklarının, aynı katliamları tekrar yapacaklarının göstergesidir. Daha da güçlü, daha da vahşice. Onların bırakılması, devletin kurduğu planların göstergesiydi.

"90'lı yıllarda sokağa çıkma yasağı da yoktu, bu tür durumlar yaşanmadı o dönemde. İnsan iki dönemi karşılaştırdığında, şimdi yapılan vahşetin yüz yıl öncesinde bile yapılmadığını anlıyor. 90'lı yıllarda faili meçhuller vardı, alıp

götürüp gizlice öldürüyorlardı. Tehdit ediyorlardı, insanlara gözdağı veriyorlardı. Ama şimdi, vahşetle, insanları yaktılar, sokağa çıkma yasaklarıyla yaşam hakkını gasp ettiler. Yirmi birinci yüz yılda insanlara bu denli vahşet yaşattılar. O dönemlerde biz burayı terk ettik, 21 yıl sonra dönebildik. Ben 21 yıl sonra buraya tekrar döndüğümde her şeyin değiştiğini sanmıştım. O dönemlerde yaşanan şeyler bir daha yaşanmaz diye düşünmüştüm. Yani aradan 20 yıl geçmişti. Her ülke kendini geliştiriyor, ilerliyordu. Daha demokratik oluyordu. Her şey tüm dünyanın gözü önünde yaşandığı için, o dönemlerdeki gibi kirli politikalarla savaşılmayacaklarını düşünmüştüm. Ben de memleketimi medeniyet anlamında, şehir kültürü anlamında daha da geliştirmek için çalışabileceğimizi düşünmüştüm. Ama maalesef, bu iki yılda şahit olduğum tam tersi durumlardı. İlk Şengal Katliamı'nı gördük. Ama Cizre'de de aynı katliamı yaşayacağımız aklımıza bile gelmemişti. Bu vahşeti yapanların zihniyeti, DAİŞ'in zihniyetinden çok farklı değil. Çünkü burada da insanları toplu olarak yaktılar, insanların başlarını kestiler, ellerini kestiler, ayaklarını kestiler. Aynı zihniyet. Kirli bir savaş politikası yürüttüler, ahlaktan uzak bir savaş politikası yürüttüler. Bu çok kötü bir zihniyettir. Şimdi bile düşündüğümde, insanın bu kadar vahşileşebileceğine, bu denli kudurabileceğine inanamıyorum. Öldürmekle kalmayıp, insanların başlarını da kestiler. Zulmü her açıdan yaşıyor. İşkencenin her boyutunu uyguluyor. Yaşayanları bırak ölümlere bile işkence uyguluyor. Bu yüzden de bu dönem, 90'lı yıllardan yüz kat daha büyük bir vahşetti."

Yukarıda da değinildiği gibi, geçmişte yaşanan insan hakkı ihlalleriyle ilgili Türkiye'de görül(e)meyen davalar, AİHM önüne gelmiştir. Bu raporda, Cizre'yi ilgilendiren tüm kararlara yer vermek mümkün hatta gerekli değilse de, işkence ve kötü muamele yasağı, yaşam hakkı, kişi güvenliği hakkı ve adil yargılanma hakkı ihlali gibi çok sayıda mahkumiyetin alındığı bu davalar, Türkiye'yi bir dizi reform yapmaya itmiştir. AB ile müzakereler neticesinde, 2002'de çıkarılan Birinci Uyum Paketi'nin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'nda değişiklikler öngörüyor olması, Türkiye'nin 'terörle mücadele' adı altında yürüttüğü uygulamaların Avrupa nezdinde de hoş karşılanmadığı, Avrupa'nın temel hak ve özgürlüklere dair ilkeleriyle uyumlu olmadığını göstermektedir. Bu temel konu, takip eden uyum paketlerinde de gündeme alınmıştır. Bununla birlikte, il ve ilçe merkezlerinin tanklarla bombalandığı, infaz ve katliam haberlerinin birbirini kovaladığı, akıl almayacak muamelelerle vücut bütünlüğü bozulan cenazelerin ailelerine teslim edilmediği bu şartlarda, ne Avrupa Konseyi'nden ne de Avrupa Birliği'nden durumun vahametini karşılayacak bir açıklama yapılmıştır. Bu sessizliğin, tam da Avrupa'yla adeta bir insan pazarlığı masasına oturan Türkiye'nin anlaşma imzalaması sürecine denk gelmesi, Türkiye'ye ağır eleştiriler içeren AB ilerleme raporunun açıklanmasının 1 Kasım seçimlerinin sonrasına ertelenmesi gibi göstergeler, tablonun ikiyüzlülüğüne ve ahlak

yoksunluğuna işaret etmektedir. Benzer bir tavır, maalesef AİHM kararlarında da karşımıza çıkar.

Bu süreçte AİHM'e yapılan tedbir talepli başvurunun bir süre kabul edilmemesi, geciken cevaplar ve ardından verilen tedbir kararına konu olan 5 kişiden 4'ünün hayatını kaybetmesi bize ipuçları vermektedir. İlk tedbir kararı verilen başvuru Hüseyn Paksoy, 16 yaşındaydı ve karara rağmen ambulans gönderilmediği için hayatını kaybetmiştir. İkinci tedbir kararı Serhat Altun hakkında verilmiştir. Üçüncü karar ise Cihan Karaman hakkında verilmiştir. Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencisi olan ve Cizre halkıyla dayanışmak için orada bulunan Cihan, hastaneye kaldırılmadığı için yaralılarıyla beraber sığındığı birinci vahşet bodrumunda hayatını kaybetmiştir. Son tedbir kararı Orhan Tunç hakkında çıkarılmıştır. Bu karar çıktıktan sonra Orhan Tunç da, ağabeyi Mehmet Tunç gibi bodrumlarda katledilmiştir. AİHM'in tedbir kararı sonrasında hastaneye kaldırılabilen Helin Öncü ise kurtarılabilmiştir. Bireysel olan başvuruları kabul eğiliminde olan AİHM, bodrumlara sığınan yaralıların tümü için yapılan bireysel başvuruları (Yavuzel Türkiye'ye karşı ve Irmak Türkiye'ye karşı kararları) reddetmiştir⁴⁵. Mahkeme, hükümetin gerekli adımları atmasını umarak Bu süreçte, AİHM'in haklarında verdiği tedbir kararının uygulanmadığını görerek, yaralıları bizzat almaya giden Faysal Sarıyıldız ve beraberindekilerin üzerine zırhlı araçlardan ateş açılmıştır. Bu durumu Faysal Sarıyıldız şu şekilde ifade etmiştir:

"Belki hatırlanır o zaman Hüseyn Paksoy isminde 16 yaşındaki bir çocuğun 4 gün boyunca yaralı tutulduktan sonra ölmesiyle ve bu durumunun AİHM'e taşınmasıyla yeni bir süreç başladı. AİHM münferit birkaç tane tedbir kararı aldı. Hüseyn'e ilişkin Serhat Altun'a ilişkin Orhan Tunç'a ilişkin ve Cihan Karaman'a ilişkin tedbir kararı aldı ve o kararlara göre o insanların bir an önce güvenli bir şekilde hastanelere taşınması ve tedavi edilmeleri gerekiyordu. Çünkü AİHM'in tüm kararları Türkiye'yi de bağlıyordu. Türkiye o mahkemeye taraf ülke pozisyonundaydı. Ama buna ve üzerinden iki gün geçmesine rağmen o insanlar götürülmedi. Yaralı olan Hüseyn yaşamını yitirdi. Cihan ve geri kalanlar yaralıydı. Onların taşınması gerekiyordu. Orhan'a ilişkin o zaman tedbir kararı çıktı. Orhan'la birlikte 3-4 yaralı vardı 3 cenaze vardı yerde. Bu insanların hastaneye götürülmesi gerekiyordu. Bu hem insani bir sorumluluktan hem hukuki bir sorumluluktan."

Vahşet bodrumlarında insanların öldürülmesinin ardından, Avrupalı bir grup parlamenter, AB Devlet Başkanları ve Avrupa Komisyonu Başkan yardımcısı

---

⁴⁵ AİHM önündeki davaları yürüten Özgürlükçü Hukukçular Derneği'nden Ramazan Demir 6 Nisan 2016 günü tutuklanmıştır. Öncesinde, İstanbul'da 16 Mart'ta düzenlenen ev baskınlarıyla gözaltına alınıp, sevk edildikleri mahkemeye serbest bırakıldıktan sonra, savcılığın itirazı üzerine haklarında yakalama kararı çıkarılan avukatlar Ramazan Demir ve Ayşe Acinikli öğlen saatlerinde Çağlayan'da bulunan İstanbul Adliyesi'ne gelmiş, savcılığa çıktıktan sonra mahkemeye sevk edilerek tutuklanmışlardır. Bu nedenle gelişmelerin

Federica Mogherini'ye çağrıda bulunmuşlar, Cizre'deki vahşete işaret ederek Sur'da bunun tekrarlanmamasını talep etmişlerdir⁴⁶.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks de abluka uygulamalarının başlarında, bu duruma sessiz kalmayarak 18 Kasım 2015 günü resmi bir açıklama yayınlamıştı⁴⁷. Açıklamada Muiznieks görüşlerini: "Cizre hakkında yayımlanmış olduğum bir önceki açıklamamda da ifade ettiğim üzere, oldukça kalabalık bir nüfusun insan haklarına yönelen olağanüstü ağır müdahale ile neredeyse tam bir bilgi karartmasının birleşimi, gerekli gözetimin de yokluğu dikkate alındığında özellikle endişe vericidir" şeklinde dile getirmiş ve bağımsız gözlemcilerin alana gelmesinin önemine vurgu yapmıştır. Bu açıklamanın Cizre'deki ilk üç ablukadan (4-12 Eylül 2015, 13-14 Eylül 2015 tarihlerinde tüm ilçe merkezi ve 14-15 Kasım'da yalnızca Nur ve Yafes Mahallelerinde geçerli olmak üzere) sonra ve fakat Sur'u, Cizre'yi ve Silopi'yi yerle yeksan eden ablukalardan önce yapılmış olduğuna dikkat etmek gerekmektedir. Bu açıklama sonrasında, yasaklarda gerçekleşen hak ihlallerinin boyutları öylesine artmıştır ki, neredeyse münferit hak ihlallerinden bahsetmek mümkün olmaktan çıkmıştır. Bütün bir ilçenin günlerce tanklarla ve toplarla bombalandığı, sivillerin korunması için hiçbir etkili tedbirin alınmadığı bu 'yeni' abluka sürecinde, Cizre'de Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en vahim toplu infaz olaylarından biri gerçekleşmiş, yukarıda da ifade edildiği gibi, vahşet bodrumlarında insanlar diri diri yakılmışlardır. Bu olaylara ilişkin, yakın zamanda yeniden Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştiren Muiznieks, durumun vahametini, bir ön açıklama ile kamuoyuna sunmuştur⁴⁸. Sokağa çıkma yasaklarının yasallığına dair ciddi şüphelerini dile getiren Muiznieks, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının ve devletin güvenliğini tehlikeye atan eylemlerin karşısında olduğunu ve devletin bunlarla mücadelesinin anlaşılabilir olduğunu, fakat devletin bunu yaparken hukuk sınırlarından çıkmaması gerektiğini vurgulamıştır. Nihai raporunu ilerleyen aylarda yayınlacağını ifade eden Komiser'in sözleri, bu süreçte Avrupa'dan çıkan ender seslerden biridir. Bu sükunet, Kürt halkının Avrupa kurumlarına güvenini de zedeler niteliktedir.

Doksanlarda Kürt coğrafyasında yaşanan hak ihlallerine dair AİHM tarafından birbiri ardına verilen kararların da yarattığı baskı ve AB uyum müktesebatı kapsamında⁴⁹

---

⁴⁶<http://t24.com.tr/haber/avrupali-parlamentelerden-davutogluna-cagri-sur-da-cizreye-donmesin-yaralilar-icin-24-saatlik-ateskes-istiyoruz,329727>

⁴⁷<http://tihv.org.tr/avrupa-komisyonu-insan-haklari-komiseri-nils-muiznieksin-sokagacikma-yasaklarina-iliskin-18-11-2015-tarihli-resmi-aciklamasi/>

⁴⁸ <http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/turkey-security-trumping-human-rights-free-expression-under-threat>

⁴⁹Bakanlar Kurulunun 23.6.2003 tarihli ve 2003/5930 sayılı Kararıyla kabul edilip 24.7.2003 tarihli ve 25178 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ın "Yargının işlevselliği ve kapasitesinin artırılması suretiyle etkin bir yargı sisteminin tesis edilmesi" başlığı altındaki (24.14.1.1.) numaralı tablodaki 18 inci sırada "Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun Tasarısı"nın beklenen yürürlük tarihi 2004 yılı olarak belirlenmiştir. Bu husus Kanununun genel gerekçesinde ifade edilmiştir.

gündeme gelen kanunlardan biri, tazmin bahsinde ele alınan Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'dur. Bu kanun, can ve mal kayıpları ile ilgili davaların genellikle hak düşürücü sürenin geçmesi nedeniyle reddedilmesini müteakip, Türkiye'nin AİHM önünde mahkum olduğu davaların önüne geçmek amacıyla çıkarılmıştır. Bu kanunla sağlanan mekanizmalar, adil bir tazmin yolunu hiçbir zaman açmamış⁵⁰, vatandaşlar bakımından da hiçbir zaman tam anlamıyla benimsenmemiştir.

Bu durum görüşmecilerin beyanlarına da yansımıştır. Yukarıda köyden göçtükleri süreçle ilgili ifadelerine yer verilen Ali Tetik'in babası, yıkılan eviyle ilgili tazminat sürecini şu şekilde anlatmıştır:

"Tazminat vermediler, 20 yıl sonra dava açtık, bir ev parası bile vermediler. Bugün evimizi iki trilyona yapamayız 50 milyon veriyorlar. Önce insan olmak lazım, bu insanlık değildir. Yarın sandık zamanı bu insanlara zulüm yapanlara nasıl oy vereceğiz? Millet böyle onlardan uzak oluyor. Yanlış bunlar. Zorbalıklarla, tutuklamayla, öldürmeyle bu millet durmaz."

Yine tazminat meselesine dair, devletin verdiği zararı tazmin edeceğine güven duymayan Ramazan Çağırğa:

"İnanmıyoruz. Asla kabul de etmiyoruz. Onların parasına da TOKİ'lerine de ihtiyacımız yok. Evdekilere de söyledim. "Herhangi bir kağıt getirirlerse imzalamayın" dedim. Bize bulaşmasalardı, TOKİ'lerini de paralarını da istemiyoruz. Cizre'nin trilyonlarca malını çalıp götürmüşler, bunları getirip bize verecekler? Üç kamyonla gelip evlerimizdeki eşyalarımızı aldılar, battaniye, pirinç, malzeme, eşya. Mahalleden eşyalarımızı aldılar, getirip bize mi verecekler? Halka bu eşyaları verip "halka yardım ediyoruz" mu diyecekler?"

Kural olarak idarenin hukuki sorumluluğu kusur esasına dayanmaktaysa da, bu kanun istisnai olarak, idarenin önlemekle yükümlü olduğu halde önleyemediği birtakım zararların, nedensellik bağı ve kusur koşulu aranmadan karşılanmasını öngörmektedir. Sosyal risk ilkesi gereğince kabul edilen bu tazmin biçimi, fedakarlığın denkleştirilmesi, nimet ve külfetlerde eşitlik, hakkaniyet esaslarına dayanmaktadır. Buna göre, toplumun tamamını etkileyen bir çatışmalı durumda, zarar gören bir kişinin zararının, o kişinin üstünde bırakılması, hakkaniyet esasıyla bağdaşmaz. Bu zararın kusur ve illiyet bağı aranmaksızın tazmin edilmesi, aslında bu yükün toplumun tamamına yayılması anlamına gelir. Kanunun gerekçesi de bu mantık zincirini destekler niteliktedir.

Bununla beraber, zararlarının dava açma yoluna gidilmeden sulhen karşılanması yolunu seçen kişiler, bu kanun marifetiyle zararlarının terör veya terörle

---

⁵⁰Bu konuda Yönetmenliğini Şehbal Şenyurt Arınlı'nın yaptığı ve SUfilm tarafından hazırlanan "Sulhname" adlı belgesel yol göstericidir.

mücadeleden kaynaklı olduğunu beyan etmek mecburiyetinde bırakılmaktadırlar. Terör, Fransız Devrimi sonrası, çok sayıda keyfi infaza sahne olan bir döneme verilen addır. Kelime, korku salma, korkudan titreme, yıldırma, dehşete ve paniğe sebebiyet verme anlamlarına gelen Latince *terrorem* kelimesinden türemiştir. Aşırı yetkilerle donatılmış olan Halkın Selameti Komitesi (Comité de Salut Public) tarafından, karşı devrimci olarak görülen herkesin kitlesel şekilde infaz edildiği ve bu infazların halk üzerinde dehşetengiz etkisinin yaşandığı bu dönemle terör kelimesi literatüre girmiştir. Tarihsel kökeni itibarıyla de kamu gücünü elinde bulunduran bir grup tarafından uygulanan şiddeti ifade eden terör kelimesine, sonradan farklı anlamlar yüklenmiştir. Türkiye'de ise, her muhalif faaliyetin içine konulduğu kullanışlı bir torba olarak terörün kapsamı çok geniştir. Devletin ve resmi anlatının terör kabul ettiği ile, Kürdistan coğrafyasında halkın terör anlayışı arasındaki uçurum, insanların, kanunun sunduğu mekanizmaları kullanmalarının önüne geçmektedir. Halkın gördüğü şiddet, vahşet, günlerce topla dövülen ilçede yaşayanların, yakınları canlı canlı yakılanların düştüğü dehşet kelimesinin hem gerçek, hem tarihsel anlamıyla terördür. Bu halkın anlatımlarına da yansımıştır. Örneğin Akide Kalkan görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

"Hakları yoktu Cizre'yi bu hale getirmeyi. Cizre de her zaman üzerine düşeni yapıyordu. Gerekli tüm yardımları onlara yapıyordu. Hakları yoktu Cizre'de bu katliamları yapmaya. Gidip başka bir yerde bunu yapabilirlerdi. Bodrumlarda onca insanı katlettiler. Şimdiye kadar Cizre'de 400'e yakın insan öldürüldü. Çoğu insan daha cenazesini bulmadı. Hala arıyorlar. Hiç değilse ben kendi cenazemi kaldırdım, yıkadım ama hala bulamayanlar var. Kadını erkeği öldürüp terörist diyorlar, biz terörist değiliz. Terörist olan onlar. Onlar terörist olmasaydı insanlara bunu yapmazlardı. Vahşettir, insanlık değil. Çocuklarımız öldürüp sonra terörist diyorlar, onlar terörist değiller. 7-8 yaşındakileri öldürüp sonra terörist diyorlar."

Ramazan Çağırğa da benzer düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

"Bodrumlardaki herkes bu halkın çocuklarıydı. Terörist değillerdi. Genelkurmay Başkanı '600'den fazla teröristi öldürdük' diye açıklama yapıyor. Bu insanların hepsi silahlı mıydı? Hani nerde? Hepsi bu halkın, Cizre'nin çocuklarıydı. Terörist değillerdi. Terörist burada bu vahşeti yapanlardır."

Aslında insanların uğradıkları gerçek zararları tazminden uzak olan bu mekanizmaya başvuru, insanlara çektirilen acıların 'terörle mücadeleden kaynaklı' olduğunu kabul ettirmek anlamına da gelmektedir, ki halktan görüştüğümüz kimseler buna karşı olduğunu açıkça beyan etmiştir. Bir insanın yarasının sarılması için, yaralayan taraftan gelen, bu yarayı sarma, bağışlanma ve diyalog iradesi kadar, karşı tarafın bundan razı olması da gereklidir. Bu unsurlar yerine gelmediği için, 5233 sayılı kanun, onarıcı bir tazmin imkanı sunmaktan uzaktır. Ancak maalesef, her zarar için, zarar miktarına göre tespit edilen dava harçları, tüm hayatları yıkılmış olan Cizreliler tarafından karşılanamayacak ağırlıktadır. Dava masrafları, yargılamanın süresi,

Cizrelilerin önceki yargılama süreçlerindeki deneyimleri ve teknik desteğin ancak avukatlar, hukuk örgütleri ve Barolar tarafından gönüllü olarak sunuluyor olması, zararın karşılanması yolundaki imkanları daraltmakta, hukuka erişime izin vermemektedir.

Cizre Kaymakamlığı, sitesinde yaptığı bir duyuruyla, eşyaların uğradıkları zararın da 'karşılanacağını' ifade etmiştir:

"Eşyaları zarar görenlerin eşya bedelleri binalarda tespit edilen zararlara oranlanarak karşılanacaktır. Bu nedenle zarar gören yapı (bina) sahiplerinin sadece yapı zararları için başvuru yapmaları gerekli olup, eşyalar için başvuru yapmaları gerekli değildir."

denmiş, kiracılar için ayrı bir başvuru usulü getirilmiştir. Bu oranlamanın nasıl olacağı belirsiz olduğu gibi, dışarısında hafif hasar bulunan bazı evlerin içinin tamamen yakılmış olduğu düşünüldüğünde, oranlamanın nasıl yapılacağı soru işaretleri uyandırmaktadır. Dahası, bu zararların karşılanması için de, Kaymakamlığa, yapı zararları için başvuru yapma şartı aranmaktadır. Bununla birlikte, fazlaya ilişkin zararın tazmininin nasıl olacağı, zaten yoksul olan halkın mahkeme başvuru masraflarını nasıl yükleneceği gibi hususlar tamamen belirsizdir. Bu yaklaşım, ablukalar sonrasında onarım süreçlerinin zorlu olacağına dair güçlü kanılar yaratmaktadır.

Cizre'nin enkaza dönüştürülmesinin ardından başlayan temizlik, mühimmat parçaları arasında devam ederken

Anayasa Karşısında Abluka Ve İdare Edenler Karşısında İdare Edilenler

16 Ağustos'ta Şemdinli ve Varto'daki ilanla lügatimize giren sokağa çıkma yasakları, Cizre'de bugüne dek 5 defa ilan edilmiştir. Bu raporun konusunu teşkil eden beşinci abluka, 14 Aralık 2015 günü, Cizre Kaymakamlığı'nın internet sayfasından duyurulmuştur⁵¹:

"İlçemiz merkezinde Bölücü Terör Örgütü mensuplarının etkisiz hale getirilmesi, bölücü terör örgütü mensupları tarafından mayın ve patlayıcılarla tuzaklanmış barikat ve hendeklerin bertaraf edilmesi ve vatandaşlarımızın can, mal güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanması amacıyla 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C maddesi gereğince 14.12.2015 günü saat: 23:00' ten itibaren sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.

"Bölücü Terör Örgütünün vatandaşlarımızın başta yaşam hakkı olmak üzere özgürlük, güvenlik, mülkiyet gibi temel hak ve hürriyetlerini hedef alan saldırılar gerçekleştirdiği mayınlı, patlayıcı tuzaklı barikat ve hendekler yaptığı bu eylemlerle vatandaşlarımızın gündelik yaşamını sürdürmesini ve başta sağlık olmak üzere temel kamu hizmetlerinden faydalanmasını engellediği ve vatandaşlarımıza her türlü maddi ve manevi zararlar verdiği kamuoyumuzun malumlarıdır.

"İlçemiz merkezinde vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetlerini kullanabileceği huzur ortamını ve kamu düzenini sağlamak maksadıyla vatandaşlarımıza her türlü maddi ve manevi destek sağlanacaktır. Bu anlamda vatandaşlarımızın müsterih olmasını diliyor bütün vatandaşlarımıza en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur."

16 Ağustos'ta tedavüle sokulan sokağa çıkma yasakları, duyuruda da vurgulandığı üzere, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinin (c) bendine dayandırılmaktadır. Bu madde, "Valilerin hukuki durumları, görev ve yetkileri" başlığı altında yer almakta ve valinin il sınırları içindeki kolluğun amiri olduğu hükmünü getirerek görev ve yetkilerini düzenlemektedir. (c) bendinde ise valinin ödev ve görevlerini saymaktadır. Buna göre "İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir". Yine aynı maddede, bunları sağlamak için valinin gerekli önlemleri alacağı hükme bağlanmış ve valinin karar ve tedbirlerine uymayanlar için aynı kanunun 66. maddesine yollama yapılmıştır.

Anayasa'nın Egemenlik başlıklı 6. maddesi, Devlet yetkilerinin kullanılması bakımından açıktır. Bu itibarla, "hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasadan

---

⁵¹<http://www.cizre.gov.tr/basin-duyurusu-14122015>

almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz". Yine Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesine göre, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz". Bu çerçevede, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejiminin çerçevesi, Anayasa tarafından açıklıkla çizilmiştir. Bu sınırlama ancak ve ancak Anayasa'da belirtilen sebeplerle bağlı olmak şartıyla ve kanunla yapılabilir; bu şekilde yapılırsa dahi, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Olağanüstü hal rejimi veya istisna hali olarak tabir edebileceğimiz hak ve hürriyetlerin kullanımının durdurulabilmesi rejimi de, yalnızca savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde mümkündür ve uluslararası hukuktan doğan yükümlülükler, bu sınırlamanın sınırını teşkil eder.

Anayasa'nın amir hükmüyle uyumlu olacak şekilde kanun koyucu da, temel hak ve hürriyetlerden olan seyahat özgürlüğünü sınırlandıran sokağa çıkma yasağının ilan edileceği halleri ve usulleri, olağan hukukun askıya alındığı sıkıyönetim ve olağanüstü hal uygulamalarını düzenleyen kanunlarda açıkça belirtmiştir. Anayasanın 15. Maddesi "Savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlâl edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir" hükmüyle bu sınırlamalara cevaz verirken, olağan hukuk dönemlerinde böyle bir imkan hukuken yoktur. Bununla uyumlu olarak, Sıkıyönetim Kanunu'nun görev ve yetkiyi düzenleyen 3. maddesinin (L) bendinde, "Sokağa çıkmayı kayıtlamak ve yasaklamak ve gerektiğinde sivil savunma tedbirlerinin tümünü veya bir kısmını kaldırmak;" şeklinde açıkça belirtilen yetki, Olağanüstü Hal Kanunu'nun Şiddet Hareketlerinde Alınacak Tedbirler başlıklı üçüncü bölümünde yer alan 11. maddenin (A) bendinde açıkça "Sokağa çıkmayı sınırlamak veya yasaklamak" şeklinde yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminde, bu iki hal dışında sokağa çıkma ilan yetkisi yoktur. Son aylarda Türkiye'nin herhangi bir bölgesinde ilan edilmiş sıkıyönetim veya OHAL bulunmamaktadır. Olağan hukukun cari olduğu ilçe ve il merkezlerinde, olağanüstü halde dahi uygulaması sınırlandırılmış, yetki ve usulleri açıkça belirtilmiş olan sokağa çıkma yasağı uygulamasının yasal zemini olmadan ilanı açıkça hukuka aykırıdır.

Ablukalar, bir sonraki duyuruya kadar ilan edilmektedir. Bir sonraki duyuru da, Cizre örneğinde olduğu gibi yetmiş dokuz gün sonra, akabinde de ablukanın yalnızca akşam devam edeceğini buyuracak şekilde gelebileceği gibi; Sur 'da olduğu gibi yüz otuz beş günün sonunda hiç gelmemiş de olabilir.

Bu, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasını, herhangi normatif bir düzenlemeye değil, valinin ve hatta kaymakamın keyfiyetine bağlamaktadır. Aynı zamanda, kamu düzeninin sağlanması için alınan kolluk tedbirlerinde orantılılık esastır. Güvenliğin sağlanması gerekçesiyle seyahat özgürlüğünün tamamen ortadan kaldırılması, yaşam

hakının ve sağlığa erişim hakkının ihlaliyle beraber bu ucu açıklık orantılılık ilkesine aykırıdır. Bu husus, AİHM'in de ısrarla vurguladığı hukuk güvenliği ilkesi uyarınca, iç hukuk kapsamında özgürlükten yoksun bırakma koşullarının açık bir Şekilde tanımlanması ve bizzat hukukun, Sözleşme ile belirlenen "kanuna uygunluk" standardını karşılayacak Şekilde, uygulamada öngörülebilir olması gerekliliğine de aykırıdır.

Bu noktada altını çizmek gerekir ki, 16 Ağustos'tan beri uygulanagelen ablukalarla ihlal edilen tek özgürlük, seyahat özgürlüğü veya tek hak hukuk güvenliği hakkı değildir. Yasaklar, girişte de açıklandığı üzere, insanların serbest dolaşım özgürlüklerini kısıtlanmanın fersah fersah ötesine geçmiş, zırhlı askeri araçlarla ilçeler ve il merkezleri ablukaya alınmıştır. Bu ablukalarda, başta yaşam hakkı ve işkence ve kötü muamele yasağı olmak üzere, temel insan hakları ihlal edilmiş, bu ihlaller katliam boyutlarına varmıştır. Yine bu ihlallerin sistematik olarak gerçekleştirilmesi, işlenen suçları insanlığa karşı suç boyutuna taşıymıştır. Cizre'yi gördükten ve tanıklara kulak verdikten sonra, meselenin olağan hukuk ve olağanüstü hukuk dönemlerine ait olup olmadığını tartışmanın anlamsızlığı da ortaya çıkmıştır. Yine ablukalarda, gerek milletvekillerinin gerekse belediye başkanlarının anlatımlarıyla karşımıza çıkan veya basında yer alan haberlerden anlaşılan bir husus, anayasa ve idare hukuku sistemine göre yetkili olan kamu görevlilerinin aslında yetkili olmadığı, kararların başka bir merci tarafından alındığı olmuştur. En basit Őekliyle 'cevap vermeme' Şeklinde karşımıza çıkan duruma Faysal Sarıyıldız da değinmiştir:

"Ama buna yanaşmayan bu insanları katletmeye çalışan bir yaklaşımla karşı karşıya geldik o zaman ben daha önce olduğu gibi ne kaymakama ne valiye ulaşamadım. İkisinin telefonlarına mesaj geçtim. Bakın AİHM'in böyle bir kararı var siz şu an suç işliyorsunuz, yasaları iğniyorsunuz. Tarafı bulunduğunuz mahkemenin kararlarına uymuyorsunuz. Ben bu insanlık suuna ortak olmayacağım. Bu yaralıları almak için yaralıların aileleri ile birlikte mahalleye gideceğiz, onları alacağız. Bilginiz olsun dedim ve mahalleye gittik."

Bu durumun ikrar edildiği bir başka örnek yine tanık anlatımlarında karşımıza çıkmıştır. Eczacılar Odası Cizre temsilcisi Cihan Sarıyıldız ise, yaralıları almak için bodrumlara gitmeye çalıştığı esnada yaşadıklarının anlatırken, bu 'yetki belirsizliği'ne işaret etmiştir. Polislerin izin vermediği bölgeye girebilmek için, İçişleri Bakanlığı'ndan izinleri olduğunu söylemelerine rağmen görevlilerin verdikleri cevabı Cihan Sarıyıldız şu Şekilde anlatmıştır:

"[TEM'dekiler] Biz emrimizi oradan almayız gibisinden bir Şeyler söylediler. Hani bunun bir yetki Şeyi olduğunu, durumu olduğunu dolayısıyla bunları bağlamadığın falan, o anlama gelen Şeyler söylediler. şu an tam kullandıkları cümleleri bilmiyorum ama o anlama gelen cümleler sarf ettiler."

Bu yetki belirsizliğinin neye tekabül ettiğini daha iyi anlayabilmek için Schmitt'e kulak vermek önemlidir. Carl Schmitt, Siyasi İlahiyat kitabına "Egemen, olağanüstü hale karar verendir"⁵² cümlesiyle başlar. Schmitt'e göre, "olağanüstü halde hukuk devleti anlayışına uygun bir yetkiye yer yoktur. Anayasa, böyle bir durumda, olsa olsa kimin müdahaleye yetkili olduğunu belirtebilir (...) O, hem son derece acil bir durumun söz konusu olup olmadığına, hem de bunu bertaraf etmek için ne yapılması gerektiğine karar verendir"⁵³. Somut gerçeklikte kamu düzeni ve güvenliğinin ne zaman var olduğu ve ne zaman bozulup tehlikeye düştüğü, buna karar verecek olanın kim olduğu meselesi üzerine yoğunlaşan Schmitt'in olağanüstü halden veya istisna halinden anladığı, resmi bir ilandan ziyade, tam olarak yetkinin belirsizleştiği ve hukukun askıya alındığı bu gibi süreçlerdir. Özelde Cizre'de ve bölge genelinde ilan edilen ablukalarda, bu yetki ne yereldeki kaymakamda ne de valide kalmıştır. Bu yetki doğrudan doğruya Saray'dadır ve Saray'dan doğrudan doğruya yereldeki bazı güçlere tevzi edilmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi, bunların bir kısmının doksanlarda görev alan JİTEM elemanları veya paramiliter güçler olduğu görüşmelerde ifade edilmiştir.

Vatandaşların idareyle karşılaştıkları bir diğer nokta defin işlemleriydi. Gömülme hukukunu veya cenazelere yapılan saygısızlıklarda uygulanabilecek kuralları bir kez daha aramaya başlamamız, Kobanê direnişinde hayatını kaybeden TC vatandaşı insanların naaşlarının yaz sığağında sınır kapılarında bekletilmesiyle olmuştu. Cenazesi 59 gün sınırda bekletilen Aziz Güler, Habur ve Mürşitpınar'da '50 derece sığağın altında' bekletilen 13 YPG'li⁵⁴ ile gündeme yerleşen defin hakkı, Silopi'de hayatını kaybeden Taybet İnan'ın cenazesinin günlerce sokakta bekletilmesiyle yeniden tartışılmaya başlanmıştır. "Latince'de "humanitas" (insan) kelimesi "humando" (gömmek) kökünden gelir; insan ölüsünü gömebilen varlık demektir"⁵⁵. Ölümü yaşamdan ayıran bu eşğin doğal bir hak olduğu, Antigone'den beri tartışmasızdır. Sofokles'in tragedyasında anlatılan bu hikayede, iktidar mücadelesine giren iki kardeş, Eteokles ve Polineikes'in savaşın sonunda hayatlarını kaybetmelerinden sonra, krallık koltuğuna oturan Kreon, Polineikes'in cenazesinin defnedilmesini, hain olduğundan ve isyana kalkıştığından bahisle yasaklar; hatta cesedin çıplak, aşağılanmış, paralanmış haliyle öylece ortada bırakılmasını ister⁵⁶. Antigone ise bu 'insani yasağa' uymaz ve 'ilahi yasayı' takip ederek, ağabeyinin cenazesini defneder⁵⁷. Kralın emirlerine karşı gelinmesinin cezası ölümdür, Antigone bunu bilmesine rağmen eylemini yadsımaz. Froma Zeitlin, Kreon'un, "defin eyleminin çizmesi gereken yaşam ile ölüm arasındaki hattı etkili bir biçimde

---

⁵²Carl SCHMITT, Siyasi İlahiyat, Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm, Çeviren: Emre Zeybekoğlu, Dost Kitabevi Yayınları, Kasım 2005, s. 13.

⁵³age. s. 14, 15.

⁵⁴http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/08/150803_ypg_cenaze_sinir

⁵⁵Hişyar ÖZSOY, Araf'ta kalmak: Tarih mezarda başlar,

<http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=nuce&id=9088>

⁵⁶Judith BUTLER, Antigone'nin İddiası, Yaşam ile Ölümün Akrabalığı, Çeviren: Ahmet Ergenç, Kabalcı, Mart 2007, s. 19. (Bundan sonraki atflar kısaca 'Antigone' olarak yapılacaktır.)

⁵⁷Antigone, Kreon'un otoritesinin Zeus'un otoritesinden farklı olduğunu savunmakta ve insan yapımı yasa ile Tanrıların yasası arasında tercihini Tanrıların yasasından yana koymaktadır.

bulandırdığını savlar. Kreon'un defni reddetmesi, diye yazar, bütün kültürel düzene yönelik bir hücumdur"⁵⁸. Antigone, kamusal alanda, hiddetli bir otorite karşısında hak iddia etmektedir"⁵⁹. Bu hakkın dayandığı yasa ise kaynağını 'devletten' değil, 'Tanrılardan' almaktadır. "Bu yasalar kayda geçirilmemiştir, tam anlamıyla bilinebilir değildir; ama devlet, bunlar hakkında, bunlara şiddetle karşı durmasına yetecek kadar bilgi sahibidir"⁶⁰. Nitekim Cizre'de devlet, adeta hayaletlerle dövüşmeye girişmiş, savaşı, ölü bedenleri deforme ederek, ailelerine vermeyerek, bazen hınçla tarayarak direnişçilerin naaşlarına taşımıştır.

Devletin ölümü ele alışındaki problemler, adlandırmada gittiği ayrımlarla başlamaktadır. Devletin açıklamalarında "kahraman güvenlik kuvvetleri" olarak anılan kişiler "şehit" olurken, "teröristler" hatta "parçalar"⁶¹ veya "meseleler"⁶², "etkisiz hale getirilmekte", "imha edilmekte" veya "yok edilmektedir".

Adil Küçük'ün eşi bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Cenazeyi almaya gittiklerinde polis, ailenin durduğu yere doğru dönüp, gülererek: "Bu ölmüş mü yoksa gebermiş mi diye sordu yanındakine"⁶³.

"Devlet iktidarının kendisine itaat etmeyi reddeden Kürtlerin cenazelerine yönelik egemen tasarrufları[nın] Kürt meselesinin temel çatışma alanlarından birisini oluştur"ması⁶⁴ karşısında, Kürtlerin yasları tutulabilir bir biçimde ölebilmelerini talep etmeleri, ölümlerini geleneklerine göre gömmek istemeleri, siyasi bir var oluş talebine işaret eder.

Yahya İdin, devletin cenazeleri deforme ettiğine tanık olmuş ve bunu bize şu şekilde aktarmıştır:

"Günlerce o sokakta biliyorsunuz Cizre'nin de sıcaklığı meşhurdur beton üzerine günlerce bir cenazeyi bırakırsan her türlü şey olur; kurtlanma olur, erime olur. Bununla beraber yani kurtlanmanın tek sebebi şey değil, cenazeler bırakıldığı gibi köpekleri de üzerlerine salıyorlar. Mesela bir cenaze fotoğrafı var elimizde sadece kemik kalmış tüm kemikleri yerinde üstündeki et alınmış. Ve mahallelinin bize anlattığı şey; biz gözlerimizle gördük o cenazeyi oraya gelen askerlerin polislerin köpekleri yedi. Bu kanıttır. O cenazenin fotoğrafı elimizde, sadece kemikleri, bir iskeleti kalmış. Ve diğer cenazelere de bunu uyguladılar. Ve bazılarının mesela vücut bütünlüğünü koruyor fakat gözü

---

⁵⁸BUTLER, Antigone age. s. 19, dn. 11. Froma ZEITLIN, Antigone ve OeidipusKolonos, s. 152'den alıntı.

⁵⁹age. s. 53.

⁶⁰age. s. 59.

⁶¹"Parça" ürkütücü bir biçimde, Nazi döneminde krematoryumlardan birbirinin üstüne yığılı halde çıkan cenazeler için de kullanılan kelimedir. Saul Fia filminde Saul, bu "parçalardan" birini gömerek kendini bu kıyım içinde yeniden insan kılmak istemektedir.

⁶²bkz. yukarıda Efkan Ala'nın "operasyonlar bitti" açıklamaları.

⁶³Adil Küçük'ün eşi.

⁶⁴ÖZSOY, age.

çıkartıyor, vücut bütünlüğünü koruyor fakat kulağını kesilmiş, vücut bütünlüğünü koruyor fakat diğer uzuvlarını kesilmiş. Kadının göğsü alınmış."

Yahya İdin, bu sefer başka olaylara ilişkin şunları ifade etmiştir:

"Bir yerinden yaralanması vardı ama yaralı olduğu yer bile ölüme sebebiyet verecek bir şey değildi ama sonradan onlarca mermi sıkılmış, bu otopsi raporlarında var. Ve merminin giriş çıkış deliklerine baktığımızda çok yakından vurulduğunu hatta bir hedef tahtası gibi yapıp ateş edildiğini düşünüyoruz. (...) Bu sistematik bir şey. Keza kırılan kaburgalar, kollar. Mesela Ferhat Karaduman, 3 yarası vardı, 4. Yarası kolu koparılmıştı ve bu kolu koparılırken hani mesela bir silahla ya da bir şeyle vurduğun zaman o et parçası o kemik dağınık olur ama ondaki öyle değil. Çok hani böyle bir kasabın itinayla bir et parçasını bir şeyden kopartması gibi bir yöntem vardı. Çok itinayla böyle kolu kopartılmıştı. Benim kanım o, fotoğrafları bende var. Keza vücut bütünlüğünü koruyan cenazelerde sıkça işkence izi, sürüklenme vardı, sürüklenme çokça. Özellikle ağız kısmına toprak koyma, ot koyma".

Bu çatışmaya bir başka örnek, Agit Küçük'ün cenazesinin gömülmesi esnasında yaşananlardır. Ailesi bu durumu şu şekilde aktarmıştır:

"Polisler bizimle, biz kaymakamla konuştuk, yol açık, kimse sizi durdurmaz direkt gidip defnedin, tamam dedik, yola çıktık, BOTAŞ'ta bizi durdurdular ama onların pikabı geldi. Geçsinler dedi. Cizre'nin girişine geldik, bizi durdurup siz nereye gidiyorsunuz dediler. Her cenaze ile iki kişi geçebilir dediler. Biz kabul etmedik, 3 ten fazlasını izin yok dediler, bak 1 tane de ben koyuyorum üstüne diyor. Tabi bunların kanunu yok, kanun nizam onların ellerinde. Bir uzman çavuşun bir polisin elinde, başbakanın emri bile onların inisiyatifinde diyor ben bir kişi kendimden üstüne koyuyorum kaymakam vali demiş, sen kim oluyorsun. En son da biz dedik zaten bir taş kaldırıp koyacak halimiz kalmamış, hepimiz geçmesek gömmeyeceğiz dedik. Siz bilirsiniz dediler. Yarım saat bekledik tamam geçin ama gömdükten sonra arabalarınıza atlayıp direkt Silopi'ye geri gideceksiniz Cizre'de kalmayacaksınız dediler."

Yahya İdin, ailelerin yaşadıklarını şu şekilde anlatmıştır:

"Cenazeler geldiği gibi bir odun parçası gibi üstüste atılıyor. Ve ki biz bunu Silopi'de bir kısmı da basına da yansıdı özellikle sosyal medyaya, cenazeler böyle poşet içerisinde ama üstüste atılmış. Morglara da girdiğimizde cenazelerin üst üste olduğunu gördük. Silopi'de hani giren aileler vahşetin en katı şeyini biz gördük. Savcısından tut polisine kadar polisinden tut teknik elemana kadar hepsi orada en vahşi. Mesela düşün cenaze parçalanmış tanınmaz haldedir, yanmış, yüreği alev alev yaralı anne geliyor, cenazeye bakmaya gidecek cenazeye bakmaya giderken oğlunun ona yardım etmesini bırakmıyorlar. Beraber gidip o cenazeye bakmasını bırakmıyorlar. Tek kişi

gidecek. Savcı şunu diyor buraya diyor ki hiçbir yetkili yetkiliden kastı milletvekili, parti eşbaşkanları, belediye başkanları hiçbir suretle içeri girmeyecek ve zaten cenazeyi de göstermiyor."

Cizre'de halk, bu yönde bir direniş sergileyerek, cenazeleri sahiplenme, devletin dayattığı biçimde gömmeyi reddetme yönünde irade koymuştur. Devlet buna iki yönetmelik değişikliğiyle müdahale etmeye çalışmıştır. İlk yönetmelik değişikliği 7 Ocak 2016 günü Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Buna göre, Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan "belediyeye teslim edilir." ibaresi "belediyeye veya mülki idare amirliğine teslim edilir. Kimliği tespit edilmiş olmasına rağmen ailesi veya yakınları tarafından üç gün içinde teslim alınmayan cesetler de belediyeye veya mülki idare amirliğine gömülmek üzere teslim edilir." şeklinde değiştirilmiş ve aynı bende "cevap verilmeyen" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya cevap verilmesine rağmen ailesi, yakınları veya yetkili temsilciliklerce üç gün içinde teslim alınmayan" ibaresi eklenmiştir. Bu değişiklikle, kadim zamanlardan beri belediyelerde olan defin hizmetine mülki amirlerin müdahale etmesinin yolu açılmıştır. Dahası, kimsesiz cenazeler için uygulanan usul, kimliği tespit edilmiş olan cenazelere de uygulanmaya başlanmış, böylece ablukadan çıkamayan ailelerin veya politik talepleri nedeniyle cenazelerini beraber gömmek isteyenlerin cenazelerinin, mülki amirliğe teslim edileceği düzenlemesi yapılmıştır.

Yafes Mahallesi Çocuk Mezarlığı'nda cenazelerini almak için DNA testi sonucunu bekleyen yurttaşlar için mezar yeri açılmış.. Konuştuğumuz yurttaşlar, sonuç belli olduktan sonra cenazelerini ilgili numaralı yere gömeceklerini büyük bir acıyla söylediler.

16 Ocak 2016 günü Resmi Gazete'de yayınlanan ikinci değişlikle Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin onuncu maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendinde ikinci cümleden sonra gelmek üzere Şu cümle eklenmiştir: "Cesedin teslim veya gömölme işlemleri sırasında kamu düzeninin bozulabileceği veya toplumsal olayların meydana gelebileceği ya da suç işlenebileceği mülki idare amirince değerlendirildiği takdirde cesetler, gömölme üzere doğrudan mülki idare amirliğine teslim edilir."

Böylelikle cenazelere ait tasarruf ailelerden neredeyse tamamen alınmıştır. Hakkı Külte'nin ailesi bu durumu Şöyle ifade etmiştir:

"Biz [cenazeyi] almaya gittik onlar vermediler, vermediler. Akşam olana kadar cenazeyi vermediler, akşam olduktan sonra verdiler. Biz de dedik bu akşam almıyoruz. Biz dedik, devlet izin vermiyor, cenazemizi gömmeye, bu Şekilde cenazemizi gömemeyiz. Ailece cenazede ağıt yaktık. İster alın ister almayın, almazsanız biz gömeriz dediler. Biz de aldık, Silopi'ye götürdük, defin işlemlerin yapmak için. 40 noktada bu tabutları aradılar. Bize cenazemizi verdiniz, imzaladık, kayıt ettik, bu kadar cenazeye ve cesede bakmak nedir? (...) Akşam saat 10 gibi gömdük, karanlıktı, izin vermediler gündüz gömelim. Askerler önümüzde ve arkamızdaydı".

Yine cenazeler üzerindeki devlet baskısını Adil ve Agit Küçük'ün anneleri Şöyle ifade etmiştir:

"Sırf cenazesine kimse katılmasın diye gündüz gömmemize izin vermediler, gece zorla gömdürdüler bize".

Akide Kalkan'ın anlatımı Şu Şekildedir:

"Bir hafta sonra da devlet cenazemizi hastaneden kaçırdı. Cizre'de gömdüklerini söylediler, ancak büyük mezarlıkta da bulamadık. Bir yerde gömdüklerini söylediler, ama orada oğlumuzun mezarını göremedik. (Daha görmediniz mi?) Yok, hala göremedik. Şimdiye kadar kimse gelip dememiş, oğlunun mezarı buradadır⁶⁵".

Yönetmeliklerde yapılan bu değişikliklerle, cenazelere devletin el koyması adeta kılıfına uydurulmuŐtur. Bu yönetmeliklere karşı partimiz adına açılmış olan yürütmeyi durdurma talepli iptal davaları, görölme devam etmektedir.

Devletin ablukalarda halkla temasının bir diğer hali, abluka alanlarındaki mülklere el atmasıdır. Silopi'deki abluakanın ardından ve Sur ablukası hala devam ederken, 25 Mart 2016 Tarihli ve 29664 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan acele kamulaştırma kararı ile bu ilçelerin belirtilen yerleri hakkında acele kamulaştırma kararı verilmiştir. Cizre için henüz böyle bir karar alınmamış olmakla beraber, bu iki örnekle beraber

---

⁶⁵ Bu görüşmeden sonra Akide Kalkan, oğlunun mezarını Yafes Mezarlığı'nda bulabilmiŐtir.

AKP'nin aceleci ve saldırgan tavrı, bu usulün abluka altına alınan tüm ilçeler için geçerli olacağını düşündürmektedir. Acele kamulaştırma usulüne geçmeden önce, bu kararların temelinde yer alan riskli alan ilanı üzerinde durmak gerekecektir. Riskli alan ilanı, 31 Mayıs 2012 gün ve 28309 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren, kamuoyunda Kentsel Dönüşüm Kanunu olarak bilinen 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun dayanak gösterilerek verilmiştir. Bu kanun, özellikle İstanbul'da mülksüzleştirme ve soylulaştırma pratikleri bakımından tartışmalara konu olmuş, yoksul kesimin kent çeperine itilerek tüm şehrin dev bir inşaat sahasına dönüştürülmesi bakımından eleştirilmiştir.

Bu kanunun 2/ç maddesinde yapılan tanıma göre riskli alan, "Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Bakanlık veya İdare tarafından Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü de alınarak belirlenen ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan alanı" ifade eder. Aynı kanunun 5. maddesi de riskli alan kararının nasıl alınacağını açıklamaktadır. Danıştay'ın da ısrarla vurguladığı gibi, riskli alan kararı, bu usule uygun olarak ve hukuken hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde alınmak zorundadır.

Ablukaların ilan edildiği yerlerden hiçbiri deprem kuşağında bulunduğu için risk taşıyan yerler değildir ve alınması gerekli belgelerin hiçbiri alınmamıştır. Dayanak olduğu ileri sürülen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görüşü, ne kararla beraber yayınlanmış, ne de Komisyon'daki vekillerle paylaşılmıştır. Teknik birçok eksiklikle yürütülen süreç, hukuken sakat olmakla birlikte, idarenin hukuka uygunluk karinesinden yararlanıyor oluşu, kesin hükümle iptal edilene veya yürütmenin durdurulması kararı verilene kadar, hukuken sakat çok sayıda işlemin yürürlükte kalmasına fırsat vermektedir. İdare de bunu, adeta vatandaşlarına karşı bir silah olarak kullanmakta, hatta hükümet, kanunlarla yürütmenin durdurulmasının talep edilmesinin önünü almaya çalışmaktadır. Hukuk tekniğine hiçbir surette uymayan Torba Yasalardan sonuncusu, 15 Nisan sabaha karşı TBMM'de kabul edilmiştir⁶⁶. Riskli alan ilanı ve buna dayanarak yapılan acele kamulaştırma uygulamalarına henüz Cizre'de rastlanmamıştır. Ancak belirtildiği gibi diğer ilçelerde hızla yürürlüğe sokulan bu uygulamaların Cizre için de gerçekleşme ihtimali mevcuttur.

Bununla beraber, Cizre'de mülkiyet hakkının ihlali, yine acele kamulaştırmalar yoluyla başka şekillerde gerçekleşmektedir. Mülkiyet hakkı liberal hukuk sisteminin temelini teşkil eden haklardan biri olduğundan, sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması, çok sıkı şartlara bağlanmıştır. Mülkiyetin sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması istisnai rejimler ile genişletilebilir. Acele kamulaştırma, normal hukuki rejimde başvuru olan bir yöntem değildir, "Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılmasında" söz konusu

⁶⁶ <http://www.diken.com.tr/gece-yarisi-meclisten-gecti-yeni-torba-yasa-surun-yeniden-insasinin-yasal-kilifini-hazirladi/>

olmaktadır. Ancak son dönemde, gerek enerji yatırımlarının hızlandırılması ve 'yargı engeline' takılmaması için, gerekse bu tür 'güvenlik' önlemleri için acele kamulaştırma, istisnai niteliğini neredeyse kaybetmiş, olağan rejim haline gelmiştir.

21 Aralık 2015 tarihli, 2015/8322 sayılı kararname, 28 Aralık 2015 günü yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kararname uyarınca, Şırnak'ta 7, Mardin'de 3 ve Hakkari'de 1 noktada, polis güvenlik noktası inşaatı nedeniyle acele kamulaştırma yapılmıştır. Bu polis güvenlik noktalarının ikisi Cizre, ikisi Silopi'de planlanmaktadır. Cizre'de toplam 48 234,9 metrekarelik alanı kaplayacak olan bu projeler için 6000 metrekarelik alan acele kamulaştırılmıştır. 25 Ocak 2016 tarihli ve 2016/8432 karar sayılı kararnamede, sadece Cizre'de 517 239,36 metrekarelik alan aynı amaçla polis güvenlik noktasına ayrılmış, bu arazilerin bir kısmıyla ilgili acele kamulaştırma kararı alınmıştır. Son olarak 5 Nisan 2016 tarihli ve 2016/8767 sayılı kararnameler ile 37 231,02 metrekarelik alan, polis güvenlik noktası inşası için ayrılmış ve tümü acele kamulaştırılmıştır. Bu, yalnızca son 3 ayda ve yalnızca Cizre'de, 602 705,28 metrekarelik alanın polis güvenlik noktası olarak belirlendiğini, böylelikle Cizre'nin dev bir emniyet amirliğine dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Kişi hak ve özgürlüklerinin ve mülkiyet hakkının, güvenlikçi ve militer zihniyete feda edilmesi, toplumsal barışın kurulmasına fayda sağlamayacaktır.

Suç ve Ceza

Ablukalar, valilik ve kaymakamlık açıklamalarında, artan 'terör olayları' nedeniyle asayişin yeniden tesisinin sağlanması şeklinde matbu bir nedene dayandırılmaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere ablukalar, anayasaya ve idare hukukuna aykırı olduklarından, bu kapsamda verilen emirler de kanunsuzdur. Bu emirleri yerine getiren kolluk görevlileri, Anayasa'nın 137. maddesinin (J) fıkrasının 3. bendi uyarınca konusu suç teşkil eden emri yerine getirmişlerdir. TCK'nın 24. maddesinin 3. fıkrasına göre; "Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ve emri veren sorumlu olur."

Devletin suç ve ceza ile iştigalinin kuralları, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu düzenini yakından ilgilendirdiği için detaylı bir biçimde kanunlarla belirlenmiştir. Bahsi geçen olaylar hukuka aykırılık teşkil ediyorsa, sorumlularının yakalanıp adalete teslim edilmesi ve kamu düzeninin yeniden tesisi hukuki bir zorunluluktur. Suçlu buldukları takdirde gerçekleştirdikleri fiillerin sonuçlarına katlanacak olanlar ise, yine faillerdir. Bu, "suç ve cezanın şahsiliği" ilkesinin bir gereğidir. Bu ilke bir hukuk devletinin asla vazgeçemeyeceği ve ihlal edemeyeceği ilkelerdendir. Tüm ilçeyi veya belirli mahalleleri kapsayan kolektif bir cezalandırma düşünülemez. Oysa 16 Ağustos'tan bu yana yaşananlara bakıldığında, hürriyeti kısıtlanan bir bütün olarak "ilçe" halkı ve ilçeye girmek isteyenlerdir.

Cizre'nin tarihi, adeta devlet şiddetinin de tarihidir.

Öte yandan, Cizre, Sur ve Silopi'nin ablukaya alınması, önceki ablukalardan nitel ve nicel olarak çok farklıdır. Bu durum tanık anlatımlarına da yansımıştır. Örneğin Ömer Mubarris:

"Hiç beklemediğimiz bir şeydi. Sonbaharda da sokağa çıkma yasağını koyarken 9 gün yasak sürdü. Böyle bir şey yoktu. Ama bu son seferde öyle olmadı. Her taraf tankla topla çevriliydi. Ben burada kürsüye oturdum beş

dakika içerisinde 70 tane bomba atıldı mahalleye, saydım hepsini. 5 dakika da 70 tane bomba".

Özellikle Cizre'deki uygulama, mahallelerde hiçbir canlının bırakılmaması, en son kalan kişilerin de bodrumlarda yakılarak öldürülmeleri, gündelik yaşamın sekteye uğrayarak da olsa devam ettiği, sivil ölümlerin gerçekleştiği ancak bu kadar sistematik bir hal almadığı önceki ablukalardan ayrılmaktadır. Bu itibarla, ablukaların hukukiliğini tartışırken, iki ay önce aynı konularda yürütülen tartışmaların maalesef çok uzağında olduğumuzu teslim etmek gerekir. Zira 15 günlük yasaklardan, dört ayı aşan yasalara geçilen bu süreçte, ceza kanununun maddeleri üzerinden hak ihlallerini veya kısıtlanan özgürlükleri tartışmak maalesef naif kalmaktadır. Çünkü artık, ilçe halkının evlerine hapsedilmeleri değil, kimyasal silah kullanma tehdidiyle yaşadıkları yerleri terke zorlanmaları, sivil/direnışçi ayrımı gözetilmeden, mahallede kalan herkesin vahşice katledilmesi, tüm malvarlıklarının yakılıp yıkılması ve türlü hukuksuzluklarla bu malvarlıklarına el konulması, çıplak bedenlerin teşhiri ve benzeri birçok uygulama söz konusudur. Bu bakımdan ablukaların, seyahat özgürlüklerinin kısıtlanmasına, arada vurularak hayatını kaybeden sivillere indirgenmesi doğru değildir. Ablukalarla, halklar tamamen göçe zorlanmakta, göç esnasında ve sonrasında her türlü şiddete maruz kalmakta, sindirilmekte ve canlı kalanları da yok edilmektedir; ablukalar süresince veya sonrasında alınan riskli alan ve acele kamulaştırma kararlarıyla ise halkların kültürel ve toplumsal hafızası silinmeye çalışılmaktadır. Yine de, Türk Ceza Kanunu bağlamında bir değerlendirme yapılmalıdır. Ablukalar boyunca Cizre'de bulunan Avukat Filiz Ölmez bu durumu şöyle aktarmıştır:

"Basına yansıdığı gibi çok özel yetkilerle hareket eden maskeli kolluk kuvvetleri birimler bulunuyordu, ki geçen hafta [kolluk kuvvetlerinin] yargı muafiyeti⁶⁷ basına da yansımıştı. Bu keyfiyetin başka açıklaması olamazdı. Gelen kolluk kuvveti yargıdan başka türlü kaçınmaz. Evlere baktığımızda asker ve polisin top atışlarıyla yakılmış binlerce ev var. Bu da zaten kasten adam öldürmeden tut, mala zarar vermeye yapılan hukuka aykırı aramalardan, kişisel özel eşyaların tahrip edildiği, tehditkâr, nefret suçu kadınlara yönelik özel suçların işlenmesi, yağma edilmesi, hırsızlık vb. yüzlerce kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, haberleşme hürriyeti... Anayasal temel hakların hepsi ihlal edilmekle birlikte TCK'da en az elliye yakın suç işlendi. Bu kolektif bir şekilde işlendi."

---

⁶⁷ Avukat Filiz Ölmez'in bahsettiği yargı muafiyeti, Şubat ayı sonunda gündeme gelmişse de, yasalaşmamıştır. Milli Savunma Bakanlığı'nın hazırlayıp Adalet Bakanlığı'na sunduğu taslakta, er ile subay ayrım kaldırılarak, 'Terörle mücadelede görevli tüm TSK mensuplarının izne bağlı olarak yargılanabilmeleri' yönünde düzenleme yapıldığı basına yansımıştır <https://www.cihan.com.tr/tr/gusam-ercan-tastekin-asker-yargi-terorle-mucadele-milli-savunma-izni-2024245.htm> Yargı muafiyeti ve katliam emriyle ilgili, basına sızan bir diğer belge, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Cizre'deki bir birlikten çıktığı iddia edilen bir belgedir. Her türlü eyleme ateşle karşılık verilmesi, silah kullanmaktan çekinilmemesi, savcının karşısına çıkma kaygısı duyulmaması, tabuta girmektense savcının karşısına çıkmanın göze alınması gerektiğininin tebliği edildiği, 30 Temmuz 2015 tarihli bu belge, Meclis'te ilgili Bakanlıklara sorulmuş, henüz cevap alınmamıştır. <http://www.yeniozgurpolitika.org/index.php?rupel=nuce&id=49980>

Burada bütün bu suç tipleri açısından teknik bir değerlendirmeye gitmek mümkün değildir. Cizre'de infaz da diyebileceğimiz kasten öldürme, halka yönelik kasten yaralama, işkence ve kötü muamele, kimliğini açıklamak istemeyen sağlık çalışanlarının ifadeleri uyarınca, düşük sayısının çok olduğu dikkate alındığında, çocuk düşürtme, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, eğitim ve öğretimin engellenmesi başta olmak üzere, hürriyete karşı suçların hemen hepsi, hakaret ve özel hayatın gizliliğine karşı suçlar, başta mala zarar verme olmak üzere, malvarlığına karşı suçların hemen hepsi, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması başta olmak üzere millete ve devlete karşı suçlar ve nihayet kamu barışına karşı suçlar sistematik denilebilecek yoğunlukta ve sıklıkta, hatta basına yansıyan ifadeler doğruysa, çöktürme planı kapsamında, programlı olarak işlenmiştir.

Ancak bazı suç tiplerine, yaşananları farklı bir hukuki boyuta taşıdığı için özellikle değinmemiz gerekmektedir. Sokağa çıkma yasakları, insanların seyahat özgürlüklerinin açık ve sürekli, sistematik ihlalidir ve bu durum TCK'nın 109. maddesi uyarınca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu oluşturur. Bu suç aynı zamanda tüm ilçe halkına karşı işlenmiştir. "Bir kimsenin hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakılması" fiili, bu suçu oluşturur. Burada kişi hürriyetinden yoksun kılma fiilinin hukuka uygun bir nedeninin olmaması, suçun gerçekleşmesi için gerekli ve yeterlidir. Yukarıda açıklanan sebeplerle de böyle bir hukuki neden bulunmamaktadır. Yine aynı maddenin 2. fıkrası uyarınca, ilçelerde yaşayan veya ilçelere girmek isteyen kişilerin hürriyetleri cebir ve şiddet kullanılarak kısıtlandığından, sıklıkla silahla ve birden fazla kişi tarafından birlikte işlendiğinden ağırlaştırıcı sebeplerin gerçekleştiği söylenebilir (TCK m. 109/3-a ve b).

TCK'nin 77. maddesi ise, "Aşağıdaki fiillerin, siyasi, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi, insanlığa karşı suç oluşturur: d) Kişi hürriyetinden yoksun kılma" hükmünü koyarak, sokağa çıkma yasağı adı altında yaşananları farklı bir boyuta taşımaktadır. İnsanlığa karşı suçlar bireyi aşarak, doğrudan mağdur olan kişininkinden daha geniş bir menfaat alanına hanel getirir. Abluka bölgelerinde yaşayan halkın Kürt olması, halkın kendi kendini yönetme iradesi ortaya koyması, meşru özyönetim talebini politik yollardan ileri sürmeleri, halkın ezici bir çoğunlukla HDP'ye oy vererek siyasi tercihini ifade etmesi, ilgili fiilin halkın belli bir kesimine karşı işlendiğini göstermektedir. Yine ablukaların sürekliliği, keyfiliği, şu anda Sur'da olduğu gibi, 135. gününe dayanmış ve toplamda 812 günü doldurmuş olması, ablukalar esnasında meydana gelen olayların benzerliği, hayatını kaybeden çok sayıda siville beraber, AİHM'in tedbir kararlarına rağmen, sağlık hizmetine ulaşamadığı için kan kaybından hayatını kaybedenlerin varlığı, hak ihlallerinin benzerliği, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun sistematik bir biçimde işlendiğine işaret eder. İnsanlığa karşı suçun özel bir kategori olarak ele alınmasının sebebi, suçun, tek bir kişiyi değil, bütün insanlığın selametini tehdit eder nitelikte olmasıdır. İnsanlığa karşı suç, Roma Statüsü'nün 7. maddesinde düzenlenmiştir. Üç şartın gerçekleşmesi, bir fiilin

insanlığa karşı suç olarak tanımlanabilmesini sağlar. Bu şartlar: 1) fiilin yaygın ve sistematik bir saldırı çerçevesinde gerçekleştirilmesi, 2) fiilin sivil halka yönelik olması, 3) failin kasıtlı bir biçimde ve kendi suçunu da kapsayan bu saldırının bilincinde hareket etmesi.

Bu saldırı, silahlı bir çatışmanın öncesinde, esnasında veya sonrasında gerçekleşebilir⁶⁸. Fiil, sivil halk hedef alınarak işlenmelidir. Sivil halk, Uluslararası Ceza Mahkemesi içtihadında, ne olmadığı üzerinden tanımlanmaktadır. Silahlı güçler, milis kuvvetleri, silahlı güçlere gönüllü katılan birlikler sivil nitelik taşımamaktaysa da, bir halkın sivil nitelik taşıması için tamamen sivillerden oluşması gerekmez⁶⁹. Yine sivil halkın arasında, izinde olan güvenlik güçleri, direnişçiler, savaşta taraf olmuş kişiler bulunabilir⁷⁰. Halkın esas itibarıyla sivil kişilerden oluşması, sivil sayılması için yeterlidir⁷¹. Tespitin güç olduğu hallerde, sivil halka mensubiyet bir karinedir⁷². 132 bin nüfuslu Cizre'de yaşayan sivil halkın varlığı göz ardı edilerek, şehrin günlerce dışarıdan tank ve top atışlarıyla dövülmesi, kişilerin bedensel ve ruhsal bütünlüklerine ağır zarar vermiş, nüfus, kimyasal silah kullanma tehdidiyle zorla yerinden edilmiştir. Bunlar ablukaları insanlığa karşı işlenmiş suç haline getirir.

Zorla yerinden edilme ve bölgelerin demografik yapılarıyla oynama, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde sistematik olarak gerçekleştirilmiştir. Çoğu doksanlarda köylerinden zorla uzaklaşmak zorunda kalan ve bin bir sorunla boğuşarak hayatlarını yeniden Cizre'de kuran insanlar, yeniden göçe zorlanmışlardır. Bu hem geri dönüşü imkansız kılan, hem de yeni bir zorunlu göç dalgası yaratan bir politikadır. Bu göçe zorlama süreci, çatışmalı alanın sivillerden tahliyesi olarak da anlaşılabilir. Zira evlerinden çıkan insanlar için bir koridor oluşturulmamıştır.

Göçe zorlanarak yerinden edilen on binlerce kişinin arasında Bişeng Garan da bulunmaktaydı. Yaklaşık elli kişiyle beraber mahalleden çıkmaya çalışırken, üzerlerine ateş açılmış, 12 yaşındaki Bişeng Garan hayatını kaybetmiştir. Bu anıları annesi Saliha Garan şu şekilde anlatır:

"Bodrumdan çıktık. Mahalleden ayrılmaya karar verdik. Ateş başladı. Yani çatışma değildi. Keskin nişancılar ateş açıyordu. Önce çok, sonra tane tane. Oyun gibi yaptılar. Yani biz o kafilede 50 kişi kıldık. Öndeki kadının elinde beyaz bayrak vardı. Kimi kör, kimi sakat. Kimi yaşlı, bebekler vardı. Elimizde ne varsa yere attık. Kızımın babasının sırtında iki battaniye, yatak vardı. Şarj aleti, telefon, küçük battaniye, ufak tefek şeyler Bişeng'teydi. İki kızım önümdeydi, o arkamda kalmıştı. İlk ateş etiklerinde baktım düşmüş."

---

⁶⁸M. DELMAS-MARTY/I. FOUCHARD/E. FRONZA/L. NEYRET İnsanlığa Karşı Suç, Çeviren: Berna Ekal, İletişim, 2009, s. 32.

⁶⁹age. s. 33.

⁷⁰age. s. 34. Yazar burada Eski Yugoslavya UCM, Savcılık Kupreskić ve Diğerlerine Karşı, 14 Ocak 2000 tarihli kararın 547. paragrafına atıfta bulunmuştur.

⁷¹age. s. 34.

⁷²age. s. 34.

Mahalleleri terk etmeye çalışırken açılan ateş sonucu yaralanan da çok fazla kişi olmuştur.

Cizreliler bir kez daha evlerinden uzağa sürülürken

Doksanlı yıllardaki zorla yerinden edilmelerle ilgili Meclis Araştırma Komisyonu Raporlarında, ihlal edildiği tespit edilen anayasal hak ve özgürlükler şunlardır: "Herkesin yaşamını koruma ve geliştirme hakkı (17. madde), özel ve aile hayatına saygı ilkesi (20. madde), konuta saygı ilkesi (21. madde), mülkiyet hakkı (35. madde), temel hak ve hürriyetlerin korunması ilkesi (40. madde), eğitim ve öğretim hakkı (42. madde) ve özel mülklerin kamulaştırılmasına ilişkin düzenlemeler (46. madde)".

Aynı doğrultuda ihlal edilen AİHS maddeleri de, AİHM içtihadı ışığında şöyle sıralanabilecektir: "Özel hayatın ve aile hayatının korunması hakkı (8. madde), işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleden korunma hakkı (3. madde), hak ihlallerine karşı ulusal makamlara etkili başvuru yapabilme hakkı (13. madde), yaşam hakkının korunması hakkı (2. madde) ve mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesi hakkı (1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi).

Dicle nehri kenarına dökülen hafriyatta, insan uzuvları bulunmuş, buna rağmen olay yeri inceleme gerçekleştirilmemiştir.

Bu kadar geniş kapsamlı bir alanda, yani bir ilçenin tamamında, nüfusun tamamını etkileyecek düzeyde ve 79 gün boyunca gerçekleştirilen saldırıların hangi suçlar kapsamında değerlendirilebileceğinin tespiti için, etkin bir soruşturma ve yargılama süreci kaçınılmazdır. Bununla beraber, Cizre'de olay yeri inceleme heyetiyle birlikte yürütülen süreç, savcının ve polislerin tavırları bu konuda ciddi şüpheler yaratmıştır. 177 kişinin hayatını kaybettiği bodrumlarda olay yeri incelemesi, yasak kalktıktan iki

gün sonra yapılmış, her üç bodrumun incelenmesi, toplam kırk beş dakika sürmüştür. Savcı, can güvenliği olmadığı gerekçesiyle birinci vahşet bodrumuna girmemiş, olay yeri inceleme ekibinin girmesine de müsaade etmemiştir. Elektriğin olmadığı ortamda, yalnızca iki avukatın delilleri toplamasına müsaade edilmiştir. Avukatlara teknik destek sunulmamış, Minnesota Protokolü uyarınca alınması gereken hiçbir tedbir alınmamıştır.

Can kayıplarına dair soruşturma süreçlerinin etkili yürütülebilmesinin adeta ön şartı olan otopsi işlemleri esnasında çok fazla hukuksuzluk yaşanmıştır. Bu hukuksuzlukları, cenazelerle bizzat ilgilenen Yahya İdin şu şekilde ifade etmiştir:

"Birçoğunun fotoğrafı yani morgda çektiğimiz cenaze yıkamadan sonrasında çektiğimiz fotoğraflar, kimse bunun böyle olmadığını iddia edemez. Bunun kanıtı var. Şu an bile kalkıp o tekrar ikinci bir otopsi yapılsa bunların hepsi ortaya çıkar. Sırf bu vahşetleri bu ortaya çıkmasın diye avukatlarımızın içeriye girmesi engellendi. Bunu Silopi'de sıkça yaşadık. Mesela Silopi'de doktor arkadaş getirdik Bosna'da ve işte dünyanın çeşitli yerlerinde otopsiye giren en ünlü doktoru getirdik Silopi'de içeri sokturmadılar. Soktuk içeri üçüncü gün savcı geldi emniyeti geldi valisi geldi çıkacaksın, sırf o vahşeti görüp şey yapmasın. Ve Şırnak'ta şöyle bir durum yaşadık. Mesela bir tabut iki cenazeyi koyduk ama bir tabutu doldurmadı ama sonradan öğrendiğimiz kişi fiziğine baktığımız zaman aslında normal bir tabuta sığacak bir beden değildi. (...) Bu cenazelerle ilgili birçok iddia atıldı ve biz aslında ben şahsen bu iddiaya inanıyorum da iddia şu çoğu cenazeler suya atıldı Dicle suyuna atıldı ve götürüldü. Ve ben buna inanıyorum. Şundan dolayı o cenazeler üzerindeki vahşeti gördüğüm zaman o cenazelere o vahşeti yapan vahşi insan her şeyi yapabilir çünkü vicdanın ahlakın bittiği yerde bittiği şahısta, kişide, ortamdan her şey beklenir. Bu tecavüz olur, taciz olur, işkence olur, öldürmek olur her şey beklenir."

Yahya İdin, Silopi'de infaz edilen üç kadın dışında hiçbir kadının cenazesine avukatların giremediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, kadın cenazelerine yönelik özellikle uygulanan bir 'karantina'dan bahsetmek mümkün:

"Kadın cenazesi geldiği zaman oradaki devlet baskısı daha çok oluyordu bu bizim dikkatimizi çekti. Mesela bazen 5-6 cenaze birlikte gelirdi hepsi erkek ortada 1-2 polis olurdu. Onla beraber bir akrep falan gelirdi, fakat akrepteki polisler akrebinden dışarı çıkmazdı. Ama kadın cenazesi geldiği zaman bazen değişik savcı ve onlarca polis gelirdi. Bizi oradaki cenazeye yaklaştırmıyorlardı."

Aynı şekilde, avukatlar ve adli tıp uzmanlarının otopsilere giremedikleri de ifade edilmiştir:

"Silopi Cumhuriyet Başsavcısı, otopsiye bakan savcı geldi dedi çık buradan, [otopsiye] girmeyeceksiniz. Doktor dedi ki ben Gazze'deki insanın otopsisine

girdim, Bosna'da girdim Irak'ta girdim, dünyanın her yerinde her otopsiye girebildim rahatlıkla, ama kendi ülkemde kimliğini taşıdığım vatandaşlığını taşıdığım ülkenin bayrağının altındaki toprakta giremiyorum, bu dedi benim için çok acı verici, bu bir insanlık suçu bu bir yüz karası ve çok alçak çok ayıp bir şey ama ben giremiyorum. Bu ayıp size isyan etti o da. Ben adli tıp uzmanıyım, profesörüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşım her yere girebiliyorum ama Türkiye'de giremiyorum."

Otopsiye girmeye çalışanlardan biri olan İHD Şırnak yöneticisi Av. Emirhan Uysal, bu süreci şu şekilde aktarmıştır:

"Delilleri karartmak amacıyla otopsileri yurtdışı sayılabilecek bir yerde Habur Gümrük Kapısında yaptılar. Habur gümrük kapısı Türkiye ile Kuzey Irak Kürdistan'ı arasındaki bölgede kalıyor ve oranın mülki amiri de Şırnak valiliğinden bağımsızmış. Oranın da valisi varmış bunu öğrendim. (...) Şimdi biz savcı ile görüşme talebimizi dile getirdik. Yanımızda vekiller vardı ama biz vekillerden bir kaç adım daha öndeydik. (...) [oradaki güvenlik görevlilerine] dedik ki burada bir suç işleniyor. Biz suç duyurusunda bulunursak siz de zarar görürsünüz. Bizi götüren savcıyla muhatap edin, biz savcıyla görüşmek istiyoruz. Otopsileri, her şeyi bir yana bırak, biz savcı ile görüşmek istiyoruz dedik. Üç dört saatlik görüşmeler sonucu, yani bu yanımızdaki kişi de savcı ile görüşmüyor. yanımızdaki kişi mülki amirin kalemi ile görüşüyor, valinin kalemiyle görüşüyor, vali savcının kalemi ile görüşüyor, kalemi gidip savcı ile görüşüyor. Meğer bu zincir arasında savcı demiş, ben görüşmek istemiyorum. Olabilir mi böyle bir şey? Biz hepsi hakkında suç duyurunda bulunacağımızı söyledik ondan sonra her şeyi göze aldıktan sonra bizi götürdüler savcıyla görüştürdüler. Şimdi otopsilere ilişkin yasa maddesi açık. Diyor ki ölen kişinin sahipleri aracılığıyla avukat orda bir hekim bulundurabiliyor. Şimdi ben hekim bulundurabiliyorken, ben kendim neden bulunamıyorum? Biz bunları dile getirdik. Bayağı bir çekişme oldu."

Özellikle Silopi'ye götürülen cenazelere ilişkin, usulüne uygun bir otopsi yapıp yapılmadığına dair şüpheler, oradaki savcı ve güvenlik kuvvetlerinin tavrı nedeniyle çok büyüktür. Otopsilere, delillerin toplanmasına ve olay yeri incelemelerine ilişkin süreçte yaşanan sakatlıklar, adil bir yargılama yapılacağına dair şüpheleri de güçlendirmektedir. Cezasızlık ve hatta taltif kültürü, şimdiye dek mevcut çatışmaları derinleştirmekten başka bir işe yaramamıştır. Toplumsal barışın tesisi için, Türkiye'nin son dönemde yaşadığı en ağır katliamlardan biri olan Cizre katliamının ve abluka boyunca işlenen diğer tüm suçların aydınlatılması şarttır.

SONUÇ

Kürt halkının elde ettiği kazanımların üstüne AKP'nin 7 Haziran 2015 seçim sonuçları hezimetini eklenince Erdoğan ve AKP Hükümeti; Ekim 2014'te 10.5 saat süren son yılların en uzun MGK toplantısında alınan kararları somut bir şekilde hayata geçirerek Kürdistan coğrafyasını savaş alanına çevirmiştir.

Bu ülkenin en kadim sorunu olan Kürt meselesinin barışçıl yollarla çözülmesi için hükümet yetkilileri ve İmralı Heyeti'nin hazır olduğu Dolmabahçe Mutabakatı'nı kısa bir süre sonra reddeden AKP Hükümeti, kendi iktidarı karşılığında karanlık çete unsurlarıyla anlaşmış, Kürt halkına karşı kentleri kuşatarak ağır silahlarla saldırma harekâtını hayata geçirmeye başlamıştır. Esasen Eylül 2014'te Kamu Güvenliği Müsteşarlığı'nca hazırlanan "çöktürme planı" çerçevesinde savaş adım adım planlanmış, kent kuşatmalarından, ambulans ve itfaiye yönlendirmeleri, basın özgürlüğünün kısıtlanması, toplumsal muhalefetin baskı altına alınması, tutuklama ve gözaltına almaların yaygınlaştırılması gibi her ince detay hesaplanarak yürürlüğe konmuştur. Özyönetim ilanları bu saldırıların gerekçesi olarak gösterilmeye çalışılsa da esasen "büyük imha planı"nın müzakere ve barış sürecinde hazırlandığı ve şartların olgunlaşmasının beklendiği anlaşılmaktadır.

Barıştan değil savaştan medet umanların nasıl bir sonla tarihe karıştıkları bu ülkenin hafızasında oldukça tazedir. Buna göre AKP, savaşı tercih ederek kendi sonunu kendi elleriyle hazırlayan bir hükümet olmaktan kurtulamayacaktır. On binlerce asker ve polis ile kendi sınırlarının içinde bir kenti topyekûn kuşatma altına alarak yüzlerce insanı acımasızca öldürmek tarihte işlenmiş insanlık suçlarına bir yenisini eklemektir. Bu tür savaş yöntemleriyle Kürt meselesinin çözülemeyeceği, Kürtlerin de her seferinde direnerek özgürlük tutkusunu daha büyüttüğü, yine yakın tarihimizin hafızasında oldukça tazedir. Kürt meselesinin adil ve eşitlikçi çözümünde barış siyaseti dışında yöntemler deneyen bütün hükümetler kendilerini bekleyen çözülmeye direnememişlerdir.

AKP iktidarı, Kürt halkı tarafından ortaya konan ve demokratik müzakere konusu olması gereken, yerinden demokrasi taleplerini görmezlikten gelmiş, hendekleri bahane ederek bu talebi kriminalize etmeye çalışmış, halka tank, top, keskin nişancılar ve roket atarlar eşliğinde saldırmıştır. Ablukalar sırasında devlet güvenlik güçleri ve onlara eşlik eden paramiliter güçler hukuk, ahlak ve insanlık dışı şiddet yöntemleri kullanarak Türkiye halklarının hafızasından yüz yıllar boyunca silinmeyecek vahşet görüntülerini açığa çıkarmıştır.

24 Temmuz 2015'ten bu yana kentlerin valilikleri tarafından ilan edilen ve kimi zaman aylarca keyfiyete bağlı olarak sürdürülen "sokağa çıkma yasaklarının", başlangıçları, sürdürülüşleri ve sonlandırılışları düşünüldüğünde, IŞİD'in yöntemleriyle neredeyse bire bir örtüştüğü görülecektir. Raporda ayrıntılı olarak incelendiği gibi, yasak ilan edilmeden önce öğretmenlere gönderilen mesaj halkta korku ve paniğe yol açmış, insanlar can korkusuyla kenti terk etmek için kuyruğa

girmişlerdir. Kararlılıkla çıkmayanların üzerinde her türden ağır silahlar kullanılmış, o da yetmeyince Kürt halkının hafızasında Halepçe'nin taze olduğunu bilenlerin yaydığı "kimyasal silah kullanılacak" söylentileriyle büyük bir korkuya neden olunmuş, mahallesinde oturanlar bir yorgan bir döşek yollara düşmüşlerdir. Akabinde kent hedef gözetmeksizin günlerce vurulmuştur. Cizre'nin % 70'ini oluşturan dört mahalle ve kısmen diğer mahalleler tank ve top mermileriyle dövülmüştür. Tüm dünyanın gözü önünde sağ salim bir şekilde hastaneye intikalleri mümkünken, "teslim alma" arzusuyla böyle bir yaklaşımı reddeden devlet güçleri 177 insanı katletmiştir. Raporla görüleceği üzere hayatını kaybedenlerin neredeyse hepsinin cenazesi otopilerde tanınmayacak haldedir. Daha sonra "temizlik" adı altında yürütülen faaliyetlerde mümkün olduğu kadar eve tek tek girilmiş, "arama tarama" her evin tek tek talan edilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu süreç adeta "nasıl olur da bana boyun eğmezsin?" anlayışının dışı vurumu gibidir. Hınç ve nefret duygularıyla karışık talan ve zarar verme anlayışı sömürgecinin zihninde canlanmış gibidir. Duvarlara yazılan ırkçı, cinsiyetçi, faşizan sloganlar fethetme arzusunu dillendiren erkekliğin yansımaları olarak okunabilir. 79 gün boyunca abluka altına alınan bir kentte kendisine oy vermiş halkın yanında duran bir vekil "kasten adam öldürme"ye varacak denli saldırılara maruz kalmıştır. Türkiye'nin dört bir yanından Urfa'dan, Silopi'den, Silvan'dan, Amed'den, İstanbul'dan binlerce insan Cizre'ye akın etmiş, Cizre halkına destek sunmak için kente girmeye çalışmış ancak devletin güvenlik güçleri tarafından çoğu zaman ilçeye kilometreler kala durdurulmuş, şiddete maruz kalmışlardır.

Geçmiş yüzyıldan kalma tekçi zihniyetle bir yere varılamaz. Kapitalist modernitenin halklara dayattığı ulus devlet modelini Türkiye'nin çoklu ve çoğulcu kimliğine aykırı bir model olduğunu düşünüyoruz. Sadece bir bölgede değil, Türkiye'nin her yerinde yerel demokrasi, yerinden yönetim bir sistem olarak uygulanmalıdır. Bir kişinin anayasal yetki ve sınırlarını aşmış tek sistem olarak "başkanlık" sistemini dayattığı bir ülkede milyonlarca insanın özyönetim talebinde bulunması son derece meşrudur. Merkezi vesayetin ortadan kaldırılması ve yetkinin azami ölçüde halka devri için valilerin halk tarafından seçilmesi kadar daha doğal bir şey olamaz. Bir bölgede yaşayan insanların toprağı, suyu ve kaynakları üzerinde söz sahibi olması AKP Hükümeti'ni rahatsız etmektedir. Halkın yaşamını doğrudan ilgilendiren konularda söz ve karar sahibi olması partimizin temel demokratik hedefleri arasındadır.

Sorun hendek sorununa indirgenemez. Eğer sorun bu olsaydı 2014 yılında Cizre'de hendekler açıldığında aynı tepki gösterilirdi ancak o zaman diyalog yolu ile mesele çözülmüştür. Kaldı ki, hendek ya da barikatlar olsa bile, devlet kendi halkına karşı hangi sebepten olursa olsun gerek ulusal gerekse uluslararası hukuku askıya alarak, insanlık dışı katliamları gerçekleştiremez. Hiç bir neden katliamlarla sonuçlanan bu devlet terörünü meşrulaştıramaz. Sorun, AKP iktidarının Kürt meselesinin çözümünde diyalog ve müzakere kanallarını tamamen kapatıp savaş konseptini devreye sokmasıdır. Sorun Kürtlerin geleceğinin ne olacağı sorunudur. Kürt halkı 21. Yüzyıl'a statüsüz girmek istememektedir. Mevcut Anayasa Kürtleri ve bu ülkede farklı diller, farklı kültürler, farklı geleneklerle yaşayan halklarımızın çoğulculuğuna

uygun bir toplumsal sözleşme değildir. Cizre'nin özyönetim talebini "terör" sorunu olarak görenler, güvenlikçi ve tekçi politikalarda ısrar edenlerdir. Kürt halkı kararını ortak vatanda özgürce yaşamaktan yana vermiştir. Bu karara sahip çıkmak tüm Türkiye halklarının eşit ve özgür yurttaşlar olarak yaşayabilmesi için önemli bir fırsattır. AKP'nin Kürt halkı üzerinde yürüttüğü psikolojik ve kirli savaşın halklara yıkımdan başka bir şey getirmeyeceği açıktır. Barış isteyenlerin, bir arada yaşamak isteyenlerin katliamla ve baskıyla bir duygusal kopuşa doğru itildiği raporda görüülen insanların da sıkça dillendirdiği bir durumdur.

OHAL dönemini kapatmakla övünen AKP iktidarı, adı OHAL olmayan ama OHAL koşullarına rahmet okutan bir savaş konseptini Kürdistan coğrafyasında devreye sokmuştur. İlan edilen geçici askeri güvenlik bölgeleri, özel güvenlik bölgeleri, sokağa çıkma yasakları gibi uygulamalarla Kürt halkı sindirilmek istenmektedir. Fiziksel hasarların yanı sıra Cizre halkında birlikte yaşam arzusu törpülenmiş durumdadır.

Kürt halkı 21. yüzyıl'a girerken demokratik ve özgürlükçü bir anayasa temelinde statü talebini özyönetim talepleri çerçevesinde ortaya koymuştur. Cizre direnişini bu temelde değerlendirmek gerekirken, diğer yandan bütün bu katliam ve savaş konseptine karşı direnecek, halkların ortak bahçesini yaratacak bir demokrasi cephesinin kurulması, bunun toplumsal muhalefetin tüm alanlarında hayat bulması günümüzün en önemli görevlerinden biridir.

Tespitler ve öneriler

1. Diyalog ve müzakere ile çözülebilecek talep ve sorunların militarist yöntemlerle çözülmeye çalışılması 40 yıldır denenen bir yoldur ve bu yolun herhangi bir çözüm üretmediği aksine sorunları derinleştirdiği görülmüştür. Cizre ablukası sivil, direnişçi, polis, asker yüzlerce insanın ölümüne yol açmış, sonuçta ortaya çözülmesi daha zorlaşan sorunlar yumağı çıkmıştır. Bütün bu yıkım ve savaş siyasetine rağmen henüz geri dönüşsüz bir yolda değiliz. Kürt halk önderi Abdullah Öcalan üzerindeki tecritin kaldırılarak yarım bırakılan barış ve müzakere sürecinin devam ettirilmesinin koşulları yaratılmalıdır.
2. Özyönetim ilanları karşısında devletin müzakereyi dışlayan saldırgan tutumu, onulmaz yaraların açılmasına neden olmuştur. Sorunların karşılıklı diyalog ve müzakere temelinde çözümediği durumlarda, toplumsal adaletten söz etmek de mümkün olmayacaktır. Halklarımızın bir arada yaşamasının yolu da, cezasızlık zırhının aşılması ve onarıcı adalet mekanizmalarının devreye sokulmasıyla mümkün olabilecektir. Etkili bir soruşturmanın yürütülebilmesi için olay yeri incelemesinin ve otopsilerin bağımsız heyetlerle yapılması, kanıtların yok edilmemesi ve usulünce toplanması gerekmektedir. Ablukadan doğrudan etkilenecek can ve mal kaybına uğrayan Cizrelilerin tanıklıklarıyla dahil olabildiği, bağımsız ve güvenilir her meslekten insanların ve uzmanların bir araya gelerek kuracakları Cizre Araştırma Komisyonu, gerek hakikatlerin ortaya

çıkarılmasında gerekse de onarıcı adalet mekanizmalarının işleminde büyük bir rol oynayacaktır.

3. Abluka kalktıktan sonra bile Cizre'ye gelen heyetler devlet yetkililerinin gözünde "potansiyel terörist" muamelesi görmüştür. Cizre halkıyla dayanışmaya gelen kişi ve kurumlar çalışmaların yaparken engellenmişlerdir. Hasar tespiti yapmaya gelen, GABB Hasar tespit ekiplerinin bazı üyeleri göz altına alınmıştır. Rojava Derneği çalışanları yardım çalışmaları sırasına halen engelleyici tutuma maruz bırakılmaktadır. Devlet yetkililerinin Cizre'de insani çalışma yürüten ekiplere her türlü kolaylığı sağlaması gerekirken bu insanlara "düşman" muamelesi yapması kabul edilemez. Raporlama çalışması yürütenler için de aynı muamele söz konusudur ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın buna yönelik beyanları bölgede görev yapan devlet güçlerini ve yetkililerini kurumların çalışmalarını engelleme yönünde cesaretlendirmektedir. ⁷³ AKP hükümeti bir an önce bu tutumundan vazgeçip, Cizre'deki yıkımı sarmaya çalışan heyet ve ekiplerin, belediye görevlilerinin ve gönüllülerin Cizre halkıyla dayanışma faaliyetlerini yürütmelerini kolaylaştırıcı bir yaklaşım sergilemelidir.
4. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, 26 Ocak'ta kaymakamlara yönelik olarak söylediği, "Mevzuat şöyledir, böyledir, yeri geldiği zaman koyun mevzuatı bir kenara, kendi zihinsel inkılabınızı devreye sokun" söylemi⁷⁴ bölgede görevli devlet güçleri ve kamu idarecilerini işledikleri hiçbir şeyden dolayı suçlanamayacaklarına dair güven vermektedir. Cizre'de "operasyonların bittiği" yönlü açıklamalardan ortaya çıkan tablo işlenmiş suçlarda pervasızca hareket edildiği, yargılanma bir kaygının olmadığı izlenimini doğurmaktadır.
5. Abluka altına alınan kentlerde ortaya çıkan tahribatın onarılması, bağımsız komisyonların oluşturabilmesi ile mümkündür. Ancak bu yerlerin alelacele riskli alan edilerek, acele kamulaştırma kararıyla gerçek ve tüzel kişilere ait mal varlıklarına el konulması sorunları daha da ağırlaştıran bir yaklaşımdır. "Savaş Hukuku" içinde istisnai bir kamulaştırma yolu olarak getirilen "Acele Kamulaştırma" uygulaması, AKP Hükümeti döneminde olağan bir kamulaştırma yolu haline getirilmiştir. Kentsel dönüşümden, baraj yapımına kadar her alanda mevzuatı kolayca aşmayı sağlayan bu yöntem aynı zamanda "acil güvenlik ihtiyaçları" nedeniyle de kullanılmaktadır. AKP'nin yürüttüğü savaş politikaları içerisinde sayılabilecek birkaç örnek olarak; 28.01.2016 tarihli Resmi gazetede yayınlanan 2016/8432 Sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla 39 güvenlik noktasının kurulması amacıyla acele kamulaştırma kararı verilmiştir. Güncel örnek olarak savaş hukukunun ürünü olan "Acele Kamulaştırma" Sur ve Silopi, Cizre'de katledilen, evi yakılıp, yıkılan halkın, bir de mülkiyetine el koymak suretiyle zuhur etmiştir. Kamulaştırma adına altında, AKP iktidarının yapmak istediği

---

⁷³Cumhurbaşkanı Erdoğan, 07 Nisan 2016 Polis Teşkilatı'nın kuruluşunun 171. yılı için düzenlenen törende, Cizre'ye gidip raporlama çalışması yürüten sivil toplum örgütleri için "Onların malum STK'ları bir araya gelmişler, raporlar yayınlamışlar. Bir defa bu raporları yayınlayanların ayrıca üzerine gidilmesi lazım. Sen neyin raporunu yayınlıyorsun?" diyerek bu kurumları hedef tahtasına koymuştur. <https://bianet.org/bianet/siyaset/173724-erdogan-stk-raporlarini-neden-hedef-aldi>

⁷⁴<http://www.hurriyet.com.tr/cumhurbaskani-erdogan-kaymakamlara-seslendi-40045474>

yaptığı katliamların üzerini örtmek ve halkın direniş ve kültürel hafızasını yok etmektir. Cizre'nin mekansal olarak yeniden inşa edilmesi, şehir merkezinin Cizre'ye taşınacağı söylentileri⁷⁵ Cizre'yi Cizre yapan kültürün tahribatına neden olacaktır. TOKİ'ler yoluyla insanları bahçeli geniş evlerden alıp, kutucuk gibi evlere sıkıştırmak, yüzlerce yıldır süregelen Cizre'nin sosyolojik ve tarihsel yapısını tahrip edecektir. Güvenlik amaçlı olarak kentleri dizayn etme isteği yeni değildir. Örneğin Paris'te 1848'deki işçi ayaklanmalarında halkı denetleyememeleri nedeniyle, vali Haussmann'ın 'planıyla' Paris adeta yıkılıp, yeniden kurulmuştu. Kontrol edemedikleri direnişleri başlatmış işçi sınıfına mensup insanları, şehrin merkezinden banliyölere sürmüşler, Paris, tankların dolaşabileceği geniş radyal yollarla bugünkü planına ulaşmıştı. Benzer bir mantık Cizre, Sur, Silopi, Nusaybin gibi yerlerde de düşünülmektedir. Başbakan Davutoğlu'nun, "Bu olaylar yaşanmamış olsaydı bile kentsel dönüşümün yapılması gereken yerlerdi." sözü bu gerçekliği yansıtmaktadır.⁷⁶ Kamulaştırma kararlarıyla uygulanmaya konmak istenen mal gaspına tüm demokrasi güçleri karşı çıkmalıdır.

6. Yaşanan katliamlar ve Vahşet Bodurmları Cizre halkının toplumsal hafızasında asla unutmayaacağı bir dönem olarak yer etmiştir. Öyle ki ablukadan sonra Cizreli halkın her biri evlerine gitmeden önce sanki hafızalarına kazımak istercesine ve unutmamak için vahşet bodrumlarının olduğu yere gidip ondan sonra evlerine gitmişlerdir. Devletin yaşananları unutturma ve hakikati yok etme politikasına karşı, Cizre halkı hafızasını korumak için de direnmektedir. Bu direnişin bir sembolü olarak, bir daha bu tür katliamların yaşanmaması ve yaşananların da bir gün hesabının sorulması için Vahşet Bodrumlarının birer hafıza mekânına dönüştürülmesi çalışmalarına başlanmalıdır.
7. Ablukalarda kadınlara karşı işlenen savaş suçlarıyla birlikte kadınların özyönetim alanlarındaki direnişlerini içeren kadın hakikatlerinin ortaya çıkarılması için saha çalışmaları yapılmalıdır.

---

⁷⁵<http://www.hurriyet.com.tr/basbakan-davutoglu-hakkari-ile-sirnak-sehir-merkezleri-yuksekoa-ve-cizreye-kaydirilacak-40042212>

⁷⁶ <http://www.hurriyet.com.tr/basbakan-davutoglu-yeni-bir-guvenlik-planlamasina-gidiyoruz-40047705>

Ek 1

KURUM VE MESLEK GÖRÜŞMELERİ

1. Bahattin Yağarcık-Cizre Kurdi-Der Başkanı
2. Kadir Kunur-Cizre Belediye Eş Başkanı
3. Filiz Ölmez-Avukat
4. Yahya İdin-DBP Şırnak İl Eş Başkan Yardımcısı
5. Çağlar Demirel- HDP Grup Başkan Vekili
6. İdris Baluken-HDP Grup Başkan Vekili
7. Süleyman Çağlı-Cizre Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı
8. DBP PM Üyesi Murat Kazmaz
9. Osman Tetik-Cizre Eğitimsen Temsilcisi
10. Leyla İmret-Cizre Belediye Eş Başkanı
11. Mesut Nart-Cizre DBP İlçe Başkanı
12. Faysal Sarıyıldız-Şırnak Milletvekili
13. GABB Hasar Tespit Heyeti
14. Mele İsmail- Emekli İmam
15. Kenti terk etmeyen Öğretmen
16. 1.Belediye Cenaze Aracı Şoförü
17. 2.Belediye Cenaze Aracı Şoförü
18. Cihan Sarıyıldız-Eczacılar Odası Temsilcisi
19. Emirhan Uysal-İHD Şırnak Yöneticisi Avukat
20. Havzullah Memduhoğlu-Cizre Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı
21. İrfan Uysal-Yaralı Belediye Çalışanı
22. Asmin Bayram-Cihan Ölmez- JINHA ve DİHA Cizre Muhabirleri
23. Nihayet Taşdemir-KJA Aktivist
24. Nuşirevan Elçi-Şırnak Baro Başkanı
25. Şerafettin Elçi-Cizre Belediye Meclis Üyesi
26. KUDEB
27. Cizre Şoförler Odası Başkanı Haşim Elçi
28. Cizre Süt Üreticileri Birliği Başkanı Behmen Yılmaz
29. Kızılay Cizre Şube Başkanı Abdülaziz Sanrı
30. Cizre Meyader Başkanı-Mele Kasım
31. Bişeng Tıp Merkezi-Ambulans Şoförü
32. İsmi vermek istemeyen sağlık emekçisi
33. İsmi vermek istemeyen sağlık emekçisi

KİŞİ VE TANIK GÖRÜŞMELERİ

1. Akide Kalkan-Ferdi Kalkan'ın Annesi
2. Şerife Duymak-Mahmut Duymak'ın Eşi
3. Sabriye Alkan-Belediye temizlik çalışanı
4. Bostancı Sk Yaşlı Amca
5. Ramazan Çağırğa-Cemile Çağırğa'nın Babası
6. Mehmet Gün ve Eşi-Abdullah Gün'ün Anne ve Babası
7. Adil-Agit Küçük'ün Annesi
8. Kumru Akyol-Meryem Akyol'un Annesi
9. Nur Mahallesi Yaşlı Amca-Star ve Selim Özkül'ün Amcası

10. Nusrettin Bayar'ın Annesi
11. Ömer Baran'ın Dayısı
12. Abdullah Küçük-Adil ve Agit Küçük'ün Babası
13. Esmer Tunç-Mehmet ve Orhan Tunç'un annesi
14. Abdurrahman Külte ve Annesi-Hakkı Külte'in Ailesi
15. Makbule Kaplan ve Annesi-Mehmet Kaplan'ın ailesi
16. Mehmet Mungan-Cebrail (Şivan) Mungan'ın Babası
17. Ali Tetik'in Babası
18. Zeycan Taşkın-Cebbar Taşkın'ın Eşi
19. Ömer Mubarris-Garip Mubarris'in Amcası
20. Ahmet Edin-Mehmet ve Sahip Edin'in Abisi
21. Nihat ve Halil Sömer'in Anne ve Babası
22. Seyitmendo Elçi-Veysi Elçi'nin Abisi
23. Gulê Özdal-Hacı Özdal'ın annesi
24. Selahattin Ecevit-Yaralı
25. Abdülhadi Barın-Harun Barın'ın Babası
26. Mehmet Erden-Hediye Erden'in Eşi
27. Mahmut Şen-Hediye Şen'in Eşi
28. Ahmet İşçi-Ramazan İşçi'ni Babası
29. Dindar Akdoğan-Tahir Akdoğan'ın Babası
30. İsmail Uca-Zehra Uca'nın Kayınbabası
31. Zeynep Zırığ-Ahmet Zırığ'ın Eşi
32. Saliha Garan-Bişeng Garan'ın Annesi
33. Emin Saltan-Evi Yıkılan Yurttaş
34. Halime Saltan Evi Yıkılan Yurttaş
35. Kerima Sanrı-Evi Yıkılan Yurttaş
36. Kudret Karakaş-Evi Yıkılan Yurttaş
37. Abdülbari-Mahsun'un kardeşi
38. Mehmet Korkmaz-Evi Yıkılan Yurttaş
39. Hayriye Ekinci-Murat Ekinci'nin Annesi
40. Nahide Nas-Evi Yıkılan Yurttaş
41. Bostancı Sk. Gençler
42. Üçüncü Vahşet Bodrumu'ndan kurtulan 1. Tanık (erkek)
43. Üçüncü Vahşet Bodrumu'ndan kurtulan 2. Tanık (kadın)

EK 2

CİZRE (CİZİRA BOTAN): Son ablukada kimliği belirlenen 172 kişi yaşamını yitirdi (79 kişinin kimliği henüz belirlenmedi!) Son ablukada 251 kişi yaşamını yitirdi. Daha önceki ablukalarda yaşamını yitiren 32 kişi ile birlikte Temmuz ayından beri Cizre'de 282 kişi yaşamını yitirdi!

	Tarih	İsim	Yaş	Cinsiyet
1	16.12.2015	Hediye Şen	33	Kadın
2	17.12.2015	Abdulaziz Arslan	26	Erkek
3	18.12.2015	İbrahim Akhan	16	Çocuk
4	19.12.2015	Lütfü Aksoy	19	Erkek
5	19.12.2015	Yılmaz Erz	42	Erkek
6	19.12.2015	Selahattin Bozkurt	70	Erkek
7	20.12.2015	Zeynep Yılmaz	39	Kadın
8	22.12.2015	Cahide Çıkal	35	Kadın
9	22.12.2015	Doğan İşi	18	Çocuk
10	22.12.2015	Mehmet Tekin	35	Erkek
11	22.12.2015	Mehmet Saçan	35	Erkek
12	22.12.2015	Emine Duman	70	Kadın
13	23.12.2015	Dikran Sayaca	28	Erkek
14	23.12.2015	Azime Aşan	50	Kadın
15	24.12.2015	Ferdi Kalkan	20	Erkek
16	24.12.2015	Abdülmecit Yanık	28	Erkek
17	24.12.2015	Hacı Özdal	27	Erkek
18	25.12.2015	Miray İnce	3 Aylık	Bebek
19	25.12.2015	Ramazan İnce	80	Erkek
20	28.12.2015	Kumru Işık	85	Kadın
21	28.12.2015	Hüseyin Ertene	17	Çocuk
22	28.12.2015	Hüseyin Selçuk	5	Çocuk
23	29.12.2015	Zeynep Demir	65	Kadın
24	29.12.2015	Besna Zırığ	51	Kadın
25	30.12.2015	Aziz Yural	33	Erkek
26	30.12.2015	Hediye Eren	50	Kadın
27	01.01.2016	A.Cabbar Taşkın	42	Erkek
28	03.01.2016	Sezai Borçin	46	Erkek

29	04.01.2016	Kazım Tongğ	51	Erkek
30	05.01.2016	Ali Tetik	35	Erkek
31	06.01.2016	Bişenk Garan	13	Çocuk
32	07.01.2016	Nidar Sümer	17	Çocuk
33	07.01.2016	Halil Sümer	41	Erkek
34	07.01.2016	Osman Terkin (Zihinsel Engelli)	56	Erkek
35	07.01.2016	İbrahim Nas	55	Erkek
36	08.01.2016	Cebraail Mungan	24	Erkek
37	08.01.2016	Tayfun Yaşlı	19	Erkek
38	09.01.2016	Murat Ekinci	22	Erkek
39	09.01.2016	Murat Egül	24	Erkek
40	10.01.2016	Şükrü Coşkun	20	Erkek
41	10.01.2016	Nebi Katlav	16	Çocuk
42	10.01.2016	Ahmet Zırığ	32	Erkek
43	10.01.2016	Ali Bağdur	25	Erkek
44	10.01.2016	Mehmet Tongut (Zihinsel Engelli)	32	Erkek
45	10.01.2016	Mehmet Şirin Elinç	18	Çocuk
46	12.01.2016	Garip Mübarız	21	Erkek
47	12.01.2016	Veysi Elçi	30	Erkek
48	13.01.2016	Abdulmenaf Yılmaz	55	Erkek
49	13.01.2016	Emame Şahin	78	Kadın
50	13.01.2016	Mehmet Şahin	78	Erkek
51	14.01.2016	Yakup Isırgan	18	Çocuk
52	14.01.2016	Yusuf Akalın	13	Çocuk
53	14.01.2016	Leyla Elsuyu	85	Kadın
54	15.01.2016	Büşra Yürü	11	Çocuk
55	16.01.2016	Abdullah İnedi	25	Erkek
56	17.01.2016	Hayrettin Şınık	10	Çocuk
57	17.01.2016	Ahmet Tunç	51	Erkek
58	17.01.2016	Serhat Altun	23	Erkek
59	17.01.2016	Danyel Dadak	9	Çocuk
60	18.01.2016	Mehmet Rıdvan Kaymaz	35	Erkek
61	18.01.2016	Mehmet Kaplan	33	Erkek
62	18.01.2016	Hüseyin Paksoy	16	Çocuk

63	20.01.2016	Selman Erdoğan	43	Erkek
64	20.01.2016	Abdulhamit Poçal		Erkek
65	21.01.2016	Veli Müjde	35	Erkek
66	25.01.2016	Rızgar Yıldızgörer	25	Erkek
Vahşet Bodrumları Ortaya Çıktıktan Sonra				
67	23.01.2016	Cihan Kahraman	23	Erkek
68	25.01.2016	Selami Yılmaz	25	Erkek
69	30.01.2016	Sultan Irmak	16	Çocuk
70	03.02.2016	Nuri Çağlı	79	Erkek
71	05.02.2016	Muhammet Özkul		Erkek
72	05.02.2016	Ercan Bişkin	20	Erkek
73	05.02.2016	Sıtar Özkül	19	Erkek
74	06.02.2016	Zehra Uca	20	Kadın
75	05.02.2016	Abdullah Gün	16	Çocuk
76	14.02.2016	Serdar Özbek	33	Erkek
77	14.02.2016	Ekrem Sevilgen	18	Çocuk
78	14.02.2016	Mehmet Benzer	19	Erkek
79	14.02.2016	Murat Kazıcı		Erkek
80	14.02.2016	Abbas Güllübahçı		Erkek
81	14.02.2016	Abdulsalam Turgut		Erkek
82	14.02.2016	Mesut Karşın		Erkek
83	15.02.2016	Tajdin Nerse	23	Erkek
84	15.02.2016	Mehmet Dalmuş	31	Erkek
85	15.02.2016	Muharrem Erbek	17	Çocuk
86	15.02.2016	Fehmi Fekah Dinç	21	Erkek
87	16.02.2016	Sinan Kaya	22	Erkek
88	17.02.2016	Nursel Dalmuş	17	Çocuk
89	17.02.2016	Ferhat Karaduman	16	Çocuk
90	17.02.2016	Edip Arvas		Erkek
91	17.02.2016	Aydın Erol	23	Erkek
92	17.02.2016	Burhan Taşdelen		Erkek
93	18.02.2016	Sabri Sezgin	24	Erkek
94	18.02.2016	Mehmet Kulbay	22	Erkek
95	18.02.2016	Ali Pişkin		Erkek

96	18.02.2016	Derya Koç	26	Kadın
97	19.02.2016	Yunus Meral		Erkek
98	19.02.2016	Fatma Demir		Kadın
99	19.02.2016	Mevlüde Özalp	21	Kadın
100	19.02.2016	Tahir Akdoğan	17	Çocuk
101	20.02.2016	Cüneyt Kızıltay		Erkek
102	20.02.2016	Barış Gasır		Erkek
103	20.02.2016	Ramazan Biriman		Erkek
104	22.02.2016	Cihat Altun	22	Erkek
105	23.02.2016	Emel Ayhan	16	Çocuk
106	24.02.2016	Rohat Aktaş		Erkek
107	24.02.2016	Tuba Eminoğlu		Kadın
108	24.02.2016	Erdal Şahin		Erkek
109	24.02.2016	Murat Şimşek		Erkek
110	24.02.2016	Adil Küçük	21	Erkek
111	24.02.2016	Selim Turay	29	Erkek
112	24.02.2016	Mahmuttin Duymak	60	Erkek
113	24.02.2016	Umut Ürek	24	Erkek
114	24.02.2016	Metin Karane		Erkek
115	24.02.2016	Mahsum Erdoğan	22	Erkek
116	24.02.2016	Mehmet Yılmaz		Erkek
117	24.02.2016	Mehmet Yavuzel		Erkek
118	25.02.2016	Dersim Aksoy		Erkek
119	25.02.2016	İslam Balıkesir		Erkek
120	25.02.2016	Ömer Baran	25	Erkek
121	25.02.2016	Nusreddin Bayar	25	Erkek
122	25.02.2016	Mustafa Gasyak	17	Çocuk
123	25.02.2016	Ali Fırat Kalkan		Erkek
124	25.02.2016	Kasım Yana	18	Çocuk
125	25.02.2016	Berjin Demirkaya		Kadın
126	25.02.2016	Sakine Siray		Kadın
127	25.02.2016	Velat Zal		Erkek
128	25.02.2016	Rıdvan Ekinci		Erkek

129	25.02.2016	Kenan Adıgüzel	21	Erkek
130	25.02.2016	Bişeng Kolanç		Kadın
131	25.02.2016	Ramazan İşçi	19	Erkek
132	25.02.2016	Güler Eroğlu	16	Çocuk
133	25.02.2016	İzzet Gündüz		Erkek
134	26.02.2016	Hasan Ayaz	15	Çocuk
135	27.02.2016	Hülya Aksoy	14	Çocuk
136	27.02.2016	Murat Tunç		Erkek
137	27.02.2016	Cengiz Gerem		Erkek
138	27.02.2016	Tahir Çiçek	17	Çocuk
139	27.02.2016	Veysi Bademkran		Erkek
140	27.02.2016	Mesut Özer	18	Çocuk
141	27.02.2016	Meryem Akyol	18	Kadın
142	27.02.2016	Abdullah Özgöl		Erkek
143	27.02.2016	Yasemin Çıkmaz	17	Çocuk
144	28.02.2016	Mehmet Tunç	40	Erkek
145	28.02.2016	Orhan Tunç	21	Erkek
146	29.02.2016	Yılmaz Geçim	15	Çocuk
147	02.03.2016	Azad Yılmaz	17	Çocuk
148	02.03.2016	Agit Küçük	27	Erkek
149	02.03.2016	Harun Barın	20	Erkek
150	02.03.2016	Doğan Çalış		Erkek
151	02.03.2016	Hakkı Külte	13	Çocuk
152	02.03.2016	Sahip Edin	31	Erkek
153	02.03.2016	Çimen Tankan	29	Erkek
154	02.03.2016	İsmail Çetin	17	Çocuk
155	02.03.2016	Murat Erdin	17	Çocuk
156	02.03.2016	Hasan Tağ	29	Erkek
157	04.03.2016	Cemile Erdin	21	Kadın
158	02.03.2016	Hasan Tağ		Erkek
159	03.03.2016	Abbas Çalış		Erkek
160	04.03.2016	Hediye Erden	56	Kadın
161	12.03.2016	Hüseyin Kayaalp	17	Çocuk
162	12.03.2016	Emin İdim	19	Erkek

163	22.03.2016	Hamza İdim	21	Erkek
164	23.03.2016	Halil Çelik		Erkek
165	30.03.2016	Muhammed Kalaycı	16	Çocuk
166	30.03.2016	Harun Çağlı	4	Çocuk
167	31.03.2016	Ayşenur Geçit	6	Çocuk
168	01.04.2016	Şervan Bakır		Erkek
169	04.04.2016	Sefa Seve		Erkek
170	04.04.2016	Murat Arslan	19	Erkek
171	04.04.2016	Ağit Akıl	19	Erkek
172	08.04.2016	Hikmet Çark	22	Erkek